

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵנִים
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֶשֶׁר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

פרשת תזריע-מצורע
תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

מכות. ואילו הן הלוקין – פרק שלישי דף ב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" פשוט רש"י

לוקה אחת – דלא הוציאה מידי טבל בקריאת שם זה, וקאביל מעשר ראשון הטבל לתרומת מעשר, ועקבר אלאו טטבל. אבל איסור תרומה דקאביל – ליכא. דהא כהן הוא. ונהי אי היה אמר "תרומת מעשר באמצעייתה" היה מצי אביל כולה ולא לקי מידי, דהוה תרומת מעשר לבתן חזק בהו, ואמעשר ראשון ואמעשר שני לא לקי, דהא אף לורים שרי. הכי גרסינן: מעטא דמעשר שני בירושלים ומעשר שני בבלולין הא מעשר שני

הא בגבולין לוקה – מודקט "והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים" שמע מינה דאילו היה בגבולין לוקה שלש. אמר רבא מחיצה לאבול מדאורייתא מחיצה לקלוט מדרבנן – הלכך, לגבי דין פרייה לא אמרינן מתנה שלא הורמו כמי שהורמו דמייק, לענין שקלטוה ואסור לפדותו. אבל לענין שלוקין בגבולין – אמרינן כמי שהורמו דמייק, והוי רית פתי הבית.

רבינא אמר כגון דנקיט ליה בקניא – הא דאמר בגבולין לוקה שלש מיירי כשהאיש עומד בין הדבין ונקיט ליה לקנה במחוץ. ואשמעינן לרובק רית פתי רבא אמר פני הבית, ולוקה כשאוכלו במקומו דעדיין אינו פנינים למגרי, ולפשוטו בעיא דרב פפא.

לחייב על כל קרחה וקרחה חיבי דמי אלימא בזה אחר זה ובחבדא התראת פליטא אלא בבת אחת ובחבדא התראת זו וזי גירסת הספרים: והקונטרס לא גריס "בבת אחת", אלא "בחבדא התראת", וכן פירש "לעולם בית אחר זה" ושמה היינו שומעין: משום דלא בבת אחת ובל קרחה חדא היא. ויש ליישב בבת אחת. ומיירי שעשה שיעור חמש קרחות. והוא הדין בזה אחר זה נמי היה יכול לחקשות, אלא הכי קאמר: אלימא גם בבת אחת ובחבדא התראת לא.

לוקה אחת. וְר שְׁאֵכְלָהּ - לוקה שְׁתִּימָה. שְׁאֵילוּ בַתְחֵלָה אֵכְלָהּ - אינו לוקה אֵלָא אחת; מִמָּאן דְּאִיתִיהּ בִּירוּשָׁלַיִם, הָא בְּגִבּוּלִין - לוקה שְׁלֹשׁ, דְּאָף עַל גַּב דְּלָאוּ רוּאָה פְּנֵי חוּמָה; - דְּעִיּוּלֵי וְאִפְּקֵי. - אִי חֵבִי מֵאִי לְמִימְרָא? - הֵכָא כְּמֵאִי עֲסָקִינוּ - כְּגוֹן דְּעִיּוּלֵינוּ בְּמִטְבִּילֵיהוּ, וְקִסְבְּרִי: מִתְּנֹת שְׁלֵא הוֹרְמוּ כְּמֵי שְׁהוֹרְמוּ דְּמִיין. - וְסִבְר רַבִּי יוֹסִי מִתְּנֹת שְׁלֵא הוֹרְמוּ כְּמֵי שְׁהוֹרְמוּ דְּמִיין? וְהִתְנַגְּוּ, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמְרֵי מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי: לֹא תִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל פִּירוֹת שְׁלֵא נִגְמְרָה מִלְּאֲכָתָן וְעִבְרוּ בִירוּשָׁלַיִם, שְׂאִידָהּ מְעַשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֹחַן וְיֹאכֵל כָּכָל מְקוֹם. וְעַל מַה נִּחְלְקוּ - עַל פִּירוֹת שְׁנִגְמְרָה מִלְּאֲכָתָן וְעִבְרוּ בִירוּשָׁלַיִם, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: יְחִיור מְעַשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֹחַן וְיֹאכֵל בִּירוּשָׁלַיִם, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יְפָרָה וְיֹאכֵל כָּכָל מְקוֹם; וְאִי סִלְקָא דְעֵתָךְ מִתְּנֹת שְׁלֵא הוֹרְמוּ כְּמֵי שְׁהוֹרְמוּ דְּמִיין - הָא קִלְמֵיהוּ מִחִצְאוֹת! אָמַר רַבָּה: מִחִצְאָה לְאֹבֵל - דְּאוֹרֵייתָא, מִחִצְאָה לְקִלוֹט - דְּרַבְּנָן, וְכִי גִזֵּר רַבְּנָן - כִּי אִיתִיהּ בְּעִינֵיהּ, כְּמִטְבִּילֵיהּ לֹא גִזֵּר רַבְּנָן. רַבִּינָא אָמַר: כְּגוֹן דְּנִקְיִט לִיהּ בְּקִנְיָא, וְתַפְשׁוּט בְּעֵינֵי דְרַב פַּפָּא. מִשְׁנָה קְרוּרָה בְּרֵאשׁוּ, וְתַמְקִיף פֶּאת רֵאשׁוּ, וְתַמְשִׁחִית פֶּאת יֶקְנוּ, וְתַשׁוּרֵט שְׂרִיטָה אַחַת עַל הַמַּת - חֵיבִי. שְׂרַט שְׂרִיטָה אַחַת עַל הַמְשָׁה מֵתִים, אוּ חֲמִשׁ שְׂרִיטוֹת עַל מַת אַחַד - חֵיבִי עַל פֶּל אַחַת וְאַחַת. עַל הָרֵאשׁ - שְׁתִּימָה, אַחַת מְכָאן וְאַחַת מְכָאן, עַל הַקֶּן - שְׁתִּימָה מְכָאן וְשְׁתִּימָה מְכָאן, וְאַחַת מְכָאָהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם נִיטְלוּ פוּלְן כְּאַחַת - אִינוּ חֵיבִי אֵלָא אַחַת. וְאִינוּ חֵיבִי עַד שְׂשִׁילְטוּ בְּתַעַר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִפְּילוּ לְקַטְוּ בְּמִלְקֵט אוּ בְּרִחִיטוּ - חֵיבִי. גְּמָרָא תְּנֵי רַבְּנָן: "לֹא יִקְרְחוּ", יְכוּל אִפְּילוּ קְרַח אַרְבַּע וְחֲמִשׁ קְרִיחוֹת לֹא יְהֵא חֵיבִי אֵלָא אַחַת? תַּלְמוּד לומַר: "קְרַחָה" - לְחֵיבִי עַל כֹּל קְרַחָה וְקְרַחָה. "בְּרֵאשָׁם" מַה תַּלְמוּד לומַר? לְפִי שְׁאֵמַר "לֹא יִקְרְחוּ וְלֹא תַשִּׁימוּ קְרַחָה בִּין עֵינֵיכֶם לְמַת", יְכוּל לֹא יְהֵא חֵיבִי אֵלָא עַל בִּין הָעֵינִים בְּלַבַּד, מִזְּנוֹן לְרַבּוֹת כֹּל הָרֵאשׁ? תַּלְמוּד לומַר "בְּרֵאשָׁם" - לְרַבּוֹת כֹּל הָרֵאשׁ. וְאִין לִי אֵלָא בְּכֹהֲנִים, שְׂרִיבָה בְּהֵן הַפְּתוּב מִצּוֹת יְתִירוֹת, יִשְׂרָאֵל מִזְּנוֹן? וְאָמַר כְּאֵן "קְרַחָה" וְאָמַר לְחֵלְן "קְרַחָה", מַה לְחֵלְן חֵיבִי עַל כֹּל קְרַחָה וְקְרַחָה, וְחֵיבִי עַל הָרֵאשׁ בְּכִין הָעֵינִים - אָף כְּאֵן חֵיבִי עַל כֹּל קְרַחָה וְקְרַחָה, וְחֵיבִי עַל הָרֵאשׁ בְּכִין הָעֵינִים. וְמַה לְחֵלְן עַל מַת - אָף כְּאֵן עַל מַת. הֵנִי אַרְבַּע וְחֲמִשׁ קְרִיחוֹת חֵיבִי דְּמִיין? אֵילִמָּא בְּהּ אַחַר זֶה, וְכִתְמִשׁ שְׁתִּימָה תַּתְּרֵאוּ לְפִשְׁטֵאָה

הא בגבולין לוקה – מודקט "והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים" שמע מינה דאילו היה בגבולין לוקה שלש. אמר רבא מחיצה לאבול מדאורייתא מחיצה לקלוט מדרבנן – הלכך, לגבי דין פרייה לא אמרינן מתנה שלא הורמו כמי שהורמו דמייק, לענין שקלטוה ואסור לפדותו. אבל לענין שלוקין בגבולין – אמרינן כמי שהורמו דמייק, והוי רית פתי הבית. רבינא אמר כגון דנקיט ליה בקניא – הא דאמר בגבולין לוקה שלש מיירי כשהאיש עומד בין הדבין ונקיט ליה לקנה במחוץ. ואשמעינן לרובק רית פתי רבא אמר פני הבית, ולוקה כשאוכלו במקומו דעדיין אינו פנינים למגרי, ולפשוטו בעיא דרב פפא. לחייב על כל קרחה וקרחה חיבי דמי אלימא בזה אחר זה ובחבדא התראת פליטא אלא בבת אחת ובחבדא התראת זו וזי גירסת הספרים: והקונטרס לא גריס "בבת אחת", אלא "בחבדא התראת", וכן פירש "לעולם בית אחר זה" ושמה היינו שומעין: משום דלא בבת אחת ובל קרחה חדא היא. ויש ליישב בבת אחת. ומיירי שעשה שיעור חמש קרחות. והוא הדין בזה אחר זה נמי היה יכול לחקשות, אלא הכי קאמר: אלימא גם בבת אחת ובחבדא התראת לא. יחיור מעשר שני שלחן ויאכל בירושלים, ובית הלל אמרים: יפרה ויאכל בכל מקום; ואי סלקא דעתך מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין – הא קלמיהו מחיצות! אמר רבה: מחיצה לאובל – דאורייתא, מחיצה לקלוט – דרבנן, וכי גזיר רבנן – כי איתיה בעיניה, כמטביליה לא גזיר רבנן. רבינא אמר: כגון דנקיט ליה בקניא, ותפשוט בעיני דרב פפא. משנה קרוורה בראשו, ותמקיף פאת ראשו, ותמשחית פאת יקנו, ותשורט שריטה אחת על המת – חיבי. שרט שריטה אחת על המשא מתים, או חמש שריטות על מת אחד – חיבי על פל אחת ואחת. על הראש – שתיים, אחת מכאן ואחת מכאן, על הקן – שתיים מכאן ושתיים מכאן, ואחת מלמטה. רבי אליעזר אומר: אם ניטלו פולן כאחת – אינו חיבי אלא אחת. ואינו חיבי עד שישלטו בתער. רבי אליעזר אומר: אפילו לקטו במלקט או ברחיטו – חיבי. גמרא תנו רבנן: "לא יקרוחו", יכול אפילו קרח ארבע וחמש קריחות לא יהא חיבי אלא אחת? תלמוד לומר: "קרחה" – לחיבי על כל קרחה וקרחה. "בראשם" מה תלמוד לומר? לפי שאמר "לא יקרוחו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת", יכול לא יהא חיבי אלא על בין העינים בלבד, מזנון לרבבות כל הראש? תלמוד לומר "בראשם" – לרבבות כל הראש. ואין לי אלא בכהנים, שריבה בהן הפתוב מצות יתירות, ישראל מזנון? ואמר כאן "קרחה" ואמר לחלן "קרחה", מה לחלן חיבי על כל קרחה וקרחה, וחיבי על הראש בכין העינים – אף כאן חיבי על כל קרחה וקרחה, וחיבי על הראש בכין העינים. ומה לחלן על מת – אף כאן על מת. הני ארבע וחמש קריחות חיבי דמיין? אילמא בה אחר זה, וכתמש שתירה תתראו לפשטא

הא בגבולין לוקה – מודקט "והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים" שמע מינה דאילו היה בגבולין לוקה שלש. אמר רבא מחיצה לאבול מדאורייתא מחיצה לקלוט מדרבנן – הלכך, לגבי דין פרייה לא אמרינן מתנה שלא הורמו כמי שהורמו דמייק, לענין שקלטוה ואסור לפדותו. אבל לענין שלוקין בגבולין – אמרינן כמי שהורמו דמייק, והוי רית פתי הבית. רבינא אמר כגון דנקיט ליה בקניא – הא דאמר בגבולין לוקה שלש מיירי כשהאיש עומד בין הדבין ונקיט ליה לקנה במחוץ. ואשמעינן לרובק רית פתי רבא אמר פני הבית, ולוקה כשאוכלו במקומו דעדיין אינו פנינים למגרי, ולפשוטו בעיא דרב פפא. לחייב על כל קרחה וקרחה חיבי דמי אלימא בזה אחר זה ובחבדא התראת פליטא אלא בבת אחת ובחבדא התראת זו וזי גירסת הספרים: והקונטרס לא גריס "בבת אחת", אלא "בחבדא התראת", וכן פירש "לעולם בית אחר זה" ושמה היינו שומעין: משום דלא בבת אחת ובל קרחה חדא היא. ויש ליישב בבת אחת. ומיירי שעשה שיעור חמש קרחות. והוא הדין בזה אחר זה נמי היה יכול לחקשות, אלא הכי קאמר: אלימא גם בבת אחת ובחבדא התראת לא. יחיור מעשר שני שלחן ויאכל בירושלים, ובית הלל אמרים: יפרה ויאכל בכל מקום; ואי סלקא דעתך מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין – הא קלמיהו מחיצות! אמר רבה: מחיצה לאובל – דאורייתא, מחיצה לקלוט – דרבנן, וכי גזיר רבנן – כי איתיה בעיניה, כמטביליה לא גזיר רבנן. רבינא אמר: כגון דנקיט ליה בקניא, ותפשוט בעיני דרב פפא. משנה קרוורה בראשו, ותמקיף פאת ראשו, ותמשחית פאת יקנו, ותשורט שריטה אחת על המת – חיבי. שרט שריטה אחת על המשא מתים, או חמש שריטות על מת אחד – חיבי על פל אחת ואחת. על הראש – שתיים, אחת מכאן ואחת מכאן, על הקן – שתיים מכאן ושתיים מכאן, ואחת מלמטה. רבי אליעזר אומר: אם ניטלו פולן כאחת – אינו חיבי אלא אחת. ואינו חיבי עד שישלטו בתער. רבי אליעזר אומר: אפילו לקטו במלקט או ברחיטו – חיבי. גמרא תנו רבנן: "לא יקרוחו", יכול אפילו קרח ארבע וחמש קריחות לא יהא חיבי אלא אחת? תלמוד לומר: "קרחה" – לחיבי על כל קרחה וקרחה. "בראשם" מה תלמוד לומר? לפי שאמר "לא יקרוחו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת", יכול לא יהא חיבי אלא על בין העינים בלבד, מזנון לרבבות כל הראש? תלמוד לומר "בראשם" – לרבבות כל הראש. ואין לי אלא בכהנים, שריבה בהן הפתוב מצות יתירות, ישראל מזנון? ואמר כאן "קרחה" ואמר לחלן "קרחה", מה לחלן חיבי על כל קרחה וקרחה, וחיבי על הראש בכין העינים – אף כאן חיבי על כל קרחה וקרחה, וחיבי על הראש בכין העינים. ומה לחלן על מת – אף כאן על מת. הני ארבע וחמש קריחות חיבי דמיין? אילמא בה אחר זה, וכתמש שתירה תתראו לפשטא

הא בגבולין לוקה – מודקט "והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים" שמע מינה דאילו היה בגבולין לוקה שלש. אמר רבא מחיצה לאבול מדאורייתא מחיצה לקלוט מדרבנן – הלכך, לגבי דין פרייה לא אמרינן מתנה שלא הורמו כמי שהורמו דמייק, לענין שקלטוה ואסור לפדותו. אבל לענין שלוקין בגבולין – אמרינן כמי שהורמו דמייק, והוי רית פתי הבית. רבינא אמר כגון דנקיט ליה בקניא – הא דאמר בגבולין לוקה שלש מיירי כשהאיש עומד בין הדבין ונקיט ליה לקנה במחוץ. ואשמעינן לרובק רית פתי רבא אמר פני הבית, ולוקה כשאוכלו במקומו דעדיין אינו פנינים למגרי, ולפשוטו בעיא דרב פפא. לחייב על כל קרחה וקרחה חיבי דמי אלימא בזה אחר זה ובחבדא התראת פליטא אלא בבת אחת ובחבדא התראת זו וזי גירסת הספרים: והקונטרס לא גריס "בבת אחת", אלא "בחבדא התראת", וכן פירש "לעולם בית אחר זה" ושמה היינו שומעין: משום דלא בבת אחת ובל קרחה חדא היא. ויש ליישב בבת אחת. ומיירי שעשה שיעור חמש קרחות. והוא הדין בזה אחר זה נמי היה יכול לחקשות, אלא הכי קאמר: אלימא גם בבת אחת ובחבדא התראת לא. יחיור מעשר שני שלחן ויאכל בירושלים, ובית הלל אמרים: יפרה ויאכל בכל מקום; ואי סלקא דעתך מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין – הא קלמיהו מחיצות! אמר רבה: מחיצה לאובל – דאורייתא, מחיצה לקלוט – דרבנן, וכי גזיר רבנן – כי איתיה בעיניה, כמטביליה לא גזיר רבנן. רבינא אמר: כגון דנקיט ליה בקניא, ותפשוט בעיני דרב פפא. משנה קרוורה בראשו, ותמקיף פאת ראשו, ותמשחית פאת יקנו, ותשורט שריטה אחת על המת – חיבי. שרט שריטה אחת על המשא מתים, או חמש שריטות על מת אחד – חיבי על פל אחת ואחת. על הראש – שתיים, אחת מכאן ואחת מכאן, על הקן – שתיים מכאן ושתיים מכאן, ואחת מלמטה. רבי אליעזר אומר: אם ניטלו פולן כאחת – אינו חיבי אלא אחת. ואינו חיבי עד שישלטו בתער. רבי אליעזר אומר: אפילו לקטו במלקט או ברחיטו – חיבי. גמרא תנו רבנן: "לא יקרוחו", יכול אפילו קרח ארבע וחמש קריחות לא יהא חיבי אלא אחת? תלמוד לומר: "קרחה" – לחיבי על כל קרחה וקרחה. "בראשם" מה תלמוד לומר? לפי שאמר "לא יקרוחו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת", יכול לא יהא חיבי אלא על בין העינים בלבד, מזנון לרבבות כל הראש? תלמוד לומר "בראשם" – לרבבות כל הראש. ואין לי אלא בכהנים, שריבה בהן הפתוב מצות יתירות, ישראל מזנון? ואמר כאן "קרחה" ואמר לחלן "קרחה", מה לחלן חיבי על כל קרחה וקרחה, וחיבי על הראש בכין העינים – אף כאן חיבי על כל קרחה וקרחה, וחיבי על הראש בכין העינים. ומה לחלן על מת – אף כאן על מת. הני ארבע וחמש קריחות חיבי דמיין? אילמא בה אחר זה, וכתמש שתירה תתראו לפשטא

ההוא בכתיבם כתיב. דההוא בכתיבם כתיב.

לא צריכא ששך חמש אצבעותיו נשא - תימיה; אכתי מאי תירץ, כיון דליכא אלא חדא התראה, אמאי מתייב המש? ואי משום ועדשה בבת אחת - מה בכך, כיון דחד לאו איכא? וכי אדם אוכל שני זיתא חלה בבת אחת ובהדא התראה, מי מתייב שתי מלקיות משום הדויא ליה התראה כגון חדא חדא? שני לומר: דשאני הכא דגלי קרא אבל קרחה וקרחה. דקרחות מחלקות כגון גופים מוחלקין. מידו קשה:

- 1 למה הוצרך לפרש בקרחה דעל ידי נשאו לוקמי
- 2 בקרחה בידו שיעור חמש קרחות בבת אחת, ומכל
- 3 מקום אל קשה מהא דנודר שותה בו, דשאני הכא
- 4 דגלי קרא דקרחות מחלקות כמו גופים מוחלקין
- 5 יש לומר: דלא מתוקמא ליה בקרחה וקרח בידו
- 6 בבת אחת, משום וקרח בידו קרחה במקום אחד
- 7 והכל אחד ליה הפסק שיעור ביתים, ובכתי גונא
- 8 חשיב כחד בקרחה אחת, ואין כוון על כל קרחה
- 9 וקרחה. להכי מוקי לה בחמש אצבעותיו בנשא,
- 10 ואותביניהו בבת אחת, ופירושו: בחמשה מקומות
- 11 ודחוקים קצת זה מזה, שיש הפסק שיעור בין קרחה
- 12 לקרחה, וקרינן בה: על כל קרחה וקרחה, ואם
- 13 תאמר: סוף סוף לוקמה אפילו בזה אחר זה
- 14 ובחמשה מקומות ודחוקים קצת כדפירשתי,
- 15 ומיתוקם שפיר גם בקרחה ותולש בידו בלא נשא
- 16 ובחדא התראה, משום דגלי קרא וקרחות
- 17 מחלקות ומתוך פירוש הקונטרס משמע דאם כן
- 18 לא היה מתייב כי אם אקרחה קמייתא שדיתה
- 19 בידו בתוך כדי דיבור להתראה, דאינך קרחות
- 20 לא מתייב משום דאינם בתוך כדי דיבור
- 21 להתראה, ומצי למימר "אישתלמי", וקשה: כיון
- 22 שהיה לה לעבור תוך כדי דיבור להתראה - לא
- 23 מצי למימר "אישתלמי", כדמוכח פרק "עשרה
- 24 יוחסין" (דרישן ענה) גבי חמש אלמנות בזה אחר זה
- 25 זה, דמתייב אבל חדא חדא ואפילו בחד התראה
- 26 משום דגופים מחולקים, אף על גב דליכא בתוך
- 27 כדי דיבור כי אם באלמנה קמייתא! לכך נראה:
- 28 דאין הכי נמי, הוה מצי לאוקומי בזה אחר זה
- 29 כדפירשתי, אלא נקט בבת אחת לרבותא, דאפילו
- 30 באתה דהוה קשה ליה מתייב, ומתוקמא שפיר.
- 31 כך פירוש בשיטה. ומדו נהא לפירוש דגרסינן
- 32 "בבת אחת" וכו', אבל לגיטא ראשונה דרגס
- 33 "אלא בחדא התראה", פירוש: ומשום קרחה, זה
- 34 אחר זה מאי איכא למימר? ויש לומר: דמכל מקום
- 35 קאמר בבת אחת לרבותא טפי, דאפילו בבת אחת
- 36 משבתת ביה בחמשה מקומות מוחלקין בהפסק
- 37 שיעור, כגון דסך אצבעותיו בנשא, וכל שכן בזה
- 38 אחר זה, דמיתוקמא בחמשה מקומות אפילו

בבורח בידו. **במלקט** (שחרות מתוך לבנות) וצריך להיות: לבנות מתוך שחרות) שהוא חייב - פירש רבינו שנואל בן מאיר דתאם דוקא רבי יחודה, דאמר: מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה.

על **אומר: מנין למִשְׁרַט שְׂרִיטָה אֶתָּה עַל חֲמִשָּׁה מְתִים, שְׁהוּא חַיִּיב עַל כָּל אֶחָת וְאַחָת? תִּלְמוּד לומר "לְנַפְשׁ" - לְחַיִּיב עַל כָּל נַפְשׁ וְנַפְשׁ. - וְהוּא אֶפְיָקֻתְיָהּ לְבִיתוֹ שֶׁנֶּפֶל וְלִסְפִּינָתוֹ שֶׁמִּבְּעָה בָּהֶם!**

אָלָא בְּחֵדָא הִתְרָאָה - מִי מְחַיִּיב? וְהֵתָּן: מִיֵּר שְׁהָה שׁוֹתֵה יוֹן כָּל הַיּוֹם - אִינוּ חַיִּיב אֱלָא אַחַת. אָמְרוּ לוֹ "אֵל תִּשְׁתְּהּ", "אֵל תִּשְׁתְּהּ", וְהוּא שׁוֹתֵה - חַיִּיב עַל כָּל אֶחָת וְאַחָת! - לֹא צָרִיכָא, דְּכָד חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹתָיו נִשְׂא וְאוֹתְבִינְהוּ בְּבַת אֶחָת, דְּהוּיָא לִיה הִתְרָאָה לְכָל חֵדָא וְחֵדָא. וְכִפְּשֵׁה שִׁיעוּר קְרָחָה? רַב הוּנָא אָמַר: כְּדִי שְׂרִיטָה מְרֹאשׁוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: פְּגָרִים. פְּתָנָאִי: פְּגָה שִׁיעוּר קְרָחָה - פְּגָרִים, אַחֲרִים אָמְרִים: כְּדִי שְׂרִיטָה מְרֹאשׁוֹ. אָמַר רַב יְהוֹדָה בְּרַב חֲבִיבָא: פְּלִיגִי בַּה תִּלְתָּא מְנַא, חַד אָמַר: פְּגָרִים, וְחַד אָמַר: כְּדִי שְׂרִיטָה מְרֹאשׁוֹ, וְחַד אָמַר: כְּשֵׁתֵי שְׁרֻתוֹ. וְאִיכָא דְּמַכְפִּי שְׁתֵּי שְׁרֻתוֹ וְעַמְּוִיל בְּכַעֲרֻשָׁה, וְסִמְנָד: בְּהֵרַת פְּגָרִים וּמְחִיָּה בְּכַעֲרֻשָׁה. תֵּנָא: הַנּוּטָל מֵלֹא פִי הַזּוֹג בְּשֶׁבֶת - חַיִּיב. וְכִפְּשֵׁה מֵלֹא פִי הַזּוֹג? אָמַר רַב יְהוֹדָה: שְׂתִים. - וְהֵתָּנָא: לְקְרָחָה שְׂתִים! - אִימָא: וְכֵן לְקְרָחָה שְׂתִים. תֵּנָא נְמִי חֵבִי: הַנּוּטָל מֵלֹא פִי הַזּוֹג בְּשֶׁבֶת - חַיִּיב. וְכִפְּשֵׁה מֵלֹא פִי הַזּוֹג - שְׂתִים, שְׁהוּא חַיִּיב. וְדָכַר זֶה אֶפְילוֹ וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמַלְקָט לְבָנוֹת מִתְּוֹדָה שְׁחֻרוֹת, אֶפְילוֹ אַחַת, שְׁהוּא חַיִּיב. וְדָכַר זֶה אֶפְילוֹ בְּחוּל אֶסוּר, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה". וְהַמְקוֹף פֶּאת רֵאשׁוֹ" וכו'. תֵּנוּ רַבְּנָן: "פֶּאת רֵאשׁוֹ" - סוֹף רֵאשׁוֹ, וְאִיהוּ סוֹף רֵאשׁוֹ - זֶה הַמְשִׁיחַ צְדָעִיו לְאַחֲרָיו אֲזַנּוֹ וְלִפְדָּחָתוֹ. תֵּנִי תֵּנָא קָמִיָּה דְּרַב חֲסִדָּא: אַתְּרָה הַמְקוֹף וְאַתְּרָה הַגִּינְקָה, לִוקְהָ. אָמַר לִיה: מַאֲן דְּאִכִּיל תְּמִירָ בְּאַבְיָבִילָא לְקִי? דְּאָמַר לֵךְ: מִנִּי - רַבִּי יְהוֹדָה הִיא. דְּאָמַר: לֹאֹ שְׂאֵין בּוֹ מַעֲשֵׂה לִוקֵן עָלָיו. רַבָּא אָמַר: בְּמַקּוֹף לְעַצְמוֹ, וְדָבְרִי הַכֹּל. רַב אִשִּׁי אָמַר: בְּמִסְיַע, וְדָבְרִי הַכֹּל. וְהַמְשֻׁחִית פֶּאת יָקְנוֹ". תֵּנוּ רַבְּנָן: "פֶּאת יָקְנוֹ" - סוֹף יָקְנוֹ, וְאִיהוּ סוֹף יָקְנוֹ - שְׂבוּלַת יָקְנוֹ. וְהַמְשֻׁרַט שְׂרִיטָה אַחַת" וכו'. תֵּנוּ רַבְּנָן: "וְשִׁרְטָה", וְכֹל אֶפְילוֹ שֶׁרַט עַל בֵּיתוֹ שֶׁנֶּפֶל וְעַל סְפִינָתוֹ שֶׁמִּבְּעָה בָּהֶם? תִּלְמוּד לומר "לְנַפְשׁ" - אִינוּ חַיִּיב אֱלָא עַל הַמּוֹת בְּלִבְרָה. וּמִנּוּן לְמַשְׁרַט חֲמֵשׁ שְׂרִיטוֹת עַל מַת אַחַד, שְׁהוּא חַיִּיב עַל כָּל אֶחָת וְאַחָת? תִּלְמוּד לומר "וְשִׁרְטָה", וְחַיִּיב עַל כָּל שְׂרִיטָה וְשִׁרְטָה. רַבִּי יוֹסֵב

הכי גרסינן: אלא בחדא התראה - ולא גרסינן "בבת אחת". אלא דאתרו ביה חדא התראה, ואחא איהו וקרח בזה אחר זה, מי מתייב? והתנן בו ג' זיתא חלה בבת אחת ובהדא התראה, ואף על גב דשתייתו בזה אחר זה היא, דשתייה בבת אחת כל היום ליכא. אל תשתה אל תשתה - מתוך בו כלל שתייה חסרית. נשא - פירושו: שם משמעי את השיעור, והסך ממנו אינו צומח שיער בנפשו. ואותביניהו בבת אחת - בחמשה מקומות. דהו לרו חמש קריות ובחדא התראה. דכיון דבבת אחת קא עביד, מאי חוית דתיילא התראה אחיא אצבעי ש' מהאי? והתראת ספק לא מיששבא. דהתראה אבלוה אצבעות שריא ומנחא, ולא לחר ומתברר לו אם חושש להתראתו או לא. שריאה מראשו - לא ממש כגריס מוחך ערום. אמר רב יהודה בר הכינא פליגי בה תלתא תנאי - איכא דמפיק שתי שערות ומעיל כערשה. וסימנך - דלא תימא: מפיק כגריס ומעיל כערשה. משנה זו בהרת כגריס מוחך כערשה. דהכא נמי בשעור קרחה איכא כגריס וכערשה, ומשנתא דיענין דלא אפיקנא אלא שתי שערות. דיראה מראשו לא הוה צריכים לאפקי, דש'הו הוא לרברי כולם. דאין זה שיער קצוב. הכי גרסינן: תנא הנוטל מלא פי הווג בשבת. ולא גרסינן "תנאי". פי הווג - חדן של מספרים. אימא וכן לקרחה שתיים - ולפרש אתה. מלקט - שערות לבנות מוחך כערשה. דכיון דאדם מקפיד על שער לבן אחד שבין שערותיו שחרותו כדו שלא יראה זקן, אמרינן דכדוהו מלקט אותו מבין השחרות מלאכה חשובה היא לו, ותייב משום גוון. כיון דהייש לגיזה זו. "שחרות מתוך לבנות" לא גרסינן. אף בחול אסור - שמנחא עצמו בניו אשה. ואיהו סוף ראשו - באיזה ענין יהא מקף סוף הראש שיהא חייב בליל תקיפה. המשוח צדעיו לאחוריו אונו ולפדחתו - אחורי אונו אין שיער כלום, וכך במצוה אין שיער כלום. אבל בצדעיו שבאמצעו אין שיער, ואם הוא משוח נוטל כל השיער בצדעיו צדעיהו אחורי אונו ולפדחתו - והו מקף סוף הראש. דאכיל תמרי באבילא - האוכל תמרים בבבירה יהא לוקה? בתמיה. כלומר, ניקף מה פשע שהוא לוקה? לאו שאין בו מעשה היו ולא לילקי דאמר לך מני - השואל לך: כמאן קאמרת ניקף לוקה? אימא ליה: רבי יהודה היא. דאמר לעיל (מכות ד.ב. טו.א): לאו שאין בו מעשה לוקף. והיינו לא שאין בו מעשה, ונדחק הוא דקא עבר אלא ד"לא תקיפו", דשמעינן לקרא חכי: "לא תקיפו" - לא תגורו להקפן. דמניח להקפן במקף. אי נמי, מדאפקיה בלשון רבים דבתיב: "לא תקיפו" משמע דאמר קא מווד רחמנא. ניקף ומקף רבא אמר - לא צריבת לאוקומי כרבי יהודה דף ברייתא דהני תנא קמיה דרב חסדא. וקמינא לא במקף את עצמו. אף משמע לן דחייב תרתי משום מקף מיעושים נוקא, דסליקא דערך אמיתא לא לילקי אלא חדא, קא משמע לן. ודברי הכל

— דלא צריך לתרצו רבי יהודה היא. מסייע - בזמין העשרות למקף. שיבולת זקן - כולוהו חמש פאות דקא חשיב בבתוניתון בכלל שיבולת הם. תלמוד לומר ושרש - דמצי למיכתב "לנפש לא תשרט" במקום "ושרט לנפש לא תנור". לשון אחר: תלמוד לומר "ושרט" - רבי יוסי אומר בו' - רבי יוסי מוסיף חיובי. הא אפיקתיה לביתו שנפל - והא דא רבי יוסי לא פליג בהדיא, דהיאך היא מוציא הפסוק מידי פשוטו.

מכות ואילו הן הלוקין - פרק שלישי דף עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) רלה רש"י

קסבר רבי יוסי שריטה וגרידה אחת היא - דתרווייהו בין ביד בין בכלי, וכתיב בגרידה למת "לא תתגודדו ולא תשימו קרחה" וגו'. המשפט בכלי חייב - הא ודאי פשיטא לכולי עלמא דעיקר גרידה משמע בכלי ועיקר שריטה משמע ביד. וקאמר שמאל: המשטר בכלי על המת חייב, ולא קאמר "המגדד בכלי" - לא משמעוין דשם שריטה שייך בכלי, והעושה חבורה בעצמו בכלי על המת חייב שני לאוין, משום משרט ומשום מגדד, וגרידה ושריטה אחת היא, דתרווייהו בין ביד בין בכלי. מיתבי גרידה ושריטה אחת היא - כלומר, בין שריטה ענן חבורה הם, ושניהם על מת, אלא שריטה ביד גרידה בכלי. וקשיא לשמאל דאמר תרווייהו בין ביד בין בכלי, דמוקאמר "המשטר בכלי" ולא קאמר "המגדד בכלי" -

על עבודת זרה ביד חייב - פירש הקונטרס: חייב מיתה בדרכה, ולקי שלא כדרכה מילא תעבדם' יתיאר. בבלי פטור, דאילו בכלל עבודה, דאינו (חייב) אלא ביד.
רב אשי אומר מכתו מוכחת עליו - וכן הלכה. ואפילו

קסבר רבי יוסי: שריטה וגרידה אחת היא, וכתוב להם "למת". אמר שמואל: המשרט בכלי - חייב. מיתבי: שריטה וגרידה אחת היא, אלא ששריטה ביד גרידה בכלי! - הוא דאמר פרבי יוסי. תני תנא קמיה דרבי יוחנן: על מת, בין ביד בין בכלי - חייב, על עבודה זרה, ביד - חייב, בכלי - פטור. - והא איפכא פתיב: ויתגודדו כמשפטם כתרבות וברמחים! אלא אימא: ביד פטור, בכלי חייב. ויחייב על הראשי. מחויה רב ששת בין פירקו רישא. ועל הקון שתיים מכאן ושתים מכאן אחת מלמטה. מחויה רב ששת בין פירקו דיקנא. רבי אלעזר אומר: אם נטלן' וכו'. קסבר: רח' לא הוא. ואינו חייב עד שפילגנו בתערה. תנו רבנן: ויפאת זקנם לא יגלחו, ויכול אפילו לגלחו כמספרים והא חייב? תלמוד לומר "לא תשחית", ואי "לא תשחית", יכול אם לא לקטו במלקט ורהיטני יהא חייב? תלמוד לומר "לא יגלחו", הא פירצ - גילוח שיש בו השחתה, הווי אומר זה תער. רבי אלעזר אומר אפילו לקטו במלקט ורהיטני יהא חייב. מה נפשך, אי גמיר גזירה שוה - ליבעי תער, אי לא גמיר גזירה שוה - כמספרים נמי [לא!] - לעולם גמיר גזירה שוה, וקסבר: הני נמי גילוח עברי. משנה הכותב פתובת קעקע. כתב ולא קעקע, קעקע ולא כתב - אינו חייב, עד שכתוב וקעקע, (בירו) [בדיו] ובכחול ובכל דבר שהוא רושם. רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון אומר: אינו חייב עד שכתוב שם את השם, שנאמר וכתבת קעקע לא תתנו ככם אני ה'." גמרא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: עד דיתבוב 'אני ה' ממש? אמר ליה: לא, פדתני בר קפרא: אינו חייב עד שכתוב שם עבודה זרה, שנאמר וכתבת קעקע לא תתנו ככם אני ה' - 'אני ה' ולא אחר. אמר רב מלפיא אמר רב אדא בר אהבה: אסור לו לאדם שיתן אפר מקלה על גבי מפתו, מפני שגוראות פתובת קעקע. אמר רב נחמן בריה דרב איקא: שפור, שפחות וגופות - מלפיז, בלוריה, אפר מקלה וגבינה - רב מלפיא. רב פפא אמר: מתניתין ומתניתא - רב מלפיא, שמעתתא - רב מלפיז, וסמינדי: מתניתא מלפנתא. מאי בינייהו? איפא בינייהו שפחות. רב ביבי בר אבבי קפיד אפילו ארביקא דבוסיקתא. רב אשי אמר: כל מקום שיש שם מפה - מקתו מוכיח עליו. משנה זויר שהיה שותה יין כל היום - אין חייב אלא אחת; אמרו לו "אל תשפתה", "אל תשפתה", והוא שותה - חייב על כל אחת ואחת. היה מטמא לפתים כל היום - אינו חייב אלא אחת; אמרו לו "אל תטמא", "אל תטמא" - חייב על כל אחת ואחת. היה מגלח כל היום - אינו חייב אלא אחת; אמרו לו "אל תגלח", "אל תגלח", והוא מגלח - חייב על כל אחת ואחת. היה לבוש בכלאים כל היום - אינו חייב אלא אחת; אמרו לו "אל תלבש", "אל תלבש", והוא פושט ובלובש - חייב על כל אחת ואחת.

מכלל דשריטה שייכא בכלי כגרידה: על המת בין ביד בין בכלי חייב - דשריטה וגרידה כתב, דתרווייהו אסרינהו רומנא. על עבודה זרה - דיש עבודה זרה שעובדין אותה בכך, שעושין בשרם חבורות ופגעות. ביד חייב - דדרך עבודתה בכך. ואפילו עבודה זרה שייך עבודתה כתב חייב, דעבודה זרה היא ביד. והא איפכא כתב - ודבכלי דרך עבודה הוא לעבודה זרה, דכתיב ויתגודדו ממשפטם" - עשר גרידה כורך שהיו רגילין בעושה חבורות וברמחים, אלא דרך עבודה בכלי בני פירקו דרישא - מקום הפרקים, ומתחברים עם פירקי העצמות, והיינו בצדעים. פרק = *ונטרי. בני פירקי דריקנא - פרק ראשון של זקן. היינו תחת האזן, מקום שלחי התחתון ויוצא משם, והוא שם נקרא פאה. בחורו של לחי שבוטא לחוץ, ושתי השבולת שבכוסטר, מקום חבור שני הלחי, שם עצם קטן שנחבר לחיים יחד, שנחבר ומכאן נקרא פאה, שכל אחד מהן לטוף גלחו. הרי שתיים מכאן ושתים מכאן, ואחת מלמטה הוא השיער שבין שתי השבולת שבכוסטר, ופרק הוא בפני עיניו, ופאת זקנם לא יגלחו - גבי כתבים כתוב, "אל תשחית את פאת יגלח" - בישראל כתיב, ויפניו לחו בגורה שוה האי מהאי ד'פאה' 'פאה', ודכי אמרין בחדיא בפרק קמא דקדושין (להב). גורה שוה דפאה פאה לחדא אי דאחא, דתניא "אל תשחית בו", תלמוד לומר אל תשחית - ומספרים אינן משחיתים, שאין חותכין שיער בצד עיקר כתער. גילוח שם ההשתח - דרך לגלח בו ומשחית, היינו תער. אבל דהיינו, משחית ואין דרך לגלח בו, ומספרים מגלחין ואין משחיתים. אי גמיר גרידה שוה - ההיא גרידה שוה ד'פאה' 'פאה' קאמר, ובמסכת קדושין (שם), מספרים מנא ליה - דמסכת לגלח בהם: דלא אקסרי אלא מלקט ורהיטני, שיש בהן השחתה. גילוח עברי - השחתתן עושה גילוח. כתוב גילוח מיקרי, דדרך לגלח בהן. משנה כתובת קעקע - כותב תהלה על בשרו בסם או בסיקרא, ואחר כך מקעקע הבשר במחט או בסכין, ונכנס הצבע בין העור לבשר ונראה בו כל הימים. קעקע = *פיינטווריר. ואסור לכתוב שום כתיבה בעולם על בשרו בענין זה, שכן גזירת הכתוב. את השם - מפרש בגמרא דשם עבודה זרה קאמר. גמרא ער שכתוב אני ה' פשש - על תיבת הללו 'אני ה' אתה מחייבו משום כתובת קעקע וכתובת קעקע לא תתנו ככם - שום כתובת קעקע לא יעשו לפני, שאינו ה' אסורין אתם לכתוב שם אחר על שרשכם. אלא עיקר חיובא משום שם עבודה זרה הוא ומיהו אסור לכתוב שום כתיבה בעולם אפילו רבי מלכוין, אלא דחיוב מלקות ליכא. אפר מקלה - דזקא קאמר, לפי שקשה לה מקלה היא ומקעקע מקום המכח והרשש נראה שם אחר זמן. אבל עפר בעלמא לא שפור - בפרק אין עדין' (ביצה כהב). שפור שצלו בו פקלה - אמר רב מלכוין אמר רב אדא: ושמושו ומניחו בקרן וזית. והיינו שמעתתא, דעילויה מילתא דאמורא אמרה. שפחות - משנה היא בפרק 'אף על פי' (כתובות טז), רבי אלעזר אומר: אפילו הכניסה לו מאה וכו', אמר רב מלכוין אמר רב אדא: הלכה כרבי אלעזר (שם א.ב), והיינו משנה, דאמתניתין קאי ולא קאמר מילתא באפי נפשה. גופות - גודה ביבא סימן' (נבא), רבי חלבו אמר רב הונא: שתי שערות שאמרו עירי שיהא בעיורו אפילו רבי מלכוין, אמר רב אדא: רב אבהו גומות אף על פי שאין בו שערות. בלוריה - בפרק 'אין מעמידין' (עבודה זרה כטא), רבנן: גוי המסתפר מישראל בו, וכמה? אמר רב מלכוין אמר רב אדא: שלש אצבעות לכל רוח. והיינו מתניתא. אפר מקלה - דלאו אמתניתין קאי, אלא מילתא באפי נפשה אמר: אסור לו לאדם בו, נבינה - נמי ב'אין מעמידין', דקתני במשנה וגבינות תיבא אונקיי. ובעי בגמרא: מאי טעמא? אמר רב מלכוין אמר רב אדא: מפני שמחלוקין בו. חייבי משנה, דאמתניתין קאי. מתניתין ומתניתא - רב פפא איסמנא דרב מלכוין קאי, לגרועי מנייה שפחות. דבולדו מתניתין אמר רב מלכוין אמרינהו, כלומר, משנה דשערות אדוקות רב מלכוין - רב מלכוין אמרה. ומתניתא דקאמר - רב אדא, אלא דבסימנא דרב מתניתין, ששמעתתא רב מלכוין - ומה שנאמר על השמעתות בסימנו של רב מלכוין, דהיינו שפור וגומות - רב מלכוין אמרינהו. והיינו דקאמר: איכא בנייהו שפחות, ולא קאמר שפחות ואפר מקלה, אלא שפחות גרידא מורענין, ודרב מלכוין כדקאי קאי. מתניתא מלכתא - משניות וברייתות עיקר הן, והיינו סימן: מי ששמו דומה לנקבה, מוקמינן כולתו מתניתא: דהווי נמי לשון נקבה איליבי, והיינו רב מלכוין ששמו דומה לנקבה, ומשמעותו של שם נמי משמע לשון מלכות, והיינו משניות וברייתות שהן עיקר, ולא שמעתתא. ואית דמפרש: איכא בנייהו שפחות

על עבודת זרה, ביד - חייב, בכלי - פטור. - והא איפכא פתיב: ויתגודדו כמשפטם כתרבות וברמחים! אלא אימא: ביד פטור, בכלי חייב. ויחייב על הראשי. מחויה רב ששת בין פירקו רישא. ועל הקון שתיים מכאן ושתים מכאן אחת מלמטה. מחויה רב ששת בין פירקו דיקנא. רבי אלעזר אומר: אם נטלן' וכו'. קסבר: רח' לא הוא. ואינו חייב עד שפילגנו בתערה. תנו רבנן: ויפאת זקנם לא יגלחו, ויכול אפילו לגלחו כמספרים והא חייב? תלמוד לומר "לא תשחית", ואי "לא תשחית", יכול אם לא לקטו במלקט ורהיטני יהא חייב? תלמוד לומר "לא יגלחו", הא פירצ - גילוח שיש בו השחתה, הווי אומר זה תער. רבי אלעזר אומר אפילו לקטו במלקט ורהיטני יהא חייב. מה נפשך, אי גמיר גזירה שוה - ליבעי תער, אי לא גמיר גזירה שוה - כמספרים נמי [לא!] - לעולם גמיר גזירה שוה, וקסבר: הני נמי גילוח עברי. משנה הכותב פתובת קעקע. כתב ולא קעקע, קעקע ולא כתב - אינו חייב, עד שכתוב וקעקע, (בירו) [בדיו] ובכחול ובכל דבר שהוא רושם. רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון אומר: אינו חייב עד שכתוב שם את השם, שנאמר וכתבת קעקע לא תתנו ככם אני ה'." גמרא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: עד דיתבוב 'אני ה' ממש? אמר ליה: לא, פדתני בר קפרא: אינו חייב עד שכתוב שם עבודה זרה, שנאמר וכתבת קעקע לא תתנו ככם אני ה' - 'אני ה' ולא אחר. אמר רב מלפיא אמר רב אדא בר אהבה: אסור לו לאדם שיתן אפר מקלה על גבי מפתו, מפני שגוראות פתובת קעקע. אמר רב נחמן בריה דרב איקא: שפור, שפחות וגופות - מלפיז, בלוריה, אפר מקלה וגבינה - רב מלפיא. רב פפא אמר: מתניתין ומתניתא - רב מלפיא, שמעתתא - רב מלפיז, וסמינדי: מתניתא מלפנתא. מאי בינייהו? איפא בינייהו שפחות. רב ביבי בר אבבי קפיד אפילו ארביקא דבוסיקתא. רב אשי אמר: כל מקום שיש שם מפה - מקתו מוכיח עליו. משנה זויר שהיה שותה יין כל היום - אין חייב אלא אחת; אמרו לו "אל תשפתה", "אל תשפתה", והוא שותה - חייב על כל אחת ואחת. היה מטמא לפתים כל היום - אינו חייב אלא אחת; אמרו לו "אל תטמא", "אל תטמא" - חייב על כל אחת ואחת. היה מגלח כל היום - אינו חייב אלא אחת; אמרו לו "אל תגלח", "אל תגלח", והוא מגלח - חייב על כל אחת ואחת. היה לבוש בכלאים כל היום - אינו חייב אלא אחת; אמרו לו "אל תלבש", "אל תלבש", והוא פושט ובלובש - חייב על כל אחת ואחת.

ואפילו לא שהה אלא להפישט מלבוש חייב - ובלא שהה לא מייחייב ולא דמי דין זה לדרך דברק שני דשבעות (טו,ב). דאיבעיא ליה מן צדך שהיה למלקות גבי טומאת מקדש ונויך דרשמו מחייב בלא שהה, והכא אמרין דלא מייחייב בלא שהיה. דלא דמי לשדויה דהתם, דביין דבירו לפרוש מן הטומאה, כי נמי לא שהה כדו השתחוואות

דין הוא דמחייב. אבל הכא, דאין לו שהות לפשוט וללבוש - אן כאן עביה אחרת. דעייין

1 הליבשה הראשונה קיימת. הדתם שון אינו חייב

2 עד שיוכל לפרוש מן הטומאה.

3 (שיך לעיל עמוד א) **מחוי** ליה רב ששת בין פירק - לפירוש הקונטרס

4 כדאייתא שתיים מכאן ושתיים מכאן. ולפירוש רבינו תם שום פירוש המוקדש (א).

5 (שיך לעיל עמוד א) **לא** יגלוהו - ואם תאמר: מאי מייחי מילא יגלוהו?

6 הא גבי כתיבם כתיבאי ויש לומר: דגמריין מיינה.

7 **החורש** בשור וחמור - והמור קדשי ברק הבית, הקונטרס: בכור שור עובר משום "לא תעבוד בכבור שורך", והמור קדשי ברק הבית, ולקי מבורס דהויי במעילה אחרת. ויש אומרים פטר חמור, בכור דאמר מוקדש כן. בתנאה, ויש נדירא, דאינו כן, דליכא למאן דאמר דליק הנחנה ממנו. ולא נראה לרבינו יצחק פירוש הקונטרס דפירש דמקדש פטר מלאו דהויי במעילה. דבגמרא קאמר חמור דאמר שדא שאתלה אל קטני, והקדש דמתניתין מיידי בכבור דליתיה בשאלה. לכך מפרש רבינו יצחק דעל החמור אינו לוקה, ויכול להיות שהוא חולץ. וזון מוקדשין בשור וחמור לאו רוקא, דליכא מוקדשין אלא בשור, ולכא אלא שני לאוין בשור וחמור. אבל בכלאי הכרם איכא שתי מלקות, דמיידי שהיה זורע בכרם חטה ושערה וחרצן חתפה אותם בחרישה. דקא עבד תרת: חדא הורע כלאי זרעים, ועוד הורע כלאי הכרם.

אלא

יש חורש תלם אחר ותייב עליו משום שמונה לאוין:

החורש בשור וחמור, והן מוקדשין, וכלאים בקרם, ובשבעיות, ויום טוב, וכתן ונויך בבית הפומאה. הנניא בן כתיבאי אומר: אף הלוכש פלאים. אמרו לו: אינו השם. אמר להם: אף תניור לא הוא השם. גמרא אמר רב ביבי אמר רבי יוסי: פושט ולובש לובש ממש, או אפילו מכניס ומוציא בית יד אונקלי? אמרו רב אחא בריה דרב איקא: עיילי ואפוקי. רב אשי אומר: אפילו לא שהה אלא פדי לפשוט וללבוש תייב. ויש חורש תלם וכו'. אמר רבי ינאי: בקבורה נמנו ונמרו: החופה בכלאים - לוקה. אמר להן רבי יוחנן: לאו משנתנו היא זו: יש חורש תלם אחר ותייב עליו משום שמונה לאוין: החורש בשור ובחמור, והן מוקדשין, וכלאים בקרם; האי חורש דמתייב משום פלאים תיבי משפחת לה, לאו דמיכפי בהריה דאילו? אמר ליה: אי לאו דדלאי קף חספא - מי משפחת מרגנתא תותה? אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן: אי לאו דקילסך גברא רבה, הוה אמינא: מתניתין מני - רבי עקיבא היא, דאמר: המקיים פלאים - לוקה. מאי רבי עקיבא - דתניא: המגנש והמחפה בכלאים - לוקה, רבי עקיבא אומר: אף המקיים מאי מעמא דרבי עקיבא? דתניא: "שורך לא תורע פלאים" - אין לי אלא זורע, מקיים מנין - תלמוד לומר "בהמתך לא תרביע פלאים שורך לא תורע פלאים". אמר ליה עקיבא לרב נחמן: וילקי נמי משום זורע פיום טוב! - אמר ליה: תנא ושייר. אמר ליה: תנא קתני שמונה, ואת אמרת תנא ושייר? אמר רבא: יש חילוק מלאכות בשבת, ואין חילוק מלאכות פיום טוב. אמר ליה: עדא תהא. איתבייה אפיי: ואין חילוק מלאכות פיום טוב? והתנן: המקביל גיד בחלב פיום טוב ואכלו - לוקה חמוש; לוקה משום אוכל גיד, ולוקה משום מבשל פיום טוב שלא לצורך, ולוקה משום מבשל גיד בחלב, ולוקה משום אוכל בשר חלב, ולוקה משה.

שפחות ומקלה, משמע: שפחות ושכנגדה. כך לשון ח"ה. **ירבא** = מכה. כוסיילתא - כלי שמכח בו בלעו פליימא. **משנה** היה לבוש כלאים - אחד מן השוק ולא נזיר. יש חורש תלם אחר - יש עובר בלא תחרוש בשור וחמור" ונקלטם עליו איסורים הרבה עם אותו לאו בלבד. ובתא לא קא עסיק חורש בחמה שורים עבמי חמורים והרי נקלטים איסורין הרבה עליו, דלכל הפחות קאמר, והוא בכלאים קאי, ללקוט עליו כל איסורין שהוא יכול. וזון מוקדשין - בגמרא מוקי ליה בכבור, בכור שור ופטר חמור. ועקבר בהן משום "לא תעבוד בכבור שורך" ואליבא דרבי יהודה דאמר בפרק קמא דבבברות (ט,א) פטר חמור אסור בהנאה, דבכלל "לא תעבוד" הוא. ואף על גב דבבבא כתוב "בכור שורך", איזה דריש ליה "בכור שורך" למעוטי שתפוח ולא למעוטי פטר חמור. אי נמי, ממתניתין נמאן דמעט פטר חמור מהכא - שור וחמור דקתני במתניתין לאו רוקא, דשור ופטר חמור, והאי דנקט חמור משום לישנא דקרא, דגבי כלאים כתיב שור וחמור, והוא הדין לכל שני מניין. ומשום הנאה דמתניתין מוקדש הוה ליה הויד במעילה - לא לקט, ובבבא לאו רב מעילה הוא, דהא ממון בהן הוא, דאין מעילה אלא בקדשי גבה. דקדשי ה" כתיב. ואין מעילה בכבור אלא בגזנה מן האיסורים אחר זריקת דמים, והדגו לכוזה גינה, והוא הדין לכל קדשים קלים. ובקדשי קדשים יש בהן מעילה לפני זריקת דמים, ולכבוזה גינה, אבל משנוקח הים - וכו' בזה כתיבם מעילה גבה, והוה ליה ממון בהן ואין בו משולחן. וכן מוכח באם השנה (כ,א). בשופר של עולה לא יתקע, ואם תקע ירא. בשופר של שלמים לא יתקע, ואם תקע לא ירא. מאי עעמא? עולה לבית מעילה היא אית דמעל בה נפקא לחולץ, שלמים דלאו בני מעילה גינה לאו נפקא לחולץ. והכי נמי מוכח במסכת מעילה ובבבא דוכתי. ובכלאים - המכסי בהיו דאילו ומחפה בוורע. בכרית - נמי משום זורע בשבעיות, ויום טוב דקעביד תרישתי שום טוב. בהן - והוה נזיר, והולך במקום טומאה אחר מחרשתו, דאיכא חד לאו משום בהן - "לנפש לא טמא בעימור", וחד משום בהן - "על כל נפשות מת לא יבוא". אינו נזיר - אינו לאו זה נקט עליו משום חרישה אלא משום לבישה. אף נזיר - נזיר רוקא קאמר, ולא דייק. אינו השם - אן

אלו שור בא עליו משום חרישה אלא משום כניסה, שנכנס למקום טומאה. **גמרא** אפילו מכניס ומוציא בית יד אונקלי שלו - מכניס ומוציא ידו בבית יד חילוק השם כפשוטו ולבוש. עיילי ואפוקי - ממש. בחבורה - נראה ליה: אם אסיפה אין יום וועד היה להם שקורין "חבורה". דדלא - ההבנתה. מי משכחת מרגיניה - דאי לאו דאמרין קף, הוה אמרת חורש דמתייב בכלאים לאו משום זורע אלא משום (מקום) מקיים, דשיק ולא עקר ליה. אי לאו דקלסך נברא רבה - רבי ינאי, הוה מוקימנא מתניתא דמתייבא חורש בכלאים דמשום מקיים הוא. וכוברי עקיבא, ומאן אדית ליה מקיים בכלאים פטור - פטור נמי במחפה. אבל רבי ינאי קלסך והודה לך דמחפה משום זורע מתייב לכוכלי עלמא, דמוקדמר רבי ינאי: המחפה בכלאים לוקה, ולא קאמר "מקיים בכלאים לוקה" - שמע מינה דעדיף ליה מחפה ממקיים, דמחפה כוורע חשיב ליה והכי לכוכלי עלמא. וכו' אמרת ליה לא משנתנו הוא - הורה דלוקה שיפה אמרת. ואי לאו קלסך הוה אמינא טעם דמתניתין משום מקיים, דמקיים בכלאים לוקה לרבי עקיבא. וכן בשבעיות משום חורש מתייב ליה תנא דמתניתין, ומאן דפטר במקיים פטר נמי במחפה. מאי רבי עקיבא דתניא המגנש והמחפה - ולא גרסינן "דתנן", דברייתא היא ולא משנה. המגנש והמחפה בכלאים לוקה רבי עקיבא אומר אף המקיים - כולה רבי עקיבא קאמר לה: המגנש והמחפה בכלאים לוקה. דמקיים הוא. שרבי עקיבא כו'. והכי משני ליה במועד קטן. ורבנן דפליגי עליה דרבי עקיבא סבירא ליה מחפה אינו לוקה, ומאן דפטר במקיים פטר במחפה, והמגנש עוקר עשבים רעים כדי שיגדלו האחרים יותר - לוקה, דחשיב כוורע כלאים. בחמתך לא תרביע כלאים שוך לא תורע כלאים - ושמעתיך ליה הובי כלאים שוך לא. ועדיקתי ליה מפשטיה לדרשא, דהוה מצי למכתב "במתוך כלאים לא תרביע", ומדסרך כלאים לחודה - שמע מינה להכי היא דאתא. וליילקי נמי משום זורע - דהא נמנו וגמרו דמחפה זורע הוא, כדאמרן. ואין חילוק מלאכות פיום טוב - אם עשה שתיים וששל מלאכות בהעלם אחד, ואן עשה מלאכה שיש בה תלות - אינו חייב אלא אחת. למאן דאמר (שבת ע"א) הבערה לחלק יצאת - סבירא ליה חילוק מלאכות פיום טוב, דביום טוב לא יצאת הבערה. ומאן דאמר נמי בהערה לאו יצאת, ונפקא ליה חילוק מלאכות "מועשה אחת מהנה" - הני מילי ביאסורי דאית בהן חיות חטא, כגון מלאכות דשבת דהודון כרת ושגגות חטא, דבהודיא פרשה דירעשה נאחז מהנה" מקיימי בהטאת. אבל עין טוב, דחויב מלקות זורע ואין חזונו כרת - אין בו חילוק מלאכות. לוקה משום מבשל - גיד פיום טוב, ומשה מבשל בשר בחלב - קסברי יש בגידין בנותן טעם. תלתא "לא תבשל" כתיבי: חד לאכילה וחד לתנאה וחד לבישול, בשחיטת חולין (קטו,ב).

אשר יעשה אותם האדם וחי בהם - וסמך ליה "איש איש אל כל שאר בשרו", דמשמע: מי עושה חוקתי אני נותן חיים לו, ואילו הן חוקתי - איש איש וגו', הא למדת כל הוישב ואינו עובר בו, לכות את ישראל - כדי שיהו מקבלין שכר במה שמוענין עצמן מן העבירות, לפיכך הריב לוק, שלא היה צריך לצוות כמה מצות וכמה אזהרות על שקצים ונבלות, שאין לך אדם שאינו קץ בהן, אלא כדי שיקבלו שכר על שפרשו מן חוק. **משנה** תניא - במסכת מגילה, אין בין שבת בו, להקרות - לשון "הקרת תרת" (במדבר טו), ואינו שם דבר, הא - מהניתן דמגילה רבי יצחק היא, ולהכי קאמר דודן כרת בידי שמים ולא בידי אדם.

והבאת מעשר - פירש הקונטרס: שקנס עורא 1
 ללוח ותיקן שיביאורו לכתבים כמו 2
 התרומה. וכדומה מלשון שנת פירש פירוש 3
 אחר, שיפרשו מכל פירות אילן כמו שתקן 4
 חזקיהו, וכדכתיב "וכפרוך הדבר", 5
 באוריה

שָׁכַר, גֹּל וְעֵרִוּוֹת, שִׁנְפָּשׁוּ שֶׁל אָדָם מִתְאַוָּה לָהֶן וּמְחַמְדָּתֵן - הַפּוֹרֵשׁ מֵהֶן עַל אַחַת כְּפֹה
וְכַמֵּה שִׁפְכָה לֹו וְלוֹדוֹתָיו וְלוֹדוֹת דוֹרוֹתָיו עַד סוֹף פֶּל הַדּוֹרוֹת. רַבִּי הֲנִינְיָ בֶן עֲקִישָׁא
אוֹמֵר: רַצָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרַחֲמָיו לְכַוֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָּה הִרְבָּה לָהֶם תוֹרָה וּמִצְוֹת, שִׁנְפָּאָמֵר
"ה' חֲפֵץ הִקְדֵּן זִקְנוֹ גְּדוּל תוֹרָה וַיֹּאדִיר". גַּמְרָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חִלּוּקִין עָלֵינוּ חֲרִיבֵי לִיּוֹם
רַבִּי הֲנִינְיָ בֶן גַּמְלִיאֵל. אָמַר רַב אֲדָא בְרַ אֲדָה: אֲמַרִּי בִי רַב, תִּנְיִנָּן: אֵין בִּין שַׁבַּת לִיּוֹם
הַכּפּוּרִים אֲלָא שָׁזָה וְדוֹנוּ בִּידֵי אָדָם וְהוּ דְדוֹנוּ בְּחִיבָה; וְאִם אֵינְתָּא - אִידוּ וְאִידֵי בִּידֵי אָדָם
הוּא. רַב נַחֲמָן בְּרַ יִצְחָק אוֹמֵר: הָא מִנֵּי - רַבִּי יִצְחָק הָיָא, דְּאָמַר: מַלְקוֹת בְּחִיבֵי כִּרְיִיתוֹ:

לִיכָּא. דְתִנְיָא, רַבִּי יִצְחָק אוֹמַר: חִיבֵי כִּרְיִיתוֹת כְּכֹל הוּוּ, וְלִמָּה יִצְאָת קֶרֶת בְּאֲחוֹתוֹ - לְדוֹנוּ
כְּכֹרֶת וְלֹא בְּמַלְקוֹת. רַב אֲשִׁי אָמַר: אֲפִילוּ תִּמְיָא רַבְנָן, זֶה - עֵינָן דְדוֹנוּ בִּידֵי אָדָם, וְזֶה -
עֵינָן דְדוֹנוּ בִּידֵי שָׁמַיִם. אָמַר רַב אֲדָא בְרַ אֲדָה בְרַ אֲהֵבָה אָמַר רַב: הִלְכָּה פְּרַבִּי הֲנִינְיָ בֶן גַּמְלִיאֵל.
אָמַר רַב יוֹסֵף: מָאן סָלִיק לְעֵילָא וְאַתָּא וְאַמְרָ? אָמַר לִיה אֲבִי: אֲלָא הָא דְאָמַר רַבִּי הוֹשִׁעַ
בֶּן לִוִּי: שְׁלֹשָׁה דְבָרִים עָשׂוּ בֵּית דִּין שֶׁל מִפְּהוּ וְהִסְפִּימוּ בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה עַל יָדָם, מָאן
סָלִיק לְעֵילָא וְאַתָּא וְאַמְרָ? אֲלָא קֶרְאִי קָא דְרִשְׁיָן - הִכָּא נִמְי קֶרְאִי קָא דְרִשְׁיָן. גּוֹפָא, אָמַר
רַבִּי הוֹשִׁעַ בֶּן לִוִּי: שְׁלֹשָׁה דְבָרִים עָשׂוּ בֵּית דִּין שֶׁל מִפְּהוּ וְהִסְפִּימוּ בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה עַל
יָדָם, [אֵלוֹ הֵן]: מִקְרָא מְגִילָה, וְשִׁאֲלִית שְׁלוֹם [בִּישָׁם], וְהִבְאָת מַעֲשֵׂר. מִקְרָא מְגִילָה - דְּכִתְיִב
"קִימוּ וְקַבְּלוּ הַיְהוּדִים", קִימוּ לְמַעַלְה מַה שֶּׁקַּבְּלוּ לְמִפְּהוּ, וְשִׁאֲלִית שְׁלוֹם - דְּכִתְיִב "וַהֲנִה בְּעוֹ
כָּא מִבֵּית לָהֶם וַיֹּאמְרוּ לְקוֹצְרִים ה' עֲפֹקֵם", וְאוֹמְרִי "ה' עֲמָךְ גְּבוּר הַחַיִּל". מַאי "וַיֹּאמְרוּ" -

וְכִי תִּמְיָא, בְּעוֹנוֹ הוּא דְעֵבִיד מִדְּעִתְתָּהּ, וּמִשְׁמִינָא לֹא אֲסַפְּימוּ עַל יָדוֹ - תָּא שְׁמַע: וְאוֹמַר "ה'
עֲמָךְ גְּבוּר הַחַיִּל". הִבְאָת מַעֲשֵׂר - דְּכִתְיִב "הִכִּיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הַאֲוִצֵּר וַיְהִי מִרְףֵּי
בְּבֵיתוֹ וַחֲבַנְנֵי נָא בּוֹאֵת אָמַר ה' צְבָאוֹת אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרֻבוֹת הַשָּׁמַיִם וַיְרִיקְתִּי
לָכֶם בְּרָקָה עַד בְּלִי דִי". מַאי "עַד בְּלִי דִי"? אָמַר רַבִּי בְרַ רַבִּי: עַד שֶׁיִּכְבְּלוּ שְׁפַתְיֹתִיכֶם מִלּוֹמַר
"דִּי". אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר: בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת הוֹפִיעַ רוּחַ הַקְּדוֹשׁ: בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל שָׁם, וּבְבֵית דִּינוֹ
שֶׁל שְׁמוּאֵל הַרְמַתִּי, וּבְבֵית דִּינוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה. בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל שָׁם - דְּכִתְיִב "וַיִּפֹּר הַיְהוָה וַיֹּאמְרָ
צְדָקָה מִמֶּנִּי". מָנָא דַּעַ? דְּלִמָּא בִּי חִיבִי דְאֹל אִיהוּ לְגַבְהָ - אֲוֹל נִמְי אֵינְשׁ אֲחֵרִינָא [לְגַבְהָ]?
יִצְאָת בֵּת קוֹל וְאַמְרָה: מִמֶּנִּי יִצְאוּ כְּפּוּשִׁים. בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל - דְּכִתְיִב "הֲנִינִי עֲנוּ בִי נִגְד
ה' וַיִּגְד מִשְׁחוֹ אֵל שׁוֹר מִי לְקַחְתִּי... וַיֹּאמְרוּ לֹא עֲשִׂיתֵנּוּ וְלֹא רִצּוֹתֵנוּ... וַיֹּאמַר עַד ה' וְעַד
מִשְׁחוֹ... כִּי לֹא מִצְאָתֶם בְּיָדֵי מְאוֹמָה וַיֹּאמְרוּ עַד"; "וַיֹּאמְרוּ"; "וַיֹּאמְרוּ" מִיבַעֵי לִיה! יִצְאָת בֵּת
קוֹל וְאַמְרָה: אֵינִי עַד דְּבָרָךְ זֶה. בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה - דְּכִתְיִב "וַיִּנְעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ בְּנֵו ה' אֶת
הַלֵּל הַחַי וְהַמֵּת לֹא תִמְתִּיחוּהוּ (כִּי הוּא אֲמוּנָא); מָנָא דַּעַ? דְּלִמָּא אֵינְרִיכּוֹא מִיעֲרָמָא! יִצְאָת

בֵּת קוֹל וְאַמְרָה "הוּא אֲמוּנָא". אָמַר רַבָּא: מִמָּאִי? דְּלִמָּא הַיְהוָה, בִּין דְּחִשְׁבֵי רִיתִי וַיִּוְמֵי וַיִּתְרַמְּי
דְּתוֹנֵן מְחוֹקֵינוּ, דְּלֹא תוֹנֵן לֹא מְחוֹקֵינוּ. שְׁמוּאֵל נִמְי - מוֹלְהוּ וַיִּשְׂרָאֵל קָרִי לְהוּ בְּלִשׁוֹן חִידִי,
דְּכִתְיִב "וַיִּשְׂרָאֵל נִשְׁעַב בְּה'". שְׁלֹמֹה נִמְי - מִדְּהָא קָא מְרַחֲמָתָא וְהָא לֹא קָא מְרַחֲמָתָא! אֲלָא
גַּמְרָא. דְּרַשׁ רַבִּי שְׁמַלְאִי: שֵׁשׁ מֵאוֹת וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת נִאֲמָרוּ לוֹ לְמֹשֶׁה, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
וְשֵׁשִׁים וְחֲמִשָּׁן לְאוּיִן מִמֶּנּוּ; מוֹת הַחֲמָה, וּמֵאוֹתֵים וְאַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנֵה עֶשְׂרֵה כִּנְגַד אֲיָרְכוּיָ שֶׁל
אָדָם. אָמַר רַב הֲמַנּוּנָא: מַאי קָרָא - "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה", "תּוֹרָה" בְּגִימְטְרִיא

לֵיה בֵּית דִּין שֶׁל שָׁם כְּמוֹ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל. מִמֶּנִּי יִצְאוּ כְּפּוּשִׁים - דְּבָרִים נִעְלָמִים הֵלְלוּ מֵאִתִּי יִצְאוּ. שְׁלֵפִי שִׁיְהוּדָה הִיָּה מֶלֶךְ הוּא וְכַתְּה לְצֵאת מִמֶּנָּה מַלְכִּים
 מִתְּרַךְ שִׁיְהוּדָה צוּעָה בְּבֵית חַמַּיָה, יִצְאָתָה גוּרִיה וְזוּ מַלְפִּנֵי שִׁינָא זַרַע מִנְשִׁיָּה. כִּךְ קִיבֵל רַבִּי מַעֲרִיקָא. לִישָׁנָא אֲחֵרִינָא: מֵאִתִּי הִיְהִי שִׁינָא מִמֶּנָּה שֵׁנִי בְּנִים הֵלְלוּ לְכַבֵּשׁ
 הָעוֹלָם, שְׁהִרֵי עֵתִי דַּל וּמִשְׁחָה לְצֵאת מִמֶּנָּה. בֵּית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל - לְעוֹלָם יִשְׂרָאֵל אֲמַרוּ "עַד", דְּהָא דְּכִתְיִב "וַיֹּאמְרוּ" - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִיְרָקוּ יוּדֵי. מֵאִתִּינָא אֲרַבְעִים
 וְשִׁמּוֹנֵה מִצְוֹת עָשׂוּ - כִּד אֲבַר וְאֲבַר אֲמַרוּ לוֹ עֶשֶׂה מִצְוָה. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים הוֹשֵׁם (מִצְוֹת) לֹא תַעֲשֶׂה - שִׁכְבַּל יוֹם מְדַבְּרִים עָלֵינוּ לְעַלְמָי. מִפִּי מֹשֶׁה
 שֵׁת

לֵיה בֵּית דִּין שֶׁל שָׁם כְּמוֹ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל. מִמֶּנִּי יִצְאוּ כְּפּוּשִׁים - דְּבָרִים נִעְלָמִים הֵלְלוּ מֵאִתִּי יִצְאוּ. שְׁלֵפִי שִׁיְהוּדָה הִיָּה מֶלֶךְ הוּא וְכַתְּה לְצֵאת מִמֶּנָּה מַלְכִּים
 מִתְּרַךְ שִׁיְהוּדָה צוּעָה בְּבֵית חַמַּיָה, יִצְאָתָה גוּרִיה וְזוּ מַלְפִּנֵי שִׁינָא זַרַע מִנְשִׁיָּה. כִּךְ קִיבֵל רַבִּי מַעֲרִיקָא. לִישָׁנָא אֲחֵרִינָא: מֵאִתִּי הִיְהִי שִׁינָא מִמֶּנָּה שֵׁנִי בְּנִים הֵלְלוּ לְכַבֵּשׁ
 הָעוֹלָם, שְׁהִרֵי עֵתִי דַּל וּמִשְׁחָה לְצֵאת מִמֶּנָּה. בֵּית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל - לְעוֹלָם יִשְׂרָאֵל אֲמַרוּ "עַד", דְּהָא דְּכִתְיִב "וַיֹּאמְרוּ" - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִיְרָקוּ יוּדֵי. מֵאִתִּינָא אֲרַבְעִים
 וְשִׁמּוֹנֵה מִצְוֹת עָשׂוּ - כִּד אֲבַר וְאֲבַר אֲמַרוּ לוֹ עֶשֶׂה מִצְוָה. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים הוֹשֵׁם (מִצְוֹת) לֹא תַעֲשֶׂה - שִׁכְבַּל יוֹם מְדַבְּרִים עָלֵינוּ לְעַלְמָי. מִפִּי מֹשֶׁה
 שֵׁת

41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70

מאודניה, ואחריה לאיתתיה בחלמא ואמר לה. האי דשמעית בזילתא דצורא מרבנן ולא
מזאי כדמבעי לך. אלמא בזיוזי חזר רגיל לרקודך בכרך, ולפיכך הפידי קודש ברוך הוא
עליו על אותו הפעם שלב מיחה. זו הוצאת הפת והבנת הכלל - דכתיב בהו "לכת"
טעם ללכת לא בית אבל מלכת" וגו'. בא שיעה בן אבון - כי שעה דורות של מטה הדי
מתמנעק, חדל נא - אותה ברכה שאמר משה
ישכנו ישראל בטח בדי עין יעקב" כלומר,
אמרו ישראל ישראל לאו - כשדשו צדיקים
כעין יעקב. מי יקום יעקב - מי יוכל להיות חסד
כיעקב, כי קטן הוא" - טענים הם הסוברים,
שיחיו צדיקים כיעקב.

מכאן ואילך מפרישו רבני גרשום.
הלך להרעיו ישראל - שיהא להם מנוחה
בלחות. בשופר גדול וגו' - ורבו האובדים
בארץ. למדו שלא את אברדיה בין אמות
העולם. מכריה המתקבשת - ומנצלת לאחד
זמן. מאכילת קשוואין ודלועין - שאוכלים
מקצתם ומקצתם אין אוכלין. מלפפיריו - בית
של רומי. ומכאן שייך לעמוד בה ומה לכת
רצונו כך - כשמתחילים לעבודתו רצה שלהם
וישבים בהשקט ושלחה. ישראל ששעשו רצונו
על אחת כמה וכמה שישלם להם שבר טוב
קרעו בגדיהם - דרעו לכתוב הכי. והלא אוריה
במקדש ראשון היה - וכתוב בספר מלכים.
זכריה מנביאי אחרונים היה - שהיה במקדש
שני. תלה הכתוב נמואיה על זכריה מנביאי
אוריה - כלומר, שפרענותו שניבא אוריה
שאמר "ורשלים לעיים תהיה ודר הבית לבמות
יער" נתקיים - כמו כן עתה להקדים דברי
יוחיים של זכריה, שיבנה בית המקדש במהרה
בימיו אמן סלה.

שית ומה אחר סרי - והיינו דכתיב "תורה צוה לנו משה", ושתיים מפי הגבורה, הרי שית
מאה ולתיסרי. מפי הגבורה שמענו - דכתיב "אחת דבר אליהם ושתיים זו שמענו",
במכילתא. והעניין על אחת עשרה - שבתחלה היו צדיקים, והיו יכולים לקבל על מצות
הרבה. אבל דורות האחרונים לא היו צדיקים כל כך, ושיעו באו לשמור בזמן אלו לך אדם
שזוכה, ובא עוד והעמידן כן כדי שיבנו אם
יקימו אחת עשרה מנות הללו. וכל כפי שעה,
דורות על מטה הלכות ומצוות אותה. רב ספרא
- בשאלות דרב אחא (שאיילת לו) והכי היה
עובדא. דרב ספרא היה לו חפץ אחד למכור,
ובא אדם אחד לשעה בשעה קורא קריאת
שמע, ואמר לו טול החפץ בך דמים, ולא
ענהו מפני שהיה קורא קריאת שמע. כסבור זה
אמר. תהיה לו רצון לראות בדרמי הללו, והוסיף,
שמע אמר לה: טול החפץ בדרמי שאמרת
בראשונה, שבאותו דמים היה דעתי לינתם לך.
(אם) לא רגל על לשוננו [כו] - לא רצה לשקך
מתחלה, שאמר "אולי יהיונו ראבין", אלא
ראשונה הבריחהו ועל פי הדבור, דכתיב "על
קלתך בני", ומתרגמין אלו אתאמר בנבואה
ודלא ייתן לוטיא עכל ברוי, ותרפה לא נשא על
קרבו - לא סבל חתפ קרבו. נבזה בעיני
נמאס - הנמאס להקדשו ברוך הוא - נבזה
הוא בעיניו של אדם. זה חוקיהו שבזיה היה
בעינו אביו שנמאס בעבודתו רזה. שנידור במטה
של הכלים - נמאס היא ורה. (ויקרא לו)
רבי רבי. ואפילו לגוי - כדי שלא ימשוך יבוא
להלות לישראל ברבית. שודח על נקי לא לקח
אפילו שחיה שהיה ראוי לקח. כגון ישמעאל
ברבי יוסי - שהיה ארסיס מנבא לו משלו וקדם
וזמנו ולא רצה לקח כדי להיות לו דין. כבצע
מעשקות - שלא רצה לילול לעצמו ראשית
הגו שהביא לו אדם אחד שבא לדון לפניו, אף
על גב דדותו כחן כרי ישמעאל בן אלישע, משום
דדמי כאילו עושקו לבחן, שהיה רגיל לו ליתן לו
מתנותיו. אויס אבון משכוח דמים - אבון
חתומה וסתומה דבר זה שלא ישכוח בה דבר.
גנאי, ושחתי. והיינו "דמים" - לשון שחיתק.
כגון רבי אלעזר רבי שמעון - בהשחור את
הפעלים" (בבא מציעא פ"ה) דבפס ריחשא

שית מאה וחד סרי הוי, "אנכי" ו"לא יהיה לך" - מפי
הגבורה שמענום. (סמן דמשמ"ק ס"ק) פ"ד ד' דוד
והעמידן על אחת עשרה, דכתיב "מזמור לדוד ה'
מי יגור באהלך מי ישכן בהר קדשך. הולך תמים
ופועל צדק ודבר אמת בלבבו, לא רגל על לשנו לא
עשה לרעהו רעה ותרפה לא נשא על קרבו. נבזה
בעיניו נמאס ואת ראי' ה' יכבד נשבע להרע ולא ימר.
כספו לא נתן בנשך וישחר על נקו לא לקח עשה אלה
לא ימות לעולם". הולך תמים" - זה אברהם, דכתיב
ההתהלך לפני יהוה תמים, "פועל צדק" - פגון אבא
הלקיחה, "ודובר אמת בלבבו" - פגון רב ספרא, "לא
רגל על לשנו" - זה יעקב אבינו, דכתיב "אולי ימשו
אבי והייתי בעיניו כמתעתע", "לא עשה לרעהו רעה"
שלא ידד לאופנותו חבירו, "ותרפה לא נשא על
קרבו" - זה המקרב את קרוביו, "נבזה בעיניו נמאס"
זה חוקיהו המולך שגידר עצמות אביו במשפט שלך
הכלים, "את ראי' ה' יכבד" - זה יהושפט מלך
יהודה, שששעה ששהו רואה תלמיד דהם היה עומד
מפסא ומתקוב ומנשך וקורא לו "אבי אבי, רבי רבי,
מרי מרי". נשבע להרע ולא ימר" - רבני יוחנן, דאמר
רבי יוחנן: אהא בתענית עד שאבא לביתי. "כספו לא
נתן בנשך" - אפילו ברבית גוי, ו"ישחר על נקו לא
לקח" - פגון רבי ישמעאל ברבי יוסי. פתיב "עשה
אלה לא ימות לעולם", כשהיה רבן גמליאל מגיע למקרא היה היה בוכה, אמר: מאן דעביד
להו כבוליהו - הוא דלא ימות, הא חדא מינייהו - ימות! אמרו ליה: מי פתיב "עשה כל
אלה"? "עשה אלה" פתיב, אפילו בחדא מינייהו. דאי לא תיקא הכי - פתיב קרא אחרניא
אל תמנאו בכל אלה, התם נמי, הנגע בכל אלה הוא דמשמא. בחדא מינייהו לא?! אלא
לאו, באחת מפל אלה, הקא נמי - באחת מפל אלו. בא ישעיהו והעמידן על שש, דכתיב
צדקות" - זה אברהם אבינו, דכתיב "פי דעתיו למען אשר יצוה" וגו', "ודבר מישרים" - זה שאינו מקניט פני חבירו ברבים, "מאם
בבצע מעשקות" - פגון רבי ישמעאל בן אלישע, "נער פפיו מתמד בשחר" - פגון רבי ישמעאל ברבי יוסי, "אטם אוננו משמע דמים"
דלא שמע בזילתא דצורא מרבנן שחיק, פגון רבי אלעזר רבי שמעון. ועצם עינו מראות ברע" - פדרבי היא בר אבא, דאמר
רבי יהיא בא אבא: זה שאינו מסתכל בגושים בשעה שעומרות על הכביתם. וכתיב "הוא מרומים ישכון" [וגו']. בא מיכה והעמידן
על שלש, דכתיב "הגיד לך אדם מה טוב ומה לו דורש כמדף פי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם (ה') אלהיו".
עשות משפט" - זה הדין, "אהבת חסד" - זה גמילות חסדים, "הצנע לכת" - זה הוצאת המת והכנסת פתה. והלא דרבים קל
וחומר: ומה דרבים שאין דרפן לעשותן בבצוע - אברהם תורה, "הצנע לכת", דברים שדרבם לעשותם בבצועא - על אחת פמה
וכמה! חזר ישעיהו והעמידן על שתיים, שנאמר "בה אמר ה' שמר משפט וגשו צדקה". בא עמוס והעמידן על אחת, שנאמר "בה
אמר ה' לבית ישראל דרשוני והיו". מתקוף לה נחמן בר יצחק: אימא, דרשוני בכל התורה! אלא, בא בחקוק והעמידן על אחת,
שנאמר "וצדיק באמונתו יהיה". אמר רבי יוסי בר חנינא: ארבע גזרות גזר משה רבינו על ישראל, באו ארבעה נביאים ובטלום.
משה אמר "וישכן ישראל פטח בדר עין יעקב" - בא עמוס ובטלה, [שנאמר] "חדל נא מי יקום יעקב" וגו', וכתיב "נחם ה' על
זאת" [וגו']. משה אמר "ובגוים ההם לא תרנע" - בא רמיה ואמר "הלוך להרעיו ישראל". משה אמר "פקד עון אבות על בגים"
- בא יחזקאל ובטלה, "הנפש המאאת היא חמות". משה אמר "ואבדתם בגוים" - בא ישעיהו ואמר "ותיה פיום ההוא ותקע בשופר
גדול" וגו'. אמר רב: מסתפינא מהיא קרא "ואבדתם בגוים". מתקוף לה רב פפא: דלקא פאבדיה המתפאקשת, דכתיב "תעיתי בשה
אבד פקש עבדך!" אלא מסופא [דקרא], "ואכלה אתכם ארץ איביכם". מתקוף לה מר זוטרא: דלקא פאכילת קשוואין ודילועין.
וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מתלכין בדרך, ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק]
מאז ועשרים מיל, והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם: ואתם מפני מה אתם בוכים?
אמרו לו: הללו גוים, שמשמתחיים לעצבים ומוקפדים לעבודה זרה, וישבין בטח והשקט, ואנו בית ישראל רגלי אלהינו שרוף

הדרן עלך אלו הן הולקין וסליקא לה מסכת מכות

מאן דעביד להו כבוליהו - הוא דלא ימות, הא חדא מינייהו - ימות! אמרו ליה: מי פתיב "עשה כל
אלה"? "עשה אלה" פתיב, אפילו בחדא מינייהו. דאי לא תיקא הכי - פתיב קרא אחרניא
אל תמנאו בכל אלה, התם נמי, הנגע בכל אלה הוא דמשמא. בחדא מינייהו לא?! אלא
לאו, באחת מפל אלה, הקא נמי - באחת מפל אלו. בא ישעיהו והעמידן על שש, דכתיב
צדקות" - זה אברהם אבינו, דכתיב "פי דעתיו למען אשר יצוה" וגו', "ודבר מישרים" - זה שאינו מקניט פני חבירו ברבים, "מאם
בבצע מעשקות" - פגון רבי ישמעאל בן אלישע, "נער פפיו מתמד בשחר" - פגון רבי ישמעאל ברבי יוסי, "אטם אוננו משמע דמים"
דלא שמע בזילתא דצורא מרבנן שחיק, פגון רבי אלעזר רבי שמעון. ועצם עינו מראות ברע" - פדרבי היא בר אבא, דאמר
רבי יהיא בא אבא: זה שאינו מסתכל בגושים בשעה שעומרות על הכביתם. וכתיב "הוא מרומים ישכון" [וגו']. בא מיכה והעמידן
על שלש, דכתיב "הגיד לך אדם מה טוב ומה לו דורש כמדף פי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם (ה') אלהיו".
עשות משפט" - זה הדין, "אהבת חסד" - זה גמילות חסדים, "הצנע לכת" - זה הוצאת המת והכנסת פתה. והלא דרבים קל
וחומר: ומה דרבים שאין דרפן לעשותן בבצוע - אברהם תורה, "הצנע לכת", דברים שדרבם לעשותם בבצועא - על אחת פמה
וכמה! חזר ישעיהו והעמידן על שתיים, שנאמר "בה אמר ה' שמר משפט וגשו צדקה". בא עמוס והעמידן על אחת, שנאמר "בה
אמר ה' לבית ישראל דרשוני והיו". מתקוף לה נחמן בר יצחק: אימא, דרשוני בכל התורה! אלא, בא בחקוק והעמידן על אחת,
שנאמר "וצדיק באמונתו יהיה". אמר רבי יוסי בר חנינא: ארבע גזרות גזר משה רבינו על ישראל, באו ארבעה נביאים ובטלום.
משה אמר "וישכן ישראל פטח בדר עין יעקב" - בא עמוס ובטלה, [שנאמר] "חדל נא מי יקום יעקב" וגו', וכתיב "נחם ה' על
זאת" [וגו']. משה אמר "ובגוים ההם לא תרנע" - בא רמיה ואמר "הלוך להרעיו ישראל". משה אמר "פקד עון אבות על בגים"
- בא יחזקאל ובטלה, "הנפש המאאת היא חמות". משה אמר "ואבדתם בגוים" - בא ישעיהו ואמר "ותיה פיום ההוא ותקע בשופר
גדול" וגו'. אמר רב: מסתפינא מהיא קרא "ואבדתם בגוים". מתקוף לה רב פפא: דלקא פאבדיה המתפאקשת, דכתיב "תעיתי בשה
אבד פקש עבדך!" אלא מסופא [דקרא], "ואכלה אתכם ארץ איביכם". מתקוף לה מר זוטרא: דלקא פאכילת קשוואין ודילועין.
וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מתלכין בדרך, ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק]
מאז ועשרים מיל, והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם: ואתם מפני מה אתם בוכים?
אמרו לו: הללו גוים, שמשמתחיים לעצבים ומוקפדים לעבודה זרה, וישבין בטח והשקט, ואנו בית ישראל רגלי אלהינו שרוף

מאן דעביד להו כבוליהו - הוא דלא ימות, הא חדא מינייהו - ימות! אמרו ליה: מי פתיב "עשה כל
אלה"? "עשה אלה" פתיב, אפילו בחדא מינייהו. דאי לא תיקא הכי - פתיב קרא אחרניא
אל תמנאו בכל אלה, התם נמי, הנגע בכל אלה הוא דמשמא. בחדא מינייהו לא?! אלא
לאו, באחת מפל אלה, הקא נמי - באחת מפל אלו. בא ישעיהו והעמידן על שש, דכתיב
צדקות" - זה אברהם אבינו, דכתיב "פי דעתיו למען אשר יצוה" וגו', "ודבר מישרים" - זה שאינו מקניט פני חבירו ברבים, "מאם
בבצע מעשקות" - פגון רבי ישמעאל בן אלישע, "נער פפיו מתמד בשחר" - פגון רבי ישמעאל ברבי יוסי, "אטם אוננו משמע דמים"
דלא שמע בזילתא דצורא מרבנן שחיק, פגון רבי אלעזר רבי שמעון. ועצם עינו מראות ברע" - פדרבי היא בר אבא, דאמר
רבי יהיא בא אבא: זה שאינו מסתכל בגושים בשעה שעומרות על הכביתם. וכתיב "הוא מרומים ישכון" [וגו']. בא מיכה והעמידן
על שלש, דכתיב "הגיד לך אדם מה טוב ומה לו דורש כמדף פי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם (ה') אלהיו".
עשות משפט" - זה הדין, "אהבת חסד" - זה גמילות חסדים, "הצנע לכת" - זה הוצאת המת והכנסת פתה. והלא דרבים קל
וחומר: ומה דרבים שאין דרפן לעשותן בבצוע - אברהם תורה, "הצנע לכת", דברים שדרבם לעשותם בבצועא - על אחת פמה
וכמה! חזר ישעיהו והעמידן על שתיים, שנאמר "בה אמר ה' שמר משפט וגשו צדקה". בא עמוס והעמידן על אחת, שנאמר "בה
אמר ה' לבית ישראל דרשוני והיו". מתקוף לה נחמן בר יצחק: אימא, דרשוני בכל התורה! אלא, בא בחקוק והעמידן על אחת,
שנאמר "וצדיק באמונתו יהיה". אמר רבי יוסי בר חנינא: ארבע גזרות גזר משה רבינו על ישראל, באו ארבעה נביאים ובטלום.
משה אמר "וישכן ישראל פטח בדר עין יעקב" - בא עמוס ובטלה, [שנאמר] "חדל נא מי יקום יעקב" וגו', וכתיב "נחם ה' על
זאת" [וגו']. משה אמר "ובגוים ההם לא תרנע" - בא רמיה ואמר "הלוך להרעיו ישראל". משה אמר "פקד עון אבות על בגים"
- בא יחזקאל ובטלה, "הנפש המאאת היא חמות". משה אמר "ואבדתם בגוים" - בא ישעיהו ואמר "ותיה פיום ההוא ותקע בשופר
גדול" וגו'. אמר רב: מסתפינא מהיא קרא "ואבדתם בגוים". מתקוף לה רב פפא: דלקא פאבדיה המתפאקשת, דכתיב "תעיתי בשה
אבד פקש עבדך!" אלא מסופא [דקרא], "ואכלה אתכם ארץ איביכם". מתקוף לה מר זוטרא: דלקא פאכילת קשוואין ודילועין.
וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מתלכין בדרך, ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק]
מאז ועשרים מיל, והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם: ואתם מפני מה אתם בוכים?
אמרו לו: הללו גוים, שמשמתחיים לעצבים ומוקפדים לעבודה זרה, וישבין בטח והשקט, ואנו בית ישראל רגלי אלהינו שרוף

באוריה

- 1 כתוב לכן בגללם ציון שדה תחרש — וקשה: דהא בכל המקרא לא מצינו פסוק
 2 זה מנבואתו של אוריה, כי אם מנבואתו של מיכה המורשתו! ויש לומר: דסמיך
 3 אהא דאיתא בספר ירמיה (לח) שנתנבא ירמיה על פורענות ונתקבצו הכהנים הנביאים
 4 להרגו מפני שהיה מדבר פורענות, ואמרו להם השרים: אין אנו מסכימין, שהרי מיכה דיבר
 5 מפורענות ולא נהרג, וגם אוריה וגו' — משמע שדבר אוריה כמו מיכה. ומה פורענות דבר
 6 מיכה — הוא קרא זה, והוי כמו שדבר אוריה. אבל קשה: מנלן דאותה נבואה דכתיב "עוד
 7 ישבו זקנים חקנות ברחובות" היא לעולם הבא? דלמא היא בעולם קודם גאולתו ויש לומר:
 8 "משענתו", וגמרינן "משענת" דהאי קרא מ"משענת" דאלישע, מה להלן הדיה המת אף כאן
 9 תחיית המתים. ואם כן על כרחך האי נבואה לעתיד לבא, שהרי עבר בית ראשון ובית שני
 10 שלא היתה תחיית המתים, וניחא הכל. והשם יוכנו לראות משיח. אמן.

באש, ולא נבכה? אמר להן: לךד אני מצחק, ומה לעוברי רצונו
 כד - לעושי רצונו על אחת פמה וכמה! שוב פעם אחת היו עולין
 לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים, קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו
 להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן
 בוכין ורבי עקיבא מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר
 להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו "והקר
 הקרב יומת" ועכשיו שועלים הלכו בו, ולא נבכה? אמר להן: לךד
 אני מצחק, דכתיב "ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת
 זכריה בן זכריה". וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש
 ראשון, וזכריה במקדש שני? אלא, תלה הפתוב נבואתו של זכריה
 בנבואתו של אוריה; באוריה כתיב "לכן בגללכם ציון שדה תחרש", בזכריה כתיב "עוד ישבו זקנים חקנות ברחובות ירושלים". עד שלא
 נתקיימה נבואתו של אוריה - הויתי מתירא שלא התקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה - בידוע שנתקיימה
 של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: עקיבא ניתמתנו, עקיבא ניתמתנו.

הדרן עלך אלו הן הלוקין וסליקא לה מסכת מכות

משנה שבועות ששים שהן ארבע - בשבועת ביטוי שפתיים הכתוב בויקרא (ה) אצל קרבן עולה ויורד קאמר, כדמפרש בפרק שלישי (שבועות ב, א). ששים - כתיבי בקרא, דכתיבי (שם) "לחרע או להדיטב", ומפרש במשנה פרק שלישי (שם כה, א) "אובל" - להדיטב, "לא אובל" - לחרע, ומעשה את עצמו. והוא הדין לכל דבר שהוא ון ולא להבא, ד'לחרע או להדיטב' להבא משמע.

ובפרק שלישי (שם) מרבה מן המקרא אף דברים שאין בהן הדיעה וההבנה, ומיהו ששים ניהו והו לא, דאין ד'חילופי. שהן ארבע - יש לרובש מריבוי הכתובים, כדמפרש בפרק שלישי (שם) אף דבר וחילופי לשבעה, כגון "אבלת" הוא לא אבל, או "לא אבלת" ואבלי ידועות הטומאה -

שבועות

שבועות - הא דלא פתח האי מסכת "כל כינוי שבועות כשבועות" כדפתח גררים ומיר - משום דהנה ממוכות קא סליק כדמפרש בגמרא הוצרך לפתוח בשמים שהן ארבע, והואיל ולא מצי פתח בכינוי - הו לא חש לשנות אתר כך. ואם תאמר: אמאי לא תני ידיעות ברישא? דהא בקרא כתיבי ברישא "או נפש אשת בני וגו' הודר" "או נפש כי תשבג וגו' ויש לומר: דשבועות הוא עיקר המסכת, דבסדר ישועות קאי, ואגב שבועות תני ידיעות משום דגבי הדידי כתיב כדמפרש בגמרא. אי נמי, משום דמילי דהשבועות כתיבי בקרא ברישא "ויש לרובש כי תחטא" וגו' (ויקרא ה) - "הוא עד" הדיינו שבועות הגדות. והאי דלא פתח שבועות הגדות - משום דלית בהו ששים שהן ארבע. **ידיעות** - הטומאה ששים שהן ארבע - תרעמל

הוה ליה למיתני, היא עיקר מילתא - העלם טומאה קודש ומקדש, והעלם קודש ומקדשו יש לומר: הניחא ליה למנטק לשון ידיעה משעמא דמפרש בפרק יש (ב, ד); "ידיעה מקמיא תלינתו בכל התורה כולה קא חשיב. אי נמי לאדך לישא, וידיעות בתריהא דאתין ליד קרבן קא חשיב. ולדך לישא, אי דלא תני נמי ידיעות השבת - משום דנחא ליה למנטק יציאות, דבמלאכות גופיהו איכא ששים שהן ארבע. אבל הבא לא מצי למנטק הטומאות ששים שהן ארבע, דליכא אלא תרתי: טומאת קודש וטומאת מקדש.

יציאות השבת ששים שהן ארבע - בגמרא מפרש: ששים - הוצאה דעני ודבעל הבית, שהן ארבע - בהנסה דעני ודבעל הבית, ותמי: אמאי חשיב דעני ודבעל הבית בתרתי? דמה לי עני ומה לי בעל הבית? ויש לומר: דאצטריך למתנינהו משום דקא סלקא דעתך דלא הוי דרך הוצאה אלא כשעומד ברושות היחיד ונטל פירות ויצא לרושות הריבם, אבל כי האי גונא, דגופו ברושות היחיד וידו ברושות הריבם איכא - לאו דרך הוצאה היא. וכבי האי גונא אמר בפרק קמא דשבט (ג, ב); "ידו של אדם אינה לא כרושות היחיד ולא כרושות הריבם. ודאצטריך למתנין שלישיה, ויהי גנא ודא לא הוה משמעין אדך. ומתאי עמא נחא ליה דלא תני קא הוציא עולמישלישיה. כדפרישית. ורבינו הם מפרש דהוצאה מלאכה גרועה היא. דמה לי אם צומיא מרושות היחיד לרושות היחיד ומה לי לרושות הריבם - לכך הוצרך לפרש על ענינים דעני ודעריש. והדע דמלאכה גרועה היא. דמאמר בריש "חזוקין" (שבט צ, ב). הוצאה גופא היא כתיבי? וירישי לה מ"ויכאל דעם מחביא" כו'. וקאמר: אשכחא הוצאה. בהנסה מנלך? כדמברא דהיא, מה לי אפוקי מה לי עילי. ולשאר אבות לא אבינא קרא. אלא מחבייבין כל דהוו במשכין. והוצאה היתה במשכין כדאמר בפרק "במה טומאין" (שם מט, ב). הם הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואתם לא תציאו, הם העלו קרשים לעגלה ואתם לא תביטו. ולשאר תולדות לא הישישין דלחוו במשכן אלא אבא לחודה, אבל תולדות הוצאה בעי בפרק "חזוקין" (שם צ, א) או סברא או דלחוו במשכן, כגון מכניס חזק ומעביר מושטי. היינו משום דמלאכה גרועה היא. ואין להאריך כאן יותר.

מראות נגעים שנים - גוסיטין, ולא "שתיים", ד"מראה" לשון כר הוא כדכתיב (שמות א) "אם המראה הגדול הזה", ותנן נמי במסכת בבבא (פרק א משנה ד) ומיית' לה ב"המובח מקדש" (בתוכים פח, א). מראות נגעים, רבי יוסא בן הריבס אמר (שם שתיים) ויש עקביא בן מהללאל אומר: שבעים ושנים. הוא דקתני התם טובא - משום דחשיב נמי פתיכי. אי נמי, כילי נגעי תבים ובגדים.

מכדי ששים שהן ארבע. ידיעות הטומאה - ששים שהן ארבע. יציאות השבת - ששים שהן ארבע. נגעים - שנים שהן ארבע. פתחלה וידיעה בסוף פתחלה ויזום הכפורים בתולה, עד שיהי וידיעה בתחלה. שיעור הנעשה בחוץ, ושיעור חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים" הוא שיעור הנעשה בסוף, וידיעה לך הכתוב, ללמד שעל מה שזה מכפר דלא ידע. מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה - בתחלה, דהכי ילפינן בגמרא דאניו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה. אי חצונ אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה - מאי ניהו - ידיעה בסוף ולא בתחלה, דלא אתא ללכלל קרבן, ומכפר על כפרה מגורה ולא תליה. ואם תאמר: כיון שהקוש יכפר שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה. ונפקא מינה בטומאה שאירעה בין זה לזה את פרץ בגמרא (א, ח) ומשני לה: "שיעור הנעשה בכל הרגלים אמר שיעור חטאת. ובגמרא מפרש מנא ליה דאשאן בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר. רבי שמעון אומר שיעור הרגלים מכפרים - עליה, אבל לא שיעור ראשי חדים. על

חיוב קרבן עולה ויורד נחמת טומאת מקדש וקדשו הכתובה אצל שבועת ביטוי, "או נפש כי תגע" וגו' וילפינן בפרקין שאין הכתוב מרבר אלא אטומאת מקדש וקדשו, שבכנס שבווג למקדש בטור טומאה, וזו אכל בש כהן קודש. ששים שהן ארבע - ששים כתיבי, דכתיב (ויקרא ח) "ונעלם ממנו הוא טמא" משמע שנתעלמה ממנו טומאה, ועל ידי אותו העלם אבל קודש - הרי אחת, או שכלה למקדש - הרי שתיים, ולפי שאין חיוב עליה אלא אם כן ידע, בתחלה שנטמא ואחר כך נעלמה ממנו ולאחר מעשה נודע לו שחטא. משום הכי קרי ליה ידיעות. שהן ארבע - על לרבות מן המקרא עוד שני חזובים: העלם קודש והעלם מקדש חסר וזוהי את הטומאה. יציאות השבת ששים שהן ארבע - הוציא מרושות היחיד לרושות הריבם לבטן מן המקרא שחייב בפרק "חזוקין" במסכת שבט (צ, ב) מ"ויצו משה ויעבירו קול במחנה" וגו' (ומתרגמן); לא פתיקי מרושות היחיד לרושות הריבם - והו ששים. אחת לעומד בחוץ והושיט ידו לפנים ונטל חפץ והוציאו לחוץ, ואחת לעומד בפנים ונטל חפץ ממקומו והוציאו בידו והניחו בחוץ. שהן ארבע - יש ללמוד מאלו שבשם שהקפידה תורה מרושות לרושות ברוצאן כך הקפידה בהנסה. והדין ששים. אחת לעומד בפנים והושיט ידו לחוץ ונטל חפץ והניסו, ואחת לעומד בחוץ ונטל חפץ ממקומו והושיטו בפנים והניחו. מראות נגעים - שהמזונוצא בעלם קרבן טומאה - שנים כתיבי במקרא; אשא ובורח. תולדות חלוקין במראיתן כדמפרש בגמרא. שהן ארבעה - יש לרבות תולדה לזו ותולדה לזו, כדמפרש בגמרא. את שיש בה ידיעה - כוליה אטומאה קאי. ובגמרא מפרש אמאי מפרש מילי דטומאה ברישא. ויציאות ומראות - כל מהו ודא מפרש במסכת שדה, להכי לא פרישנהו בהאי מסכת, והאי דהנינהו הבא משום דרמזו לתודי' בשתים שיהן ארבע. ידיעה בתחלה - שידע שנטמא. וידיעה בסוף - משאכל את הקודש בהעלם או בכנס למקדש ויצא, ונדע על כשנטמאה אבל או כשטמאה בכנס. והעלם בינתים - כשאכל את הקודש נעלמה ממנו טומאה או קודש. וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה או מקדש. הרי זה - כקרבן המפרש באותה פרשה: וישתה ואתא בתוכה. ולעני עוף ולדל שברליים עשירית האיפה, והיא מנחת חוטא האמורה בכל מקום. והו לשון "עולה ויורד", לעשיר עולה ולעני ויורד. ובגמרא מפרש מנא ליה דבידיעה בתחלה וסוף והעלם בינתים כתיבי. שיעור הנעשה בפנים - שלשה שיעורים נעשין לצבור ביום הכיפורים: אחד מתן דמזו לפנים, וחבירו שפתיים לעזאזל, כמה שכתוב ב"אחרי מות", ואחד קרב מנחת והושעו במוספק, והוא כתוב בפרשת פינחס עם שאר כל מוספי המועדות. תולה - להגין עליו מן היסורין. שאף על פי שאינו יודע שחטא יש לו לדאג. שכל השוגגין צריכים כפרה לכשידעו, אלמא קודם ידיעה גנושים הם. עד שיוודע לו - שאכל קודש בטומאה. אין בה ידיעה בתחלה - שלא ידע בטומאה מימנו - הו לא יכא לכלל קרבן עדר לעולם, שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה. שיעור הנעשה בחוץ, ושיעור חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים" הוא שיעור הנעשה בסוף, וידיעה לך הכתוב, ללמד שעל מה שזה מכפר דלא ידע. מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה - בתחלה, דהכי ילפינן בגמרא דאניו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה. אי חצונ אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה - מאי ניהו - ידיעה בסוף ולא בתחלה, דלא אתא ללכלל קרבן, ומכפר על כפרה מגורה ולא תליה. ואם תאמר: כיון שהקוש יכפר שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה. ונפקא מינה בטומאה שאירעה בין זה לזה את פרץ בגמרא (א, ח) ומשני לה: "שיעור הנעשה בכל הרגלים אמר שיעור חטאת. ובגמרא מפרש מנא ליה דאשאן בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר. רבי שמעון אומר שיעור הרגלים מכפרים - עליה, אבל לא שיעור ראשי חדים. על

איכא - לאו דרך הוצאה היא. וכבי האי גונא אמר בפרק קמא דשבט (ג, ב); "ידו של אדם אינה לא כרושות היחיד ולא כרושות הריבם. ודאצטריך למתנין שלישיה, ויהי גנא ודא לא הוה משמעין אדך. ומתאי עמא נחא ליה דלא תני קא הוציא עולמישלישיה. כדפרישית. ורבינו הם מפרש דהוצאה מלאכה גרועה היא. דמה לי אם צומיא מרושות היחיד לרושות היחיד ומה לי לרושות הריבם - לכך הוצרך לפרש על ענינים דעני ודעריש. והדע דמלאכה גרועה היא. דמאמר בריש "חזוקין" (שבט צ, ב). הוצאה גופא היא כתיבי? וירישי לה מ"ויכאל דעם מחביא" כו'. וקאמר: אשכחא הוצאה. בהנסה מנלך? כדמברא דהיא, מה לי אפוקי מה לי עילי. ולשאר אבות לא אבינא קרא. אלא מחבייבין כל דהוו במשכין. והוצאה היתה במשכין כדאמר בפרק "במה טומאין" (שם מט, ב). הם הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואתם לא תציאו, הם העלו קרשים לעגלה ואתם לא תביטו. ולשאר תולדות לא הישישין דלחוו במשכן אלא אבא לחודה, אבל תולדות הוצאה בעי בפרק "חזוקין" (שם צ, א) או סברא או דלחוו במשכן, כגון מכניס חזק ומעביר מושטי. היינו משום דמלאכה גרועה היא. ואין להאריך כאן יותר.

מכרי תנא ממוכת סליק - אף על גב דקימאי לן (עבודה זרה ו, א) דברתי מסכותא און סדר למשנה - הני מילי לענין מחלוקת ואחר כך סתם, שרבי לא שנה לתלמידיו המסכות על הסדר. אבל אחר ששאנן - סדרן על מכוון בהיותן זו אחר זו. **היי"ב** על הראש שתים - נראש: דאף על גב דעל הוקו אינו חיוב אלא בתער, כדאמר בפרק בתרא דמכות (כא, א) דבעינן גילוח שיש בו השחתה,

- 1 דהקפת הראש חייב אבא גמספרים בעין תער,
- 2 כדנזכר בפרק "שלשה מנינים" (נדר מא, ב).
- 3 דקאמר: אי כתיב "ראשו" ולא "זקנו" הוה אמנאי
- 4 תרתי משמע: דאתי עשה ורודי לא תעשה, ומשמע
- 5 דהקפת כל הראש שמהי הקפה, ואבתי בתער
- 6 מנלן? ולחכי כתיב "זקנו", ואי לא מתייב בהקפת
- 7 הראש אלא בתער, אם כן לא אפיקו שמעינן מ"ראשו"
- 8 גילוח מצורע בתער, מדאמר רחמנא דעשה
- 9 דמצורע רודי לאו דהקפה. והא דקתני בתוספתא
- 10 דמכות גבי ראש דאינו חייב עד שיקפנו בתער,
- 11 איבא למימרא: מאי תער - בעין תער, כדאשכחן
- 12 פרק "שני גזירות" (שם נח, ב) דאמר רב מיקל אדם
- 13 כל גופו בתער, ומפרש להם: בעין תער. וליכא
- 14 למימר דהקפת הראש שרי במספרים, ונקט
- 15 בתוספתא דקפת תער, ולא אפיקו שמעינן, ומכל
- 16 מקום מ"ראשו" לא שמעינן גילוח מצורע בתער,
- 17 כיון דהקפת הראש אסור נמי במלקט ורזיטני.
- 18 דהא דאי במלקט ורזיטני לא אפשר במצורע,
- 19 דגילוח כתיב ביה, ואם כן מ"ראשו" ידעינן תער.
- 20 וכתבי אליעזר דאמר בפרק "אלו הן הלוקדי"
- 21 (מכות כא, א) דמלקט ורזיטני נמי גילוח עבדי,
- 22 ליכא לאוקמיה. דאם כן מ"זקנו" נמי לא שמעינן
- 23 תער, דהא מלקט ורזיטני הוי גילוח שיש בו
- 24 השחתה. ומיזו מותרות כתיבין דקתני: יש בראש
- 25 מה שאין בוקר שיהו הראש אסור במספרים כבתער -
- 26 אין ראיה, דבגירי איירי, דקתני להם: מה תלמוד
- 27 לומר "ראשו" לפי שנאמר "תער לא יעבור על
- 28 ראשו" וכו' ואדא מסיק: מה תלמוד לומר "ראשו"
- 29 מה תלמוד לומר "זקנו" מפני שיש בראש מה
- 30 שאין בוקר בו.

ועל

הודע, עשה ולא תעשה, פריחות ומיתות בית דין - שעיר המשתלח מכפר. **אחד וישראלים** **ואחד כהנים** **ואחד בהן משה**. מה בין וישראלים לכהנים ולכהן משה? **אלא שהפר מכפר על הכהנים על מומאית מקדש וקדשיו**. **רבי שמעון אומר:** **משם שדם השעיר הנעשה בכהנים מכפר על ישראל, קד דם הפר מכפר על הכהנים; משם שדוידיו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל, קד וידידיו של פר מכפר על הכהנים.** **גמרא** **מפדי תנא ממוכת סליק, מאי שניא דתני שבועות?** - משום דתני: **חייב על הראש שתים - אחת מיפן ואחת מיפן,** ועל

כשם שאתה מודה בדם השעיר הפנימי שמכפר על ישראל כפרתו בלא שום ידיד אלא כפרת היותו הדם, שאין יודו בשעיר הפנימי אלא במשתלח - כך דם הפר מכפר בלא שום ידיד על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו. איתרו ליה וידויו של פר במקום וידויו של שעיר המשתלח לכפר על הכהנים בשאר עבירות, ואין להם כפרה בשעיר המשתלח. **גמרא** **ממכות סליק** - כך סדר המשנה, שבועות אחר מכות. על הראש - על הקפת ראש שתים, דהא "פאת" כתיב (ויקרא טו), ופאה לשון סוף וקצה הוא, כמו (שמות כז

על מהור שאכל את הפטא - אדם טהור שאכל את הקודש טמא, ובגמרא מפרש מנא ליה, ואף על פי שאין בה חיוב כרת, ניתנה כפרה זו על כך. **כל השעירים כפרתן שוח** - כל שעירי מוספין, בין שעיר הנעשה בחוץ דיום הכפורים, בין של גזלים, בין של ראשי חודשים, כפרתן שוח - כולן מכפרים על כל, בין על שאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה לבסוף, בין על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף, בין על טהור שאכל את הטמא, ונפק מינה לטומאה שאירעה בין הן לזה, אבל שעיר הנעשה בפנים - לא נחלקו עליו שאינו מכפר עם אלו, ולא אלו תולין את תליתו כשעש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף, כדאמר בגמרא (שבועות ח, ב), היה רבי שמעון אומר - האני נקט לה משום דבעי למימרא אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה, אם אבד שעיר שדוהרש ליום הכפורים ונתכפרו בתארו, ונמצא זה ברגל או בראש חדש, מהו שיקרבו לשם שעירו של יום, והלא יקרבו - והלא כשהופרש לא לכפר על כפרה זו ופרשו ורבי מאיר דקאמר להא, בשלמא אי אמרנן כולן כפרתן שוח - יקרבו, שהרי כולם כפרה אחת מכפרים, אלא לומר - האני נקט לה משום דשאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בתחלה ולא בכפר ברגל על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף, או בראש חדש לכפר על טהור שאכל את הטמא; כולן באין לכפר על מומאית מקדש וקדשיו - כל דהו, וכיון דבכך שוין ואף על פי שבפרותיהון תולקות - יכול הוא ליקרב, דהא לכפר על טומאת מקדש וקדשיו הופרש ועל טומאת מקדש וקדשיו הוא קרב, ובגמרא רבי שמעון וסתם רבי שמעון הוא רבי שמעון בן יוחאי, ועל זדון מומאית מקדש וקדשיו - סתמא היא, הודע ולא הודע - בגמרא מפרש לזה. **אחד וישראל בו** - בגמרא פריך מאי קאמר, שבתחלה השוים הודו תני מהו בין ישראל לכהנים. **אלא** **שהפר מכפר על הכהנים**, ורסנין, ולא גרסנין **"שדם הפר"**, **אלא שהפר מכפר על הכהנים** - כל שעיר הפנימי נקט על ישראל, דהיינו תלית יסורין דיש בה ידיעה בתחלה ולא בסוף, וזדון טומאת מקדש וקדשיו, וכן כפרת שעיר היצאנו - פרו של כהן חקרב ביום הכפורים בפנים, כמו שפורשו ביארו מות', מכפר על הכהנים, כדיליק בגמרא. **רבי שמעון אומר** **וכי** - לחלוק בא על שאנומר למעלה. **אחד כתיבין** **ואחד וישראלים** שוין בכפרת שאר עבירות שעירי המשתלח, ואין חלוקין בכפרתן אלא בטומאת מקדש וקדשיו, וקאמר רבי שמעון

- 1 על הטהור שאכל את הטמא. רבי מאיר אומר: כל
- 2 השעירין כפרתן שוח - על מומאית מקדש וקדשיו.
- 3 היה רבי שמעון אומר: שעירי ראשי חודשים מכפרים
- 4 על הטהור שאכל את הטמא, ושל גזלים מכפרין
- 5 על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף, ושל
- 6 הכפורים מכפר על שאין בה ידיעה בתחלה
- 7 אבל יש בה ידיעה בסוף. אמרו לו: מהו שיקרבו זה
- 8 בזה? אמרו להן: יקרבו. אמרו לו: הואיל ואין כפרתן
- 9 שוח, היאך קרבו זה בזה? אמר להם: פולין באין
- 10 לכפר על מומאית מקדש וקדשיו. רבי שמעון בן
- 11 יהודה אומר מישמו: שעירי ראשי חודשים מכפרין על
- 12 הטהור שאכל את הטמא; מוסף עליהן של גזלים
- 13 שמכפרין על טהור שאכל את הטמא, ועל שאין
- 14 בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף; מוסף עליהן של
- 15 יום הכפורים - שהן מכפרין על הטהור שאכל את
- 16 הטמא, ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף,
- 17 ועל שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה
- 18 בסוף. אמרו לו: מהו שיקרבו זה בזה? אמר להם:
- 19 הן, אמרו לו: אם פן יהיו של יום הכפורים קרבו
- 20 בראשי חודשים, אבל היאך של ראשי חודשים קרבו
- 21 ביום הכפורים לכפר פפרה שאינה שלה? אמר להם:
- 22 פולין באין לכפר על מומאית מקדש וקדשיו, ועל
- 23 זדון מומאית מקדש וקדשיו - שעיר הנעשה בכהנים
- 24 ויום הכפורים מכפרין. על שאר עבירות שבתורה,
- 25 הקלות והקמורות, הודגות והשנגות, הודע ולא

שעיר המשתלח מכפר. **אחד וישראלים** **ואחד כהנים** **ואחד בהן משה**. מה בין וישראלים לכהנים ולכהן משה? **אלא שהפר מכפר על הכהנים על מומאית מקדש וקדשיו**. **רבי שמעון אומר:** **משם שדם השעיר הנעשה בכהנים מכפר על ישראל, קד דם הפר מכפר על הכהנים; משם שדוידיו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל, קד וידידיו של פר מכפר על הכהנים.** **גמרא** **מפדי תנא ממוכת סליק, מאי שניא דתני שבועות?** - משום דתני: **חייב על הראש שתים - אחת מיפן ואחת מיפן,** ועל

כשם שאתה מודה בדם השעיר הפנימי שמכפר על ישראל כפרתו בלא שום ידיד אלא כפרת היותו הדם, שאין יודו בשעיר הפנימי אלא במשתלח - כך דם הפר מכפר בלא שום ידיד על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו. איתרו ליה וידויו של פר במקום וידויו של שעיר המשתלח לכפר על הכהנים בשאר עבירות, ואין להם כפרה בשעיר המשתלח. **גמרא** **ממכות סליק** - כך סדר המשנה, שבועות אחר מכות. על הראש - על הקפת ראש שתים, דהא "פאת" כתיב (ויקרא טו), ופאה לשון סוף וקצה הוא, כמו (שמות כז

[כה.]

על דעתה דרבן גמליאל ורבי ליעזר: תשעה. על דעתין דרבנין: עשרה.

הלכה ג: מתניתין: שומרת יבם שנפלו לה נכסים - מודין בית שמאי ובית הלל, שהיא מוכרת ונותנת וקיים. מה, מה יעשה בכתבתה ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה? בית שמאי אומרים: יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב. ובית הלל אומרים: הנכסים - בחזקתו, כתבתה - בחזקת יורשי הבעל, ונכסים הנכנסין והיוצאין עמה - בחזקת יורשי האב.

גמרא: הכא את אמר: מוכרת ונותנת וקיים. והכא את אמר: יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב? אמר רבי יוסה בן חנינה: הן דאת אמר: מוכרת ונותנת וקיים, בשנפלו לה שנעשית שומרת יבם. והא דאת אמר: יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב, בשנפלו לה, עד שלא נעשית שומרת יבם. נפלו לה עד שלא נעשית שומרת יבם, ועשו פרות משנעשית שומרת יבם - כמי שנפלו לה משנעשית שומרת יבם.

אמר רבי זעירא: ההן יבם דהכא, צריכא דבית שמאי: כבעל הוא או אינו כבעל? אין כבעל - הוא יורש את הכל. אם אינו כבעל - לא יורש כלום. מספק - יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב. בית הלל פשיטא לון כבעל. ויורש את הכל? שכן אפלו אחיו אין לו אלא אכילת פרות בלבד.

תני רבי הושעיה: יורשיה היוורשין את כתבתה - חייבין בקבורתה. אמר רבי יוסה: אלולי דתניתה רבי הושעיה, הות צריכא לן, מאחר שאין לה כתבה - אין לה קבורה. וקשיא: אלו אשה שאין לה כתבה, שמא אין לה קבורה?! אשה, אף-על-פי שאין לה כתבה - יש לה קבורה. ברם הכא: אם יש לה כתבה - יש לה קבורה, אם אין לה כתבה - אין לה קבורה.

הלכה ד: מתניתין: פנסה - הרי היא כאשתו לכל דבר, ובלבד שתהא כתבתה על נכסי בעלה הראשון.

גמרא: כיצד הוא עושה? פנס ומגרש ומחזיר, והיא שוברת¹ לו על כתבתה. אמר רבי יוסה:

[כה:]

לצדדין היא מתניתא, או שוברת לו על כתבתה. רבי זעירא בשם רב המנונא: פנסה וגרשה והחזירה: אם חדש לה כתבה - כתבתה על נכסיו, ואם לאו - כתבתה על נכסי בעלה הראשון. רבי יוסה אמר בשם רב חסדא: מתניתא אמרה כן: שהמגרש את האשה והחזירה - על-מנת כתבה הראשונה החזירה. סוף עד שיכניס ויגרש ויחזיר? דרבא אתא מימר לן: אפלו פנסה וגרשה והחזירה, אם חדש לה כתבה - על נכסיו, ואם לאו - כתבתה על נכסי בעלה הראשון.

רבי זעורה בשם רבי המנונא אמר: ארוסה שמתה - אין לה כתבה, שלא התרה להנשא לשוק, שלא תאמר, יעשה כמי שגרש ויהא לה כתבה. לפום כן צריך מימר: אין לה כתבה.

הלכה ה: מתניתין: מצוה בגדול ליבם, לא רצה - מהלכין על כל האחין. לא רצו - חוזרין אצל הגדול, ואומרים לו: 'עליך מצוה! או חלץ או יבם'.

הלכה ו: מתניתין: תלה בקטן עד שיגדיל, ובגדול - עד שיבא ממדינת הים, ובחרש ובשוטה - אין שומעין לו, אלא אומרים לו: 'עליך מצוה! או חלץ או יבם'.

הלכה ז: מתניתין: החולץ ליבמתו הרי הוא כאחד מן האחין לנחלה, אם יש שם אב - הנכסים של אב. הכונס את יבמתו - זכה בנכסי אחיו. רבי יהודה אומר: בין כף ובין כף אם יש שם אב - הנכסים של אב.

גמרא: החולץ ליבמתו - הרי הוא כאחד מפל האחין לנחלה וכו' - שלא תאמר חליצה פטור וביאה פטור. כמה דתימר: הכונס את יבמתו - זכה בנכסי אחיו. ודכותה: החולץ ליבמתו - זכה בנכסי אחיו. לפום כן צריך מימר: הרי הוא כאחד מפל האחין לנחלה. רב יהודה אמר בשם שמואל: העושה מאמר ביבמתו - לא זכה בנכסי אחיו. ואף בית שמאי מודיי בה. ואף רבי שמעון מודי בה.

[כו.]

ולא כרבי לעזר בן ערוך, דרבי לעזר בן ערוך אומר: המאמר קונה קנין גמור ביבמה. היו שתי יבמות, עשה מאמר בזו ובעל לזו, מה נפשך? אם במאמר - יזכה, אם בביאה - יזכה. אמר רבי יוסה: מאחר שאינו יכול לקיים את אחת מהן - לא זכה בנכסי אחיו.

רבי יצחק בר טבלי בשם רבי לעזר: טעמא דרבי יהודה (דברים כה, ו): "והיה הבכור אשר תלד" - מקישו לבכור. מה הבכור אינו יורש בחיי אביו - אף זה אינו יורש בחיי אביו. אי, מה בכור יורש לאחר מיתת אביו, אף זה יורש לאחר מיתת אביו? אמר רבי זעורה: מנה, מה הבכור לא יורש בשעה שהוא ראוי לירש, עוד אינו יורש - אף זה אינו יורש בשעה שהוא ראוי לירש, עוד אינו יורש. רבי אבא בר כהנא, רבי חייה בר אשי בשם רב: הלכה כרבי יהודה. רבי יהושע בן לוי אמר: הלכה כרבי יודה. רבי אבהו, רבי לעזר בשם רבי הושעיה: הלכה כרבי יודה. אמר רבי יוחנן: זמנין סגין יתבית קמי רבי הושעיה, ולא שמעית מנה הדא מלתא! אמר לה: ולית ברנש דו שמע מלה, ולית חברה שמיע לה?!

הלכה ח: מתניתין: החולץ ליבמתו - הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו, הוא אסור באמה ואם אמה ואם אביה, בבתה, בבת בתה ובבת בנה, ובאחותה - בזמן שהיא קיימת. האחין - מתרין. והיא אסורה באביו, באבי אביו, בבנו ובבן בנו, באחיו ובבן אחיו. מתר אדם בקרובת צרת חלוצתו, ואסור בצרת קרובת חלוצתו.

גמרא: מפני שחלץ לה. הא לא חלץ לה ומתה - מתר באמה. אמר רבי אבינא: הדא היא דמר: רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר: שומרת יבם שמתה - מתר באמה. זקה היתה לו בה, כיון שמתה - בטלה לו זקתה. והכא: כיון שמתה - בטלה זקתו. רבי אבון שמע לה מן דבתרה: 'ובאחותה - בזמן שהיא קיימת, והאחין - מתרין'. ואחותה אצל האחים לא כמתה היא?!

'אסורה באבי ובאבי אביו, בבנו ובבן בנו ובאחיו ובן אחיו' - הדא אמרה: שנתנו שניות לחולץ.

[כו:]

והידיד אמרה דא? 'בבנו ובבן בנו, באחיו ובבן אחיו'. הדא אמרה: שנתנו שניות לחולץ. כני מתניתא: מתר הוא אדם בקרובת צרת חלוצתו, ואסור בצרת קרובת חלוצתו. הדא מסייעא לההיא דאמר רבי הלא בשם רבי אבינא: קל וחומר: מה אחות חלוצתו, שהיא מדבריהו, נתנו לה חכמים צרה, כאן שיש כאן אסור אחיות, לא כל-שכן?!

הלכה ט: מתניתין: החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה, ומת - חולצת ולא מתיבמת. וכן המגרש את אשתו, ונשא אחיו את אחותה, ומת - הרי זו פטורה.

גמרא: שמעון בר בא בעא קמי רבי יוחנן: מה בין חולץ, מה בין מגרש? אמר לה: מה את סבור חליצה קנין? אינה אלא פטור. אין האחין חייבין עליה משום אשתו של חולץ, אבל חייבין עליה משום אשתו של מת.

הלכה י: מתניתין: שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה, משום רבי יהודה בן בתירה אמרו: אומרים לו: 'המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה'. חלצו לה אחין, או פנסו - יכנס את אשתו. מתה היבמה - יכנס. מת היבם - מוציא את אשתו בגט, ואשת אחיו בחליצה.

גמרא: לא אמרו אלא: מתה יבמתו - מתר באשתו; אבל אם מתה אשתו - אסור ביבמתו. אמר רבי יוחנן: זו דברי רבי לעזר. אבל דברי חכמים: מתה יבמתו - מתר באשתו; מתה אשתו - מתר ביבמתו. אמר רבי יוחנן: דברי חכמים: כל דבר שהוא בא מחמת הגורם, בטל הגורם - בטל האסור. ודברי רבי לעזר: אף-על-פי שבטל הגורם - האסור במקומו.

הלכה יא: מתניתין: היבמה לא תחלץ ולא תתיבם עד שיהא לה שלשה חדשים. וכן שאר כל הנשים, לא ינשאו ולא יתארו עד שיהו להן שלשה חדשים; אחת בתולות ואחת בעולות, אחת אלמנות ואחת גרושות, אחת ארוסות ואחת נשואות. רבי יהודה אומר: הנשואות - יתארו, והארוסות - ינשאו, חוץ מן הארוסה שביהודה מפני שלבו גס בה.

[כז:]

רבי יוסה אומר: כל הנשים יתארו, חוץ מן האלמנה, מפני האבול.

גמרא: עד כמה הפרת העבר? סומכוס אומר משום רבי מאיר: עד שלשה חדשים. אף-על-פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר, שנאמר (בראשית לח, ד): "ויהי כמשלש חדשים". אמר רבי יודן: אפלו מעברת רוח (ישעיה כו, יח; לג, יא): "הרינו חלנו כמו ילדנו רוח". "תהרו חשש תלדו קש".

רבי זעירא, רבי בא בר זטרא, אמר רבי חנינה בשם רבי חייה רבה: אפלו רבו של ראשון ורבו של אחרון והאמצעי שלם. רב אסי אמר: תשעים יום שלמין. שמואל אמר: הן ועבוריהן.

אתא עובדא קמי רבנן דתמן דלא ידעין, אם שלשה עשר מן הראשון ושבעה עשר מן האחרון, או שבעה עשר מן הראשון ושלשה עשר מן האחרון וחמשה שלמין באמצע, ובקשו לגע בולד משום ספק ממזרות. אמר לון רב נחמן בר יעקב: כההו עובדא אתא קמי רבה בר בא ואכשר. אבא בר וא פלג על שמואל ברה? אמר רבא: שניא היא הכרת העבר, שנייה היא לדתו. הכרת העבר - לחדשים שלמין, ולדתו לחדשים - מקטעין.

תמן תנינן: וכמה היא קשויה? רבי מאיר אומר: אפלו ארבעים חמשים יום. רבי יודה אומר: דיה חדשה. רבי יוסה ורבי שמעון אומרים: אין קשוי יותר משתי שבתות. רבי יוסה בשם רבי וא: זאת אומרת, שהאשה יולדת לחדשים מקטעין, דלא כן נתני שלשים יום. רבי יוסה ברבי בון בשם רבי וא: זאת אומרת, שהאשה יולדת לחדשים שלמין. דתנינן: 'דיה חדשה'. רבי יודן בעי: סוף דבר עד שתלד, לא אפלו הפילה?

אמר רבי מנא: שמעית בשם שמואל: היא הכרת העבר, היא לדתו. ולית אנה ידע מן מה שמעית. אמר רבי בא בר כהן קמי רבי יוסה: רבי ירמיה אמרה. אמר לה רבי חזקיה: לא אמרה רבי ירמיה. ואקפד רבי יוסה לקבלה. אמר לה: שפן אפלו יהושע שהיה קשור למשה, לא אמר כן, ואת אומרה כן?!

[כז:]

חזר ואמר: אין דאמרה, אלא כאנש דשמע מלה ומקשי עליה. ואבא בר וא פלג על שמואל ברה? רבי ברכיה בשם שמואל: לעולם אין האשה יולדת, או למאתים ושבעים ואחד, או למאתים ושבעים ושנים, או למאתים ושבעים ושלשה, או למאתים ושבעים וארבעה. אמר לה רבי מנא: מנן שמע רבי הדא מלתה? אמר לה: מן רבי בא. מחלפה שטתה דרבי בא, תמן הוא אמר: 'שניא הוא הכרת העבר, שניא הוא לדתו'. והכא אמר הכן? רבי אבא בר זוטרא בשם שמואל: כל שהוא בה"י - רבה, באל"ף - רבא.

רב חיה בר אשי, הוה יתיב קמי דרב, חמיתה מבעית. אמר לה: מהו כן? אמר לה: חמרתי מעברה והיא בעיא מילד, ואנה בעי: מרבעתה עד דלא תצנן. אמר לה: אימתי עליה הזכר? אמר לה: ביום פלן. וחשב, אמר לה: בעיא היא עד כדון. ותני כן: חמרתי פוחתת - אינה פוחתת מימות הלבנה והמוספת - אינה מוספת על ימות החמה. מלתה דרבי יהושע בן לוי פליגא, דאמר רבי יהושע בן לוי: בקרת² משל מלכות הרביעו של בית רבי ממנה שורים, ויש מהן שילדו עכשו, ויש מהן שילדו לאחר זמן! כאן בבהמה טהורה, כאן בבהמה טמאה. והא כתיב (איוב לט, א-ב): "הידעת עת לדת יעלי סלע" וגו'. תספר ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה?" חיה טהורה כבהמה טמאה. רבי מאיר חשש לגטין. רבי יודה חשש לולד. רבי יוסה חשש לגטין ולולד. אין תימר דלית רבי יוסה חושש לגטין, דתנו: ארוסות ינשאו מיד.

רבי זעורה בשם רבי גדולה: ממאנת אינה צריכה להמתין שלשה חדשים, היוצאת בגט צריכה להמתין שלשה חדשים. הדין מסייע לרבי מאיר, דרבי מאיר חשש לגטין. רבי בא בשם רבי אבא בר ירמיה: אנוסה אינה צריכה להמתין שלשה חדשים. מסייע לרבי יוסה, דרבי יוסה חשש לגטין ולולד.

תני: הגיורת והשבוייה והשפחה, שנפדו ונשתגגרו ונשתחררו - צריכות להמתין שלשה חדשים, דברי רבי יודה. רבי יוסה אומר: אינן צריכות להמתין.

[כח.]

ובדמים - רבי יודה אומר: מטמא מעת לעת. רבי יוסה אומר: דיה שעטה. אמר רבי: נראין דברי רבי יודה בדמים, ודברי רבי יוסה בולד. אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו: אבא הוה לה עובדא, ושלח שאל לרבי חיה ולרבי יוסה ולרבי אמי, והורון לה כרבי יוסה בולד. דלא כן מה אנו אמרין? רבי יודה ורבי יוסה, אין הלכה כרבי יוסה?! אלא בגין דאמר רבי: 'נראין'. לא כן אמר רבי בא בשם רבי זעורה: כל מקום ששנה רבי 'נראין', עדין המחלקת במקומה, חוץ מעגול של דבילה, דדין מודי לדין ודין מודה לדין?

אמר רבי יוסה: קשייתה קמי רבי חנינה בריה דרבי אבהו: אפלו דבר בריא שנבעלו? אמר לו: וסתם גויות לא כבעולות הן?!

שמעון בר בא אומר: אתא עובדא קמי רבי יוחנן, והורי כרבי יוסה, והוה רבי לעזר מצטער, אומר: שבקין סתמא ועבדין כיחדיא? אשכח תני לה רבי חיה בשם רבי מאיר, כד שמע לה דתני לה רבי חיה בשם רבי מאיר, אומר: יאות סבא ידע פרקי גרמה³. רבי מנא בעא קמי רבי יודן: תמן אמר רבי חזקיה, רבי אבהו בשם רבי לעזר: כל מקום ששנה רבי מחלקת, וחזר ושנה סתם - הלכה כסתם משנה, והכא את אמר הכן?! אמר לה: לא רבי, דלמא חורן אמר. מן מה הן דשנה רבי מתניתא מחלקת וחזר ושנה סתם, הלכה כסתם, אתר דלא אשכח רבי מתניתא מחלקת, אלא אחרים שנו מחלקת ורבי שנה סתם, לא כל שכן תהא הלכה כסתם? אתא רבי חזקיה ורבי יעקב בר אחא ורבי שמעון בר אבא בשם רבי לעזר: ואפלו שנו אחרים מחלקת ורבי שנה סתם, הלכה כסתם.

ולמה הוא מורי לה כיחדיא? רבי שמואל בר אינאי בשם רב אחא: הדין דתימר: בשאין מחלקת אצל סתם, אבל אם יש מחלקת אצל סתם - לא בדין הלכה כסתם. רבי יוסה ברי בון בשם רב אחא: הדין דתימר: ביחיד אצל יחיד, אבל ביחיד אצל חכמים - לא בדין הלכה כסתם.

אמר רבי יוחנן: כל מקום ששנה סתם משניות - דרבנן, עד שיפרש לו רבו. רבי שמעון בן לקיש אומר: כל סתם משניות - דרבי מאיר, עד שיפרש לו רבו. אמר רבי זעירא קמי רבי יוסה: לא דרבי

שמעון בן לקיש פליג, אלא דו חמי רב סתם משניות דרבי מאיר. רבי זעירא בעא קמי רבי מנא: הידינו רבה? רבה דמתניתא רבה דאולפנה?

[כח:]

לית מלתא דרבי לעזר אמרה רבה דמתניתא? כד שמע דתני לה רבי חיה בשם רבי מאיר, אמר: יאות סבא ידע פרקי גרמיה. נאמר אלפן קביל? מן רבה דמתניתה, כד שמע דתני לה רבי חיה בשם רבי מאיר.

החולצת מונה משעת מיתה, היוצאה בגט מונה משעת נתינת גטה. רבי חנינה אמר: משעת נתינת גטה. רבי יוחנן אמר: משעת כתיבה. רב ושמואל, רב כרבי חנינה. ושמואל אמר כרבי יוחנן. מתיב שמואל לרב: על דעתך דאת אמר משעת נתינה, משום מה את חושש? משום שנתיהדה בינתים, וניחוש לה לגט ישן!

מתיב רבי חנינה לרבי יוחנן: על דעתך דאת אמר משעת כתיבה, היו שני גטין, אחד נכתב עכשו ואחד נכתב לאחר זמן, ונתנו שניהן ביום אחד, לזו את אוסר ולזו את מתיר! מן דהנה מותבה רב לשמואל - התיב רבי חנינה לרבי יוחנן. מן דהנה רבי יוחנן מותבה לרבי חנינה - התיב שמואל לרב. והלכה: מונה לגט משעת כתיבה, אם לא נתיחד עמה.

חוץ מן האלמנה מפני האבול - וכמה הוא האבול? שלשים יום. הדא דתימר: בנשים, אבל באנשים - שלשה רגלים. בשיש לו בנים, אבל אם אין לו בנים - מיד; בשיש לו מי שישמשנו, אבל אם אין לו מי שישמשנו - מיד; בשאין לו בנים קטנים, אבל אם היו בנים קטנים - מיד. כהדא: מעשה שמתה אשתו של רבי טרפון. עד כשהוא בבית הקברות אמר לאחותה: 'הכנסי, וגדלי את בני אחותך!' אף-על-פי-כן, כנסה ולא הפירה עד שעברו עליה שלושים יום.

הלכה יב: מתניתין: ארבעה אחין נשואין לארבעה נשים, ומתו. אם רצה הגדול שבהם מיבם את כלן, הרשות בידו. מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת - ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטר את צרתה. היתה אחת כשרה ואחת פסולה, אם היה חולץ - חולץ לפסולה, ואם היה מיבם - מיבם לכשרה.

גמרא: ארבעה מאחין כו' - דלמא: תלת עשר אחין הויין, ומתין תרין עשר דלא בניין. אתיון בעיון מתיבמה קמי רבי. אמר לה רבי: 'אזיל יבם!' אמר ליה: לית בחילי⁴. והו אומרות כל חדא וחדא: אנה מזיינא ירחי⁵. אמר: ומן זיין ההוא ירחא דעבורא? אמר רבי: אנה זיינא ירחא דעבורא. וצלי עליהון ואזלו להון. בתר תלת שנין אתון טעינין תלתין ושפא מיינוקין⁶, אתון וקמנו להו קמי דרתה דרבי, סלקין ואמרין ליה: 'לרע קריא דמיינוקין בעין משאול בשלמך'⁷. אודיק רבי מן כותא וחתתון.

4 אין בכחי לפרנס את כלן

5 אני אפרנס חדש בשנה

6 תינוקות

7 יש למטה כפר של תינוקות שרוצים לשאל בשלומך

אמר לון: מה עסקיכוון? אמרין ליה: אנו בעין תתן לן ההוא ירחא דעבורא. ויהיב להון ההוא ירחא דעבורא.

כתיב (שמואל-ב ו, יא): "וישב ארון יי בית עבד אדם הגתי שלשה חדשים ויברך יי וגו', במה ברכו? בבנים. הדא היא דכתיב (דברי הימים-א כו, ח): "כל אלה מבני עבד אדם, המה ובניהם ואחיהם, איש חיל בפח לעבדה ששים וגו'. דהות כל חדא מנהן ילדה תריי בכל ירחא. הא פיצד? טמאה שבעה, וטהרה שבעה, וילדת. טמאה שבעה, וטהרה שבעה, וילדת. שית עשר לכל ירח, לתלתא ירחין הא ארבעין ותמניא, והוא שיפא - הא חמשין וארבעה, [כט.]

ותמנותיהון - הא שתין ותריין. הדא היא דכתיב (שם): "ששים ושנים לעבד אדם".

אמר רבי בא בר זבדא: כתיב (דברים כה, י): "ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל" - בית שיהו נתר בחליצה אחת. אף בביאה פון. חליצה פוטר וביאה פוטר, כמה דאף אמר בחליצה, פון אף אמר בביאה.

ומהו להערים? וכי רבי טרפון אביהן של כל ישראל לא הערים קדש שלש מאות נשים בימי רעבון על מנת להאכילן בתרומה? תמן - אין כל אחת ואחת ראויה לוכל בתרומה. ברם הכא - כל אחד ואחד ראוי ליבם. רבי יודן בי רבי ישמעאל עבדין ליה פון.

הלכה יג: מתניתין: המחזיר את גרושתו, והנושא את חלוצתו, והנושא את קרובת חלוצתו - יוציא, והולד ממזר; דברי רבי עקיבה. וחכמים אומרים: אין הולד ממזר. ומודים בנושא את קרובת גרושתו, שהולד ממזר.

גמרא: רבי חייה בשם רבי יוחנן: המחזיר את גרושתו משנשאת - פסלה מן הכהנה. בלא כף אינה פסולה מן הכהנה?! אלא פסולה מלוכל בתרומה. רבי זעירה, רבי חייה בשם רבי יוחנן: המחזיר גרושתו משנשאת - בתה כשרה לפנהנה. ומאי טעמא? "כי תועבה היא" (דברים כד, ד) - היא תועבה, ואין הולד תועבה.

הלכה יד: מתניתין: ואי זהו ממזר? כל שאר בשר שיהו בלא יבא, דברי רבי עקיבה. שמעון התמני אומר: כל שחיבין עליו כרת בידי שמים, והלכה כדבריו. רבי יהושע אומר: כל שחיבין עליו מיתת בית דין.

הלכה טו: מתניתין: אמר שמעון בן עזאי: מצאתי מגלת יוחסין בירושלים, וכתוב בה: 'איש פלוני ממזר מאשת איש', לקים דברי רבי יהושע.

גמרא: רבי יוסי בן חנינה אומר: וכולהם מאשת אב למדו (דברים כג, א): "לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו". רבי עקיבה דורש: מה אשת אביו מיחדת, שהיא בלא יבא - הולד ממזר. אף כל שהוא בלא יבא - הולד ממזר. התיבון: הרי אלמנה לכהן גדול! שניא היא, שפרש בה חלל.

שמעון התמני דרש: מה אשת אב מיחדת, שחיבין עליה כרת בידי שמים - הולד ממזר. אף כל שחיבין עליה כרת בידי שמים - הולד ממזר. התיבון: הרי נדה! שניא היא, שאין כתוב בה: "שאר בשר".

רבי יהושע דרש: מה אשת אב מיחדת שחיבין עליה מיתת בית-דין, והולד ממזר. אף כל שחיבין עליה מיתת בית-דין, הולד ממזר.

[כט:]

אף-על-גב דרבי יהושע אמר: הבא על אחותו - הולד כשר, מודה שאם היתה הולד נקבה - שהיא פסולה מן הכהנה. אף-על-גב דרבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון: גוי ועבד שפאו על בת ישראל - הולד כשר, מודי שאם היתה נקבה - שהיא פסולה מן הכהנה. חד בר נש אתא לגביה דרב, אמר: בגין דילידתיה אמה דהוא גברא מן ארמאי? אמר לה: כשר. אמר לה רב חמא בר גוריא: הן דעיימך רגליך עד דלא ייתי שמואל ויפסלינך⁸. אף-על-גב דרב אמר: גוי ועבד שפאו על בת ישראל - הולד כשר, מודי שאם היתה נקבה - שהיא פסולה מן הכהנה.

ומה ראו לומר הלכה כרבי שמעון התמני? אמר רבי יוסה ברבי חנינא: מקום שנכללו כל העריות להכרת, יצאת אשת אב ללמדך על הממזר. מחלפה שיטתיה דרבי יוסה ברבי חנינא: תמן הוא יליף לה מפללא, והכא הוא יליף לה מפרטה. דתני (ויקרא ד, כז): "מצות יי", הייתי אומר אף אוכלי שקצים ורמשים בכלל, הרי את דן לומר: נאמר כאן (שם): "מעניני" ונאמר להלן (במדבר טו, כד): "מעניני", מה "עיני" שנאמר להלן - דבר שחיבין על שגגתו חטאת ועל זדונו כרת, אף "מעניני" שנאמר כאן - חיבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת.

אי מה "עיני" שנאמר להלן - שיש בו מיתת בית דין, אף "מעניני" שנאמר כאן - דבר שיש בו מיתת בית דין? אמר רבי יוסה ברבי חנינא: מקום שיצאת עבודה-זרה ללמד על מחיבין כרתות, לא יצא עמה אלא כרת בלבד, אבל מיתה ממקום אחר באת.

מחלפה שיטתיה דרבי יוסה ברבי חנינא: תמן הוא יליף לה מפללא, והכא הוא יליף לה מפרטה. תמן נכללו כל העברות לקרבן, יצאת עבודה-זרה ללמד על מחיבי קרבנות. אית לך מימר הכא נכללו כל העריות לממזר?! יצאת אשת אב ללמד על הממזר.

הלכה טז: מתניתין: אשתו שמתה - מתר באחותה. גרשה ומתה - מתר באחותה. נשאת לאחר ומתה - מתר באחותה. יבמתו שמתה - מתר באחותה. חלץ לה ומתה - מתר באחותה. נשאת לאחר ומתה - מתר באחותה.

גמרא: הא באמה אסור. לא-כפן אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר: שומרת יבם שמתה - מתר באמה?

⁸ לך לאן שישאוף רגליך לפני שיבוא שמואל ויפסל אותך

[ל.]

אָלָא בְּגִין דְּתַנִּינּוּ: חֵלְץ לָהּ וּמֵתָהּ - מֵתָר בְּאַחוּתָהּ, הָא בְּאִמָּהּ - אָסוּר. לְפוּם כֵּן תִּנָּא אַחוּתָהּ.

הֲדָרוּ עָלָיָךְ

פֶּרֶק הַחוֹלֵץ לִיבְמֹתוֹ

פֶּרֶק ה: הַלֵּכָה א: מִתְּנִיתִין: רַבִּין גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין גֵּט אַחַר גֵּט, וְלֹא מֵאֲמַר אַחַר מֵאֲמַר, וְלֹא בְּעִילָה אַחַר בְּעִילָה, וְלֹא חֲלִיצָה אַחַר חֲלִיצָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵשׁ גֵּט אַחַר גֵּט, וְאַחַר מֵאֲמַר, אֲבָל לֹא לְאַחַר בְּעִילָה וְלֹא לְאַחַר חֲלִיצָה כְּלוּם.

גְּמָרָא: "יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ" (דְּבָרִים כה, ה) - זֶה הַבִּיָּאָה; "וּלְקַחְתָּ לּוֹ לְאִשָּׁה" - זֶה הַמֵּאֲמַר. יִכּוּל כְּשֵׁם שֶׁהַבִּיָּאָה גּוֹמְרֵת בָּהּ, כִּי יֵהֵא הַמֵּאֲמַר? תִּלְמוּד לּוֹמֵר: "יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ". עוֹדָה אֶת כָּל הַפְּרָשָׁה כְּלָה לִיבוּם. מָה הַבִּיָּאָה גּוֹמְרֵת בָּהּ, אִי הַמֵּאֲמַר גּוֹמֵר בָּהּ. וְאִם-כֵּן, מָה הוֹעִיל בָּהּ מֵאֲמַר? לְאַסְרָה לְאַחִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַמֵּאֲמַר אוֹ קוֹנָה אוֹ לֹא קוֹנָה. מָה טַעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן? "יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ", זֶה הַבִּיָּאָה; "וּלְקַחְתָּ לּוֹ", זֶה הַמֵּאֲמַר. וְכֵשֶׁם שֶׁהַבִּיָּאָה גּוֹמְרֵת בָּהּ, כִּי הַמֵּאֲמַר גּוֹמֵר בָּהּ. אוֹ: "יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ", וְהֵרִי הִיא לְקוֹחָהּ לוֹ, וְהַמֵּאֲמַר לֹא הוֹעִיל בָּהּ כְּלוּם. רַבִּי לְעֶזְרָא בֶּן עֶרְוָה אוֹמֵר: הַמֵּאֲמַר קוֹנָה קִנְיָן גָּמוּר בִּיבָמָה. מָה טַעְמָא דְּרַבִּי לְעֶזְרָא בֶּן עֶרְוָה? "וּלְקַחְתָּ לּוֹ לְאִשָּׁה" - הֵרִי הִיא כְּקִדּוּשֵׁי אִשָּׁה. מָה קִדּוּשֵׁי אִשָּׁה קוֹנִין קִנְיָן גָּמוּר, אִי הַמֵּאֲמַר קוֹנָה קִנְיָן גָּמוּר.

אִי זֶה מֵאֲמַר בִּיבָמָה? 'הֵרִי אֶת מְקַדְּשֵׁת לִי בְּכֶסֶף וּבְשָׂוֶה כֶּסֶף'. כִּמָּה דְּרַבְּנִין אָמְרִין: הַמֵּאֲמַר קוֹנָה וּמִשִּׁיר, כֵּן אֲנוּן אָמְרִין: הֲגֵט פּוֹטֵר וּמִשִּׁיר. וְיִפְטֹר הֲגֵט פּוֹטֵר גָּמוּר בִּיבָמָה, מִקַּל וְחֹמֶר: מָה אִם הָאִשָּׁה שָׂאִין חֲלִיצָה פּוֹטֵרֵת בָּהּ - הֲגֵט פּוֹטֵר בָּהּ, יְבָמָה שֶׁחֲלִיצָה פּוֹטֵרֵת בָּהּ - אֵינּוּ דִין שִׁיָּהָא הֲגֵט פּוֹטֵר בָּהּ?! תִּלְמוּד לּוֹמֵר (דְּבָרִים כה, ט): "וְחֲלִיצָה" - בְּחֲלִיצָה הִיא נִתְּרֵת, וְאֵינָה נִתְּרֵת בְּגֵט. וְלֹא תִפְטֹר בָּהּ כְּלוּם? כְּתִיב (שָׁם, ב): "וְלֹא תִהְיֶה לְאִישׁ זָר". מָה אָנוּן קִימִין? אִם בְּשָׂבָא עָלֶיהָ - אִשְׁתּוֹ הִיא! אִם בְּשִׁחְלֵץ לָהּ, תִּלְוֵהּ וְתִנְשָׂא לְאִישׁ זָר! אֲלֵא כֵּן אָנוּן קִימִין: בְּשִׁנְתָּן לָהּ גֵט. וְתַנִּי חֲזַקִּיָּהּ כֵּן: מִנִּין לְנוֹתָן גֵּט לִיבְמֹתוֹ, שֶׁהִיא אָסוּרָה עָלָיו וְעַל אַחִיו? אֲצַלוּ אָנִי קוֹרָא: 'אֲשֶׁר שָׁלַח', אֲצַל הָאֲחִין אָנִי קוֹרָא: 'אֲשֶׁר שָׁלַח'.

וְתִתִּיר חֲלִיצָה בְּאִשָּׁה מִקַּל וְחֹמֶר: מָה אִם הִיבָמָה שָׂאִין הֲגֵט פּוֹטֵר בָּהּ - חֲלִיצָה פּוֹטֵר בָּהּ, אִשָּׁה, שֶׁהֲגֵט פּוֹטֵר בָּהּ - אֵינּוּ דִין שֶׁתִּהְיֶה חֲלִיצָה פּוֹטֵרֵת בָּהּ? תִּלְמוּד לּוֹמֵר (דְּבָרִים כד, א): "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֵת" וְגו' - בְּגֵט הִיא נִתְּרֵת, וְאֵינָה נִתְּרֵת בְּחֲלִיצָה.

[ל:]

וְתִפְטֹר בָּהּ וְתִשִּׁיר? תִּמָּן כְּתִיב: 'לֹא תִהְיֶה לְאִישׁ זָר'; הֲכֵא מָה אֵית לָךְ?

כִּמָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַמֵּאֲמַר אוֹ קוֹנָה אוֹ לֹא קוֹנָה, כֵּן הוּא אוֹמֵר: הֲגֵט אוֹ פּוֹטֵר אוֹ לֹא פּוֹטֵר? נִשְׁמַענָה מִן הָדָא: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַבְּעִילָה, בְּזִמְן שֶׁהִיא בְּתַחֲלָה - אֵין אַחֲרֶיהָ כְּלוּם. הָא בְּסוּף

– יש אחריה כלום, בבבילה שהיא לאחר הגט, אבל בבבילה שהיא לאחר מאמר – מה נפשו: קנה מאמר – אין אחריו כלום, לא קנה מאמר – תקנה הביאה, ולא יהא אחריה כלום! אלא כן אנו קימיו: בבבילה שהיא לאחר הגט. הדיא אמרה: שהגט פוטר ומשיר.

רבן גמליאל כרבי שמעון: המאמר או קונה או לא קונה. והכא מדרבי שמעון: הגט פוטר או לא פוטר. נשמענה מן הדיא (תוספתא ז, א): מודה רבן גמליאל לחכמים שיש גט אחר מאמר, ומאמר אחר גט; גט אחר ביאת מאמר, ומאמר אחר ביאת הגט.

גט אחר ביאת מאמר, היך עבידה? היו שלש יבמות, עשה מאמר בזו, ובעל לזו, ונתן גט לשלישית. הדיא אמרה: שהמאמר קונה ומשיר. אי תאמר המאמר או קונה או לא קונה, מה נפשו: קנה מאמר – אין אחר זו כלום. לא קנה המאמר – תקנה הביאה, ולא יהא אחריה כלום! הדיא אמרה: שהמאמר קונה ומשיר.

'מאמר אחר ביאת גט', היך עבידה? היו שלש יבמות, נתן גט לזו, ובעל לזו, ועשה מאמר בשלישית. הדיא אמרה: שהגט פוטר ומשיר. ואם תאמר הגט פוטר או לא פוטר. מה נפשו: פטר הגט – אין אחריו כלום; לא פטר הגט – תפטר הביאה, ולא יהא אחריה כלום! הדיא אמרה: שהגט פוטר ומשיר. היך רבן גמליאל כרבי שמעון, ואין מאמר אחר מאמר ביבמה' כרבי שמעון היא?

[לא.]

אלא דלית טעמא דהו כטעמא דהו. טעמא דהו דרבן גמליאל: כל מה שמאמר השני עתיד לקנות, כבר קנה הראשון. כל מה שהגט השני עתיד לפטר, כבר פטר הראשון. טעמא דרבי שמעון: קנה הראשון, קנה השני; לא קנה הראשון, אף השני לא קנה. פטר הראשון, פטר השני; לא פטר הראשון, אף השני לא פטר.

על דעתיה דרבן גמליאל, מהו שיהא הגט לאחר גטו של מאמר, ומאמר אחר גטו של מאמר? גט לאחר גטו של מאמר, היך עבידה? היו שתי יבמות, עשה מאמר לזו ונתן לה גט, ונתן גט לשניה. אם תאמר: הגט פוטר יותר ממה שקנה מאמר – כמי שיש כאן גט, ואין גט לאחר גטו של מאמר. אם תאמר: אין הגט פוטר יותר ממה שקנה מאמר – כמי שאין כאן גט, ויש גט לאחר גטו של מאמר.

'מאמר אחר גטו של מאמר', היך עבידה? היו שתי יבמות, עשה מאמר לזו ונתן לה גט, עשה מאמר לשניה. אם תאמר: הגט פוטר כל מה שקנה המאמר – כמי שאין כאן מאמר, ויש מאמר אחר גטו של מאמר. ואם תאמר: אין הגט פוטר כל מה שקנה המאמר – כמי שיש כאן מאמר, ואין מאמר לאחר גטו של מאמר.

על דעתיה דרבן גמליאל: מהו שתהא ביאה פסולה אחר ביאה פסולה? ביאת בן תשע אחר ביאת בן תשע? ביאה פסולה לאחר ביאת בן תשע, ביאת בן תשע לאחר ביאה פסולה?

מהו שידודי חכמים לרבן גמליאל, ואין מאמר אחר מאמר ביבמה אחת? הין עבידא? עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט, ועשה מאמר. אם תאמר: יש מאמר אחר מאמר - לא נפטרה באותו הגט. אם תאמר: אין מאמר אחר מאמר - נפטרה באותו הגט.

רבי יודן בעי: קדש אשה

[לא:]

מעכשו, לאחר שלשים יום, ונפלה לה אחותה בתוך שלשים יום, אפלו כן אין מאמר אחר מאמר? לא אמר רבן גמליאל אלא על-ידי גט ועל-ידי מאמר. וההוא דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אפלו קדושין מאה תופסין בה, דלא כרבן גמליאל.

הלכה ב: מתניתין: כיצד? עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט - צריכה הימנו חליצה. עשה מאמר וחלץ - צריכה הימנו גט. עשה בה מאמר ובעל - הרי זו כמצותה.

גמרא: הדא אמרה: שהגט פוטר יותר ממה שקנה מאמר. אם תאמר: אין הגט פוטר יותר ממה שקנה מאמר, יבם. אמר: 'לא יפטר גטי אלא מה שקנה מאמרי' - 'ואפלו מה שקנה מאמרי לא פטר גטי'. "כריתת" (דברים כד, א) - אין זו כריתות.

חליצה פסולה פוטרת. ולהינדא מלה? שאם יבא אחר וקדש את הצרה - תפשו בה קדושין.

מִסְכַּת קְדוּשִׁין פֶּרֶק שְׁנִי

א. כֶּשֶׁם שְׁאִין הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ לְבָנוּ בּוּ וּבְשִׁלּוּחוֹ - כִּךְ אֵין הָאִשָּׁה מְקַדֶּשֶׁת אֶת בִּתָּהּ בָּהּ וּבְשִׁלּוּחָהּ.

ב. הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה: 'הֲרִי אֶת מְקַדֶּשֶׁת לִי עַל מְנַת שְׁאִנִּי יוֹסֵף', וְנִמְצָא יוֹסֵף וְשִׁמְעוֹן. 'עַל מְנַת שְׁאִנִּי בֶּסֶם', וְנִמְצָא בֶּסֶם וּבוּרְסִי. עַל מְנַת שְׁאִנִּי בֶּן עִיר וְנִמְצָא בֶּן עִיר וּבֶן כְּרֶךְ - הֲרִי זֶה מְקַדֶּשֶׁת. 'שְׁאִינִי אֶלָּא יוֹסֵף', וְנִמְצָא יוֹסֵף וְשִׁמְעוֹן; 'שְׁאִינִי אֶלָּא בֶּסֶם', וְנִמְצָא בֶּסֶם וּבוּרְסִי; 'שְׁאִינִי אֶלָּא בֶּן עִיר', וְנִמְצָא בֶּן עִיר וּבֶן כְּרֶךְ - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת.

ג. 'הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּזוֹ וּבְזוֹ', הִיתָה אֶכְלֵת רְאוּנָה, אִם נִשְׁתַּיֵּר בִּידוֹ שׁוֹה פְּרוּטָה - מְקַדֶּשֶׁת. וְאִם לֹאוּ - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת. 'הִתְקַדְּשִׁי בְּכּוֹס זֶה וּבִמָּה שִׁבְתוּכוֹ', אִם יֵשׁ בּוֹ שׁוֹה פְּרוּטָה - מְקַדֶּשֶׁת. וְאִם לֹאוּ - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת. וְלֹא זָכְתָה אֶלָּא בּוֹ בְּמָה שִׁבְתוּכוֹ בְּלִבָּהּ.

ד. 'עַל מְנַת שְׁאִנִּי עֲנִי' וְהִיָּה עֲנִי וְהִעֲשִׂיר. 'עַל מְנַת שְׁאִנִּי עֲשִׂיר', וְהִיָּה עֲשִׂיר וְהִעֲנִי, 'עַל מְנַת שְׁאִנִּי בֶּסֶם', וְהִיָּה בֶּסֶם וְנִעֲשָׂה בּוּרְסִי. 'עַל מְנַת שְׁאִנִּי בּוּרְסִי', וְהִיָּה בּוּרְסִי וְנִעֲשָׂה בֶּסֶם. 'עַל מְנַת שְׁאִנִּי בֶּן עִיר', וְהִיָּה בֶּן עִיר וְנִעֲשָׂה בֶּן כְּרֶךְ. 'עַל מְנַת שְׁאִנִּי בֶּן כְּרֶךְ', וְהִיָּה בֶּן כְּרֶךְ וְנִעֲשָׂה בֶּן עִיר. 'עַל מְנַת שִׁישׁ לִי בְּנִים', וְהִיָּה לוֹ בְּנִים וְמָתוּ. 'עַל מְנַת שְׁאִין לִי בְּנִים' וְלֹא הָיָה לוֹ בְּנִים, וְאַחַר כִּךְ נּוֹלְדוּ לוֹ - הֲרִי זֶה מְקַדֶּשֶׁת.

ה. 'שְׁאִינִי אֶלָּא עֲנִי', וְהִיָּה עֲשִׂיר וְהִעֲנִי. 'שְׁאִינִי אֶלָּא עֲשִׂיר', וְהִיָּה עֲנִי וְהִעֲשִׂיר, 'שְׁאִינִי אֶלָּא בֶּסֶם', וְהִיָּה בּוּרְסִי וְנִעֲשָׂה בֶּסֶם. 'שְׁאִינִי אֶלָּא בּוּרְסִי', וְהִיָּה בֶּסֶם וְנִעֲשָׂה בּוּרְסִי. 'שְׁאִינִי אֶלָּא בֶּן עִיר', וְהִיָּה בֶּן כְּרֶךְ וְנִעֲשָׂה בֶּן עִיר. 'שְׁאִינִי אֶלָּא בֶּן כְּרֶךְ', וְהִיָּה בֶּן עִיר וְנִעֲשָׂה בֶּן כְּרֶךְ. 'שְׁאִין לִי בְּנִים', וְהִיָּה לוֹ בְּנִים וְאַחַר כִּךְ מָתוּ. 'שִׁישׁ לִי בְּנִים', וְלֹא הָיָה לוֹ בְּנִים וְאַחַר כִּךְ נּוֹלְדוּ - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת. זֶה הַפְּלִל: כָּל

שְׁמַתְקִים בְּשַׁעַת קְדוּשִׁין, אִף עַל פִּי שְׁבִטֵל לְאַחַר מִכֵּן - הֲרִי זֶה מְקַדֶּשֶׁת, וְכָל שְׁאִין מְתַקִּים בְּשַׁעַת קְדוּשִׁין, אִף עַל פִּי שְׁמַתְקִים לְאַחַר מִכֵּן - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת.

ו. 'הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּסֹלֶע זֹו', וּמִשְׁנִטְלָתוֹ מִיָּדוֹ, אָמְרָה: 'סְבוּר הֵייתִי שְׂאֵתָה כְּהֵן, וְאֵין אֶתָּה אֶלָּא לִוִי'. 'שְׂאֵתָה עֲשִׂיר וְאֵין אֶתָּה אֶלָּא עֲנִי' - הֲרִי זֶה מְקַדֶּשֶׁת. זֶה הַפְּלִל: כִּיּוֹן שִׁנְפְּלוּ קְדוּשִׁין לְתוֹךְ יָדָהּ, בֵּין שֶׁהִטְעָה הוּא אוֹתָהּ, בֵּין שֶׁהִטְעָתוֹ הִיא - הֲרִי זֶה מְקַדֶּשֶׁת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם הִטְעָה לְשִׁבְחַת מְמוֹן - הֲרִי זֶה מְקַדֶּשֶׁת. כִּיצַד? 'בְּדִינָר זֶה שֶׁל כֶּסֶף' וְנִמְצָא שֶׁל זָהָב, רוֹצֵה הִיא בְּשֶׁל זָהָב יוֹתֵר מִשֶׁל כֶּסֶף. 'עֲנִי וְנִמְצָא עֲשִׂיר', רוֹצֵה הִיא בְּעֲשִׂירוֹתוֹ יוֹתֵר מִבְּעֲנִי. מוֹדָה רַבִּי שִׁמְעוֹן, שְׂאִם הִטְעָה לְשִׁבְחַת יוֹחֲסִין - שְׁאֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת.

ז. 'הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּסֹלֶע זֹו', בְּפֶרֶה זֹו, 'בְּטִלִית זֹו', כִּיּוֹן שֶׁלְקַחְתָּה אֶת הַסֹּלֶע, וּמִשְׁכָּה אֶת הַפֶּרֶה, וְהִחֲזִיקָה אֶת הַטִּלִית - הֲרִי זֶה מְקַדֶּשֶׁת.

ח. 'כִּנְסִי לִי סֹלֶע זֹו שְׁאִנִּי חֵיב לָךְ', חֲזוֹר וְאָמַר: 'הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּזוֹ', וּבְשַׁעַת מִתְּנָה אָמַר: 'הֲרִי אֶת מְקַדֶּשֶׁת', רְצָתָהּ - מְקַדֶּשֶׁת. לֹא רְצָתָהּ - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת. 'הִילָךְ סֹלֶע זֹו שְׁאִנִּי חֵיב לָךְ' בְּשַׁעַת מִתְּנָה אָמַר: 'הֲרִי אֶת מְקַדֶּשֶׁת לִי', רוֹצֵה - מְקַדֶּשֶׁת, רוֹצֵה - אֵין מְקַדֶּשֶׁת, אִם מִשְׁנִטְלָתוֹ מִיָּדוֹ, אִף עַל פִּי שִׁנְיָהֶם רוֹצִין - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת.

ט. 'הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּסֹלֶע שִׁישׁ לִי בְּיָדְךָ' - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת, כִּיצַד יַעֲשֶׂה? יִטְלָנוּ מִמֶּנָּה וְיַחֲזוֹר וְיִתֵּן לָהּ, וְיֹאמֵר לָהּ: 'הֲרִי אֶת מְקַדֶּשֶׁת לִי!' 'הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּסֹלֶע זֹו', מִשְׁנִטְלָתוֹ מִיָּדוֹ הִטִּילָתוֹ לָיִם אוֹ לְנֶהַר - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת. 'הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּמִנְהָ' - תִּנְגַם לְאָבָא וּלְאָבִיךָ' - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת. 'עַל מְנַת שִׁיקְבָלָם לִי' - מְקַדֶּשֶׁת. 'הִתְקַדְּשִׁי לִי', וְאָמְרָה לוֹ: 'תְּנֶהוּ לְפָלוּנִי' - אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת. 'עַל מְנַת שִׁיקְבָלָם לִי' - מְקַדֶּשֶׁת. נִתַּן לָהּ קְדוּשִׁיָּהּ, וְלֹא אָמַר לָהּ: 'הֲרִי אֶת

אינה מקדשת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין תנאי בכתובים שאינו כפול.

ג. 'על מנת שאדבר עליך לשלטון, אם דבר עמה בדרך המדברים - מקדשת. ואם לאו - אינה מקדשת. 'במה שאדבר עליך לשלטון', אם דבר עמה בשוה פרוטה - מקדשת. ואם לאו - אינה מקדשת.

ד. 'על מנת שאעשה עמך כפועל, אם עשה עמה בשוה פרוטה - מקדשת. 'בפעלה שאעשה עמך', אם עשה עמה בשוה פרוטה - מקדשת. ואם לאו - אינה מקדשת. 'על מנת שאעשה עמך בפעלה למחר', עשה עמה בשוה פרוטה - מקדשת. ואם לאו - אינה מקדשת.

ה. 'על מנת שיש לי מאתים זוז' - הרי זו מקדשת, שמא יש לו בסוף העולם. 'על מנת שיש לי במקום פלוני, אם יש לו באותו מקום - מקדשת. ואם לאו - אינה מקדשת. 'על מנת שיש לי ביד פלוני, אף על פי שאמר אין לו בידי - מקדשת, שמא עשו קנוניא. 'עד שיאמר: יש לו בידי. אם אמר יש לו בידי' - מקדשת ואם לאו - אינה מקדשת.

ו. 'על מנת שאראך מאתים זוז, אם הראה על השלחן - אינה מקדשת, שלא אמר להראותן אלא משלו. 'על מנת שיש לי בית כור עפר' - הרי זו מקדשת, שמא יש לו בסוף העולם. 'על מנת שיש לי בית כור במקום פלוני, אם יש לו באותו מקום - מקדשת, ואם לאו - אינה מקדשת. 'על מנת שאראך בית כור עפר, אם הראה בבקעה - אינה מקדשת, שלא אמר להראות אלא משלו.

ז. 'על מנת שירצה פלוני, אף על פי שאמר 'איני רוצה' - מקדשת, שמא ירצה לאחר שעה. 'עד שיאמר רוצה אני, אם אמר 'רוצה אני' - מקדשת. ואם לאו - אינה מקדשת. על מנת שירצה אבא, אף על פי שלא רצה האב - הרי זו מקדשת, שמא

מקדשת לי'; רבי יהודה אומר: אינה מקדשת. רבי יוסי אומר: מקדשת. רבי אומר: אם עסוקין באותו ענין - מקדשת. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: אף על פי שאין עסוקין באותו ענין.

י. 'התקדשי לי במנה זה, ונמצא מנה חסר דינר - אינה מקדשת. ה'יה בו דינר רע - יחליף. ה'יה מונה ומשליך לתוך ידה ראשון ראשון - יכולה היא שתחזור בו עד שעה שיגמר.

יא. זה אומר במנה וזה אומר במאתים, והלך זה לביתו וזה לביתו, ואחר כך תבעו זה את זה וקדשו, אם האיש תבע את האשה - יעשו דברי האשה, ואם האשה תבעה את האיש - יעשו דברי האיש. וכן המוכר חפץ לחברו והיה מונה לתוך ידו - יכול לחזור בו עד שעה שיגמר. זה אומר במנה וזה אומר במאתים, והלך זה לביתו וזה לביתו, ואחר כך תבעו זה את זה, אם הלוקח תבע את המוכר - יעשו דברי מוכר. ואם המוכר תבע את הלוקח - יעשו דברי הלוקח.

מסכת קדושין פרק שלישי

א. האומר לאשה: הרי את מקדשת לי בפקדון שיש לי בידיך, הלכה ומצאתו שנגנב או שאבד, אם נשתיר בידה שוה פרוטה - מקדשת. ואם לאו - אינה מקדשת. ובמלוה, אף על פי שנשתיר בידה שוה פרוטה - אינה מקדשת. רבי שמעון ברבי אליעזר אומר: מלוה כפקדון, אם נשתיר בידה שוה פרוטה - מקדשת. ואם לאו - אינה מקדשת.

ב. האומר לאשה: 'הרי את מקדשת לי על מנת שאדבר עליך לשלטון ואעשה עמך כפועל, ונתן לה שוה פרוטה - הרי זו מקדשת מיד, עד שיאמר: 'לא דברתי ולא עשיתי'; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אם נתקיים התנאי - מקדשת. ואם לאו -

מִסְכַּת קְדוּשֵׁין פָּרָק רְבִיעִי

יִתְרָצָה הָאָב לְאַחַר שְׁעָה. מֵת הָאָב - מְקַדְּשֵׁת, שְׂמָא נִתְרָצָה הָאָב שְׁעָה אַחַת לְפָנֵי מִיתָתוֹ. מֵת הַבֶּן, זֶה הִיָּה מַעֲשֶׂה וּבָאוּ וּלְמַדּוּ אֶת הָאָב שִׂיאֵמֵר 'אֵינִי רוֹצֶה'.

ח. כָּל תְּנַאי שֵׁישׁ בּוּ מַעֲשֶׂה בְּתַחֲלָתוֹ - תְּנָאוּ בְּטַל. כִּיצַד? 'הֲרִינִי חוֹלְצֶיךָ עַל מִנַּת שִׁירְצָה אַבָּא', אִף עַל פִּי שְׁלֵא רָצָה הָאָב - הֲרִי זֹ מְקַדְּשֵׁת. 'הֲרִינִי בּוֹעֲלֶיךָ עַל מִנַּת שִׁירְצָה אַבָּא', אִף עַל פִּי שְׁלֵא רָצָה הָאָב - מְקַדְּשֵׁת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: רָצָה הָאָב - מְקַדְּשֵׁת. לֹא רָצָה - אֵינָה מְקַדְּשֵׁת, שְׁלֵא הִיתָה בְּעִילָה אֲלֵא מַחֲמַת תְּנַאי הֲרֵאשׁוֹן. כִּלְלֵא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל תְּנַאי שְׂאֵפְשֵׁר לַעֲשׂוֹת בֵּהּ וּבִשְׁלוּחָהּ, וְהִתְנַה עִמָּה - תְּנָאוּ קָיָם. וְכָל תְּנַאי שְׂאִי אֶפְשֵׁר לַעֲשׂוֹת אֲלֵא בְּגוּפָהּ, וְהִתְנַה עִמָּה - תְּנָאוּ בְּטַל. כִּיצַד? 'הֲרִינִי מְגַרְשֶׁךָ עַל מִנַּת שִׁירְצָה אַבָּא', רָצָה הָאָב - מְגַרְשֵׁת, וְאִם לֹא - אֵינָה מְגַרְשֵׁת. 'הֲרִינִי מְקַדְּשֶׁךָ עַל מִנַּת שִׁירְצָה אַבָּא', רָצָה הָאָב - מְקַדְּשֵׁת. לֹא רָצָה הָאָב - אֵינָה מְקַדְּשֵׁת.

א. הַנּוֹתֵן רְשׁוּת לְשַׁלְּשָׁה לְקַדֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: יְכוּלִין שְׁנַיִם לְהַעֲשׂוֹת עֵדִים, וְאֶחָד שְׁלִיחַ. בֵּית הַלַּל אוֹמְרִים: שְׁלֹשֶׁת שְׁלוּחִין, וְאֵין יְכוּלִין לְהַעֲדֵי.

ב. הָאוֹמֵר לְשְׁלוּחוֹ: 'צֵא וּקְדֵשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית מִמְּקוֹם פְּלוֹנִי', הֵלֶךְ וּקְדֵשׁ בְּמְקוֹם אַחַר - אֵינָה מְקַדְּשֵׁת. 'הֲרִי הִיא בְּמְקוֹם פְּלוֹנִי', וְהֵלֶךְ וּקְדֵשָׁה בְּמְקוֹם אַחַר - הֲרִי זֹ מְקַדְּשֵׁת. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כִּכְלֵן - הֲרִי זֹ מְקַדְּשֵׁת, עַד שִׂיאֵמֵר: 'אֵי אֶפְשֵׁי שְׁתַּקְדְּשָׁנָה לִי אֲלֵא בְּמְקוֹם פְּלוֹנִי'.

ג. הָאוֹמֵר לְחֻבְרוֹ: 'צֵא וּקְדֵשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית', הֵלֶךְ וּקְדֵשָׁה לַעֲצָמוֹ - מְקַדְּשֵׁת לְשֵׁנִי. 'מַעֲכָשׁוּ וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם', וּבֵא אַחַר וּקְדֵשָׁה בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - מְקַדְּשֵׁת לְשֵׁנִי. כִּיצַד יַעֲשֶׂה? אֶחָד נוֹתֵן גִּט וְאֶחָד כּוֹנֵס. אִם הָיוּ שְׁנֵי אַחִים - נִפְסְלָה מִזָּה וּמִזָּה.

ד. הַמְקַדֵּשׁ בְּטַעוֹת וּבְכַחוֹת מְשׁוּה פְּרוּטָה, וְכֵן קָטָן שֶׁקְדֵשׁ, אִף עַל פִּי שְׁשַׁלַּח סְבֻלוֹנוֹת לְאַחַר מִכָּאֵן - אֵינָה מְקַדְּשֵׁת, שְׁמַחֲמַת קְדוּשֵׁין הֲרֵאשׁוּנִים שְׁלַח. וְאִם בְּעַל - קָנָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: אִף עַל פִּי שְׁבַעֲעַל - לֹא קָנָה, שְׁלֵא הִיתָה בְּעִילָה אֲלֵא מַחֲמַת קְדוּשֵׁין הֲרֵאשׁוּנִים.

ה. הַמְקַדֵּשׁ בְּגִזְלָה וּבְכַפְקָדוֹן, אוֹ שֶׁחֻטֵּף מִמֶּנָּה סֵלַע וּקְדֵשָׁה בּוּ - הֲרִי זֹ מְקַדְּשֵׁת. אָמַר לָהּ: הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּסֵלַע שֵׁישׁ בְּיַדְךָ - אֵינָה מְקַדְּשֵׁת. כִּיצַד יַעֲשֶׂה? יִטְלַנּוּ מִיָּדָה, וְיַחֲזֹר וְיִתֵּן לָהּ, וַיֹּאמֵר: 'הֲרִי אֶת מְקַדְּשֵׁת לִי'.

ו. הַמְקַדֵּשׁ בְּבֶשֶׂר מַעֲשֵׂר, אֶפְלוּ לְאַחַר שְׁחִיטָה - אֵינָה מְקַדְּשֵׁת. בְּעֲצָמָיו, בְּגִידָיו, בְּקַרְנָיו, בְּטַפְלָיו, בְּדָמּוֹ, בְּחֻלְבּוֹ, וּבַעֲוָרוֹ, וּבְגִיזָתוֹ - הֲרִי זֹ מְקַדְּשֵׁת. הַמְקַדֵּשׁ, בֵּין בְּקַדְּשֵׁי קְדָשִׁים בֵּין בְּקַדְּשֵׁי קָלִים - אֵינָה

ט. 'עַל מִנַּת שְׂאֵם מִתִּי לֹא תִהְיֶה זְקוּקָה לְיָבֵם' - הֲרִי זֹ מְקַדְּשֵׁת וּבְטַל תְּנָאוּ, שֶׁהִתְנָה עַל מַה שְׁכַתּוֹב בְּתוֹרָה, וְכָל הַמִּתְנָה עַל מַה שְׁכַתּוֹב בְּתוֹרָה - תְּנָאוּ בְּטַל. 'עַל מִנַּת שְׂאֵין לִיד עָלִי שְׂאֵר כְּסוֹת וְעוֹנָה' - הֲרִי זֹ מְקַדְּשֵׁת, וְתְנָאוּ קָיָם. זֶה הַכֵּלֵל: כָּל הַמִּתְנָה עַל מַה שְׁכַתּוֹב בְּתוֹרָה בְּדָבָר שֶׁהוּא שֶׁל מְמוֹן - תְּנָאוּ קָיָם, בְּדָבָר שְׂאֵינּוּ שֶׁל מְמוֹן - תְּנָאוּ בְּטַל.

י. 'עַל מִנַּת שְׂאֵנִי עֲשִׂיר', אֵין אוֹמְרִים כְּעֲשִׂיר שְׁבַעֲשִׁירִים, אֲלֵא כָּל שְׁבַנֵי עִירוֹ קוֹרִין בֶּן. 'עַל מִנַּת שְׂאֵנִי תִלְמִיד חֹכֵם', אֵין אוֹמְרִים כְּשְׁמַעוֹן בֶּן עֲזַאִי, וְלֹא כְּשְׁמַעוֹן בֶּן זוּמָא, אֲלֵא כָּל שְׁבַנֵי עִירוֹ קוֹרִין בֶּן. 'בְּדִינָה זֶה שֶׁל כֶּסֶף', וְנִמְצָא שֶׁל זָהָב - אֵינָה מְקַדְּשֵׁת. כִּיצַד יַעֲשֶׂה? יִטְלַנּוּ הִימְנָה, וְיַחֲזֹר וְיִתְּנוּ לָהּ, וַיֹּאמֵר: 'הֲרִי אֶת מְקַדְּשֵׁת לִי'.

י. שני אחים שקדשו שתי אחיות, זה אינו יודע לאיזו קדש, וזה אינו יודע לאיזו קדש – שניהם אסורין מן הספק. אם היו עסוקין בגדולה לגדול ובקטנה לקטן, אומר אני: גדולה לא נתקדשה אלא לגדול, וקטנה לא נתקדשה אלא לקטן.

יא. 'קדשתיך', והיא אומרת: 'לא נתקדשה אלא בתי' – הוא אסור בקרובות גדולה והגדולה מתרת בקרוביו, ומתרת בקרובות קטנה, וקטנה אסורה בקרוביו. 'קדשתי את בתך', והיא אומרת: 'לא קדשתי אלא אותי' – אסור בקרובות קטנה וקטנה מתרת בקרוביו, ומתרת בקרובות גדולה והגדולה אסורה בקרוביו.

יב. כהנת ולויה וישראלית שנשאו לגר – הולד גר. לעבד משחרר – הולד עבד משחרר. כותי ועבד שבאו על בת ישראל והולידה בן – הולד ממזר. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: אין ממזר אלא מן האשה שאסורה אסור ערוה וחיבין עליה כרת.

מסכת קדושין פּרָק חמישי

א. גרי, וחרורי, ממזרי, ונתיני, שתוקי, ואסופי, וכל האסורין לבא בקהל – מתרים לבא זה בזה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר ארבע קהלות הן: קהל כהנים, קהל לויים, קהל ישראל, קהל גרים. והשאר – מתרים לבא זה בזה. וחכמים אומרים: שלש קהלות הן: קהל כהנים, קהל לויים, קהל ישראל. רבי אליעזר אומר: כל האסורין בקהל – ודאן בודאן מתר, ודאן בספקן, ספקן בודאן, וספיקן בספיקן – אסור.

ב. אלו הן הספקות: שתוקי, ואסופי וכותי. וכן הוה רבי אליעזר אומר: ממזר לא ישא את ממזרת, כותי לא ישא את כותית, וכן שתוקי ואסופי פיוצא בהן.

ג. גר ועבד משחרר – מתרין בממזרת והולד ממזר; דברי רבי יוסי. רבי יהודה

מקדשת. בהקדש במזיד – קדש מפני שמעל. בשוגג – לא מעל; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אם יש לו בהן טובת הנאה שוה פרוטה – מקדשת. ואם לאו – אינה מקדשת. אומר רבי: נראין דברי רבי יהודה בהקדש, ודברי רבי מאיר במעשר שני.

ז. המקדש ביין נסוף, ובעבודת כוכבים, ובעיר הנדחת ויושביה, בעורות לבובין, באשרה ופורתיה, בבימוס ומה שעליה, במקוליס ומה שעליו, ובכל דבר שחל עליו אסור עבודת כוכבים, כלם אף על פי שמכרן, וקדש בדמיהן – אינה מקדשת. במי חטאת ובאפר חטאת – מקדשת. רבי יהודה אומר: אם יש לו בהן טובת הנאה שוה פרוטה – מקדשת, ואם לאו – אינה מקדשת.

ח. האומר לאשה: 'הרי את מקדשת לי לאחר שאתגיר', או 'לאחר שתגירי', 'לאחר שאשתחרר', 'לאחר שתשתחררי', 'לאחר שימות בעליך', 'לאחר שתמות אחותך', או 'לאחר שיחליץ לך יבמיד', בכלם, אף על פי שנתקים התנאי – אינה מקדשת.

ט. 'קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתייה', בא אחד ואמר: 'אני קדשתייה' – נאמן לכנסה. אם משכנסה, בא אחד ואמר: 'אני קדשתייה' – לא כל הימנו לאסרה. 'קדשתי את בתי' – הקטנות בכלל ולא הגדולות בכלל. 'נתקדשה בתי' – אין הקטנות בכלל. 'גרשתי את בתי' – הקטנות בכלל ואין הגדולות בכלל. 'נתגרשה בתי' – אין הקטנות בכלל. 'נשבית ופדיתיה', או 'שנבעלה לאחד מן הפסולין' – לא כל הימנו לאסרה. 'קדשתי את בתי', והיה לו עשר בנות – כלן אסורות מן הספק. אם אמר 'גדולה' – לא נתקדשה אלא גדולה. ואם אמר 'קטנה' – לא נתקדשה אלא קטנה.

להם בקהל ה'". אמר לו רבי עקיבא: בנימין, טעית! הלכה היא, משעלה סנחריב ובלבל את כל האמות, לא עמונים ולא מואבים במקומן, ולא מצרי ואדומי במקומן, אלא עמוני נושא מצרית, ומצרי נושא עמונית, ואחד מכל אלו נושא אחת מכל משפחות האדמה, ואחד מכל משפחות האדמה נושא אחת מכל אלו - הכל הולך אחר הולד.

ז. לוי' וישראלית מוסיפין עליהם עוד אחת - הרי שתיים עשרה. בדק את האם - אין צריך לבדוק את הבנים. בדק את הבנים - אין צריך לבדוק את האם. בדק את הגדולים - אין צריך לבדוק את הקטנים. בדק את הקטנים - אין צריך לבדוק את הגדולים. במה דברים אמורים? באשה אחת, אבל בשתי נשים, בדק את האם - צריך לבדוק את הבנים. בדק את הבנים - צריך לבדוק את האם. בדק את הגדולים - צריך לבדוק את הקטנים. בדק את הקטנים - צריך לבדוק את הגדולים.

ח. האומר: 'בני זה, ממזר' - אין נאמן. 'בני זה, בן גרושה' או 'בן חלוצה' - על הקטן נאמן, על הגדול - אין נאמן; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אפלו שניהם אומרים על העבר שבמעיה 'ממזר' - אין נאמנים.

ט. מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים, ובא הוא ואשתו ובניו, ואמר: 'אשה שיצתה עמי למדינת הים' - הרי היא זו, ואלו בניה - אין צריך להביא ראיה, לא על האשה ולא על הבנים. 'מתה ואלו בניה' - צריך להביא ראיה על הבנים, ואין צריך להביא ראיה על האשה. 'אלו בני אשה שנשאתי במדינת הים, הרי היא זו ואלו בניה' - צריך להביא ראיה על האשה ואין צריך להביא ראיה על הבנים, ומביא ראיה על הגדולים ואינו מביא ראיה על הקטנים, במה דברים אמורים? באשה אחת, אבל

אומר: גר לא ישא ממזרת, גר ועבד משחרר וחלל מתרין בכהנת. איזו היא עסה? כל שאין בה לא משום נתינות ולא משום ממזרת, ולא משום עבדי מלכים. אמר רבי מאיר: שמעתי, כל שאין בה אחד מכל אלו - כשרה לכהנה. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר, וכן היה רבי שמעון בן מנסיא אומר כדבריו: מפני מה אמרו עסה פסולה לכהנה? מפני שספק חללים שנטמעו בה, מכירין ישראל נתינין וממזרין שביניהן, ואין מכירין חללים שביניהן.

ד. בת חלל זכר - פסולה מן הכהונה לעולם. רבי יהודה אומר: בת גר זכר כבת חלל זכר, ופסולה מן הכהונה. עסה פסולה מן הכהונה. נשאת לישראל - בתה כשרה לכהנה. גיורת וחללה - פסולה לכהונה. נשאת לישראל - בתה כשרה לכהונה. פסולה לכהונה. נשאת לישראל - בתה כשרה לכהונה. שפחה - פסולה לכהונה. נשאת לישראל - בתה כשרה לכהונה. נמצאו ישראל מקנה לכהנים, ושפחה מקנה לכל הפסולין.

ה. נתינין וממזרין טהורין לעתיד לבא; דברי רבי יוסי. רבי מאיר אומר: אין טהורין. אמר לו רבי יוסי: והלא כבר נאמר (יחזקאל לו, כה): "וירקתי עליכם מים טהורים וטהרתם"?! אמר לו רבי מאיר: (שם): 'מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם'. אמר רבי יוסי: מה תלמוד לומר "אטהר אתכם"? - אפלו מן הנתינות ומן הממזרות.

ו. מצרי שנשא מצרית, אדומי שנשא אדומית, ראשון ושני - אסור, ושלישי - מתר. אמר רבי יהודה: בנימין גר מצרי, היה לי חבר, מתלמידי רבי עקיבה, ואמר: אני גר מצרי, ונשאתי אני אשה גיורת מצרית, והריני הולך להשיא אשה לבני בת גיורת מצרי, כדי שיהיה בן בני כשר לבא בקהל, שנאמר (דברים כג): "דור שלישי יבא

בשתי נשים - מביא ראיה על האשה, ועל הבנים, ועל הגדולים, ועל הקטנים.

י. מתיחדת אשה אחת עם שני אנשים, אפלו שניהם כותים, אפלו שניהם עבדים, אפלו אחד כותי ואחד עבד, חוץ מן הקטן, שאינה בושה לשמש כנגדו. אחותו וחתותו ושאר כל עריות שבתורה - לא יתיחד עמהן, אלא על פי שנים. אבל היא לא תתיחד אפלו עם מאה עובדי כוכבים. רבי אלעזר אומר: אף מי שיש לו אשה ובנים, ואין שרוין אצלו - לא ילמד סופרים. רבי יהודה אומר: רוק לא ירעה בהמה דקה, ולא ישנו שני רוקים בטלית אחת. וחכמים מתירין. אמרו לו: לא נחשדו ישראל על כך.

יא. היה רבי מאיר אומר: יש איש ואשה שמולידין חמש אמות, כיצד? עובד כוכבים שיש לו עבד ושפחה, ולהם שני בנים. נתגיר אחד מהם, נמצא אחד גר ואחד עובד כוכבים. נתגיר רבן וגירן לעבדים, והולידו בן - הולד עבד. נשתחרר אחד מהן והולידו בן - הולד ממזר. נשתחררה שפחה, ובא עליה אותו עבד והולידו בן - הולד משחרר. נשתחררו שניהם והולידו בן - הולד עבד משחרר. יש שמוכר את אביו לתן לאמו כתבה, כיצד? מי שיש לו עבד ושפחה, והולידו בן, שחרר שפחתו ונשאה, וכתב כל נכסיו לבנה, זה הוא שמוכר את אביו לתן לאמו כתבה.

יב. כל שעסקו עם הנשים - לא יתיחד עם הנשים. כגון הצורפין, והסריקון, והגרדיים, והרכלים, והגרע, והחטיטם, והספרין, והכובסין, והנוקרות, והבלן, וברסקי. רבי מאיר אומר: אין לך אמנות שעוברת מן העולם, אלא אשרי מי שרואה את הוריו באמנות מעלה. אוי לו למי שרואה את הוריו באמנות פגומה. רבי מאיר אומר: לעולם ילמד את בנו אמנות נקה וקלה, ויבקש רחמים לפני מי

שהנכסים שלו, שאין לך אמנות שאין בה עניות ועשירות, להודיעך, שאין עשר ועני מן האמנות.

יג. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מימי לא ראיתי ארי סבל, צבי קנין, שועל חנוני, זאב מוכר קדרות, ובהמה חיה ועוף שיש להם אמנות. והם מתפרנסין שלא בצער! והן לא נבראו אלא לשמשני! ואני לשמש את קוני. והלא דברים קל וחמר: מה אלו, שלא נבראו אלא לשמשני - הרי הן מתפרנסין שלא בצער! אני, שנבראתי לשמש את קוני - אינו דין שאתפרנס שלא בצער? אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי.

יד. רבי נהוראי אומר: מניח אני כל אמנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שאוכלין שכרה בעולם הזה, והקרן קיימת להם לעולם הבא, לפי שכל אמנות שבעולם אין עומדין לאדם אלא בנערותו, בזמן שכחו עליו, אבל אם בא לידי חלי או לידי זקנה או לידי מדת היסורין, אין עושה מלאכה, לסוף שמת ברעב. אבל תורה, משמרתו לאדם מכל רע בנערותו, ונותנת לו אחרית ותקנה בזקנותו, בזקנותו מהו אומר (תהלים צב, טו): "עוד ינובון בשיבה" וגו'. בנערותו מהו אומר (ישעיה מ, לא): "וקני ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים" וגו'. וכן אתה מוצא באברהם אבינו, שברכו המקום בזקנותו יתר מנערותו, שנאמר (בראשית כה, א): "ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל". רבי מאיר אומר: שלא היתה לו בת. רבי אומר משם רבי יהודה אומר: שהיתה לו בת. רבי אלעזר המודעי אומר: זו אצטגנינות שהיתה בלבו של אברהם אבינו, שהכל היו באין לפניו. רבי שמעון בן יוחאי אומר: זו מרגלית טובה שהיתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותה מיד מתרפא, משמת אברהם אבינו נטלה המקום ותלאה בגלגל חמה. דבר אחר: שלא מרד עשו בימיו. דבר אחר: שעשה ישמעאל תשובה בימיו.

לוֹ חֲבָרוּ: 'אֵינִי נֹזֵיר אִם תֹּאכַל' - כָּל שְׁבִטְלוֹ דְּבָרֵיו - אָסוּר.

ו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאוֹמֵר 'בִּירוּשָׁלַיִם' - לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּדָבָר הַקָּרוֹב בִּירוּשָׁלַיִם. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹמֵר: הֵא קָרְבָן, וְהָא עוֹלָה, וְהָא מִנְחָה, וְהָא חֲטָאֵת. 'תּוֹדָה וּשְׁלָמִים שְׂאִינִי אוֹכֵל לָךְ' - שְׁמַתָּר, שְׁלֹא נָדַר אֱלֹא בְּחַיֵּי קָרְבָן.

ז. 'ירוּשָׁלַיִם', 'לִירוּשָׁלַיִם', 'בִּירוּשָׁלַיִם'. 'הֵיכַל', 'לְהֵיכַל', 'כְּהֵיכַל'. 'מִזְבֵּחַ', 'לְמִזְבֵּחַ', 'כְּמִזְבֵּחַ'. 'אֵימְרָא', 'לְאֵימְרָא', 'כְּאֵימְרָא'. 'דִּירִים', 'לְדִירִים', 'כְּדִירִים'. 'עֲצִים', 'לְעֲצִים', 'כְּעֲצִים'. 'אִישִׁים', 'לְאִישִׁים', 'כְּאִישִׁים'. 'בְּזִיכִין', 'לְבְּזִיכִין', 'כְּבְּזִיכִין'. פֶּלֶן שְׂאֵכַל לָךְ - אָסוּר. 'לֹא אוֹכֵל לָךְ' - מִתָּר. 'חֲלִין', 'הַחֲוִלִין', 'כְּחֲלִין'. בֵּין 'שְׂאֵכַל לָךְ' בֵּין 'שְׁלֹא אוֹכֵל לָךְ' - מִתָּר. 'לֹא חֲלִין שְׂאֵכַל לָךְ' - אָסוּר לְחֲלִין. 'לֹא אֵכַל לָךְ', 'לֹא יֵאֵכַל לָךְ' - מִתָּר. 'לְקָרְבָן לֹא אוֹכֵל לָךְ'; רַבִּי טַרְפוֹן אוֹסֵר. 'הָרִי עָלַי כְּבָכוֹר'; רַבִּי יַעֲקֹב אוֹסֵר, וְרַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר. 'הָרִי הוּא עָלַי' - אַף עַל פִּי שְׁלֹא הִזְכִּיר קָרְבָן - הָרִי זֶה נָדַר. 'הָרִי אֶתְ עָלַי כְּבֶשֶׂר אֲמִי', 'כְּבֶשֶׂר אַחֲוֹתִי', 'כְּעֶרְלָה', וְכִפְלָאֵי הַפְּרָם' - מִתָּר, שְׁלֹא הִקְדִּישׁ כְּלוּם.

ח. הַנּוֹדֵר בַּתּוֹרָה - לֹא אָמַר כְּלוּם. 'בְּמָה שְׁכָתוֹב בָּהּ' - אָסוּר. 'אָסוּר בַּתּוֹרָה וּבְמָה שְׁכָתוֹב בָּהּ' - אָסוּר.

ט. אֵיזָה הוּא 'אָסוּר' הָאוֹמֵר בַּתּוֹרָה? הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי שְׁלֹא לֵאֲכֹל בֶּשֶׂר', 'שְׁלֹא אֲשֶׁתָּה יַיִן', 'כְּפִיּוֹם שְׁמַת בּוֹ רַבּוֹ', 'כְּפִיּוֹם שְׁנֵהֲרַג גְּדֻלָּה בֶן אַחִיקָם', 'כְּפִיּוֹם שְׂרָאִיתִי יְרוּשָׁלַיִם בְּחִרְבָנָה' - אָסוּר.

י. חֲמַר בְּנִדְרִים מִבְּשִׁבוּעוֹת, שֶׁהַנְּדָרִים נוֹהֲגִין בְּרִשׁוֹת וּבְמִצְוָה, מַה שְׂאִין בֶּן בְּשִׁבוּעוֹת. חֲמַר בְּשִׁבוּעוֹת מִבְּנִדְרִים, שֶׁהַשִּׁבוּעוֹת נוֹהֲגִת בְּדָבָר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ וּבְדָבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ, מַה שְׂאִין בֶּן בְּנִדְרִים. בְּנִדְרִים פִּיצֵד? אָמַר: 'קוֹנָם סָפָה

אַחֲרִים אוֹמְרִים: בַּת הֵיָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וּבִכְלֵי שְׁמָה. וּבְרַכּוֹ הַמָּקוֹם בְּזִקְנוֹתוֹ יִתָּר מִנְעֲרוֹתוֹ, וְכֹל כֶּף לְמָה? מִפְּנֵי שֶׁעָשָׂה אֶת הַתּוֹרָה עַד שְׁלֹא בָאת, שְׁנֵאֲמַר (בְּרַשִׁית כו, ה): 'עַקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבְרָהָם בְּקוֹלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֲקוֹתַי וְתוֹרֹתַי'; 'תּוֹרֹתַי' לֹא נֵאֲמַר אֱלֹא 'וְתוֹרֹתַי', מִלְּמַד שֶׁנִּתְגַּלּוּ לוֹ טַעְמֵי תּוֹרָה וְדִקְדוּקָהּ.

מִסְכַּת נְדָרִים פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. הָאוֹמֵר 'יְמִינָה' - הָרִי זֶה שְׁבוּעָה. 'שְׁמֵאלָה' - הָרִי זֶה שְׁבוּעָה. 'בְּשֵׁם' - הָרִי זֶה שְׁבוּעָה. 'לְשֵׁם' - הָרִי זֶה קָרְבָן.

ב. 'כְּנִדְבַת רְשָׁעִים' - לֹא אָמַר כְּלוּם; שְׂאִין רְשָׁעִים מִתְּנַדְבִין כְּנִדְבַת כְּשָׂרִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נָדַר בְּנֹזֵיר, שֶׁחֲסִידִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ מִתְּאֵוִין לְהִבִּיא קָרְבָן חֲטָאֵת. וּלְפִי שְׂאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא תְּקֵלָה עַל יָדָם, מַה הָיוּ עוֹשִׂין? עוֹמְדִין וּמִתְּנַדְבִין נִזְיוֹת לְמָקוֹם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: 'כְּנִדְבַת כְּשָׂרִין' - לֹא נָדַר בְּנֹזֵיר, שֶׁחֲסִידִים הָרֵאשׁוֹנִים לֹא הָיוּ מִתְּנַדְבִין נִזְיוֹת, אֱלֹא הָרוּצָה לְהִבִּיא עוֹלָה - מִתְּנַדֵּב, וּמְבִיא שְׁלָמִים, וּמְבִיא תּוֹדָה. וְאַרְבַּעַה מִיַּיִן לְחָמִים מִתְּנַדֵּב וּמְבִיא. אֲבָל בְּנִזְיוֹת לֹא הִתְנַדְּבוּ, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ צְרִיכִין כְּפָרָה עָלֵיהֶן, שְׁנֵאֲמַר (בְּמִדְבָר ו, יא): 'וְכִפַּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ'.

ג. הָאוֹמֵר: 'אֵנִי נוֹדֵר' - הָרִי זֶה מִתָּר. 'כְּכֹר הֵייתִי נוֹדֵר' - הָרִי זֶה אָסוּר. 'קָרְבָן, אִם טוֹעַמּוֹ אֵנִי' - מִתָּר. 'לֹא קָרְבָן וְלֹא טוֹעַמּוֹ אֵנִי' - אָסוּר.

ד. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָאוֹמֵר 'בְּמוֹהֵי' - לֹא אָמַר כְּלוּם. וְדָאֵמַר: 'מוֹהֵי מוֹהֵי' - הָרִי אֵלוֹ כְּנֹזֵין לְשִׁבוּעָה.

ה. וְכֵן הֵיָה רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ נוֹדְרִים זֶה כְּנִגְדַּד זֶה, אָמַר אֶחָד מֵהֶן לְחֲבָרוֹ: 'כִּפַּר זֶה קָרְבָן אִם טוֹעַמּוֹ אֵנִי'. אָמַר לוֹ חֲבָרוֹ: 'אֵינּוֹ קָרְבָן אִם טוֹעַמּוֹ אֶתָּה'. 'הָרִינִי נֹזֵיר אִם אוֹכֵל כִּכְרֵי זֵי'. אָמַר

אָסוּר בַּכֹּהֲנִים וּבַלְוִיִּם. מִכֹּהֲנִים וְלוֹיִם – מִתֵּר בִּישְׂרָאֵל. הַנּוֹדֵר מִן הַכֹּהֲנִים – מִתֵּר בְּלוֹיִם. מִן הַלְוִיִּם – מִתֵּר בַּכֹּהֲנִים. מֵאוֹכְלֵי הַשֶּׁמֶן; רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר אֶף בְּכוֹתִים, שִׁישְׂרָאֵל נִהְיִין לוֹ. לֹקַח בֵּיתֵר וּמוֹכֵר בְּפִחוֹת, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

בז, אֵינוֹ אוֹמֵר (שׁוֹפְטִים יד): "כִּי אַתָּה הוֹלֵךְ לִקְחַת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים", עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מְגַלֵּי עֲרִיוֹת שׁוֹפְכֵי דָמִים לֹא נֹאמְרָא, אֲלֵא הָעֲרָלִים. וְכֵן מְצִינוּ שֶׁלֹּא נִתְחַתֵּם גְּזֵר דִּין שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֲלֵא הָעֲרָלִים, שֶׁנֹּאמְרָא (יְחֻזְקָא לֵב): "כֻּלָּם עֲרָלִים" וְגו'. רַבִּי אוֹמֵר: גְּדוּלָה מִיְלָה, שְׁכָל מְצוּוֹת שַׁעֲשֵׂה אֲבָרְהָם אֲבִינוּ, לֹא נִקְרָא שָׁלֵם, עַד שְׁמַל, שֶׁנֹּאמְרָא (בְּרֵאשִׁית יז): "הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד". דְּבַר אַחֵר: גְּדוּלָה מִיְלָה, שְׁאֵלְמָלֵא הִיא, לֹא נִתְקַיְמוּ שְׁמִים וְאַרְצֵי, שֶׁנֹּאמְרָא (יְרֵמְיָהוּ לג): "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֲקוֹת שְׁמִים וְאַרְצֵי לֹא שְׁמַתִּי".

בז, אֵין בֵּין הַמוֹדֵר הַנָּאָה מִחֲבֵרוֹ סֵתָם לְמוֹדֵר הַיִּמְנוֹ מֵאֲכָל אֲלֵא דְרִיסַת הָרֶגֶל, וְכָלִים שְׂאִין עוֹשִׂין בְּהֵן אֲכָל נֶפֶשׁ. הַמוֹדֵר הַנָּאָה מִחֲבֵרוֹ וְמֵת – מְבִיא לוֹ אֲרוֹן וְתַכְרִיכִין, חֲלִילִין וּמְקוֹנְנוֹת, שְׂאִין הַנָּאָה לְמֵתִים. מְעוֹדוֹת – עֵדוֹת מְמוֹן וְעֵדוֹת נֶפֶשׁוֹת. חוּלָה – נִכְנַס לְבַקְרוֹ. הִיָּה לוֹ חוּלָה – אֵינוֹ נִכְנַס וּמְבַקְרוֹ, וְשׁוֹאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ. הִיָּה כֵהֵן – זוֹרֵק עָלָיו דָּם חֲטָאוֹ וְדָם אֲשָׁמוֹ מִפְּנֵי דְרַכֵּי שְׁלוֹם, וְרוֹחֵץ עִמּוֹ בְּמַרְחָץ, וְיִשֵּׁן עִמּוֹ בְּמִטָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל הַקְּטָנָה בַּיּוֹמֹת הַחֲמֵה וְעַל הַגְּדוּלָה בַּיּוֹמֹת הַגְּשָׁמִים, רוֹחֵץ עִמּוֹ בְּאֲמַבְטֵי גְדוּלָה וּמְזִיעַ עִמּוֹ בְּמַרְחָץ קְטָנָה.

בח, הַמוֹדֵר הַנָּאָה מִחֲבֵרוֹ בְּפָנָי שְׁבִיעִית – לֹא יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ וְאֵינוֹ אוֹכֵל מִן הַנְּטִיעוֹת. בְּשְׁבִיעִית – יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ וְאוֹכֵל מִן הַנְּטִיעוֹת.

בט, דְּבַר זֶה הַקֵּדֶשׁ, וְאֲכָלָהּ, בֵּין הוּא בֵּין חֲבֵרוֹ – הֵרִי זֶה מְעַל, לְפִיכֹךְ יֵשׁ לָהּ פְּדִיוֹן. אִם אָמַר: 'הֵרִי הוּא עָלַי', וְאֲכָלָהּ – מְעַל

שְׂאִינִי עוֹשֶׂה, 'לוֹלֵב שְׂאִינִי נוֹטֵל', 'תְּפַלִּין שְׂאִינִי נוֹתֵן' – אָסוּר בַּנְּדָרִים וּמִתֵּר בְּשְׁבוּעוֹת. כִּי־צַד? אָמַר: 'קוֹנֵם שְׂאִינִי יֵשׁ, שְׂאִינִי מְדַבֵּר, שְׂאִינִי מְהַלֵּךְ' – אָסוּר בְּשְׁבוּעוֹת וּמִתֵּר בַּנְּדָרִים. 'קוֹנֵם פִּי מְדַבֵּר עִמָּךְ, יָדִי עוֹשֶׂה עִמָּךְ, רַגְלִי מְהַלְכֶת עִמָּךְ' – אָסוּר בַּנְּדָרִים וְאָסוּר בְּשְׁבוּעוֹת.

יֵא סֵתָם נְדָרִים לְהַחֲמִיר, מַה רְאִיתָה לְדוֹר? אָמַר: אֵינִי יוֹדֵעַ, אֲלֵא שְׂרֵאִיתִי חֲבֵרִי שְׁהִיוּ נוֹדְרִין כֶּף – אָסוּר. מִי שֶׁנִּדְרָה וְעָבַר עַל נְדָרוֹ – אֵין נִשְׁאָלִין לוֹ, עַד שֶׁיִּנְהַג אָסוּר כִּימֵים שֶׁנִּהְיָה בְּהֵן הַתֵּר; דְּבַרֵּי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁנִּדְרָה לְזִמְן מְרַבָּה, אֲבָל בְּזִמְן שֶׁנִּדְרָה לְזִמְן מוֹעֵט – דִּיּוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סֵתָם תְּרוּמָה בִּיהוּדָה – אָסוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: סֵתָם חֲרָמִין: בְּגָלִיל – אָסוּרִין, וּבִיהוּדָה – מִתְרִין.

מִסְכַּת נְדָרִים פָּרָק שְׁנַי

בא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַרוּצָה לְהִדִּיר אֶת חֲבֵרוֹ שִׂיאֲכָל אֲצִלוֹ, וְהִלָּה נִדֵּר שֶׁלֹּא יֵאֲכָל אֲצִלוֹ, אֶף עַל פִּי שְׁשִׁנְיָהֶם נוֹדְרִין, זֶה נִגְדַּד זֶה – הֵרִי אֵלוֹ נְדָרֵי זְרוּזִין.

בב, נְדָרֵי הַבְּאִי. אָמַר: 'קוֹנֵם אִם לֹא נִמְנִיתִי עַל פֶּסַח שְׂאֵלִיָּה שְׁלוֹ שׁוֹקֶלֶת עֲשָׂרִים לִיטְרִין', 'אִם לֹא שְׁתִּיתִי יַיִן שְׁלוֹגוֹ יָפָה דִּינָר זֶהָב', 'אִם לֹא רְאִיתִי נַחֲשׁ שְׁעָבִיו פְּקוּרַת בֵּית הַבַּד', כֶּשֶׁם שֶׁנְּדָרֵי הַבְּאִי מִתְרוֹת, כֶּף שְׁבוּעוֹת הַבְּאִי מִתְרוֹת.

בג, תּוֹלִין לְהַרְגִּין, לְחַרְמִין, לְמוֹכְסִין, לְתֵרוּמָה וְלַכּוֹתֵי, וְלַבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְאֵין תּוֹלִין לְהֵן לְיִשְׂרָאֵל.

בד, 'הֵרִי נְטִיעוֹת הָאֵלוֹ קֶרֶבֶן עַד שִׁיקְצָצוּ', 'טְלִית זוֹ קֶרֶבֶן עַד שֶׁתְּשַׁרְף', 'פֶּרֶה זוֹ קֶרֶבֶן עַד שֶׁתְּשַׁחֵט' – כִּיּוֹן שֶׁנִּקְצָצוּ, וְכִיּוֹן שֶׁנְּשַׁרְפָּה, וְכִיּוֹן שֶׁנְּשַׁחֵטָה – יוֹצֵא לְחֵלִין.

בה, הַנּוֹדֵר מִיִּשְׂרָאֵל – אָסוּר בַּגְּרִים. מִן הַגְּרִים – מִתֵּר בִּישְׂרָאֵל. הַנּוֹדֵר מִיִּשְׂרָאֵל –

בטובת הנאתו. אכלה אחר - הרי זה לא מעל, לפיכך אין לה פדיון; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: זה לא מעל, והלה נוטל ואוכל. רבי יוסי אומר: שנדרו קדם להפקרו.

ב,י כשם ששניהם אסורים לדור בחצר, כך שניהם אסורין לדור במבוי. כשם ששניהם אסורין לגדל תרנגולין, כך שניהם אסורין לגדל בהמה דקה.

ב,יא היה אחד מהן ראוי להדיר אחרים הנאה על חלקו - כופין את הרגיל למכור את חלקו. רחבה שדרך הרבים מפסקתה - הרי הוא של עולי בבל, אין דרך הרבים מפסקתה - הרי הוא של אנשי אותה העיר.

ב,יב המודר הנאה מעירו או מבני עירו, ובא אחר וישב שם שלשים יום - מתר בו. מיושבי עירו ובא אחר וישב שם שלשים יום - אסור בו. המודר הנאה מחברו בפניו - אין נשאלין לו אלא בפניו, שלא בפניו - נשאלין לו בפניו ולא בפניו.

מִסְכַּת נְדָרִים פָּרָק שְׁלִישִׁי

ג,א הנודר מן התבשיל - אסור בצלי ובשלקות ובמבשל ואסור באימרות רכות, מפני שהחולים אוכלין בהן פתן.

ג,ב הנודר מן היורד לקדרה - מתר ביורד לאלפס. ביורד לאלפס - אסור ביורד לקדרה. מן הנעשין בקדרה - מתר בנעשין באלפס. מן הנעשין באלפס - מתר בנעשין בקדרה. מן היורד לתנור - אין אסור אלא מן הפת בלבד. מן הנעשין בתנור - אסור בכל הנעשין בתנור. הנודר מן הקים - מתר בגבינה. מן הגבינה - מתר בקים. הנודר מן הרטב - מתר בקיפה. מן הקיפה - מתר ברטב. רבי יהודה אומר: אמר 'קונם בשך שאני טועם' - אסור בו ברטבו ובקיפה. 'מז השמן' - מתר בשמן שמשמין. ומקום שמסתפקין בשמן שמשמין - אסור אף בשמן שמשמין.

ג,ג רבי יהודה בן בתירה אומר: כל ששם תולדתו קרויה עליו ונדר ממנו - אסור פיוצא בו. מן היוצא הימנו - אסור בו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: את שדרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול, ונדר הימנו - מתר פיוצא הימנו. מן היוצא הימנו - מתר בו. את שאין דרכו לאכול, אבל דרך היוצא ממנו לאכול ונדר ממנו, לא נתכפן זה אלא פיוצא ממנו.

ג,ד הנודר מן הצמר - מתר בפשתן. מן הפשתן - מתר בצמר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: את שדרכו להתכפות, ודרך היוצא ממנו להתכפות, ונדר הימנו - אסור פיוצא ממנו. מן היוצא הימנו - אסור בו. את שדרכו להתכפות ואין דרך היוצא ממנו להתכפות, ונדר הימנו - מתר בו. את הימנו. מן היוצא הימנו - מתר בו. את שאין דרכו להתכפות, אבל דרך היוצא ממנו להתכפות ונדר ממנו - לא נתכפן זה אלא פיוצא ממנו.

ג,ה הנודר מן הבשר - אסור בכל מין בשר. אסור בראש וברגלים ובקרבים ובקנה בעופות, ומתח בבשר דגים וחגבים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הנודר מן הבשר אסור בכל מין בשר, ומתח בראש וברגלים ובקרבים, ובקנה, ובעופות, ומתח בבשר דגים וחגבים. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: קרבין לאו בשר ואכליהון לאו אינש. רבי שמעון בן אלעזר אומר: קונם דג שאני טועם אסור בגדולים ומתח בקטנים, דגים שאני טועם - אסור בגדולים ואסור בקטנים.

ג,ו הנודר מן הירק בשביעית - אסור בירקות שדה. מן הדלועין - אין אסור אלא דלעת יונית בלבד. מן הכרוב - אסור באספרגים. מן האספרגים - מתר בכרוב. מן הכרישין, מקום שקורין לקפלוטות כרישין - אסור בקפלוטות. מן הקפלוטות - מתר בכרישין. מן הבצלים - אסור בבני בצלן. ורבי יוסי מתיר. מבני בצלים - מתר

בבְּצָלִים. מִן הַעֲדָשִׁים - אָסוּר בְּאֲשִׁישִׁים.
וְרַבִּי יוֹסִי מֵתִיר. מִן הָאֲשִׁישִׁים - מֵתֵר
בְּעֲדָשִׁים. מִן הַשּׁוּם - אָסוּר בְּמִקְפָּה. וְרַבִּי
יוֹסִי מֵתִיר בְּמִקְפָּה. בְּמִקְפָּה - מֵתֵר בְּשׁוּם.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קוֹנֵם גָּרִיס שְׂאֲנֵי טוֹעֵם -
מֵתֵר בְּחֵיזַן וְאָסוּר בְּמִבְשָׁלִים. חֵטָּה שְׂאֲנֵי
טוֹעֵם - מֵתֵר לְכוֹס וְאָסוּר לְאֶפֶת. חֵטִין
שְׂאֲנֵי טוֹעֵם - אָסוּר לְכוֹס וְאָסוּר לְאֶפֶת.

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע־עַת יָמִים כִּי־יָמִי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא: וְתָהִי מְסֻאָבָא שְׁבַע־עַת יוֹמִין כִּי־יָמִי רִיחֻק סְאוּבָתָה תְּהִי מְסֻאָבָא: מַלְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר אֶתְמָא אַרְי תַּעֲדִי וְתִלִּיד דְּכָר

אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ – אָמַר רַבִּי שְׁמַלְאִי: כְּשֵׁם שֶׁיִּצְיִירְתּוּ שֶׁל אָדָם אַחַר כָּל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּד תּוֹרְתּוֹ נִתְפָּרֵשׁ אַחַר תּוֹרַת בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף. כִּי תִזְרִיעַ – לְרַבּוֹת שֶׁאֶפְלוּ יִלְדוּתּוֹ מִחוּי, שְׁנִמְקָה וְנִעֲשֶׂה כְּמִין וְרַע, אִמּוֹ טְמֵאָה לְדָה. כִּי־יָמִי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא – כְּסִדֵּר כָּל טְמֵאָה הָאֲמוּרָה בְּנִדָּה, מִטְמֵאָה כְּטִמְאַת לְדָה, וְאֶפְלוּ נִפְתַּח הַקָּבֶר בְּלֹא דָם. דְּוֹתָהּ – לְשׁוֹן דְּבָר הַזֶּה מְגוּפָה. לְשׁוֹן אַחַר, לְשׁוֹן מְדֻנָּה וְחָלִי, שְׂאִין אִשָּׁה רוֹאָה דָם שְׁלֹא תִמְלָה, רֹאשָׁה וְאֶבְרִיָּה כְּבָדִין עָלֶיהָ.

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂר עַרְלָתּוֹ:

וּבַיּוֹמָא תְּמִינְנָא יִתְגַּזֵּר בְּשָׂרָא דְּעוֹרְלָתֶיהָ:

וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהָרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגָּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מִלְאֵת יָמֵי טְהָרָה: וְתִלְתִּין וְתִלְתָּא יוֹמִין תִּתִּיב בְּדָם דְּכּוּ בְּכָל קוּדְשָׁא לֹא תִקְרַב וְלִמְקַדְשָׁא לֹא תִיעוֹל עַד מְשַׁלֵּם יוֹמֵי דְכּוּתָהּ:

תִּשָּׁב – אִין 'תִּשָּׁב' אֵלֶּא לְשׁוֹן עֲכָבָה, כְּמוֹ: "וַתִּשָּׁבוּ בְּקֹדֶשׁ"; "וַיִּשָּׁב בְּאֵלֶי מִמְּרָא". בְּדָמֵי טְהָרָה – אַף עַל פִּי שְׂרוּאָה, טְהוּרָה. בְּדָמֵי טְהָרָה – לֹא מִפִּיק ה"א; וְהוּא שֵׁם דְּבָר, כְּמוֹ 'טְהוּר'. יָמֵי טְהָרָה – מִפִּיק ה"א: יָמֵי טְהוּרָה. בְּכָל קֹדֶשׁ וְכוּלֵיהּ – לְרַבּוֹת אֵת הַתְּרוּמָה. לְפִי שְׁזוֹ טְבוּלַת יוֹם אַרְוֶה, שְׁטַבְלָה לְסוּף שְׁבַע־עַת, וְאִין שְׁמִשָּׁה מְעָרִיב לְטְהָרָה עַד שֶׁקִּיעַת הַסֶּמֶךְ שֶׁל יוֹם אַרְבַּעִים, שְׁלִמְקָר תְּבִיא אֵת כְּפָרַת טְהָרָתָה. לֹא תִגָּע – אֲזַהְרָה לְאוֹכַל, כְּמוֹ שֶׁשְׁנוּיָהּ בִּיבְמוֹת.

וְאִם־נִקְבְּהָ תִלְדַּ וְטָמְאָה שְׁבַע־עַת כְּנִדְתָּהּ וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁשֶׁת יָמִים תִּשָּׁב עַל־דָּמֵי טְהָרָה:

וְאִם נִקְבְּתָא תִלִּיד וְתָהִי מְסֻאָבָא אַרְבַּעַת עָשָׂר כְּרִיחֻקָּהּ וּשְׁשֶׁת יוֹמִין תִּתִּיב עַל דָּם דְּכּוּ:

וּבַמִּלְאֵת יָמֵי טְהָרָה לְבֹן אִוּ לְבַת תְּבִיא כְּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלָה וּבְיָוִנה אוּתֵר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַפֶּתַח: וּבְמִשְׁלֵם יוֹמֵי דְכּוּתָהּ לְבָרָא אוּ לְבַרְתָּא תִּתִּי אִמֵּר בַּר שְׁתִּיָּה לַעֲלָתָא וּבַר יוֹנָה אוּ שְׁפָנִינָא לְחַטָּאת לְתַרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא לְוֹת כְּהֵנָּא:

וְהַקְרִיבּוּ לִפְנֵי יְ-הוָה וְכִפֵּר עָלֶיהָ וְטְהָרָה מִמָּקָר דְּמִיָּה זֹאת תּוֹרַת הַיּוֹלָדָת לְזָכָר אוּ לְנִקְבָּה: וְהַקְרִיבּוּ – לְמִדָּה שְׂאִין מִעֲכָבָה מִלְּאֹכֹל בְּקֹדְשִׁים אֵלֶּא אַחַד מֵהֶם, הַטְּהָרָה תְּלוּנָה. וְטְהָרָה – מִקְלָל שְׁעַד כְּאִן קְרוּנָה טְמֵאָה.

וְאִם־לֹא תִמָּצֵא יָדָהּ דִּי שָׁהּ וְלִקְחָהּ שְׁתִּי־תָרִים אוּ שְׁנִי בְּנֵי יוֹנָה אַחַד לַעֲלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֵּר עָלֶיהָ הַפֶּתַח וְטְהָרָה: וְאִם לֹא תִשָּׁכַח יָדָהּ כְּמִסַּת אִמְרָא וְתִסַּב תְּרִין שְׁפָנִינִין אוּ תְרִין בְּנֵי יוֹנָה חַד לַעֲלָתָא וְחַד לְחַטָּאת וְכִפֵּר עָלֶיהָ כְּהֵנָּא וְתִדְפִי:

וְאִם לֹא תִשָּׁכַח יָדָהּ כְּמִסַּת אִמְרָא וְתִסַּב תְּרִין שְׁפָנִינִין אוּ תְרִין בְּנֵי יוֹנָה חַד לַעֲלָתָא וְחַד לְחַטָּאת וְכִפֵּר עָלֶיהָ כְּהֵנָּא וְתִדְפִי:

אַחַד לַעֲלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת – לֹא הִקְדִּימָה הַכְּתוּב אֵלֶּא לְמִקְרָאָה; אֲבָל לְהַקְרִבָּה, חַטָּאת קוּזֵם לַעוֹלָה. כִּד שְׁנִינּוּ בּוֹבְחִים בְּפָרָק 'כָּל הַתְּדִיר'.

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

וּמַלְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן לְמִימֶר:

אֲדָם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוּ־סַפְחַת אוּ בַהֲרַת וְהִנֵּה בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ לְגַעַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוּ אֶל־אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים: אֲנָשׁ אַרְי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ עִמְקָא אוּ עֲדִנָּא אוּ בַהֲרָא וְיִהִי בְּמִשְׁךְ בְּסָרִיָּה לְמִכְתָּשׁ סְגִירוֹ וְיִתִּיתִי לְוֹת אַהֲרֹן כְּהֵנָּא אוּ לְוֹת חַד מִבְּנֵיהּ כְּהֵנָּא:

שְׂאֵת אוּ סַפְחַת וְגוּמַר – שְׁמוֹת נִגְעִים הֵם, וְלִבְנוֹת זֹו מִזֹּו. בַּהֲרַת – חֲבַרְבוּרוֹת, טִי"א בְּלַעַז; וְכֹן: "כְּהִיר הוּא בְּשִׁתְּקִים". אֵל אַהֲרֹן וְגוּמַר – גְּזַרַת הַכְּתוּב הִיא, שְׂאִין טְמֵאֵת נִגְעִים וְטְהָרְתּוֹן אֵלֶּא עַל פִּי כְּהֵן.

וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשִׁעָר בְּנִגְעַת הַפֶּה אוּ לְבָן וּמִרְאָה הַנֶּגַע עִמְקָא מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגְעַע צָרַעַת הוּא וּרְאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אֹתוֹ: וּיְחִזִּי כְּהֵנָּא יְת מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְשִׁעָרָא בְּמִכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיף לְמַחְנֹר וּמְחִזִּי מִכְתָּשָׁא עִמְקָא מְמִשְׁךְ בְּסָרִיָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ וְיִחִזִּינָהּ כְּהֵנָּא וְיִסְאִיב יְתִיָּה:

וְשִׁעָר בְּנִגְעַת הַפֶּה לְבָן – מִתְחַלָּה שְׁחוֹר, וְהַפֶּה לְלָבָן בְּתוֹךְ הַנֶּגַע. וּמְעוֹט שִׁעָר שְׁנַיִם. עִמְקָא מְעוֹר בְּשָׂרוֹ – כָּל מִרְאָה לְבָן עִמְקָא הוּא, כְּמִרְאָה סְמָה עִמְקָא מִן הַצֵּל. וְטָמְא אֹתוֹ – יֹאמַר לוֹ: "טָמְא אֹתָהּ"; שְׁשִׁעָר לְבָן סִימֹן טְמֵאָה הוּא, גְּזַרַת הַכְּתוּב.

וְאִם־בַּהֲרַת לְבָנָהּ הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעִמְקָא אִינֵן־ וְאִם בַּהֲרָא חוּרָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּסָרִיָּה וְעִמְקָא לִית מְחִזָּהּ מִן

מְרָאָה מוֹנֵהֶעוֹר וּשְׁעָרָה לֹא־הִפָּךְ לָבוֹן וְהַסְגִּיר הִפְּקוּ אֶת־הַנֶּגַע שְׁבַעַת יָמִים:
מִשְׁפָּא וּשְׁעָרָא לֹא אֶתְהַפִּיךְ לְמַחְנֹר וְיִסְגַּר כְּהֵנָּא יֵת מַכְתָּשָׁא שְׁבַעַת יוֹמִין:

ועמך אין מראה – לא ידעתי פרושו. והסגיר – וסגירנו בבית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו.

וְרָאָהּ הִפְּקוּ בֵּינוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִגָּה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו לֹא־פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסְגִּירוּ הִפְּקוּ שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:
וְיַחְזִינִיהָ כְּהֵנָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתָּשָׁא קָם כַּד הָוָה לָא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁפָּא וְיִסְגְּרִינָהּ כְּהֵנָּא שְׁבַעַת יוֹמִין תְּנִיבוֹת:

בעיניו – במראהו ובשעורו הראשון. והסגירו שנית – הא אם פשה בשבוע ראשון, טמא מקלט.

וְרָאָהּ הִפְּקוּ אֹתוֹ בֵּינוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִגָּה כְּהָהּ הַנֶּגַע וְלֹא־פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטִהְרוּ הִפְּקוּ מִסְּפַחַת הָוָה וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטִהַר:
וְיַחְזִי כְּהֵנָּא יִתִּיהָ בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּנִיבוֹת וְהָא עִמָּא מַכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁפָּא וְיִדְפִּינָהּ כְּהֵנָּא עֲדִיתָא הִיא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִדְפִּי:

כהה – הכהה ממראיתו; הא אם עמד במראיתו או פשה, טמא. מספחת – שם נגע טהור. וכבס בגדיו וטהר – הואיל ונזקק להסגר – נקרא טמא, וצריך טבילה.

וְאִם־פָּשָׂה תִּפְשָׂה הַמִּסְּפַחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאָתוֹ אֶל־הִפְּקוּ לְטִהְרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הִפְּקוּ:
וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁפָּא בְּתַר דְּאִתְחַזִּי לְכְּהֵנָּא לְדְכוּתִיהָ וְיִתְחַזִּי תְּנִיבוֹת לְכְּהֵנָּא:

וְרָאָהּ הִפְּקוּ וְהִגָּה פִּשְׁתָּהּ הַמִּסְּפַחַת בְּעוֹר וְטִמְאָו הִפְּקוּ צָרַעַת הָוָה:
וְיַחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמִשְׁפָּא וְיִסְאָבְנִיהָ כְּהֵנָּא סְגִירוֹתָא הִיא:

וטמאו הפקו – ומשטמאו, הרי הוא מקלט, וזקוק לצפרים ולתגלסת ולקרנן האמור בפירשת 'זאת תהיה'. צרעת הוא – המספחת הזאת. צרעת – לשון זמקה; "נגע" – לשון זכר.

נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל־הִפְּקוּ:
מַכְתָּשׁ סְגִירוֹ אַרְי תְּהִי בְּאִנְשָׁא וְיִתִּיתִי לֹת כְּהֵנָּא:

וְרָאָהּ הִפְּקוּ וְהִגָּה שְׂאֵת־לְבָנָהּ בְּעוֹר וְהִיא הִפְּכָה שְׁעָר לָבוֹן וּמַחֲנִית בְּשָׂר חִי בִשְׂאֵת:
וְיַחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא עִמְקָא חוֹרָא בְּמִשְׁפָּא וְהִיא הִפְּכַת שְׁעָרָא לְמַחְנֹר וְרִשָּׁם בְּשָׂר חִי בְּעַמִּיקָתָא:

ומחנית – שינימינו"ט בלע"ז, שנהפך מקצת הלבו שבתוך השאת למראה בשר. אף הוא סימן טמאה: שער לבן בלא מחנה, ומחנה בלא שער לבן. ואף על פי שלא נאמרה מחנה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טמאה.

צָרַעַת נוֹשְׁנָת הָוָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאָו הִפְּקוּ לָא יִסְגְּרֹנוּ כִּי טִמְאָה הָוָה:
סְגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁפָּח בְּשָׂרִיהָ וְיִסְאָבְנִיהָ כְּהֵנָּא לָא יִסְגְּרִינָהּ אַרְי מְסָאב הָוָה:

צרעת נושנת הוא – מפה ישנה היא פסת המחנה; וסבורה זו נראית בריאה מלמעלה, ומחיתה מלאה לטהר. שלא תאמר: הואיל ועלתה מחנה, אטתהרהר.

וְאִם־פָּרוּחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצָּרַעַת אֶת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מִרְאֵשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־מִרְאָה עֵינֵי הִפְּקוּ:
וְאִם מְסָאב תִּסְגִּי סְגִירוֹתָא בְּמִשְׁפָּא וְתִתְחַפִּי סְגִירוֹתָא יֵת כָּל מִשְׁפָּח מַכְתָּשָׁא מְרִישִׁיהָ וְעַד רַגְלוֹהִי לְכָל חִיזוֹ עֵינֵי כְּהֵנָּא:

מראשו – של אדם, ועד רגליו. לכל מראה עיני הפקו – פרט לכהן שחשף מאורו.

וְרָאָהּ הִפְּקוּ וְהִגָּה כִּסְתָּהּ הַצָּרַעַת אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטִהַר אֶת־הַנֶּגַע כְּלוֹ הִפָּךְ לָבוֹן טִהוֹר הָוָה:
וְיַחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא חִפַּת סְגִירוֹתָא יֵת כָּל בְּשָׂרִיהָ וְיִדְפִּי יֵת מַכְתָּשָׁא כְּלִיהָ אֶתְהַפִּיךְ לְמַחְנֹר דְּכִי הָוָה:

וּבְיוֹם הָרְאוֹת בּוֹ בְּשָׂר חִי יִטְמָא:
וּבְיוֹם הָרְאוֹת בּוֹ בְּשָׂר חִי – אִם צִמְחָה בּוֹ מַחֲנֶה, הִרִי כָּבֵר פִּרְשׁ שֶׁהַמַּחֲנֶה סִימָן טִמְאָה אֶלָּא הִרִי שֶׁהִנֵּה הַנֶּגַע בְּאֶחָד מֵעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה רְאשֵׁי אֲבָרִים, שְׂאִין מְטֻמָּאִין מִשׁוּם מַחֲנֶה, לְפִי שְׂאִין נִרְאָה הַנֶּגַע כְּלוֹ כְּאֶחָד, שְׁשׁוּפַע אֵילָךְ וְאֵילָךְ; וְחֹזֵר רֹאשׁ הָאֲבָר וְנִתְגַּלָּה שְׁפּוּעוֹ עַל דְּיֵי שְׁמוֹ, כְּגוֹן שֶׁהַבְּרִיא וְנִעְשָׂה רִחָב וְנִרְאִית בּוֹ הַמַּחֲנֶה; לְמַדְּנוּ הַפְּתוּב שֶׁתִּטְמָא. וּבְיוֹם הָרְאוֹת – מֵהַ תִּלְמוּד לומר וּבְיוֹם לְמַד: יֵשׁ יוֹם שְׂאֵתָהּ רֹאשׁ בּוֹ, וְיֵשׁ יוֹם שְׂאִין אֶתְהָ רֹאשׁ בּוֹ; מִכָּאן אָמְרוּ: חֲמֹ, נוֹתְנִין לוֹ כָּל שְׁבַעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה, לוֹ וְלְכִסּוֹתוֹ וּלְבִיתוֹ. וְכֵן כְּרַגְלָא, נוֹתְנִין לוֹ כָּל יְמֵי הַרְגָּל.

וְרָאָהּ הִפְּקוּ אֶת־הַבְּשָׂר הַחִי וְטִמְאָו הַבְּשָׂר הַחִי טִמְאָה הָוָה צָרַעַת הָוָה:
וְיַחְזִי כְּהֵנָּא יֵת בְּשָׂרָא חִיָּא וְיִסְאָבְנִיהָ בְּשָׂרָא חִיָּא מְסָאב הָוָה סְגִירוֹתָא הָוָה:

אוֹ כִּי יָשׁוּב הַבְּשָׂר הַחִי וְנִהְפָּךְ לְלָבוֹן וְבָא אֶל־הִפְּקוּ:
אוֹ אַרְי יִתּוּב בְּשָׂרָא חִיָּא וְיִתְהַפִּיךְ לְמַחְנֹר וְיִתִּיתִי לֹת כְּהֵנָּא:

צָרַעַת הוּא – הַבֶּשֶׂר הַהוּא; בֶּשֶׂר לְשׁוֹן וְכֹר.

וּרְאֵהוּ הַפֶּה וְהִגָּה וְהַפֶּה הַגָּע לְלִבּוֹ וְטָהַר הַפֶּה וְיַחְזִינִיהָ כִּהְנָא וְהָא אֲתַהֲפִיף מִכְתָּשָׂא לְמַחְנֹר וַיִּדְפִי כִּהְנָא יַת מִכְתָּשָׂא דְכִי הוּא:

וּבִשְׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בְעוֹר שְׁחִין וְנֹרָא: **וְאָנֹשׁ אָרִי יְהִי בֵּיהּ בְּמִשְׁפִּיהּ שְׁחִנָּא וַיִּתְפְּסִי:**

שְׁחִין – לְשׁוֹן חַמוּם, שְׁנִיתִּים הַבֶּשֶׂר בְּלִקוּי הַבָּא לוֹ מִחֻמַּת מָכָה, שְׂלֵא מִחֻמַּת הָאוּר. וְנֹרָא – הַשְׁחִין הַעֲלָה אַרוּכָה, וּבִמְקוֹמוֹ הַעֲלָה נָגַע אַחֵר.

וְהָיָה בְּמִקּוֹם הַשְׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוֹ בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנֹרָא אֶל־הַפֶּה: **וְיִהִי בְּאַחַר שְׁחִנָּא עִמָּקָא חֹרָא אוֹ בַּהֲרַת חֹרָא סְמָקָא וַיִּתְחַזֵּי לְכִהְנָא:**

אוֹ בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת – שְׂאִין הַגָּע לְכֹן חֶלֶק, אֶלָּא פְתוּף וּמַעֲרָב בְּשִׁמֵי מְרָאוֹת, לְכֹן וְאָדָם.

וּרְאֵה הַפֶּה וְהִגָּה מִרְאֵה שְׂפֵל מִן־הַעוֹר וְשַׁעֲרָה הַפֶּה לְבֹן וְטִמְאֹ הַפֶּה נִגְע־צָרַעַת הוּא בְּשַׁחִין פְּרָחָה: **וַיִּחְזִי כִּהְנָא וְהָא מִחְזוּתָא מִפִּיךְ מִן מִשְׁפָּא וְשַׁעֲרָה אֲתַהֲפִיף לְמַחְנֹר וַיִּסְאַבְנִיהָ כִּהְנָא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא בְּשַׁחֲנָא סְגִיאת:**

מִרְאֵה שְׂפֵל – וְאִין מְמִשׁוֹ שְׂפֵל, אֶלָּא מִתּוֹךְ לְבִנּוּנִיתוֹ הוּא נֹרָא שְׂפֵל וְעַמֵּק, כְּמִרְאֵה חֻמָּה עִמָּקָה מִן הַצֵּל.

וְאִם יִרְאָנָה הַפֶּה וְהִגָּה אִין־בֵּה שַׁעַר לְבֹן וְשַׁפְּלָה אִינְנָה מִן־הַעוֹר וְהִיא כְּהָה וְהַסְגִירוֹ הַפֶּה שְׁבַעַת יָמִים: **וְאִם יִחְזִינֶיהָ כִּהְנָא וְהָא לִית בֵּה שַׁעַר חֹרָ וּמִפִּיכָא לִיתְהָא מִן מִשְׁפָּא וְהִיא עִמָּא וַיִּסְגְּרִנִּיהָ כִּהְנָא שְׁבַעַת יוֹמִין:**

וְאִם אִוְסָפָא תּוֹסִיף בְּמִשְׁפָּא וַיִּסְאַיב כִּהְנָא יִתִּיה מִכְתָּשָׂא הִיא: **וְנֹגַע הוּא – הַשְׂאֵת הַזֹּאת אוֹ הַבְּהֲרַת.**

וְאִם־תַּחֲתִיָּה תַעֲמִד הַבְּהֲרַת לֹא פְשִׁתָּה צָרְכָת הַשְׁחִין הוּא וְטָהַרוֹ הַפֶּה: **וְאִם בְּאַחֲרָה קָמַת בַּהֲרַתָּא לֹא אוֹסִיפַת רִשְׁמִי שְׁחִנָּא הִיא וַיִּדְפִּינִיהָ כִּהְנָא:**

תַּחֲתִיָּה – בִּמְקוֹמָהּ. צָרְכָת הַשְׁחִין – כְּתַרְגוּמוֹ, "רִשְׁמִי שְׁחִנָּא"; אִינוּ אֶלָּא רִשְׁמִי חַמוּם הַנִּכְפָּר בְּבֶשֶׂר. כֹּל 'צָרְכָת' – לְשׁוֹן רְגִיעַת עוֹר הַנִּרְגָע מִחֻמַּת חַמוּם, כְּמוֹ "וְנִצְרְבוּ בָהּ כָּל פְּנִים", רִיטְרִיר "א בְּלַעַז. צָרְכָת – רִטְרִימִינ"ט בְּלַעַז.

שְׁנִי

אוֹ בִשְׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מִכְתָּשָׂא וְהִיתָה מַחְזַת הַמַּכָּה בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה: **אוֹ אָנֹשׁ אָרִי יְהִי בְּמִשְׁפִּיהּ כִּהְנָא דְנֹרָא וַיִּהִי רִשְׁמִי כִּהְנָא חֹרָא סְמָקָא אוֹ חֹרָא:**

מַחְזַת הַמַּכָּה – שִׁינִימִינ"ט . כְּשִׁחִיתָה הַמַּכָּה, נִהַפְּכָה לְבַהֲרַת פְּתוּכָה, אוֹ לְבָנָה חֶלְקָה. וַיִּסְיַנִּי מַכָּה וַיִּסְיַנִּי שְׁחִין שְׁוִים הֵם, וְלָמָּה חֶלְקוֹן הַפְּתוּב לֹמֵר שְׂאִין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה: נוֹלַד חֲצִי גָרִיס בְּשַׁחִין וְחֲצִי גָרִיס בְּמַכָּה, לֹא יִדּוּנוּ כְּגָרִיס.

וּרְאֵה אֲתָה הַפֶּה וְהִגָּה וְהַפֶּה שַׁעַר לְבֹן בַּבְּהֲרַת וּמִרְאֵה עִמָּק מִן־הַעוֹר צָרַעַת הוּא בְּמַכָּה פְּרָחָה וְטִמְאֹ אֲתוֹ הַפֶּה נִגְע צָרַעַת הוּא: **וַיִּחְזִי יִתָּה כִּהְנָא וְהָא אֲתַהֲפִיף שַׁעֲרָא לְמַחְנֹר בְּבַהֲרַתָּא וּמִחְזוּתָא עִמָּיק מִן מִשְׁפָּא סְגִירוּתָא הִיא בְּכּוּנָא סְגִיאת וַיִּסְאַיב יִתִּיה כִּהְנָא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:**

וְאִם יִרְאָנָה הַפֶּה וְהִגָּה אִין־בַּבְּהֲרַת שַׁעַר לְבֹן וְשַׁפְּלָה אִינְנָה מִן־הַעוֹר וְהִיא כְּהָה וְהַסְגִירוֹ הַפֶּה שְׁבַעַת יָמִים: **וְאִם יִחְזִינֶיהָ כִּהְנָא וְהָא לִית בְּבַהֲרַתָּא סַעַר חֹרָ וּמִפִּיכָא לִיתְהָא מִן מִשְׁפָּא וְהִיא עִמָּא וַיִּסְגְּרִנִּיהָ כִּהְנָא שְׁבַעַת יוֹמִין:**

וּרְאֵהוּ הַפֶּה בֵּינוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פְּשִׁתָּה תַפְּשִׁה בְּעוֹר וְטִמְאֹ הַפֶּה אֲתוֹ נִגְע צָרַעַת הוּא: **וַיִּחְזִינִיהָ כִּהְנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעִיָּא אִם אוֹסָפָא תּוֹסִיף בְּמִשְׁפָּא וַיִּסְאַיב כִּהְנָא יִתִּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:**

וְאִם־תַּחֲתִיָּה תַעֲמִד הַבְּהֲרַת לֹא־פְשִׁתָּה בְּעוֹר וְהוּא כְּהָה שְׂאֵת הַמַּכָּה הוּא וְטָהַרוֹ הַפֶּה פִּי־צָרְכָת הַמַּכָּה הוּא: **וְאִם בְּאַחֲרָה קָמַת בַּהֲרַתָּא לֹא אוֹסִיפַת בְּמִשְׁפָּא וְהִיא עִמָּא עוֹמֵק כִּהְנָא הִיא וַיִּדְפִּינִיהָ כִּהְנָא אָרִי רִשְׁמִי כִּהְנָא הִיא:**

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגְע בְּרָאשׁ אוֹ בְּזַקָּן: **וַיִּגְבַּר אוֹ אִתָּא אָרִי יְהִי בֵּיהּ מִכְתָּשָׂא בְּרִישׁ אוֹ בְּזַקָּן:**

בראש או בזקן – בא הכתוב לחלק בין נגע שבמקום שער לנגע שבמקום פשר: **שזה** – סימנו בשער לבן, וזה – סימנו בשער צהוב.

וראה הפהו את הנגע והגה מראהו עמק מוהעור ובו שער צהב דק וטמא אתו הפהו נתק הוא **צרעת הראש או הזקן הוא:** ויחזי כהנא ית מכתשא והא מחזוהי עמיק מן משפא וביה שער סומק דעצק ויסאיב יתיה פהנא נתקא הוא סגירות רישא או דקנא הוא:

ובו שער צהב – שנהפך שער שחור שבו לצהוב. נתק הוא – כף שמו של נגע שבמקום שער.

וכייראה הפהו את הנגע הנתק והגה אין מראהו עמק מוהעור ושער שחר אין בו והסגיר הפהו את הנגע הנתק שבבעת ימים: וארי יחזי כהנא ית מכתש נתקא והא לית מחזוהי עמיק מן משפא ושער אוכפם לית ביה ונסגר פהנא ית מכתש נתקא שבפא יומין:

ושער שחר אין בו – הא אם היה בו שער שחור – טהור, ואין צריך להסגר; **ושער שחור** – סימן טהרה הוא בנתקים, כמו שנאמר: "ושער שחר צמח בו" וגומר.

וראה הפהו את הנגע ביום השביעי והנה לא פשה הנתק ולא היה בו שער צהב ומראה הנתק אין עמק מוהעור: ויחזי כהנא ית מכתשא ביומא שביעאה והא לא אוסיה נתקא ולא הנה ביה שער סומק ומחזי נתקא לית עמיק מן משפא:

והנה לא פשה וגומר – הא אם פשה או היה בו שער צהב, טמא.

והתגלח ואת הנתק לא יגלח והסגיר הפהו את הנתק שבבעת ימים שנית: ויגלח סחרגי נתקא ודעם נתקא לא יגלח ונסגר פהנא ית נתקא שבפא יומין תגנבות:

והתגלח – סביבות הנתק. ואת הנתק לא יגלח – מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא נפר אם פשה; שאם יפשה, יעבר השערות ויצא למקום הגלוח.

וראה הפהו את הנתק ביום השביעי והנה לא פשה הנתק בעור ומראהו איגנו עמק מוהעור וטהר אתו הפהו וכבס בגדיו וטהר: ויחזי כהנא ית נתקא ביומא שביעאה והא לא אוסיה נתקא במשפא ומחזוהי ליתוהי עמיק מן משפא וידפי יתיה פהנא ויצבע לבושוהי וידפי:

ואם פשה יפשה הנתק בעור אתרי טהרתו: ואם אוספא יוסיף נתקא במשפא בטר דכותיה:

אתרי טהרתו – אין לי אלא פושה לאתר הפטור; מנין אף בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני תלמוד לומר: **פשה יפשה**.

וראהו הפהו והנה פשה הנתק בעור לא יבקר הפהו לשער הצהב טמא הוא: ויחזיניה פהנא והא אוסיה נתקא במשפא לא יבקר פהנא לשער סומק מסאב הוא:

ואם בעיניו עמד הנתק ושער שחר צמח בו נרפא הנתק טהור הוא וטהרו הפהו: ואם פד הנה קם נתקא וסער אוכפם צמח ביה אתסי נתקא דכי הוא וידפיניה פהנא:

ושער שחר – מנין אף הירק והאלם שאינו צהב תלמוד לומר **ושער**. ולמה צהב דומה למבנית הנהב, "צהב" כמו זהוב, אורבל"א בלעז. טהור הוא וטהרו הפהו – הא טמא שטהרו הפהו, לא טהור.

ואיש או אשה פיייתה בעור בשרם בקרת בקרת לבנת: וגבר או אמתא ארי יהי במשך בשרהוון בקרו בקרו מורו:

בקרת – חכרבורות.

וראה הפהו והנה בעור בשרם בקרת פקות לבנת ביהק הוא פרח בעור טהור הוא: ויחזי כהנא והא במשך בשרהוון בקרו עמין מורו ביהקא הוא סגי במשפא דכי הוא:

פקות לבנת – שאין לבן שלהו עז, אלא פקה. ביהק – כמו לבן הנראה בבשר אדם, אדם שקורין רו"ש בין חכרבורות אדמימותו, קרוי ביהק; פאיש עדשו, שבינו עדשה לעדשה מביהק הבשר בלבן צח.

שלישי **פרשת קרחת וגבמת**

ואיש פי ימרט ראשו קרת הוא טהור הוא: וגבר ארי ימר שער רישיה קריח הוא דכי הוא:

קרת הוא טהור הוא – טהור מטמאת נתקין, שאין נדון בסימני ראש ונקו, שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור בשר, מחנה ופשויון.

ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבמח הוא טהור הוא: ואם מקביל אפוהי ימר שער רישיה גליש הוא דכי הוא:

ואם מקצת פניו – משפוע קדקד כלפי פניו קרוי גבסת, ואף הצדעין שמכאן ומכאן בכלל; ומשפוע קדקד כלפי אחוריו קרוי קרסת.

וכי־יהיה בקרחת או בגבחת גגע לבן אדמדמם
צרעת פרכת הוא בקרחתו או בגבחתו:
וארי יהי בקרחותא או בגלישותא מכתש חנור סמוק סגירות
סגיא היא בקרחותיה או בגלישותיה:

גגע לבן אדמדמם – פתוך. מנין שאר המראות תלמוד לומר גגע.

וראה אתו הפהו והגה שאת־הנגע לבנה אדמדמת
בקרתו או בגבחתו כמראה צרעת עור בשר:
ויחזי יתיה פהנא והא עומק מכתשא חנור סמוק בקרחותיה
או בגלישותיה כמחזי סגירות משך בשרא:

כמראה צרעת עור בשר – כמראה הצרעת האמור בפרשת עור בשר: "אדם כי יהיה בעור בשרו". ומה אמור בו שמשמא בארבעה מראות, נדון בשני שבועות. ולא כמראה צרעת האמור בשחין ומכנה, שהוא נדון בשבוע אחד, ולא כמראה נתיקין של מקום שער, שאין מטמאין בארבעה מראות.

איש־צרוע הוא טמא הוא טמא וטמאנו הפהו
בראשו נגעו:
גבר סגיר הוא מסאב הוא סאבא וסאבניה פהנא ברישיה
מכתשיה:

בראשו נגעו – אין לי אלא נתיקין, מנין לרבות שאר המנגעים תלמוד לומר: "טמא וטמאנו", לרבות את פלו; על פלו הוא אומר: "בגדיו יהיו פרמים וגומר".

והצרוע אשר־בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו
יהיה פרוע ועל־שפם יעטה וטמא וטמא יקרא:
וסגירא דביה מכתשא לבושהי יהון מבזעין ורישיה יהי
פריע ועל שפם כאבילא יתעטף ולא תסתאבו ולא תסתאבו
יקרי:

פרמים – קרועים. פרוע – מגדל שער. ועל שפם יעטה – כאבל. שפם – שער השפתיים, גירנו"ן בלעז. וטמא טמא יקרא – משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו.

פלי־ימי אשר הנגע בו וטמא הוא בנדד ישוב
מחזין למחנה מושבו:
פל יומין דמכתשא ביה יהי מסאב מסאב הוא בלחודהי יתיב
מברא למשריתא מותביה:

נדד ישוב – שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו: מה נשפנה משאר טמאים לישוב בנדד הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל. מחזין למחנה – חזין לשלש מחנות.

והפגד פיי־יהיה בו גגע צרעת בפגד צמר או בפגד
פשמים:
ולבושא ארי יהי ביה מכתש סגירו בלבוש עמר או בלבוש
פתן:

או בשתל או בערב לפשמים ולצמר או בעור או
בכל־מלאכת עור:

לפשמים ולצמר – של פשמים או של צמר. או בעור – זה עור שלא נעשה בו מלאכה. או בכל מלאכת עור – זה עור שנעשה בו מלאכה.

והיה הנגע ירקרק או אדמדמם בפגד או בעור או־
בשתי או־בערב או בכל־פלי־עור גגע צרעת הוא
והראה את־הפהו:
ויהי מכתשא ירוק או סמוק בלבושא או במשפא או בשתא
או בערבא או בכל מן דמשך מכתש סגירותא הוא ויתחזי
לכהנא:

ירקרק – ירק שבירקין. אדמדמם – אדם שבאדמים.

וראה הפהו את־הנגע והסגיר את־הנגע שבעת
ימים:
ויחזי כהנא ית מכתשא ויסגר ית מכתשא שבעא יומין:

וראה את־הנגע ביום השביעי פיי־פשה הנגע
בפגד או־בשתי או־בערב או בעור לכל אשר־
יעשה העור למלאכה צרעת ממארת הנגע טמא
הוא:
ויחזי ית מכתשא ביומא שביעאה ארי אוסיף מכתשא
בלבושא או בשתא או בערבא או במשפא לכל דיתעביד
משפא לעבידתא סגירות מחסרא מכתשא מסאב הוא:

צרעת ממארת – לשון "סלון ממאיר", פויניג"ט בלעז. ומדרשו: תן בו מארה, שלא תהנה הימנו.

ושרף את־הפגד או את־השתל או את־הערב
בצמר או בפשמים או את־כל־פלי העור אשר־
יהיה בו הנגע פיי־צרעת ממארת הוא באש
תשרף:
ויקיד ית לבושא או ית שתא או ית ערבא בעמרא או בכתנא
או ית כל מאן דמשך דיהי ביה מכתשא ארי סגירות מחסרא
היא בנורא תתוקד:

בְּצִמְרָא אוֹ בַּפְּשְׁתִּים – שֶׁל צִמְרָא אוֹ שֶׁל פְּשְׁתִּים, זֶהוּ פְּשׁוּטוֹ. וּמִדְרָשׁוֹ: יְכוּל יְבִיא גַזִּי צִמְרָא וְאֲנִיצִי פְּשְׁתָּן וְיִשְׁרָפֶם עִמּוֹ תַלְמוּד לֹאמַר: "הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַף", אֵינָה צְרִיקָה דְּבַר אַחַר עֲמֵהּ. אִם כֵּן, מַה תַּלְמוּד לֹאמַר **בְּצִמְרָא אוֹ בַּפְּשְׁתִּים** לְהוֹצִיא אֶת הָאֲמֵרִיּוֹת שֶׁבּו שָׁהוּ מִמֵּין אַחַר. אֲמֵרִיּוֹת – לְשׁוֹן שְׁפָה, כְּמוֹ "אֲמַרְא".

וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִגִּיה לֹא-פְשָׁה הִנָּגַע בְּבָגְדוֹ אוֹ בְּשֵׁתִי אוֹ בְּעֶרְבּוֹ אוֹ בְּכָל-כְּלֵי-עֹזֶר:
וְאִם יִחְזִי כֹהֵנָא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׂא בְּלְבוּשָׂא אוֹ בְּשֵׁתִיָּא אוֹ בְּעֶרְבָּא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ:

וְצוּה הַכֹּהֵן וְכִבְּסוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הִנָּגַע וְהִסְגִּירוּ שְׁבַע-יָמִים שְׁנִית:
וּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיִּתְּרוּן יֵת דְּבִיה מִכְתָּשָׂא וַיִּסְגְּרֵיה שְׁבַע יוֹמִין תְּנִינּוֹת:

את אשר בו הנגע – יכול מקום הנגע בלבד תלמוד לומר: את אשר בו הנגע. יכול כל הבגד פלו טעון כפוס תלמוד לומר הנגע. הא כיצד יכבס מן הבגד עמו.

רביעי

וְרָאֵה הַכֹּהֵן אַחֲרָי | הַכֹּפֶס אֶת-הִנָּגַע וְהִגִּיה לֹא-הִלְפֵף הִנָּגַע אֶת-עֵינוֹ וְהִנָּגַע לֹא-פְשָׁה טָמֵא הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ פְּחֻתָת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגַבְחָתוֹ:
וְיִחְזִי כֹהֵנָא בְּתַר דְּתוּרוֹ יֵת מִכְתָּשָׂא וְהָא לֹא שְׁנָא מִכְתָּשָׂא מִן כַּד הָהּ וּמִכְתָּשָׂא לֹא אוֹסִיף מְסָאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה תְּבַרָּא הִיא בְּשִׁחִיקוֹתִיהָ אוֹ בְּתַדְתּוֹתִיהָ:

אחרי הכפס – לשון העשות. לא הפך הנגע את עינו – לא הִקָּה מִמְרֵאִתּוֹ. וְהִנָּגַע לֹא פְשָׁה – שְׁמַעְנּוּ שְׁאֵם לֹא הִפֵּךְ וְלֹא פְשָׁה – טָמֵא, וְאִין צְרִיף לֹאמַר לֹא הִפֵּךְ וּפְשָׁה. הִפֵּךְ וְלֹא פְשָׁה, אֵינִי יוֹדַע מַה יַעֲשֶׂה לוֹ תַלְמוּד לֹאמַר: "וְהִסְגִּיר אֶת הִנָּגַע", מִכָּל מְקוֹם, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻקֵּי אֲוִמְרִים וְכוּלֵיהּ, כְּדֵאִיתָא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, וְרַמְזוֹתֶיהָ כָּאן לְיִשְׁבַּב הַמְקַרָּא עַל אֶפְנָיו. פְּחֻתָת הוּא – לְשׁוֹן גּוּמָא, כְּמוֹ "בְּאַחַת הַפְּחֻתִים", כְּלוּמַר: שְׁפָלָה הִיא, נִגַע שְׁמַרְאִיו שׁוֹקֵעִין. בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגַבְחָתוֹ – כְּמַרְגּוּמוֹ: "בְּשִׁחִיקוֹתָהּ אוֹ בְּתַדְתּוֹתָהּ". קִרְחָתוֹ – שְׁחֻקִים יְשָׁנִים. וּמִפְנֵי הַמְדַרְשׁ, שְׁהַצְרָף לְגִזְרָה שְׁנָה: מִנֵּן לְפִרְיָהּ בְּבָגְדִים שֶׁהִיא טְהוּרָה נְאֻמָּה קִרְחַת וּגְבַחַת בְּאֵדָם, וְנְאֻמָּה קִרְחַת וּגְבַחַת בְּבָגְדִים; מַה לְהִלְוֵן, פָּרַח בְּכָלוֹ טְהוּר, אִף כָּאן, פָּרַח בְּכָלוֹ טְהוּר. לְכַף אֲחִזּוּ הַכְּתוּב לְשׁוֹן קִרְחַת וּגְבַחַת. וְלַעֲנֵן פְּרוּשׁוֹ וְתַרְגּוּמוֹ – זֶהוּ מִשְׁמַעוֹ: 'קִרְחַת' – לְשׁוֹן יְשָׁנִים, וְ'גְבַחַת' – לְשׁוֹן חֻדְשִׁים, כְּאֵלוֹ נִכְתָּב: 'בְּאַחֲרֵיתוֹ אוֹ בְּקִדְמוֹתוֹ'; שֶׁהַקִּרְחַת לְשׁוֹן אַחֲרֵים וְהַגְבַּחַת לְשׁוֹן פְּנִים, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו" וְגוֹמַר. וְהַקִּרְחַת, כָּל שְׁשׁוּפַע יוֹרֵד מִן הַקְּדָקֵד וּלְאַחֲרָיו. כֹּה מְפָרֵשׁ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים.

וְאִם רָאֵה הַכֹּהֵן וְהִגִּיה כֹּהֵן הִנָּגַע אַחֲרָי הַכֹּפֶס אִתּוֹ וְקִרַע אִתּוֹ מִן-הַבָּגָד אוֹ מִן-הָעֹזֶר אוֹ מִן-הַשֵּׁתִי אוֹ מִן-הָעֶרְב:
וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עָמָא מִכְתָּשָׂא בְּתַר דְּתוּרוֹ יֵתִיה וַיִּבְזַע יֵתִיה מִן לְבוּשָׂא אוֹ מִן מִשְׁפָּא אוֹ מִן שֵׁתִיָּא אוֹ מִן עֶרְבָּא:

וקרע אתו – יקרע מקום הנגע מן הבגד וישרפנו.

וְאִם-תִּרְאֶה עוֹד בְּבָגְד אוֹ-בְּשֵׁתִי אוֹ-בְּעֶרְבּוֹ אוֹ בְּכָל-כְּלֵי-עֹזֶר הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הִנָּגַע:
וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׂא אוֹ בְּשֵׁתִיָּא אוֹ בְּעֶרְבָּא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ סִגְנָא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה יֵת דְּבִיה מִכְתָּשָׂא:

פרחת הוא – דְּבַר הַחֹזֵר וְצוּמַס. בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ – אֶת כָּל הַבָּגָד.

וְהִנָּגַד אוֹ-הַשֵּׁתִי אוֹ-הָעֶרְבּוֹ אוֹ-כְּלֵי-כְּלֵי הָעֹזֶר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הִנָּגַע וְכִבְּס שְׁנִית וְטָהַר:
וּלְבוּשָׂא אוֹ שֵׁתִיָּא אוֹ עֶרְבָּא אוֹ כָּל מָאן דְּמִשְׁדָּ דְּתַחֲנוּר וַיַּעֲדֵי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׂא וַיִּצְטַבַּע תְּנִינּוֹת וַיִּדְכִּי:

וסר מהם הנגע – אִם כְּשֶׁכִּבְּסוּהוּ בְּתַחֲלָה, עַל פִּי כֹהֵן, סָר מִמֵּנוּ הִנָּגַע לְגַמְרֵי. וְכִבְּס שְׁנִית – לְשׁוֹן טְבִילָה. תַּרְגּוּם שֶׁל 'כְּבוּסִין' שֶׁכְּפָרְשָׁה זוֹ – לְשׁוֹן לְבוּן, "וַיִּתְחַסְרוּ", חוּץ מִזֶּה, שְׂאִינוֹ לְלַבּוֹן אֲלָא לְטָבֵל, לְכַף תַּרְגּוּמוֹ 'וַיִּצְטַבַּע'; וְכֵן כָּל כְּבוּסֵי בָגְדִים שֶׁהוּ לְטְבִילָה, מִתַּרְגּוּמֵי 'וַיִּצְטַבַּע'.

זֹאת תוֹרַת נְגַע-צֹרְעַת בְּבָגְד הַצִּמְרָא | אוֹ הַפְּשְׁתִּים אוֹ הַשֵּׁתִי אוֹ הָעֶרְבּוֹ אוֹ כְּלֵי-עֹזֶר לְטָהַרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ:
דָּא אוֹרְיָתָא דְּמִכְתָּשׁ סִגְרִיו לְבוּשׁ עֵמַר אוֹ כְּתָנָא אוֹ שֵׁתִיָּא אוֹ עֶרְבָּא אוֹ כָּל מָאן דְּמִשְׁדָּ לְדַפְּאוֹתִיהָ אוֹ לְסַאֲבוֹתִיהָ:

וידבר י-הוה אלי-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:

זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְּצַרַּע בְּיוֹם טָהַרְתּוֹ וְהוּבָא אֵלַי הַכֹּהֵן:
דָּא תִּהְיֶה אוֹרְיָתָא דְּסִגְרִיא בְּיוֹמָא דְּדַכּוּתִיהָ וַיִּתִּיתִי לָנֶת כֹּהֵנָא:

זאת תהיה תורת המצרע וגומר – מִלְמַד שְׂאִין מְטַהְרִין אוֹתוֹ בְּלִילָה.

וַיִּצָּא הַכֹּהֵן אֶל-מַחֲוֵץ לְמַחֲנֶה וְרָאֵה הַכֹּהֵן וְהִגִּיה נִרְפָּא נְגַע-הַצֹּרְעַת מִן-הָצֹרְעִי:
וַיִּפּוֹק כֹּהֵנָא לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּחְזִי כֹהֵנָא וְהָא אֲתַסִּי מִכְתָּשׁ סִגְרִיוֹתָא מִן סִגְרִיא:

אל מחוץ למחנה – חוּץ לְשַׁלְשָׁה מַחֲנוֹת, שְׁשׁוּפַתְלַח שָׁם בְּיַמֵּי חִלּוּטוֹ.

וְצוּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטְהַר שְׁתֵּי-צַפְרִים חִיּוֹת
וּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיִּסַּב לְדַמְדַּפֵּי תַרְתִּין צַפְרִין חִיּוֹ דְּכִיּוֹ וְאַעָא

טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב:

דארזא וצבע זהורי ואיזובא:

חיות – פרט לטרפות. טהרות – פרט לעוף טמא. לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הזקקו לטהרתו צפרים, שמפספסין תמיד בצפצוף קול. ועץ ארז – לפי שהנגעים באין על גסות הרוח. ושני תולעת ואזב – מה שקנתו ויתרפא ישפיל עצמו מגאנתו כתולעת וכאזוב. עץ ארז – מקל של ארז. ושני תולעת – לשון של צמר צבוע זהורית.

**ונזה הכהן ושחט את-הצפור האחת אל-כלי-
הקדש על-מים חיים:**

ויפקיד כהנא ויכוס ית צפרא חדא למאן דחסר על מי מבויע:

על מים חיים – נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור נפר בהם; וכמה הם רביעית.

**את-הצפור החיה יקח אתה ואת-עץ הארז ואת-
שני התולעת ואת-האזב וטבל אותם ואת | הצפור
החיה בדם הצפור השחטה על המים החיים:**

**ית צפרא חיתה יסב יתה וית אעא דארזא וית צבע זהורי וית
איזובא ויטבול יתהון וית צפרא חיתה בדמא דצפרא
דנכיסתא על מי מבויע:**

את הצפור החיה יקח אתה – מלמד שאינו אוגדה עמהם, אלא מפרישה לעצמה כול כשם שאינה בכלל אגדה, כך לא תהיה בכלל טבילה תלמוד לומר: וטבל אותם ואת הצפור החיה, הוזיר את הצפור לכלל טבילה.

**והזה על המטהר מן-הצרעת שבע פעמים וטהרו
ושלח את-הצפור החיה על-פני השדה:**

**וידי על דמדפי מן סגירותא שבע זמנין וידפיניה וישלח ית
צפרא חיתה על אפי חקלא:**

**וכבס המטהר את-בגדיו וגלח את-כל-שערו
ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל-המחנה וישב
מחויץ לאהליו שבעת ימים:**

**ויצבע דמדפי ית לבושוהי ויגלח ית כל שעריה ויסחי במיא
וידפי ובתר פן ייעול למשריתא ויטיב מברא למשפניה שבוע
יומין:**

וישב מחויץ לאהליו – מלמד שאסור בתשמיש המטה.

**והיה ביום השביעי יגלח את-כל-שערו את-
ראשו ואת-זקנו ואת גבת עיניו ואת-כל-שערו
יגלח וכבס את-בגדיו ורחץ את-בשרו במים
וטהר:**

**ויהי ביומא שביעאה יגלח ית כל שעריה ית רישיה וית דקניה
וית גביני עינוהי וית כל שעריה יגלח ויצבע ית לבושוהי
ויסחי ית בשריה במיא וידפי:**

את כל שערו וגומר – פלל ופרט וכלל, להביא כל מקום כנוס שער ונראה.

**וביום השמיני יקח שני-כבשים תמימים וכבשה
אחת בת-שנתה תמימה ושלשה עשר-זנים סלת
מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן:**

**וביומא תמינאה יסב תרין אמרין שלמין ואמרתא חדא בת
שמה שלמתא ותלתא עשרונין סולתא מנחתא דפילא במשח
ולוגא חד דמשחא:**

וכבשה אחת – לחטאת. ושלשה עשר-זנים – לנסכי שלשה כבשים הללו; שחטאתו ואשמו של מצרע טעונין נסכים. ולג אחד שמן – להזות עליו שבע, ולתן ממנו על תנוף אזנו, ומתן בהובות.

**והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר ואתם
לפני י-הוה פתח אהל מועד:**

**ויקים כהנא דמדפי ית גוברא דמדפי ויתהון קדם יי בתרע
משפן זמנא:**

לפני ה' – בשער נקנור; ולא בעזרה עצמה, לפי שהוא מחסר כפורים.

**ולקח הכהן את-הכבש האחד והקריב אתו לאשם
ואת-לג השמן והגיה אתם תנופה לפני י-הוה:**

**ויסב כהנא ית אמרא חדא ויקריב יתיה לאשמה וית לוגא
דמשחא ויריב יתהון ארמא קדם יי:**

והקריב אתו לאשם – יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם. והגיה – שהוא טעון תנופה סי. והגיה אתם – את האשם ואת הלג.

**ושחט את-הכבש במקום אשר ישחט את-החטאת
ואת-העלה במקום הקדש פי כחטאת האשם הוא
לכהן קדש קדשים הוא:**

**ויכוס ית אמרא באתרא דיכוס ית חטאת וית עלתא באתר
קודשא ארי כחטאת אשמה הוא לכהנא קודש קודשין הוא:**

במקום אשר ישחט וגומר – על גרף המזבס בצפון. ומה תלמוד לומר וקלא כפר נאמר בתורת אשם, בפרשת 'צו את אהרן', שהאשם טעון שחיטה בצפון – לפי שיצא זה מקלל אשמות לדון בהעמדה, כול תהא שחיטתו במקום העמדתו לכה נאמר: ושחט.. במקום אשר ישחט וגומר. פי כחטאת – פי ככל החטאות האשם הנה הוא לכהן, בכל עבודות התלויות בכהן – השנה אשם זה לחטאת; שלא תאמר: הואיל ויצא דמו מקלל שאר אשמות, לנתן על תנוף ובהובות, לא יקח טעון משהן דמים ואמורים לגבי מזבס לכהן נאמר: כי כחטאת האשם הוא לכהן. יכול יקח דמו נתן למעלה כחטאת תלמוד לומר וכוליה. בתורת פהגים.

וּלְקַח הַפֶּהוּ מִדָּם הָאֲשֵׁם וְנָתַן הַפֶּהוּ עַל-תְּנוּף אֲזֹן
הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱוֹן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱוֹן
רִגְלוֹ הַיְמָנִית:

תְּנוּף – גִּדָּר אֲמִצְעֵי שְׂבָאוֹן. וּלְשׁוֹן תְּנוּף לֹא נֹדַע לִי; וְהַפּוֹתְרִים קוֹרִים לוֹ טִינְרוֹ"ם. בֶּהֱוֹן – גּוֹדֵל.

וּלְקַח הַפֶּהוּ מִלֶּג הַשָּׁמֶן וַיִּצַק עַל-כַּף הַפֶּהוּ
הַשְּׂמָאלִית:

וַיִּטְבֹּל הַפֶּהוּ אֶת-אֲצָבָעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשָּׁמֶן אֲשֶׁר
עַל-כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית וְהִזָּה מִן-הַשָּׁמֶן בְּאֲצָבָעוֹ שִׁבְעַ
פְּעָמִים לִפְנֵי י-הוָה:

וּמִיִּתֵר הַשָּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יִתֵּן הַפֶּהוּ עַל-תְּנוּף
אֲזֹן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱוֹן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-
בֶּהֱוֹן רִגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֲשֵׁם:

וְהַנּוֹתֵר בַּשָּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַפֶּהוּ יִתֵּן עַל-רֹאשׁ
הַמִּטְהָר וּכְפָר עָלָיו הַפֶּהוּ לִפְנֵי י-הוָה:

לִפְנֵי ה' – פָּנָה בֵּית קֹדְשֵׁי הַקִּדְשִׁים.

וַעֲשֵׂה הַפֶּהוּ אֶת-הַחֲטָאת וּכְפָר עַל-הַמִּטְהָר
מִטְמֵאתוֹ וְאַחַר יִשְׁחַט אֶת-הָעֵלָה:

וְהָעֵלָה הַפֶּהוּ אֶת-הָעֵלָה וְאֶת-הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ
וּכְפָר עָלָיו הַפֶּהוּ וְטָהַר:

וְאֵת הַמִּנְחָה – מִנְחַת נִסְכִּים שֶׁל בִּהְמָה.

חֲמִישִׁי

וְאִם מִסְכָּן הוּא וְלִית יָדִיהָ מִדְּבָקָא וַיִּסַּב אִמֵּר חַד אֲשָׁמָא
לְאַרְמָא לְכַפְרָא עֲלוּהִי וְעִשְׂרוֹנָא סוּלְתָא חַד דְּפִיל בְּמִשְׁחָ
לְמִנְחָתָא וְלוּגָא דְּמִשְׁחָא:

וְעִשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד – לְכַבֵּשׁ זֶה שֶׁהוּא אֶחָד, כִּבִּיא עִשְׂרוֹן אֶחָד לְנִסְכָּיו. וְלֶג שָׁמֶן – לַתַּת מִמֶּנּוּ עַל הַבְּהוֹנוֹת; וְשָׁמֶן שֶׁל נִסְכֵי הַמִּנְחָה לֹא הִזְקַק הַפְּתוּיב לְפָרֶשׁ.
וַיִּשְׁתִּי תָרִים אֹ אוֹ שְׁנַי בְּגֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְהִגָּה
אֶחָד חֲטָאת וְהָאֶחָד עֵלָה:

וְהִבִּיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל-הַפֶּהוּ אֶל-
פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד לִפְנֵי י-הוָה:

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ – שְׁמִינִי לְצַפְרִים וּלְהִנָּחַת עֵץ אֲרָז וְאֲזוּב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת.

וּלְקַח הַפֶּהוּ אֶת-כַּבֵּשׁ הָאֲשֵׁם וְאֶת-לֶג הַשָּׁמֶן וְהִגִּיהָ
אֹתָם הַפֶּהוּ תְּנוּפָה לִפְנֵי י-הוָה:

וְשִׁחַטְוּ אֶת-כַּבֵּשׁ הָאֲשֵׁם וּלְקַח הַפֶּהוּ מִדָּם הָאֲשֵׁם
וְנָתַן עַל-תְּנוּף אֲזֹן-הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱוֹן יָדוֹ
הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱוֹן רִגְלוֹ הַיְמָנִית:

וּמִן-הַשָּׁמֶן יִצַק הַפֶּהוּ עַל-כַּף הַשְּׂמָאלִית:

וְהִזָּה הַפֶּהוּ בְּאֲצָבָעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשָּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-
כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי י-הוָה:

וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כְּהֵנָּה עַל יָדָא דְכְּהֵנָּה דְשְׂמָאלָא:
וַיָּדִי כְּהֵנָּה בְּאֲצָבָעֶיהָ דְּיַמִּינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יָדִיהָ דְשְׂמָאלָא
שִׁבְעַ זְמָנִין קָדָם יְיָ:

וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן | אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּף אֲזֶן
הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן
וְרָגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מְקוֹם דָּם הָאֲשָׁם:
וְיִתִּין כֹּהֵנָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדֵיהּ עַל רוּם אוּדְנָא דְמִדְכִי דִימִינָא
וְעַל אֲלִיוֹן יְדֵיהּ דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלֵיהּ דִימִינָא עַל אַתְר
דְּמָא דְאֲשָׁמָא:

עַל מְקוֹם דָּם הָאֲשָׁם – אֶפְלוּ נִתְקַנְסַם הַדָּם; לְמַד שְׂאִין הַדָּם גּוֹרָם, אֲלֵא הַמְקוֹם גּוֹרָם.

וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־
רֹאשׁ הַמִּטְהַר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְיָ־הוֹה:
וְדִישְׁתָּאָר מִן מִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכֹהֵנָא יִתִּין עַל רִישָׁא דְמִדְכִי
לְכַפֵּרָא עַל־וְהֵי קָדָם יְיָ:

וְעֲשֵׂה אֶת־הָאֶתֶד מִן־הַתְּרִים אֹ אוּ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה
מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ:
וְיַעֲבִיד יֵת חַד מִן שְׁפָנִינָא אוּ מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְבִּיק יְדֵיהּ:

אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיֵג יָדוֹ אֶת־הָאֶתֶד תִּטְּאֵת וְאֶת־הָאֶתֶד
עַל־הַמִּנְחָה וְכַפֵּר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהַר לִפְנֵי יְיָ־
הוֹה:
יֵת דְּתַדְבִּיק יְדֵיהּ יֵת חַד תִּטְּאֵת וְיֵת חַד עֲלֵתָא עַל מִנְחָתָא וְיַכְפֵּר
כֹּהֵנָא עַל דְּמִדְכִי קָדָם יְיָ:

זֹאת תֹּרַת אֲשֶׁר־בוֹ נִגַע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֵג
יָדוֹ בְּטַהֲרָתוֹ:
דָּא אוּרְיָתָא דְבֵיהּ מְכַתֵּשׁ סְגִירוֹ דְלֵא תַדְבִּיק יְדֵיהּ בְּדְכוּתֵיהּ:

שישי פְּרֻשֵׁת צָרַעַת הַבַּיִת

וַיִּדְבֹּר יְיָ־הוֹה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:
וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֹא־הָרֹן לְמִימַר:

כִּי תִבְאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֶחְזָה
וְנִתְמַל גִּגַע צָרַעַת בְּבַיִת אֶרֶץ אֶחְזָתְכֶם:
אֲרִי תִיעֲלוּן לְאֶרֶץ דְּכַנְעַן דְּאָנָא יְהִיב לְכוּן לְאֶחְסָנָא וְאֶתִּין
מְכַתֵּשׁ סְגִירוֹ בְּבַיִת אֶרֶע אֶחְסָנְתְּכוּן:

וְנִתְמַל גִּגַע צָרַעַת – בְּשׁוֹרָה הִיא לְהֵם שְׁהַנְגָעִים בְּאִים עֲלֵיהֶם, לְפִי שְׁהַטְמִינוּ אֲמוֹרִיִּים מִטְמוֹנִיּוֹת שֶׁל זָהָב בְּקִירוֹת בְּתֵיהֶם כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל
בְּמִדְבָּר; וְעַל יְדֵי הַנְּגַע נּוֹמָץ הַבַּיִת וּמוֹצָאָן.

וּבָא אֲשֶׁר־לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כְּנָגַע נִרְאָה
לִי בְּבַיִת:
וַיִּתֵּי דְדִילֵיהּ בֵּיתָא וַיִּחְזִי לְכֹהֵנָא לְמִימַר כְּמְכַתֵּשׂא אֶתְחַזִּי לִי
בְּבַיִתָּא:

כְּנָגַע נִרְאָה לִי בְּבַיִת – אֶפְלוּ תַלְמִיד חֻסָּם, שְׂיֹדַע שְׁהוּא נִגַע וְנָדָא, לֹא יִפְסַק דְבַר בְּרוּר לֹמַר 'נִגַע נִרְאָה לִי', אֲלֵא "כְּנָגַע נִרְאָה לִי".

וַצִּוָה הַכֹּהֵן וּפְנֹו אֶת־הַבַּיִת בְּטָרָם יָבֵא הַכֹּהֵן
לְרָאוֹת אֶת־הַנְּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בְּבַיִת וְאַתְר
כֹּן יָבֵא הַכֹּהֵן לְרָאוֹת אֶת־הַבַּיִת:
וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיִּפְנוּן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כֹּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת
מְכַתֵּשׂא וְלֹא יִסְתַּאֵב כָּל דְּבַבִּיתָא וּבִתֵּר כֹּן יִיעוֹל כֹּהֵנָא לְמַחְזִי
יֵת בֵּיתָא:

בְּטָרָם יָבֵא הַכֹּהֵן וְכוּלֵיהּ – שְׂכַל זְמַן שְׂאִין כֹּהֵן נִזְקַק לוֹ, אִין שֵׁם תּוֹרַת טְמֵאָה. וְלֹא יִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בְּבַיִת – שְׂאֵם לֹא יִפְנֹהוּ וַיָּבֵא הַכֹּהֵן וַיִּרְאָה אֶת הַנְּגַע,
נִזְקַק לְהִסְגֵּר, וְכָל מָה שְׁבַתּוּכוּ יִטְמָא. וְעַל מָה חֻסָּה תּוֹרָה אִם עַל כְּלֵי שְׂטָף, יִטְבִּילֵם וַיִּטְהָרוּ; וְאִם עַל אֶכְלִין וּמִשְׁקִין, יֵאָכְלֵם בֵּימֵי טְמֵאָתוֹ. הָא לֹא חֻסָּה
תּוֹרָה אֲלֵא עַל כְּלֵי חֻרָס, שְׂאִין לְהֵם טְהָרָה בְּמַקְנָה.

וַרְאָה אֶת־הַנְּגַע וְהִגִּה הַנְּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת
שְׁקַעְרוּרַת יִרְקַרְקַת אוּ אֲדַמְדַמַת וּמִרְאִיהֶן שְׂפַל
מִן־הַקִּיר:
וַיִּחְזִי יֵת מְכַתֵּשׂא וְהָא מְכַתֵּשׂא בְּכוּתְלֵי בֵּיתָא פְּחַתִּין יִרְקֹן אוּ
סְמָקֹן וּמַחְזִיהוֹן מִפִּיד מִן כּוּתְלָא:

שְׁקַעְרוּרַת – שׁוֹקְעוֹת בְּמִרְאִיהֶן.

וַיִּצָּא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־
הַבַּיִת שְׁבַעַת יָמִים:
וַיִּפּוֹק כֹּהֵנָא מִן בֵּיתָא לְתַרַע בֵּיתָא וַיִּסְגֵּר יֵת בֵּיתָא שְׁבַעַת
יּוֹמִין:

וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַרְאָה וְהִגִּה פִּשְׁהַ תִּנְגַע
בְּקִירַת הַבַּיִת:
וַיִּתּוּב כֹּהֵנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעַאָה וַיִּחְזִי וְהָא אוּסִיף מְכַתֵּשׂא
בְּכוּתְלֵי בֵּיתָא:

וַצִּוָה הַכֹּהֵן וַחֲלִצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בֶּהֱן הַנְּגַע
וְהַשְּׁלִיכוּ אֶתְהֶן אֶל־מַחְזֵץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טְמָא:
וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיִּשְׁלֹפוּן יֵת אֲבָנֵיָא דְבֵהוֹן מְכַתֵּשׂא וַיִּרְמוּן יֵתְהוֹן
לְמִבְרָא לְקַרְתָּא לְאַתְר מְסָאָב:

וַחֲלִצוּ אֶת הָאֲבָנִים – כְּתַרְגוּמוֹ: "וַיִּשְׁלֹפוּן"; וְיִטְלֵם מִשָּׁם, כְּמוֹ: "וַחֲלִצָה נְעֻלּוֹ", לְשׁוֹן הַסֵּרָה. אֵל מְקוֹם טְמָא – מְקוֹם שְׂאִין טְהָרוֹת מִשְׁתַּמְשׁוֹת שָׁם; לְמַדָּה

הכתוב, וְהָאֲבָנִים הֵלְלוּ מִטְּמֵאוֹת מְקוֹמָן בְּעוֹדָן בּוֹ.

**וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וְשָׁפְכוּ אֶת־הָעֶפֶר
אֲשֶׁר הִקְצוּ אֶל־מִתּוֹךְ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:**
**וְיֵת בֵּיתָא יִקְלִפוּן מְגִיּו סְחוּר סְחוּר וְיִרְמוּן יֵת עֶפְרָא דְקִלְיָפוּ
לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתְר מְסָאב:**

יִקְצַע – רודוניי"ר בלעז; ובלשון משנה יש הרבה. **מבית** – מבפנים. **סביב** – סביבות הנגע. בתורת פהנים נדרש פו, שיקלף הטיח שסביב אבני הנגע.
הקצו – לשון קצה; אשר קצעו בקצות הנגע סביב.

**וְלִקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת וְהִבְיִאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים
וְעֶפֶר אַתְר יִקַּח וְיַעַח אֶת־הַבַּיִת:**
**וְיִסְבּוּן אֲבָנִין אַחֲרֵינִין וְיַעֲלוּן בְּאַתְר אֲבָנִיָּא וְעֶפֶר אַחֲרֵן יִסַּב
וְיִשׁוּע יֵת בֵּיתָא:**

**וְאִם־יִשׁוּב הִנֵּגַע וּפְרַח בַּבַּיִת אַחַר חֲלִץ אֶת־
הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְּצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטּוֹחַ:**
**וְאִם יָתוּב מִכְּתָשָׂא וְיִסְגִי בְּבֵיתָא בְּתַר דְּשִׁלְיָפוּ יֵת אֲבָנִיָּא וּבְתַר
דְּקִלְיָפוּ יֵת בֵּיתָא וּבְתַר דְּאַתְשָׁע:**

הקצות – לשון 'העשות', וכן **הטוח**. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלצו, והוא משקל לשון כבד, כמו 'כפר', 'דבר'. **ואם לשוב הנגע וגומר** – יכול תזר בו ביום זה טמא תלמוד לומר "ושב הפה" **פס' לט**, **ואם לשוב**: מה 'שיבה' האמורה להלן – בסוף שבוע, אף 'שיבה' האמורה כאן – בסוף שבוע.

**וּבֵּא הַפְּהִין וְרָאָה וְהִגִּה פִּשְׁהָ הִנֵּגַע בַּבַּיִת צִרְעַת
מִמְאָרְתָּהּ הִוא בַּבַּיִת טָמֵא הִוא:**
**וְיַעֲוֹל כְּהֵנָּא וְיַחֲזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְּתָשָׂא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת מְחֻסְרָא
הִיא בְּבֵיתָא מְסָאב הִוא:**

ובא הפהין וראה והגה פשה הנגע בבית צרעת ממארתה הוא בטמא הוא – יכול לא יהא החזור טמא אלא אם פו פשה נאמר "צרעת ממארת" בכתים ונאמר "צרעת ממארת" בכגדים; מה להלן – טמא את החזור אף על פי שאינו פושה, אף כאן, טמא את החזור אף על פי שאינו פושה. אם פו, מה תלמוד לומר **והגה פשה** אין כאן מקומו של מקרא זה; אלא ונתן את הבית הזה לו לכתב אחר "ואם לשוב הנגע וראה והגה פשה". הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון, ובא בסוף שבוע שני ומצאו שפשה, שלא פרש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון; ולמדו פון בפשיון זה, שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני. ומה יעשה לו יכול יתצנו, כמו שפסמך לו: "ונתן את הבית" תלמוד לומר "ושב הפהין" ו"בא הפהין", גלמד ביאה משיבה: מה שיבה – חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, אף ביאה – חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, ואם חזור – נותן; לא חזר, טהור. ומנון שאם עמד בזה ובזה, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע תלמוד לומר "ובא", "ואם בא יבא"; במה הכתוב מדבר אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור; אם בפושה בשני, הרי כבר אמור הא אינו אומר, אלא את שבא בסוף שבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני "וראה והגה לא פשה"; זה העומד, מה יעשה לו יכול יפטר וזלף, כמו שכתוב כאן: "נטהר הפהין את הבית" תלמוד לומר: "כי נרפא הנגע"; לא טהרתי אלא את הרפוי. מה יעשה לו ביאה אמורה למעלה, וביאה אמורה למטה; מה בעליונה – חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, דגמר לה: זהו שיבה זהו ביאה, אף בתחוננה פו, כדאיתא בתורת פהנים. גמרו של דבר: אין נתיצה אלא בנגע החזור אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החזור צריך פשיון. וסדר המקראות פו הוא: "ואם לשוב", "ונתן את הבית", "והאוכל בבית". ו"בא הפהין וראה והגה פשה", ודבר הכתוב בעומד בראשון, שנותן לו שבוע שני להסגרו, ובסוף שבוע שני להסגרו בא וראהו שפשה; ומה יעשה לו חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע. חזר, נותן; לא חזר – טעון צפרים, שאין בנגעים יותר משלשה שבועות. "ואם בא יבא" לסוף שבוע שני, "וראה והגה לא פשה", מקרא זה בא ללמד בעומד בעיניו בראשון ובשני. ומה יעשה לו יכול וטהרנו, כמשמעו של מקרא: "נטהר הפהין את הבית" תלמוד לומר "כי נרפא הנגע", לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהקצה והוטח ולא חזר הנגע; אבל זה – טעון חליצה וקצוי וטיחה ושבוע שלישי. וכן המקרא נדרש: "ואם בא יבא" בשני "וראה והגה לא פשה" – וטיחנו, ואין טיחה בלא חלוצו וקצו; ו"אחרי הטוח את הבית" – נטהר הפהין את הבית", אם לא חזר לסוף השבוע, "כי נרפא הנגע". ואם חזר, כבר פרש על החזור שטעון נתיצה.

**וְנִתְּן אֶת־הַבַּיִת אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֲצָיו וְאֵת כָּל־
עֶפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיָּא אֶל־מִתּוֹךְ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:**
**וְיִתְרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנוּהִי וְיֵת אַעוּהִי וְיֵת כָּל עֶפֶר בֵּיתָא וְיִפִּיק
לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתְר מְסָאב:**

והבא אל-הבית פלימי הסגיר אתו וטמא עד-הערב:
וְדִיַּעוֹל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּיִּסְגַר יִתִּיה יְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא:
כל ימי הסגיר אתו – ולא ימים שקלף את נגעו. יכול שאני מוציא המחלט שקלף את נגעו תלמוד לומר **כל ימי**. **וטמא עד הערב** – מלמד שאין מטמא כגדים. יכול אפלו שקה בכדי אכילת פרס תלמוד לומר: "והאוכל בבית נכבס את בגדיו". אין לי אלא אוכל, שוכב מנון תלמוד לומר "והשוכב". אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנון תלמוד לומר "וכבס" "וכבס" רבה. אם פו, למה נאמר "אוכל ושוכב" לתן שעור לשוכב כדי אכילת פרס.

**וְהַשְּׂכָב בַּבַּיִת יִכְבַּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאֵכֵל בַּבַּיִת יִכְבַּס
אֶת־בְּגָדָיו:**
**וְדִיִּשְׁכּוּב בְּבֵיתָא יִצְבַּע יֵת לְבוּשׁוּהִי וְדִיִּיכּוּל בְּבֵיתָא יִצְבַּע יֵת
לְבוּשׁוּהִי:**

**וְאִם מִיַּעַל יַעֲוֹל כְּהֵנָּא וְיַחֲזִי וְהָא לָא אוֹסִיף מִכְּתָשָׂא בְּבֵיתָא
בְּתַר דְּאַתְשָׁע יֵת בֵּיתָא וְיִדְפִי כְּהֵנָּא יֵת בֵּיתָא אַרְי אַתְסִי
מִכְּתָשָׂא:**
**וְאִם־יִבָּא הַפְּהִין וְרָאָה וְהִגִּה לֹא־פִשְׁהָ הִנֵּגַע
בַּבַּיִת אַחֲרֵי הַטּוֹחַ אֶת־הַבַּיִת וְנִטְהַר הַפְּהִין אֶת־הַבַּיִת
כִּי נִרְפָּא הִנֵּגַע:**

**וְלִקְחַת לַחֲטָא אֶת־הַבַּיִת שְׁתֵּי צַפְרִים וְעֵץ אֲרָז וְשִׁנִּי
תוֹלַעַת וְאַזְב:**
**וְיִסַּב לְדַכְּפָּא יֵת בֵּיתָא תַּרְתִּין צַפְרִין וְאַעָא דְאַרְזָא וְצַבַּע זְהוּרִי
וְאַיזוּבָא:**

וְשָׁחַט אֶת־הַצֶּפֶר הָאֶחָת אֶל־כְּלֵי־חָרָשׁ עַל־מִים חַיִּים: וַיְכַסּוּ יָת צֶפֶרָא חֲדָא לְמָאן דְּחָסַף עַל מִי מַבּוּעַ:

וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרָז וְאֶת־הָאֲזֹב וְשָׁנִי הַתּוֹלַעַת וְאֶת הַצֶּפֶר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדַם הַצֶּפֶר הַשְּׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהֵנִיחַ אֶל־הַבַּיִת שִׁבְעַ פַּעַמַּיִם: וַיִּסַּב יָת אַעֲא דָארְנָא וַיָּת אִיזוּבָא וַיָּת צְבַע זְהוּרִי וַיָּת צֶפֶרָא חַיָּתָא וַיִּטְבּוֹל יְתַהוּן בְּדַמָּא דְצֶפֶרָא דְנִכְיִסְתָּא וּבַמַּיִם מַבּוּעַ וַיַּדִּי לְבֵיתָא שִׁבְעַ זְמַנִּין:

וַחֲטָא אֶת־הַבַּיִת בְּדַם הַצֶּפֶר וּבַמַּיִם הַחַיִּים וּבַצֶּפֶר הַחַיָּה וּבַעֵץ הָאֲרָז וּבְאֲזֹב וּבְשָׁנֵי הַתּוֹלַעַת: וַיַּדְכִּי יָת בֵּיתָא בְּדַמָּא דְצֶפֶרָא וּבַמַּיִם מַבּוּעַ וּבַצֶּפֶרָא חַיָּתָא וּבְאַעֲא דָארְנָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצְבַע זְהוּרִי:

וַיִּשְׁלַח יָת צֶפֶרָא חַיָּתָא לְמַבְרָא לְקַרְתָּא לְאַפִּי חַקְלָא וַיִּכְפַּר עַל בֵּיתָא וַיַּדְכִּי: וַשְׁלַח אֶת־הַצֶּפֶר הַחַיָּה אֶל־מַחֲוֵץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשְּׂדֵה וַכְּפַר עַל־הַבַּיִת וְשָׁהַר:

זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־גִּגַּע הַצֶּרְעַת וְלַגְּתָק: דָּא אורְיָתָא לְכָל מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וְלַגְּתָקָא:

וּלְצֶרְעַת הַבְּגָד וְלַבַּיִת: וְלַסְגִּירוּת לְבוּשָׂא וְלַבֵּיתָא:

וְלַשָּׂאת וְלַסְפַּחַת וְלַבְּהָרָת: וְלַעֲמָקָא וְלַעֲדָיָא וְלַבְּהָרָא:

לְהוֹרֹת בְּיּוֹם הַטְּמֵא וּבְיּוֹם הַטְּהַר זֹאת תּוֹרַת הַצֶּרְעַת: לְאַלְפָּא בְּיּוֹם מְסַאָבָא וּבְיּוֹם דְּכִיָּא דָּא אורְיָתָא דְסְגִירוּתָא: לְהוֹרֹת בְּיּוֹם הַטְּמֵא וְגוֹמֵר – אֵינָהּ יוֹם מְטַהְרוּ וְאֵינָהּ יוֹם מְטַמְּאוּ.

וַיַּדְבֵּר יְיָ־הוֹיָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמִימֵר:

דְּבַרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוּבו טְמֵא הוּא: מְלִילוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימְרוּן לְהוּן גָּבֵר גָּבֵר אֲרִי יִהְיֶה דְאִיב מִבְּשָׂרִיהּ דוֹבִיָּה מְסַאָב הוּא:

כִּי יִהְיֶה זָב – יְכוּל זָב מְכַל מְקוּם וְהָא טְמֵא תַלְמוּד ל׳מֵר מִבְּשָׂרוֹ, וְלֹא כָל בְּשָׂרוֹ. אַחַר שֶׁחֲלַק הַכְּתוּב בֵּין בְּשָׂר לְבָשָׂר, זְכִיתִי לְדוּן: טְמֵא בְּזָב, וְטְמֵא בְּזָבָה; מֵה זָבָה, מִמְּקוֹם שֶׁהִיא מְטַמְּאָה טְמֵאָה קְלָה, גְּדָה, מְטַמְּאָה טְמֵאָה חֲמוּרָה, זִיבָה – אַף הַזָּב, מִמְּקוֹם שֶׁמְטַמְּא טְמֵאָה קְלָה, קָרִי, מְטַמְּא טְמֵאָה חֲמוּרָה, זִיבָה. זוּבו טְמֵא – לְמַד עַל הַטְּפָה שֶׁהִיא מְטַמְּאָה. זוּב – דוֹמָה לְמִי בְּצִק שֶׁל שְׁעוּרִין, וְדַחוּי, וְדוּמָה לְלָבֹן בִּיצָה הַמוֹצֵרֶת. שְׂכַבַת זָרַע, קָשׁוּר פְּלִבְּוֹן בִּיצָה שְׂאִינָה מוֹצֵרֶת.

וְזֹאת תְּהִיָּה טְמֵאתוֹ בְּזוּבוּ כִּי בְּשָׂרוֹ אֶת־זוּבוֹ אוֹ־ הַחֲתָמִים בְּשָׂרוֹ מְזוּבוֹ טְמֵאתוֹ הוּא: וְדָא תְּהִי סְאוּבְתִיָּה בְּדוּבִיָּה רִיר בְּסָרִיָּה יָת דוּבִיָּה אוֹ חֲתָמִים בְּסָרִיָּה מְדוּבִיָּה סְאוּבְתִיָּה הִיא:

כִּי – לְשׁוֹן רִיר, שְׂזָב בְּשָׂרוֹ אֶת זוּבוֹ, כְּמוֹ רִיר שִׁיּוּצָא צְלוּל. אוֹ חֲתָמִים – שִׁיּוּצָא עֵב, וְסוּתָם אֶת פִּי הַטְּמֵא, וְנִסְתָּם בְּשָׂרוֹ מִטְּפַת זוּבוֹ. זְהוּ פְּשוּטוֹ. וּמְדַרְשׁוֹ: מְנַה הַכְּתוּב הִרְאִינוּ רְאִיּוֹת שְׂפִימִים וְקִרְאוּ טְמֵא, שְׂנַאָמֵר: "זָב מִבְּשָׂרוֹ.. זוּבו טְמֵא הוּא"; וּמְנַה הַכְּתוּב הַשְּׁנִי רְאִיּוֹת שְׂלִישׁ וְקִרְאוּ טְמֵא, שְׂנַאָמֵר: "טְמֵאתוֹ בְּזוּבוּ כִּי בְּשָׂרוֹ אֶת זוּבוֹ אוֹ חֲתָמִים בְּשָׂרוֹ מְזוּבוֹ טְמֵאתוֹ הוּא". הָא כִּיצַד שְׂפִימִים לְטְמֵאָה, וְהַשְּׂלִישִׁית מְזַקְקֶתוֹ לְקַרְבָּן.

כָּל־הַמְּשֻׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא וְכָל־ הַכְּלִי אֲשֶׁר־יִשָּׁב עָלָיו יִטְמָא: כָּל מְשֻׁכָּב דִּישְׁכּוּב עָלוּהִי דוּבְנָא יִהִי מְסַאָב וְכָל מְאֵנָא דִּיתִיב עָלוּהִי יִהִי מְסַאָב:

כָּל הַמְּשֻׁכָּב – הִרְאוּי לְמִשְׁכָּב. יְכוּל אֶפְלוּ מִיְחַד לְמִלְאָכָה אַחֲרַת תַּלְמוּד ל׳מֵר אֲשֶׁר יִשְׁכַּב: 'אֲשֶׁר שְׁכַב' לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא "אֲשֶׁר יִשְׁכַּב", הַמְּיַחַד תַּמִּיד לְכָד; כִּיָּא זְהוּ, 'שְׂאוּמְרִים לוֹ: עֲמַד וּנְעִשָׂה מְלַאכְתָּנוּ. אֲשֶׁר יִשָּׁב – "יִשָּׁב" לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא "אֲשֶׁר יִשָּׁב עָלָיו" הַזָּב, בְּמִיְחַד תַּמִּיד לְכָד.

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ יַכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַתֵּץ בְּמִים וְטְמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְגָבֵר דִּיקָרַב בְּמִשְׁכָּבִיָּה יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיִּהְיֶה מְסַאָב עַד רְמֵשָׂא:

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ – לְמַד עַל הַמְּשֻׁכָּב שֶׁחֲמוּר מִן הַמַּגַּע; שְׂנָה נְעִשָׂה אַב הַטְּמֵאָה לְטְמֵא אָדָם לְטְמֵא בְּגָדִים; וְהַמַּגַּע, שְׂאִינוּ מְשֻׁכָּב – אִינוּ אֶלָּא וְלָד הַטְּמֵאָה, וְאִינוּ מְטַמְּא אֶלָּא אֶכְלִין.

וְהַיִּשָּׁב עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־יִשָּׁב עָלָיו הַזָּב יַכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַתֵּץ בְּמִים וְטְמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְדִיתִיב עַל מְאֵנָא דִּיתִיב עָלוּהִי דוּבְנָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיִּהִי מְסַאָב עַד רְמֵשָׂא:

וְהַיִּשָּׁב עַל הַכְּלִי – אֶפְלוּ לֹא נִגַּע, אֶפְלוּ עֲשָׂרָה כְּלִים זְהוּ עַל זְהוּ, כְּלוֹן מְטַמְּאִין מִשׁוּם מוֹשָׁב, וְכֹן בְּמִשְׁכָּב. וְהַנִּגַּע בְּבָשָׂר הַזָּב יַכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַתֵּץ בְּמִים וְטְמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְדִיקָרַב בְּבָשָׂר דוּבְנָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיִּהִי מְסַאָב עַד רְמֵשָׂא:

וְכִי־יִרְק הַזָּב בְּטְהוֹר וַיַּכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַתֵּץ בְּמִים וְטְמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְאֲרִי יְרוּק דוּבְנָא בְּדְכִיָּא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיִּהִי מְסַאָב עַד רְמֵשָׂא:

וכי ירק הזב בשהור – ונגע בו או נשא, שהרק מטמא במשא.

וְכָל־הַמְרֻבָּב אֲשֶׁר יִרְקַב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא:

וְכָל מְרַבָּב דִּירְכֹּב עֲלוּהֵי דוֹבְנָא יְהִי מְסֻאָב:

וְכָל הַמְרֻבָּב – אף על פי שלא ישב עליו, כגון התפוס של סרגא, שקורין ארצו"ן, טמא משום מרְכָב; וְהָאֵפָר, שקורין אלוי"ש טמא טמאת מושב.

וְכָל־הַנִּגְעַב בְּכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתָּיו יִטְמָא עַד־הָעָרֵב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֲצָם בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעָרֵב:

וְכָל דִּיקָרֵב בְּכָל דִּיהֵי תַחְתּוּהֵי יְהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׂא וְדִישׁוּל יַתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהֵי וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיְהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׂא:

וְכָל הַנִּגְעַב בְּכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתּוּ – של זב. בא ולמד על המרְכָב, שִׁיְהֵא הַנּוֹגַע בו טמא, ואין טעון כבוס בגדים; והוא חמר במשקב מבמרְכָב. וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם – כל האמור בענין הזב, זבוב ורקו ושקבת ורעו ומימי רגליו והמשקב והמרְכָב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים.

וְכָל־אֲשֶׁר יִגַּע־בוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא־שִׁטְףָם בַּמַּיִם וְיִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֲצָם בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעָרֵב:

וְכָל דִּיקָרֵב בֵּיה דוֹבְנָא וְיָדוּהֵי לֹא שִׁטְפָם בְּמֵיא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהֵי וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיְהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׂא:

וְיָדָיו לֹא שִׁטְףָם בַּמַּיִם – בעוד שלא טבל מטמאתו; ואפלו פסק מזבוב וספר שבעה ומחסר טבילה, מטמא בכל טמאותיו. וְזֶה שֶׁהוֹצִיא הַכְּתוּב טְבִילַת גּוֹפּוֹ שֶׁל זָב בְּלִשׁוֹן שִׁטְפַת יָדַיִם, לְלַמֵּד שֶׁאֵין בֵּית הַסֵּתֵרִים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים.

וְכָל־יִתְרֵשׁ אֲשֶׁר־יִגַּע־בוֹ הַזָּב יִשְׁבֵּר וְכָל־כְּלִי־עֵץ יִשְׁטַף בַּמַּיִם:

וּמֵאֵן דַּחְסָף דִּיקָרֵב בֵּיה דוֹבְנָא יִתְבַּר וְכָל מֵאֵן דָּאֵע יִשְׁתַּטֵּיף בְּמֵיא:

וְכָל־יִתְרֵשׁ אֲשֶׁר יִגַּע בוֹ הַזָּב – יכול אפלו נגע בו מאחוריו וכוליה, כדאיתא בתורת פהנים, עד אינהו מגעו שהוא ככלו, הני אומר זה הסטו.

וְכִי־יִשְׁתַּר הַזָּב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְשִׁתְּרָתוֹ וְיִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֲצָם בַּמַּיִם תַּיִם וְטָהַר:

וְאִרֵי יִדְפֵי דוֹבְנָא מְדוּבֵיה וְיִמְנִי לִיה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדְכוּתֵיה וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהֵי וְיִסְחִי בְּשָׂרֵיה בְּמֵי מְבוּע וְיִדְפֵי:

וְכִי יִשְׁתַּר – כִּשְׁפִסְכַס. שִׁבְעַת יָמִים לְשִׁתְּרָתוֹ – שִׁבְעַת יָמִים טְהוּרִים מִטְּמֵאת זִבָּה, שֶׁלֹּא יִרְאֶה זָב, וְכָלֵן רְצוּפִין.

וּבְיָוִם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנַי בְּנֵי יוֹגָה וּבָא | לִפְנֵי יְ-הוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַנִּתְּנָם אֵלֶי הַכֹּהֵן:

וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסַּב לִיה תְּרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹגָה וְיִיָּתִי לְקֵדָם יְיָ לְתַרַע מְשַׁכּוֹן זְמַנָּא וְיִתִּינְגוּן לְכַהֲנָא:

וַעֲשֵׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חֹטָאת וְהָאֶחָד עֲלֶה וְכֹפֵר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְ-הוָה מִזּוּבּוֹ:

וְיַעֲבִיד יַתְהוֹן כַּהֲנָא חַד חֹטָאת וְחַד עֲלֵתָא וְיִכְפֹּר עֲלוּהֵי כַּהֲנָא קֵדָם יְיָ מְדוּבֵיה:

שְׁבִיעֵי פְרֻשַׁת טוּמְאָת זָרַע

וְאִישׁ כִּי־תִצָּא מִמֶּנּוּ שִׁבְכַת־זָרַע וְרַחֲצָם בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטִמָּא עַד־הָעָרֵב:

וְגַבַר אִרֵי תְפוּק מְנִיָּה שִׁבְכַת זָרַעָא וְיִסְחִי בְּמֵיא יַת כָּל בְּסָרִיָּה וְיְהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׂא:

וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶה עָלָיו שִׁבְכַת־זָרַע וְכִבֵּס בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעָרֵב:

וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מְשַׁד דִּיהֵי עֲלוּהֵי שִׁבְכַת זָרַעָא וְיִצְטַבַּע בְּמֵיא וְיְהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׂא:

וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁבְכַת־זָרַע וְרַחֲצוּ בַמַּיִם וְטִמָּאוּ עַד־הָעָרֵב:

וְאִתְתָּא דִּישְׁכּוּב גַּבַּר יַתָּה שִׁבְכַת זָרַעָא וְיִסְחוּן בְּמֵיא וְיַהוֹן מְסֻאָבִין עַד רַמְשָׂא:

וְרַחֲצוּ בַמַּיִם – גִּזְרַת מִלֶּכֶד הִיא, שֶׁתְּטַמָּא הָאִשָּׁה בְּבִיאָה. ואין הטעם משום נוגע בשִׁבְכַת זָרַע, שֶׁהִרִי מַגַּע בֵּית הַסֵּתֵרִים הוּא.

וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגְעַב בָּהּ יִטְמָא עַד־הָעָרֵב:

וְאִתְתָּא אִרֵי תִהֵי דִּיבָא דָם יְהִי זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תִּהֵי בְּרִיחֻקָּהּ וְכָל דִּיקָרֵב בָּהּ יְהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׂא:

כִּי תִהְיֶה זָבָה – יכול מאחד מכל אבריה תלמוד לומר: "וְהִיא גֹלְתָה אֶת מְקוֹר דָּמֶיהָ"; ואין דָּם מִטְּמָא אֵלָּא הַבָּא מִן הַמְּקוֹר. דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָהּ – אין זָבָה קְרוֹי זָבָה לְטַמָּא, אֵלָּא אִם כֵּן הוּא אָדָם. בְּנִדְתָּהּ – כמו "וימתבל ונדהו", שהיא מגדה ממגע כל אדם. תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ – אפלו לא ראתה אלא ראיה ראשונה.

וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל־אֲשֶׁר־תִּשָּׁב עָלָיו יִטְמָא:

וְכָל דְּתִשְׁכּוּב עֲלוּהֵי בְּרִיחֻקָּהּ יְהִי מְסֻאָב וְכָל דְּתִתִּיב עֲלוּהֵי יְהִי מְסֻאָב:

וְכָל־הַנִּגְעַב בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֲצָם בַּמַּיִם עַד רַמְשָׂא עַד־הָעָרֵב:

וְכָל דִּיקָרֵב בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהֵי וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיְהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׂא:

סב *למען ציון לא אחשה ולמען ירושלם לא
אשקוט עד-יצא כנגה צדקה וישועתה כלפיד
יבער: *וראו גוים צדקה וכל-מלכים כבודך וקרא
לך שם חדש אשר פי י-הוה יקבנו: *והיית עטרת
תפארת בנד-י-הוה וצניף מלוכה בכף-א-להיך:
*לא-יאמר לך עוד עזובה ולא-רצה לא-יאמר עוד
שממה פי לך יקרא חפצי-בה ולא-רצה בעולה פי-
חפץ י-הוה בך וארצה תבעל: *פי-יבעל בחור
בתולה יבעלוך בגיך ומשוש חתן על-כלה ישיש
עליך א-להיך: *על-חומתיך ירושלם הפקדתי
שמרים פלתיים וכל-הלילה תמיד לא יחשו
המזפרים את-י-הוה אל-דמי לכם: *ואל-תתנו
דמי לו עד-יכוון ועד-ישים את-ירושלם תהלה
בארץ: *גשבע י-הוה בימינו ובזרוע עזו אם-אתו
את-דגנך עוד מאכל לאיביך ואם-ישתו בני-נכר
תירושך אשר נגעת בו: *פי מאספיו יאכלהו
והללו את-י-הוה ומקבציו ישתהו בחצרות
קדשי: *עברו עברו בשערים פנו דרך העם סלו
סלו המסלה סקלו מאבן הרימו גס על-העמים:
*הנה י-הוה השמיע אל-קצה הארץ אמרו לבת-
ציון הנה ישעך בא הנה שכרו אתו ופעלתו לפגיו:
*וקראו להם עם-הקדש גאולי י-הוה ולך יקרא
דוישה עיר לא נעזבה:

סג *מי-זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה
הדור בלבושו צעה ברב פחו אני מדבר בצדקה
רב להושיע: *מדוע אדם ללבושך ובגדיך פדרך
בגת: *פורה דרכתי לבדי ומעמים אין-איש אתי
ואדרכם באפי וארמסם בתמתי וזו נצחם על-בגדי
וכל-מלבושי אגאלתי: *כי יום נקם בלבי ושנת
גאולי באה: *ואביט ואין עזר ואשתומם ואין
סומך ותושע-לי זרעי ותמתי היא סמכתי:
*ואבוס עמים באפי ואשפרם בתמתי ואוריד
לארץ נצחם: *תסדי י-הוה אנפיר תהלת י-הוה
פעל כל אשר-גמלנו י-הוה ורב-טוב לבית ישראל
אשר-גמלם פרחמי וכרב חסדיו: *ויאמר אד-
עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע:
*בכל-צרתם לו צר ומלאך פגיו הושיעם באהבתו

ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם פלימי
עולם: *והמה מרו ועצבו את-רוח קדשו ויהפך
להם לאויב הוא נלחם-בם: *ויזכר ימי-עולם
משעה עמו איה המעלם מים את רעי צאנו איה
השם בקרב את-רוח קדשו: *מוליך לימין משעה
זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם
עולם: *מוליכם בתהמות פסוס במדבר לא יפשליו:
*כבהמה בבקעה תרד רוח י-הוה תניחנו כן נהגת
עמך לעשות לך שם תפארת: *הבט משמים וראה
מזבל קדשך ותפארתך איה קנאתך וגבורתך המון
מעיד ורחמיך אלי התאפקו: *פי-אתה אבינו פי
אברהם לא ידענו וישראל לא יפירו אתה י-הוה
אבינו גאלנו מעולם שמך: *למה תתענו י-הוה
מדרכיך תקשית לבנו מיראתך שוב למען עבדיך
שבטי נחלתך: *למצער ירשו עם-קדשך צרינו
בוססו מקדשך: *היינו מעולם לא-משלת בם לא-
נקרא שמך עליהם לוא-קרעת שמים ירדת מפניך
הרים נזלו:

סד *פקדת אש המסים מים תבעה-אש להודיע
שמך לצריך מפניך גוים ורגזו: *בעשותך נוראות
לא נקוה ירדת מפניך הרים נזלו: *ומעולם לא-
שמעו לא האזינו עין לא-ראתה א-להים זולתך
יעשה למחפה-לו: *פגעת את-שש ועשה צדק
בדרכיך יזכרוך הו-אתה קצפת ונחטא בהם עולם
ונושע: *ונהי כטמא כלנו וכבגד עדים כל-
צדקתינו ונבל פעלה כלנו ועוננו פרוח ישאנו:
*ואין-קורא בשמך מתעורר להחזיק בך פי-
הסתרת פניך ממנו ותמוגנו בנד-עוננו: *ועתה
י-הוה אבינו אתה אנחנו חתמר ואתה יצרנו
ומעשה ידך כלנו: *אל-תקצה י-הוה עד-מאד
ואל-לעד תזכר עון הו הבט-נא עמך כלנו: *ערי
קדשך היו מדבר ציון מדבר היתה ירושלם
שממה: *בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך
אבתינו הנה לשרפת אש וכל-מחמדינו הנה
לחרבה: *העל-אלה תתאפק י-הוה תחשה ותענו
עד-מאד:

סה *גדרשתי ללוא שאלו נמצאתי ללא בקשני

אמרתי הנני הנני אל-גוי לא-קרא בשמי: בפרשתי ידי פל-היום אל-עם סורר ההלכים הדרך לא-טוב אחר מחשבתיהם: העם המכעסים אתי על-פני תמיד זבחים בגנות ומקטרים על-הלבנים: הישבים בקברים ובנצורים ילינו האכלים בשר התזיר ומרק פגלים פליהם: האמרים קרב אליך אל-תגש-פי כי קדשתך אלה עשן באפי אנש יקדת פל-היום: הנה כתובה לפני לא אחשה פי אם-שלמתי ושלמתי על-חיקם: עונתיכם ועונת אבותיכם יחדו אמר י-הוה אשר קטרו על-ההרים ועל-הגבעות חרפוני ומדתי פעלתם ראשנה אל-חיקם: כה אמר י-הוה כאשר ימצא התירוש באשפול ואמר אל-תשחיתו פי ברכה בו פן אעשה למען עבדי לבלתי השחית הפל: והוצאתי מינקב זרע ומיהודה יורש הרי וירשוה בחירי ועבדי ישפנו-שמה: והיה השרון לגוה-צאן ועמק עכור לרביץ בקר לעמי אשר דרשוני: ואתם עזבי י-הוה השכחים את-הקדשי הערכים לגד שלחן והממלאים למגי ממסד: ומגיתי אתכם לחרב וכלכם לטבח תכרעו יען קראתי ולא עניתם דברתי ולא שמעתם ותעשו הרע בעיני ובאשר לא-חפצתי בתרתם: לכן כה אמר א-דני י-הוה הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו הנה עבדי ישמחו ואתם תבשו: הנה עבדי ירנו משוב לב ואתם תצעקו מפאב לב ומשבר רוח תגילו: והנחתם שמכם לשבועה לבחירי והמיתך א-דני י-הוה ולעבדיו יקרא שם אחר: אשר המתברך בארץ יתברך בא-להי אמן והנשבע בארץ ישבע בא-להי אמן פי נשפחו הצרות הראשנות וכי נסתר מעיני: פי-הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשנות ולא תעלינה על-לב: פי-אם-שישו וגילו עדי-עד אשר אני בורא פי הנני בורא את-ירושלם גילה ועמה משוש: ווגלתי בירושלם ושותי בעמי ולא-ישמע בה עוד קול בכי וקול זעקה: לא-יהיה משם עוד עול ימים וזמן אשר לא-ימלא את-ימי

כי הנער בן-מאה שנה ויהוטה בן-מאה שנה יקלל: ובנו בתים וישבו ונטעו כרמים ואכלו פרים: לא יבנו ואחר ישב לא ישעו ואחר יאכל פי-כימי העץ ימי עמי ומעשה ידיהם יבלו בחירי: לא ייגעו לריק ולא ילדו לבהלה פי זרע ברוכי י-הוה המה וצאצאיהם אתם: והנה טרם-יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע: וזאב וטלה ירעו כאחד ואריה כפקר יאכל-תבן ונחש עפר לחמו לא-ירעו ולא-ישחיתו בכל-הקדשי אמר י-הוה:

סו כה אמר י-הוה השמים כסאי והארץ הדם רגלי איינה בית אשר תבנו-לי ואינה מקום מנוחתי: ואת-פל-אלה ידעי עשתה ויהיו כל-אלה נאם-י-הוה ואל-זה אפיט אל-עני וגוה-רוח ומרד על-דברי: שוחט השור מפה-איש זבוח הששה ערף פלב מעלה מנחה דם-חזיר מזכיר לבנה מברך און גם-המה בחרו בדרכיהם ובשקוציהם נפשם חפצה: גם-אני אבחר בתעלליהם ומגורתם אביא להם יען קראתי ואין עונה דברתי ולא שמעו ויעשו הרע בעיני ובאשר לא-חפצתי בחרו: שמעו דבר-י-הוה החרדים אל-דברו אמרו אחיכם שגאיכם מנדיכם למען שמלי וכבד י-הוה ונראה בשמחתכם והם יבשו: קול שאון מעיר קול מהיכל קול י-הוה משלם גמול לאיביו: בטרם תחיל ילדה בטרם יבוא תבל לה והמליטה זכר: מי-שמע פזאת מי ראה פאלה היוחל ארץ ביום אחד אם-יולד-גוי פעם אחת פי-חלה גם-ילדה ציון את-בניה: האגני אשפיר ולא אוליד יאמר י-הוה אם-אני המוליד ועצרתני אמר א-להיך: שמחו את-ירושלם וגילו בה פל-אהביה שישו אתה משוש פל-המתאבלים עליה: למען תינקו וישבעתם משד מנחמיה למען תמצו והתענגתם מזיו כבודה: פי-כה אמר י-הוה הנני נטה-אליה פנהר שלום וכנחל שוטף כבוד גוים וינקתם על-צל תנשאו ועל-ברכים תשעשעו: כפאיש אשר אמו תנחמו פן אנכי אנחמכם ובירושלם תנחמו: וראיתם ושש לבכם

ועצמותיכם כדשא תפרחנה ונודעה ידי-הנה את-עבדיו וזעם את-איביו: ^טכי-הנה י-הוה באש יבוא וכסופה מרכבתיו להשיב בחמה אפו וגערתו בלהבי-אש: ^יכי באש י-הוה נשפט ובחרפו את-כל-בשר ורבו חללי י-הוה: ^{יא}המתקדשים והמטהרים אל-הגנות אתר אחת בתוך אכלי בשר החזיר והשקץ והעכבר יחדו יספו נאם-י-הוה: ^{יב}ואנכי מעשיהם ומחשבתיהם באה לקבץ את-כל-הגוים והלשונות ובאו וראו את-כבודי: ^{יג}ושמתי בהם אות ושלחתי מהם פליטים אל-הגוים תרשיש פול ולוד משכי קשת תבל ויגו האיים הרחקים אשר לא-שמעו את-שמעל ולא-ראו את-כבודי והגידו את-כבודי בגוים: ^{יד}והביאו

את-כל-אחיכם מכל-הגוים מנחה לי-הנה בסוטים וברכב ובצבים ובפרדים ובפררות על הר קדשי ירושלם אמר י-הוה כאשר יביאו בני ישראל את-המנחה בכלי טהור בית י-הוה: ^{טו}וגם-מהם אקח לפהנים ללויים אמר י-הוה: ^{טז}כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה עמדים לפני נאם-י-הוה פן יעמד זרעכם ושמכם: ^{יז}והנה מדי-חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל-בשר להשתחנות לפני אמר י-הוה: ^{יח}ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי פי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו זראון לכל-בשר: ^{יט}והנה מדי-חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל-בשר להשתחנות לפני אמר י-הוה:

ספר ירמיהו

א דברי ירמיהו בן-חלקיהו מן-הכהנים אשר בענתות בארץ בנג'מן: ^באשר הנה דברי-הוה אליו בימי יאשיהו בן-אמון מלך יהודה בשלש-עשרה שנה למלכו: ^גויהי בימי יהויקים בן-יאשיהו מלך יהודה עד-תם עשתי עשרה שנה לצדקתו בן-יאשיהו מלך יהודה עד-גלות ירושלם בחדש החמישי: ^דויהי דברי-הוה אלי לאמר: ^הבטרם אצרך בטרן ידעתיה ובטרם תצא מרחם הקדשתיה נביא לגוים נתתיה: ^וואמר אהה א-דני י-הוה הנה לא-ינדעתי דבר פני-עבר אנכי: ^זויאמר י-הוה אלי אל-תאמר גער אנכי פי על-כל-אשר אשלתך תלך ואת כל-אשר אצוה תדבר: ^חאל-תירא מפניהם כי-אתה אני להצלה נאם-י-הוה: ^טוישלח י-הוה את-ידו ויגע על-פי ויאמר י-הוה אלי הנה נתתי דברי בפיה: ^יראה הפקדתיה היום הנה על-הגוים ועל-הממלכות לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרוס לבנות ולנטוע: ^{יא}ויהי דברי-הוה אלי לאמר מה-אתה ראה ירמיהו ואמר מקל שקד אני ראה: ^{יב}ויאמר י-הוה אלי היטבת לראות כי-שקד אני על-דברי לעשות: ^{יג}ויהי דברי-הוה אלי שנית לאמר מה אתה ראה ואמר סיר נפותל אני ראה ופניו מפני צפונה: ^{יד}ויאמר י-הוה אלי מצפון תפתח הרעה על כל-

ישבי הארץ: ^{טו}כי הנני קרא לכל-משפחות ממלכות צפונה נאם-י-הוה ובאו ונתנו איש כסאו פתח שערי ירושלם ועל כל-חומתיה סביב ועל כל-ערי יהודה: ^{טז}ודברתי משפטל אותם על כל-רעתם אשר עזבוני ויקטרו לא-להים אחרים וישתחוו למעשי ידיהם: ^{יז}ואתה תאזר מתניך וקמת ודברת אליהם את כל-אשר אנכי אצוה אל-תחת מפניהם פן-אחתה לפניהם: ^{יח}ואני הנה נתתיה היום לעיר מבצר ולעמוד ברזל ולחמות נחשת על-כל-הארץ למלכי יהודה לשפיה לכהניה ולעם הארץ: ^{יט}ונלחמו אליה ולא-יוכלו לה כי-אתה אני נאם-י-הוה להצילה: ^כויהי דברי-הוה אלי לאמר: ^{כא}הלך וקראת באזני ירושלם לאמר פה אמר י-הוה זכרתי לה חסד נעוריה אהבת פלולתיה לכתה אחרי במדבר בארץ לא זרועה: ^{כב}קדש ישראל לי-הנה ראשית תבואתה כל-אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם-י-הוה: ^{כג}שמעו דברי-הוה בית יעקב וכל-משפחות בית ישראל: ^{כד}פה אמר י-הוה מה-מצאו אבותיכם בל עול כי רחקו מעלי וילכו אחרי ההבל ויהבלו: ^{כה}ולא אמרו איה י-הוה המעלה אתנו מארץ מצרים המוליך אתנו במדבר בארץ ערבה

ושוּתָהּ בְּאֶרֶץ צִיָּה וּצְלָמוֹת בְּאֶרֶץ לֹא-עֶבֶר בַּה
אִישׁ וְלֹא-יֵשֵׁב אֶדָם שָׁם׃ וַאֲבִיא אֶתְכֶם אֶל-אֶרֶץ
הַכַּרְמֶל לֶאֱכֹל פִּרְיָהּ וְטוֹבָהּ וּתְבֹאוּ וּתְטַמְּאוּ אֶת-
אֶרְצִי וְנִחַלְתִּי שְׁמַתְם לְתוֹעֵבָה׃ הַפְּהַנִּים לֹא אָמְרוּ
אִיָּהּ י-הוָה וְתַפְשִׁי הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי וְהָרַעִים
פָּשְׁעוּ בִּי וְהַגִּבְיָאִים גִּבְּאוּ בַּפֶּעַל וְאֶחָרֵי לֹא-יִוָּעְלוּ
הֵלְכוּ׃ לָכֵן עַד אָרִיב אֶתְכֶם גְּאִם-י-הוָה וְאֶת-בְּנֵי
בְּנִיכֶם אָרִיב׃ כִּי עֲבָרוּ אֵינִי כַתִּיבִים וְרָאוּ וְקָדְר
שָׁלְחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ מְאֹד וְרָאוּ הֵן הִיָּתָה פְּזֹאת׃
הַהִימִיר גּוֹי א-לֹהִים וְהִמָּה לֹא א-לֹהִים וְעַמִּי
הַמִּיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל׃ שָׁמּוּ שָׁמַיִם עַל-זֹאת
וְשָׁעְרוּ חֲרָבוֹ מְאֹד גְּאִם-י-הוָה׃ כִּי-שָׁתִּימַם רַעוֹת
עָשָׂה עַמִּי אֲתִי עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לְחַצְב לְהֵם
בְּאֲרוֹת בְּאֲרֹת גִּשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא-יִכְלוּ הַמַּיִם׃
הַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אִם-יִלִּיד בֵּית הוּא מְדוּעַ הִנֵּה לְבוֹז׃
עָלְיוּ יִשְׂאֲגוּ כַפָּרִים נָתַנוּ קוֹלָם וַיִּשְׁתִּיחוּ אֶרְצוֹ
לְשִׁמָּה עָרְיוּ נִצְתּוּ מִבְּלִי יֵשֵׁב׃ גַּם-בְּנֵי-נֶחֱ
וְתַחֲפִנְתֶּם יִרְעוּ קְדָקֵד׃ הַלּוֹא-זֹאת תַּעֲשֶׂה-לָּךְ
עֲזָבָךְ אֶת-י-הוָה א-לֹהֶיךָ בַּעֲת מוֹלֶכֶךָ בְּדָרְךָ׃
וְעַתָּה מֵה-לָּךְ לְדָרְךָ מִצְרִים לְשָׁתוֹת מִי שְׁחֹר
וּמֵה-לָּךְ לְדָרְךָ אֲשׁוֹר לְשָׁתוֹת מִי נֶהֱר׃ תִּיִסְרַךְ
רַעְתֶּךָ וּמִשְׁבוֹתֶיךָ תּוֹכַחְךָ וְדַעֲי וְרֵאֵל כִּי-רַע וּמָר
עֲזָבָךְ אֶת-י-הוָה א-לֹהֶיךָ וְלֹא פִחַדְתִּי אֵלֶיךָ גְּאִם-
א-דֹנִי י-הוָה צ-בָאוֹת׃ כִּי מֵעוֹלָם שָׁבַרְתִּי עֲלֶיךָ
נִתְקַתִּי מוֹסְרוֹתֶיךָ וּתְאֲמָרִי לֹא אֶעֱבֹר כִּי עַל-כֵּל-
גִּבְעָה גְּבִהָה וְתַחַת כֵּל-עֵץ רַעְוֹן אֶת צִעָה זָהָה׃
וְאֲנֹכִי נִטְעַתֶיךָ שׁוֹרֵק כֵּלָה זָרַע אֲמַת וְאִיךָ נִהַפְכָת
לִי סוּרִי הַגָּפֹן נִכְרִיָּה׃ כִּי אִם-תִּכְבָּסִי בְּנֹתָר
וּתְרַבִּי-לָךְ בְּרִית נִכְתָּם עֲוֹנֶךָ לְפָנַי גְּאִם א-דֹנִי
י-הוָה׃ אִיךָ תֵּאמְרִי לֹא נִטְמַאתִי אֶחָרֵי הַבְּעָלִים
לֹא הֵלַכְתִּי רְאִי זָרְכֶךָ בְּגִיא דַעֲי מַה עָשִׂית בְּכִרְה
קִלְה מְשַׁרְכַת זָרְכִיָּה׃ פָּרָה לְמַד מְדַבֵּר בְּאוֹת
נִפְשָׁה שְׁאֵפָה רוֹחַ תֵּאנְתָה מִי יִשְׁבִּיבָה כֵּל-
מִבְּקִשְׁיָה לֹא יִיעָפוּ בְּחַדְשָׁה יִמְצְאוּנָה׃ מִנְעִי
רַגְלֶךָ מִיַּתֵּף וּגְרוּנֶךָ מִצְמָאָה וּתְאֲמָרִי נוֹאֵשׁ לֹא
כִּי-אֶהְבֵּתִי זָרִים וְאֶחָרִיָּהֶם אֵלֶיךָ׃ כִּכְבָּשְׁת גִּבְבִּי כִּי
יִמְצָא כֹן הַבִּישׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הִמָּה מַלְכֵיהֶם

שָׁרִיָּהֶם וְכַהֲנִיָּהֶם וּנְבִיאֵיהֶם׃ אֲמָרִים לְעֵץ אָבִי
אֶתָּה וְלֹאכֹן אֶת יְלֻדְתָנוּ כִּי-פָנוּ אֵלַי עָרַף וְלֹא פָנִים
וּבַעֲת רַעְתָּם יֵאמְרוּ קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנו׃ וְאִיָּה
א-לֹהֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂית לָךְ יְקוֹמוּ אִם-יִוָּשִׁיעוּךָ בַּעֲת
רַעְתָּךְ כִּי מִסְפָּר עָרִיךָ הָיוּ א-לֹהֶיךָ יְהוּדָה׃ לְמַה
תְּרִיבוּ אֵלַי כָּלְכֶם פִּשְׁעֵתֶם כִּי גְאִם-י-הוָה׃ לְשׁוֹא
הַפִּתִּי אֶת-בְּנִיכֶם מוֹסֵר לֹא לִקְחוּ אֶכְלָה תְּרַבְכֶם
נְבִיאֵיכֶם פֹּאֲרִיָּה מִשְׁחִית׃ הַדּוֹר אֶתֶם רְאוּ דְבַר-
י-הוָה הַמְדַבֵּר הִלִּיתִי לְיִשְׂרָאֵל אִם אֶרֶץ מֵאֲפִלְיָה
מְדוּעַ אָמְרוּ עַמִּי רְדְנוּ לּוֹא-נִבְוֹא עוֹד אֵלֶיךָ׃
הַתְּשַׁפַּח בְּתוֹלָה עֲדִלָּה כֵּלָה קִשְׁרִיָּה וְעַמִּי שְׁכַחוּנִי
יָמִים אֵין מִסְפָּר׃ מֵה-תִּיטֵבִי זָרְכֶךָ לְבַקֵּשׁ אֶהְבֶּה
לְכוּ גַם אֶת-הָרַעוֹת לְמַדָּת אֶת-דָּרְכֶיךָ׃ גַּם
בְּכַנְפֶיךָ נִמְצְאוּ דָם נִפְשׁוֹת אֲבִיוֹנִים נִקְיִים לֹא-
בְּמַחְתָּרַת מִצְאָתִים כִּי עַל-כֵּל-אֵלֹהִים׃ וְתֵאמְרִי כִּי
נִקְיִיתִי אִיךָ שָׁב אִפּוֹ מִמְּנִי הַנְּבִלִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ עַל-
אֲמָרְךָ לֹא חָטָאתִי׃ מֵה-תִּזְלִי מְאֹד לְשִׁבוֹת אֶת-
דָּרְכֶךָ גַּם מִמְּצָרִים תִּבְשִׁי כַּאֲשֶׁר-בְּשֵׁת מֵאֲשׁוֹר׃
גַּם מֵאֵת זֶה תִּצְאִי וְיִדְיֶךָ עַל-רֹאשְׁךָ כִּי-מֵאֵס
י-הוָה בְּמִבְטָחֶיךָ וְלֹא תִצְלִיחִי לָהֶם׃

ג לֹא-אֲמַר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ וְהִלְכָה מֵאִתּוֹ
וְהִיָּתָה לְאִישׁ-אֲחֵר הַיָּשׁוּב אֵלֶיָּה עוֹד הַלּוֹא תִנּוּף
תִּחַנֶּנְךָ הָאֶרֶץ הַהִיא וְאֶת זְנִית רַעִים רַבִּים וְשׁוֹב
אֵלַי גְּאִם-י-הוָה׃ שְׂאִי-עֵינֶיךָ עַל-שְׁפָלִים וְרֵאֵי
אִיפָה לֹא שְׁכַבְתָּ עַל-דָּרְכִים יִשְׁבַּת לָהֶם כַּעֲרָבִי
בַּמְדְּבָר וּתְחַנִּיפִי אֶרֶץ בְּזוּמֶיךָ וּבְרַעְתֶּךָ׃ וַיִּמְנָעוּ
רַבִּימִים וּמַלְקוֹשׁ לֹא הָיָה וּמִצַּח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ
מֵאֲנַת הַכֶּלֶם׃ הַלּוֹא מֵעַתָּה קָרַאת לִי אָבִי אֲלוֹף
נַעֲרִי אֶתָּה׃ הַיִּנְטָר לְעוֹלָם אִם-יִשְׁמַר לְנִצַּח הַגָּה
דְּבַרְת וּתַעֲשִׂי הָרַעוֹת וּתּוֹכֵל׃ וַיֵּאמֶר י-הוָה אֵלַי
בִּימִי יֵאשְׁיֵהוּ הַמְּלֶךְ הַרְאִית אֲשֶׁר עָשִׂיתָ מִשְׁבַּה
יִשְׂרָאֵל הִלְכָה הִיא עַל-כֵּל-הָרַג גְּבִהָה וְאֶל-תַּחַת כֵּל-
עֵץ רַעְוֹן וּתְזַנִּי-שָׁם׃ וַאֲמַר אֶחָרֵי עָשׂוֹתָ אֶת-
כֵּל-אֵלֹהִים אֵלַי תִּשׁוּב וְלֹא-שָׁבָה וּתְרֵא בְּגוֹדָה
אֲחוֹתָה יְהוּדָה׃ וַאֲרֵא כִּי עַל-כֵּל-אֲדוֹת אֲשֶׁר
נִאֲפָה מִשְׁבַּה יִשְׂרָאֵל שְׁלַחְתִּיָּה וְאֶתָּן אֶת-סִפָּר
פְּרִיתֶיָּה אֵלֶיָּה וְלֹא יֵרָאֵה בְּגָדָה יְהוּדָה אֲחוֹתָה

וּתְלַךְ וּתְזַן גַּם-הִיא: וְהָיָה מִקֵּל זְנוּתָהּ וּתְחַנֵּף אֶת-
הָאָרֶץ וּתְנַאֵף אֶת-הָאָבוֹן וְאֶת-הָעֵץ: וְגַם-בְּכָל-
זֹאת לֹא-שָׁבָה אֵלַי בַּגּוֹדָה אַחֻתָּהּ יְהוּדָה בְּכָל-לִבָּהּ
כִּי אִם-בְּשִׁקָּר גַּאִם-יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֵלַי
צִדְקָה נִפְשָׁה מִשְׁבָּה יִשְׂרָאֵל מִבְּגַדָה יְהוּדָה: הֲלֹךְ
וְקָרָאתָ אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה צְפוּנָה וְאָמַרְתְּ שׁוּבָה
מִשְׁבָּה יִשְׂרָאֵל גַּאִם-יְ-הוָה לֹא-אֶפִּיל פָּנַי בְּכֶם כִּי-
חָסִיד אָנִי גַּאִם-יְ-הוָה לֹא אֶטּוֹר לְעוֹלָם: אֵךְ דְּעֵי
עוֹנֶךָ כִּי בִי-הָיָה אֶ-לֶהֱיָךְ פִּשְׁעָתָּ וּתְפִזְרִי אֶת-
דְּרָכֶיךָ לְזָרִים תַּחַת כָּל-עֵץ רַעֲוֹן וּבְקוֹלִי לֹא-
שָׁמַעְתֶּם גַּאִם-יְ-הוָה: שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים גַּאִם-
יְ-הוָה כִּי אֲנֹכִי בַעֲלָתִי בְכֶם וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם אֶחָד
מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָהּ וְהִבַּאתִי אֶתְכֶם צִיּוֹן:
וְנִתַּתִּי לְכֶם רָעִים פְּלָגֵי וְרָעוּ אֶתְכֶם דַּעַה
וְהַשְׁכִּיל: וְהָיָה כִּי תִרְבוּ וּפְרִיתֶם בְּאָרֶץ בִּימֵים
הַהֵמָּה גַּאִם-יְ-הוָה לֹא-יִנְאֻמוּ עוֹד אֲרוֹן בְּרִית-
יְ-הוָה וְלֹא יַעֲלֶה עַל-לֵב וְלֹא יִזְכְּרוּ-בּוֹ וְלֹא יִפְקְדוּ
וְלֹא יַעֲשֶׂה עוֹד: בָּעֵת הַהִיא יִקְרָאוּ לִירוּשָׁלַם
פֶּסֶא יְ-הוָה וְנִקְוּ אֵלֶיהָ כָּל-הַגּוֹיִם לְשֵׁם יְ-הוָה
לִירוּשָׁלַם וְלֹא-יִלְכוּ עוֹד אַחֲרַי שְׁרָרוֹת לְבָם תָּרַע:
בִּימֵים הַהֵמָּה יִלְכוּ בֵית-יְהוּדָה עַל-בֵּית יִשְׂרָאֵל
וַיָּבֹאוּ יַחֲדוּ מֵאָרֶץ צָפוֹן עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִנַּחְתִּי
אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם: וְאֲנֹכִי אֶמְרָתִי אֵיךְ אֲשִׁיתֶךָ בְּבָנִים
וְאֶתְרוּ-לָךְ אָרֶץ חֲמֻדָה נִחַלַת צְבִי צ-בָאוֹת גּוֹיִם
וְאָמַר אָבִי תִקְרָא-לִי וּמֵאֲחֵרֵי לֹא תִשׁוּבוּ: אֲכֹן
בַּגְּדָה אִשָּׁה מִרְעָה כֹּן בַּגְּדַתְּם כִּי בֵית יִשְׂרָאֵל גַּאִם-
יְ-הוָה: אֲקוֹל עַל-שִׁפְיָיִם נִשְׁמָע בְּכִי תַחְנוּנֵי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל כִּי הָעוּן אֶת-דְּרָכָם שִׁכְחוּ אֶת-יְ-הוָה
אֶ-לֹהֵיהֶם: שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אֲרָפָה
מִשׁוֹבְתֵיכֶם הִנְנוּ אֶתְנוּ לָךְ כִּי אַתָּה יְ-הוָה אֶ-לֹהֵינוּ:
אֲכֹן לִשְׁקָר מַגְבְּעוֹת הָמוֹן הָרִים אֲכֹן בִּי-הוָה
אֶ-לֹהֵינוּ תִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל: וְהַבְּשֵׁת אֶכְלָה אֶת-
יְגִיעַ אֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ אֶת-צִאֲנָם וְאֶת-בְּקָרָם
אֶת-בְּנֵיהֶם וְאֶת-בְּנוֹתֵיהֶם: וְנִשְׁכַּבְהָ בְּבָשָׁתֵנוּ
וְתַכְסְּנוּ כְּלָמָתֵנוּ כִּי לִי-הוָה אֶ-לֹהֵינוּ חֲטָאנוּ אֲנַחְנוּ
וְאֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד-הַיּוֹם הַזֶּה וְלֹא שָׁמַעְנוּ
בְּקוֹל יְ-הוָה אֶ-לֹהֵינוּ:

ד אִם-תִּשׁוּב יִשְׂרָאֵל גַּאִם-יְ-הוָה אֵלַי תִּשׁוּב וְאִם-
תִּסְרִי שִׁקוּצֶיךָ מִפָּנַי וְלֹא תִגּוֹד: וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי-
יְ-הוָה בְּאַמֶּת בְּמִשְׁפָּט וּבְצִדְקָה וְהִתְבָּרְכוּ כּוֹ גּוֹיִם
וְכוֹ יִתְהַלְלוּ: כִּי-כֵן אָמַר יְ-הוָה לְאִישׁ יְהוּדָה
וְלִירוּשָׁלַם גִּירוּ לְכֶם גִּיר וְאֶל-תִּזְרְעוּ אֶל-קִצְיִם:
הִמְלוּ לִי-הוָה וְהִסְרוּ עַרְלוֹת לְבַבְכֶם אִישׁ יְהוּדָה
וַיִּשְׁבִּי יְרוּשָׁלַם פֶּן-תִּצָא כְּאֵשׁ חֲמָתִי וּבַעֲרָה וְאִין
מִכְבָּה מִפָּנַי רַע מַעֲלִילֵיכֶם: הִתְגִּידוּ בֵיהוּדָה
וּבִירוּשָׁלַם הַשְׁמִיעוּ וְאֶמְרוּ תִקְעוּ שׁוֹפָר בְּאָרֶץ
קְרָאוּ מִלְאוּ וְאֶמְרוּ הֶאֱסַפּוּ וְנִבְוֹאָה אֶל-עַרְי
הַמְבַצֵּר: וְשִׂאוּ-גַם צִיּוֹנָה הַעֲיִזוּ אֶל-תַּעֲמָדוּ כִּי
רָעָה אֲנֹכִי מִבֵּיא מִצָּפוֹן וְשֹׁבֵר גְּדוֹל: עֲלֶה אֲרִיָּה
מִסַּפְכּוֹ וּמִשְׁחִית גּוֹיִם נִסַּע יֵצֵא מִמִּקְמוֹ לְשׁוּם
אֲרָצוֹ לְשִׁמָּה עַרְיָךְ תִּצְיִנָה מֵאִין יוֹשֵׁב: עַל-זֹאת
חֲגְרוּ שִׁקִּים סַפְדוּ וְהִילְלִילוּ כִּי לֹא-שָׁב תִּרוֹן אֶף-
יְ-הוָה מִמִּנּוּ: וְהָיָה בַיּוֹם-הַהוּא גַּאִם-יְ-הוָה יֵאבֵד
לְבַיְתָהּ לָךְ וְלֵב הַשָּׂרִים וְנִשְׁמָו הַפְּהֻנִים וְהַנְּבֹאִים
יִתְמָהוּ: וְאָמַר אֶתָּה אֶ-דָּגִי יְ-הוָה אֲכֹן הַשָּׂא
הַשָּׂאת לְעַם הַזֶּה וְלִירוּשָׁלַם לֵאמֹר שְׁלוֹם יִהְיֶה
לְכֶם וְנִגְעָה תִרַב עַד-הַנֶּפֶשׁ: בָּעֵת הַהִיא יֵאמֶר
לְעַם-הַזֶּה וְלִירוּשָׁלַם רֹחַ צֶחַ שְׁפִיִם בְּמִדְבַר דְּרָךְ
בַּת-עַמִּי לֹא לְזָרוֹת וְלֹא לְהִבְרָ: רֹחַ מְלֵא מֵאֵלֶּה
יָבֹא לִי עִתָּה גַם-אֲנִי אֲדַבֵּר מִשְׁפָּטִים אוֹתְם: הִתְנַה
כַּעֲנָנִים יַעֲלֶה וְכִסּוּפָה מִרְכַּבוֹתָיו קָלוּ מִנְּשָׂרִים
סוּסֵיו אוֹי לָנוּ כִּי שִׁדְדָנוּ: כַּכְּסִי מִרְעָה לְבָךְ
יְרוּשָׁלַם לְמַעַן תּוֹשְׁעֵי עַד-מָתִי תִלְוּ בְּקִרְבְּךָ
מִחֲשָׁבוֹת אוֹנֶךָ: כִּי קוֹל מֵאִיד מִדָּן וּמִשְׁמִיעַ אֲוֹן
מִתֵּר אֶפְרָיִם: הִתְזַכְּרוּ לַגּוֹיִם הַנֵּה הַשְׁמִיעוּ עַל-
יְרוּשָׁלַם נִצְרִים בָּאִים מֵאָרֶץ הַמִּרְחָק וַיִּתְנוּ עַל-
עַרְי יְהוּדָה קוֹלָם: כִּשְׁמָרֵי שֵׁ-לִי הָיוּ עָלֶיהָ מִסְבִּיב
כִּי-אֲתִי מִרְתָּה גַּאִם-יְ-הוָה: דְּרָכְךָ וּמַעֲלָלֶיךָ עָשׂוּ
אֵלֶּה לָךְ זֹאת רַעְתָּךְ כִּי מֵר כִּי נִגַע עַד-לְבָבְךָ: מַעֲי
מַעֲי אֲחִילָה קִירוֹת לְבִי הִמָּה-לִּי לְבִי לֹא אֲחַרֵּשׁ כִּי
קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַעְתָּ נִפְשֵׁי תְרוּעַת מִלְחָמָה: שֹׁבֵר
עַל-שֹׁבֵר נִקְרָא כִּי שִׁדְדָה כָּל-הָאָרֶץ פֶּתֵאֵם שִׁדְדוּ
אֶתְלִי רַגַע וְרִיעַתִּי: עַד-מָתִי אֲרָאֶה-גַם אֶשְׁמָעָה
קוֹל שׁוֹפָר: כִּי אֲנִיל עַמִּי אוֹתִלִּי לֹא יִדְעוּ בָנִים

סְכָלִים הִמָּה וְלֹא גְבוּגִים הִמָּה חֲכָמִים הִמָּה לְהִרְעֹ
וְלִהְיִטִּיב לֹא יִדְעוּ: ֹרְאִיתִי אֶת־הָאָרֶץ וְהִגַּה־תְּהִי
וְבָהּ וְאֶל־הַשָּׁמַיִם וְאִין אֹרָם: ֹרְאִיתִי הַהָרִים
וְהַגָּה רַעֲשִׁים וְכָל־הַגְּבָעוֹת הַתְּקַלְקְלוּ: ֹרְאִיתִי
וְהִגַּה אִין הָאָדָם וְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם גִּדְדוּ: ֹרְאִיתִי
וְהִגַּה הַפְּרָמֶל הַמְדַבֵּר וְכָל־עֲרִיו נִתְצוּ מִפְּנֵי יְיָ־הוּהָ
מִפְּנֵי תְרוֹן אִפּוֹ: ֹפִי־כֹה אָמַר יְיָ־הוּהָ שְׁמַמָּה תִהְיֶה
פְּלִי־הָאָרֶץ וְכֹלָה לֹא אֶעֱשֶׂה: ֹעַל־זֹאת תִּתְאַבֵּל
הָאָרֶץ וְקִדְרוּ הַשָּׁמַיִם מִמַּעַל עַל פִּי־דִבְרֹתֵי וַמְתִי
וְלֹא נִחַמְתִּי וְלֹא־אֲשׁוּב מִמְּנָה: ֹמִקּוֹל פֶּרֶשׁ וְרִמָּה
קֹשֶׁת בְּרַחַת כָּל־הָעִיר בָּאוּ בַעֲבִים וּבַכַּפִּים עָלוּ כָל־
הָעִיר עֲזוּבָה וְאִין־יּוֹשֵׁב בָּהֶן אִישׁ: ֹוְאֵת שְׂדוּד
מִה־תַּעֲשִׂי פִי־תִלְבְּשִׂי שְׂנִי פִי־תַעֲדִי עַד־זֹהָב פִּי־
תִקְרַעִי בַפּוֹד עֵינֶיךָ לִשְׂאוֹ תִתְנִיפִי מֵאֲסוּ־בְךָ עֲגָבִים
נִפְשֶׁךָ יִבְקָשׁוּ: ֹפִי קוֹל כְּחוֹלָה שְׁמַעְתִּי צָרָה
כְּמִבְּכִירָה קוֹל בַּת־צִיּוֹן תִּתְנַפֵּחַ תִּפְרָשׁ כַּפֵּיהָ אִין־
נָא לִי פִי־עֵינֶיךָ נִפְשִׁי לְהִרְגִים:

ה שׁוֹטְטוּ בְּחוֹצוֹת יְרוּשָׁלַם וְרֹא־נָא וְדַעוּ וּבִקְשׁוּ
בְּרַחוּבֹתֶיהָ אִם־תִּמְצְאוּ אִישׁ אִם־יֵשׁ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט
מִבְּקֵשׁ אֲמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ: ֹנֶאֱם חִי־יְיָ־הוּהָ יֹאמְרוּ
לָכֵן לִשְׁקֹר יִשְׁבְּעוּ: ֹיְיָ־הוּהָ עֵינֶיךָ הִלּוּא לְאֲמוּנָה
הַפִּיתָה אֶתְּם וְלֹא־חָלוּ כְּלִיתְּם מֵאֲנוּ קַחַת מוֹסֵר
חִזְקוּ כְּנִיחָם מִסְּלַע מֵאֲנוּ לְשׁוּב: ֹוְאֲנִי אֲמַרְתִּי אֲדִי־
דָלִים הֵם נוֹאֲלוּ פִי לֹא יִדְעוּ דָרְךָ יְיָ־הוּהָ מִשְׁפָּט
אֶל־לִהְיֶהֶם: ֹאֶלְכָה־לִי אֶל־הַגְּדֹלִים וְאֶדְבַּרְהָ אוֹתָם
פִי הִמָּה יִדְעוּ דָרְךָ יְיָ־הוּהָ מִשְׁפָּט אֶל־לִהְיֶהֶם אֲדִי
הִמָּה יַחֲדוּ שָׁבְרוּ עַל נִתְקוּ מוֹסְרוֹת: ֹעַל־כֵּן הַפֶּם
אֲרִיָה מִלְּעַר זָאֵב עַרְבוֹת יִשְׁדָּדֵם נִמְרַ שִׁקְדַעַל־
עַרְיָהֶם כָּל־הַיּוֹצֵא מִהִנָּה יִטְרַף כִּי רַבּוּ פִשְׁעֵיהֶם
עֲצָמוּ מִשְׁבוֹתֵיהֶם: ֹאִי לְזֹאת אֶסְלַח־לָךְ בְּנִיךָ
עֲזוּבוּנִי וְיִשְׁבְּעוּ בְּלֹא אֶל־הֵימָּם וְאִשְׁבַּע אוֹתָם וַיִּנְאָפוּ
וּבֵית זֹנָה יִתְגוֹדְדוּ: ֹסוֹסִים מִיַּזְנִים מִשְׁפִּים הָיוּ
אִישׁ אֶל־אִשֶׁת רַעְהוּ יִצְהָלוּ: ֹהַעַל־אֱלֹה לֹא־
אֶפְקֹד נֶאֱם־יְיָ־הוּהָ וְאִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־כָּזָה לֹא תִתְנַקֵּם
נִפְשִׁי: ֹעָלוּ בְּשִׁרוֹתֶיהָ וְשִׁחַתּוּ וְכֹלָה אֶל־תַּעֲשׂוּ
הִסִּירוּ נְטִישׁוֹתֶיהָ פִּי לֹא לִי־הוּהָ הִמָּה: ֹפִי בְּגוֹד
בְּגָדוּ פִי בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה נֶאֱם־יְיָ־הוּהָ:

בְּכַחְשׁוֹ בִי־הוּהָ וַיֹּאמְרוּ לֹא־הוּא וְלֹא־תָבוֹא עָלֵינוּ
רַעְהָ וְתִרְבַּ וְרַעַב לֹא נִרְאָה: ֹוְהַנְּבִיאִים יִהְיוּ לְרוּחַ
וְהַדְּבָר אִין בָּהֶם פֹּה יַעֲשֶׂה לָהֶם: ֹלָכֵן פֹּה־אָמַר
יְיָ־הוּהָ אֶל־לִהְיֶי צְבָאוֹת יַעַן דְּבַרְכֶם אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה
הַנְּנִי נִתְּן דְּבָרִי בְּפִיךָ לֹא־שׁ וְהַעֲם הַזֶּה עֲצִים
וְאֶכְלֶתֶם: ֹהַנְּנִי מִבִּיא עֲלֵיכֶם גּוֹי מִמֶּרְחֶק בֵּית
יִשְׂרָאֵל נֶאֱם־יְיָ־הוּהָ גּוֹי אֵינְתָן הוּא גּוֹי מְעוֹלָם הוּא
גּוֹי לֹא־תִדְעַע לִשְׁנוֹ וְלֹא תִשְׁמַע מִה־יִדְבָר: ֹאֲשַׁפְתּוּ
כְּקִבְר פְּתוּחַ כָּלֵם גְּבוּרִים: ֹוְאֶכְל קִצְיָרְךָ וְלַחֲמֶךָ
יֹאכְלוּ בְּנֵיךָ וּבְנוֹתֶיךָ יֹאכְלוּ צִאֲנֶךָ וּבְקִרְךָ יֹאכְלוּ
גִפְנֶךָ וְתֹאנַתְךָ יִרְשָׁשׁ עַרְי מִבְּצִרְיָךָ אֲשֶׁר אֶתָּה בְּטַח
בְּהִנָּה בְּחִרְבּ: ֹוְגַם בְּיָמִים הַהֵמָּה נֶאֱם־יְיָ־הוּהָ לֹא־
אֶעֱשֶׂה אֶתְכֶם כְּלָה: ֹוְהָיָה כִּי תֹאמְרוּ תַחַת מָה
עֹשֶׂה יְיָ־הוּהָ אֶל־לִהְיֶנוּ לָנוּ אֶת־כָּל־אֱלֹה וְאֲמַרְתֶּם
אֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם אוֹתִי וַתַּעֲבְדוּ אֶל־לִהְיֶי נִכְרַ
בְּאֲרָצְכֶם כֵּן תַּעֲבְדוּ זָרִים בְּאֲרָץ לֹא לָכֶם: ֹהַגִּידוּ
זֹאת בְּבֵית יַעֲקֹב וְהַשְׁמִיעוּהָ בִיהוּדָה לֹאמַר:
ֹשְׁמַעוּ־נָא זֹאת עַם סְכָל וְאִין לֵב עֵינִים לָהֶם וְלֹא
יִרְאוּ אֲזַנִּים לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ: ֹהַאֲוֹתִי לֹא־תִירְאוּ
נֶאֱם־יְיָ־הוּהָ אִם מִפְּנֵי לֹא תִחִילוּ אֲשֶׁר־שְׁמַתִּי חוֹל־
גְּבוּל לָיִם חִק־עוֹלָם וְלֹא יַעֲבְרֶנָּהוּ וַיִּתְגַּעֲשׂוּ וְלֹא
יִוָּכְלוּ וְהָמוּ גָלְיוּ וְלֹא יַעֲבְרֶנָּהוּ: ֹוְלַעַם הַזֶּה הָיָה
לֵב סוֹרֵר וּמוֹרָה סָרוּ וַיִּלְכוּ: ֹוְלֹא־אָמְרוּ בְּלִבְכֶם
נִירָא נָא אֶת־יְיָ־הוּהָ אֶל־לִהְיֶנוּ הַנְּתָן גִּשְׁם יוֹרָה
וּמִלְקוֹשׁ בְּעַתּוֹ שְׁבַעַת חֲקוֹת קִצְיָר יִשְׁמַר־לָנוּ:
ֹעֲזוּבוֹתֵיכֶם הַטוֹ־אֱלֹה וְחַטָּאוֹתֵיכֶם מִנְּעוּ הַטוֹב
מִכֶּם: ֹפִי־נִמְצְאוּ בְּעַמִּי רַשְׁעִים יִשׁוּרַ כְּשֶׁךָ
יִקוּשִׁים הַצִּיבוּ מִשְׁחִית אֲנָשִׁים יִלְכְּדוּ: ֹכַכְלוּב
מִלֹּא עוֹף כֵּן בְּתִיחָם מְלֵאִים מִרְמָה עַל־כֵּן גִּדְלוּ
וַיַּעֲשִׂירוּ: ֹשְׁמַנּוּ עֲשִׂתּוּ גַם עֲבָרוּ דְבַר־יָרַע דִּין
לֹא־לָנוּ דִין יְתוֹם וַיִּצְלִיחוּ וּמִשְׁפָּט אֲבִיוֹנִים לֹא
שָׁפְטוּ: ֹהַעַל־אֱלֹה לֹא־אֶפְקֹד נֶאֱם־יְיָ־הוּהָ אִם בְּגוֹי
אֲשֶׁר־כָּזָה לֹא תִתְנַקֵּם נִפְשִׁי: ֹשְׁמָה וְשַׁעְרוֹרָה
נִהְיָתָה בְּאֲרָץ: ֹהַנְּבִאִים נִבְּאוּ בְּשִׁקְר וְהַכְּהֵנִים
יִרְדּוּ עַל־יַדֵּיהֶם וְעַמִּי אֶהְבוּ כֵּן וּמִה־תַּעֲשׂוּ
לֹא־תִרְיָתָה:
ו הַעֲזוּ בְּנִי בְּנִימוֹן מִקְרָב יְרוּשָׁלַם וּבְתִקְוַע תִּקְעוּ

שׁוֹפֵר וְעַל־בֵּית הַכֶּרֶם שָׂאוּ מִשְׁאֵת כִּי רָעָה
נִשְׁקָפָה מִצְפוֹן וְשָׂבַר גְּדוֹל: הַנְּוֹה וְהַמְעַנְנָה
דְּמִיתִי בַת־צִיּוֹן: אֵלֶיהָ יָבֹאוּ רָעִים וְעִזְרִיהֶם
תִּקְעוּ עָלֶיהָ אֱהָלִים סָבִיב רָעוּ אִישׁ אֶת־יָדוֹ:
הִקְדָּשׁוּ עָלֶיהָ מִלְחָמָה קוֹמוּ וְנַעֲלָה בַצְּהָרִים אֹי לָנוּ
כִּי־פָנָה הַיּוֹם כִּי יָנֹטוּ צִלְלֵי־עָרָב: הַקּוֹמוּ וְנַעֲלָה
בַלְּיָלָה וְנִשְׁחִיתָה אַרְמְנוֹתֶיהָ: כִּי כֹה אָמַר יְ-הוָה
צְבָאוֹת כִּרְתוּ עֵצָה וְשִׁפְכוּ עַל־יְרוּשָׁלַם סִלְלָה הִיא
הַעִיר הַפְּקֻדָּה פְּלָה עֲשֶׂה בְקָרְבָּה: הַפְּהַקִּיר בִּיר
מִימֶיהָ כִּן הִקְרָה רַעְתָּה חֲמַס וְלֹשֶׁן יִשְׁמַע בָּהּ עַל־
פְּנֵי תַמִּיד חֲלִי וּמָכָה: הַתּוֹסְרִי יְרוּשָׁלַם פֶּן־תִּקְעַע
נַפְשֵׁי מִמֶּנּוּ פֶּן־אֲשִׁימֶנּוּ שְׁמֵמָה אֶרֶץ לֹא נוֹשְׁבָה:
כֹּה אָמַר יְ-הוָה צְבָאוֹת עוֹלָל יַעֲזֹלּוּ כַּגֶּפֶן
שְׂאֲרִית יִשְׂרָאֵל הַשֵּׁב יָדְךָ כְּבוֹצָר עַל־סֹסְלוֹת:
עַל־מִי אֲדַבְּרָה וְאֶעֱיֹדָה וְיִשְׁמְעוּ הַנְּוֹה עֲרָלָה אֲזַנָּם
וְלֹא יוֹכְלוּ לְהִקְשִׁיב הַנְּוֹה דְבַר־יְ-הוָה הִנֵּה לָהֶם
לְחַרְפָּה לֹא יַחֲפְצוּ־בוֹ: וְאֵת חֲמַת יְ-הוָה מְלֵאֲתִי
נִלְאִיתִי הַכִּיל שִׁפְךָ עַל־עוֹלָל בַּחוּץ וְעַל סוֹד
בַּחוּרִים יַחֲדוּ כִּי־גַם־אִישׁ עִם־אִשָּׁה יִלְכְּדוּ זֶקֶן
עִם־מְלֵא יָמִים: וְנִסְבּוּ בְּתִיָּהֶם לְאַחֲרֵים שְׂדוֹת
וְנָשִׁים יַחֲדוּ כִּי־אֵטָה אֶת־יָדַי עַל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
נְאֻם־יְ-הוָה: כִּי מִקְטָנָם וְעַד־גְּדוֹלָם כָּלוּ בּוֹצֵעַ
בָּצַע וּמִנְבִּיא וְעַד־כֹּהֵן כָּלוּ עֲשָׂה שִׁקָּר: וַיִּרְפְּאוּ
אֶת־שִׁבְרֵי עַמִּי עַל־נִקְלָה לֵאמֹר שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאִין
שָׁלוֹם: הַבִּישׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַם־בוֹשׁ לֹא־
יָבוֹשׁוּ גַם־הַכֹּלִים לֹא יִדְעוּ לָכֵן יִפְּלוּ בַנְּפִלִים בְּעַת־
פְּקֻדָּתִים יִכְשְׁלוּ אָמַר יְ-הוָה: כֹּה אָמַר יְ-הוָה
עֲמַדוּ עַל־דְּרָכִים וּרְאוּ וְשִׂאֲלוּ לְנִתְבוֹת עוֹלָם אִי־
זֶה דְרָךְ הַטּוֹב וּלְכוּ־בָּהּ וּמִצְאוּ מַרְגּוּעַ לְנַפְשְׁכֶם
וַיֹּאמְרוּ לֹא גִלְדִּי: וְהִקְמַתִי עֲלֵיכֶם צָפִים הַקְּשִׁיבוּ
לְקוֹל שׁוֹפֵר וַיֹּאמְרוּ לֹא נִקְשִׁיב: לָכֵן שָׁמְעוּ הַגּוֹיִם
וַדְּעִי עֲדָה אֶת־אֲשֶׁר־בָּם: שְׁמַעִי הָאָרֶץ הַנְּוֹה אֲנֹכִי
מִבִּיא רָעָה אֶל־הָעָם הַזֶּה פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם כִּי עַל־
דְּבָרִי לֹא הִקְשִׁיבוּ וְתוֹרַתִי וַיִּמְאַסוּ־בָּהּ: לָמָּה־זֶּה
לִי לְבוֹנָה מִשְׁבָּא תְבוֹא וְקִנְיַת הַטּוֹב מֵאֶרֶץ מִרְחֹק
עֲלוֹתֵיכֶם לֹא לְרִצּוֹן וְזִבְחֵיכֶם לֹא־עָרְבוּ לִי: לָכֵן
כֹּה אָמַר יְ-הוָה הַנְּוֹה נָתַן אֶל־הָעָם הַזֶּה מַכְשָׁלִים

וְכִשְׁלוּ בָּם אֲבוֹת וּבָנִים יַחֲדוּ שָׂכָן וְרָעוּ וְאָבְדוּ:
כֹּה אָמַר יְ-הוָה הַנְּוֹה עִם בָּא מֵאֶרֶץ צְפוֹן וְגוֹי גְּדוֹל
יַעֲזוּר מִיַּרְפְּתֵי־אֶרֶץ: קִשְׁתִּי וְכִידוֹן יַחֲזִיקוּ אֲכַזְרִי
הוּא וְלֹא יִרְחֲמוּ קוֹלָם כִּי־ם יִהְיֶה וְעַל־סוֹסִים
יִרְכָּבוּ עָרוּךְ כָּאִישׁ לְמִלְחָמָה עָלֶיךָ בַת־צִיּוֹן:
שְׁמַעְנוּ אֶת־שְׁמְעוּ רָפוּ יַדֵּינוּ צָרָה הִחֲזַקְתָּנוּ חִיל
כִּי־וֹלָדָה: אֶל־תִּצְאוּ הַשְּׂדֵה וּבִדְרָךְ אֶל־תִּלְכוּ כִּי
חָרַב לְאַיִב מִגּוֹר מִסָּבִיב: בַּת־עַמִּי חַגְרֵי־שִׁקָּה
וְהַתְּפִלְשִׁי בְּאֶפֶר אֲבָל יַחֲזִיךְ עֲשִׂי לָךְ מִסֶּפֶד
תִּמְרוּרִים כִּי פִתְאֻם יָבֹא הַשִּׁדְד עָלֵינוּ: בַּחֲוֹן
נִתְתִּיךָ בְּעַמִּי מִבְּצָר וְתִדְעַע וּבַחֲנֻת אֶת־דְּרָכָם: כָּל־
סָרִי סוֹרְרִים הַלְכִי רַכִּיל גִּחְשָׁת וּבִרְזַל כָּל־
מִשְׁחִיתִים הָמָּה: וְנָחַר מִפֶּת מֵאִשׁ תָּם עַפְרַת
לְשׁוֹן צָרָה צְרוּף וְרָעִים לֹא נִתְקוּ: כִּסְפָּה נִמְאַס
קִרְאוּ לָהֶם כִּי־מְאַס יְ-הוָה בָּהֶם:

זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר הִנֵּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְ-הוָה לֵאמֹר:
עֲמַד בְּשַׁעַר בַּיִת יְ-הוָה וּקְרֵאת שְׁמִי אֶת־הַדְּבָר
הַזֶּה וְאָמַרְתָּ שְׁמַעוּ דְבַר־יְ-הוָה כָּל־יְהוּדָה הַבָּאִים
בְּשַׁעְרֵים הָאֵלֶּה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִי־הוָה: כֹּה־אָמַר
יְ-הוָה צְבָאוֹת אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֵיטִיבוּ דְרָכֵיכֶם
וּמַעַלְלֵיכֶם וְאֲשַׁכְּנָה אֶתְכֶם בְּמָקוֹם הַזֶּה: אֶל־
תִּבְטְחוּ לָכֶם אֶל־דְּבָרֵי הַשִּׁקָּר לֵאמֹר הֵיכַל יְ-הוָה
הֵיכַל יְ-הוָה הֵיכַל יְ-הוָה הָמָּה: כִּי אִם־הֵיטִיב
תֵּיטִיבוּ אֶת־דְּרָכֵיכֶם וְאֶת־מַעַלְלֵיכֶם אִם־עָשׂוּ
תַעֲשׂוּ מִשְׁפָּט בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ: הִנֵּה יָתוֹם
וְאֶלְמָנָה לֹא תַעֲשׂוּ וְגַם גִּלְי אֶל־תִּשְׁפְּכוּ בְּמָקוֹם
הַזֶּה וְאַחֲרֵי אֱ-לֹהִים אַחֲרִים לֹא תִלְכוּ לְרַע לָכֶם:
וְשִׁכְנַתִּי אֶתְכֶם בְּמָקוֹם הַזֶּה בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
לְאֲבוֹתֵיכֶם לְמוֹ־עוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: הַנְּוֹה אֲתֶם
בְּטַחֲתִים לָכֶם עַל־דְּבָרֵי הַשִּׁקָּר לְבַלְתִּי הוֹעִיל: הַגִּבּוֹר
רִצַּח וְנָאֵף וְהַשִּׁבְעַע לְשִׁקָּר וְקִטֵּר לְבַעַל וְהַלֵּךְ אַחֲרֵי
אֱ-לֹהִים אַחֲרִים אֲשֶׁר לֹא־יִדְעַתֶּם: וּבְאֲתֶם
וְעַמְדַתֶּם לְפָנַי בַּבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו
וְאֲמַרְתֶּם נִצַּלְנוּ לְמַעַן עֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת
הָאֵלֶּה: הַמְעַרְתָּ פְרָצִים הִלֵּה הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־
נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו בְּעֵינֵיכֶם גַּם אֲנֹכִי הַנְּוֹה רְאִיתִי
נְאֻם־יְ-הוָה: כִּי לְכוּ־נָא אֶל־מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילֹ

אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי שָׁמַי שָׁמַי בְּרֹאשׁוֹנָה וְרָאוּ אֶת אֲשֶׁר-
עָשִׂיתִי לֹו מִפְּנֵי רַעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וְעַתָּה יַעַן
עֲשׂוֹתְכֶם אֶת-כָּל-הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה גַּם-יְהוָה
וְאֲדַבֵּר אֵלֵיכֶם הַשִּׁפְסָם וְדַבֵּר וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְאֶקְרָא
אֶתְכֶם וְלֹא עֲנִיתֶם: וְעָשִׂיתִי לְבַיִת אֲשֶׁר גִּקְרָא-
שָׁמַי עָלָיו אֲשֶׁר אַתֶּם בֹּטְחִים בּוֹ וְלִמְקוֹם אֲשֶׁר-
נָתַתִּי לָכֶם וְלֵאבוֹתֵיכֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשָׁלוֹ:
וְהַשְׁלַכְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל פְּנֵי כַּאֲשֶׁר הַשְׁלַכְתִּי אֶת-
כָּל-אֲחֵיכֶם אֶת כָּל-זֶרַע אֲפְרָיִם: וְאַתָּה אֵל-
תִּתְפַּלֵּל בְּעַד-הָעָם הַזֶּה וְאֶל-תִּשְׁאָא בְּעַדָם רַגְזָה
וּתְפַלֵּה וְאֶל-תִּפְגַּע-בִּי כִּי-אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֹתָךְ:
וְהָאֵינֶנִּי רֹאֶה מָה הִמָּה עֹשִׂים בְּעַרְי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת
יְרוּשָׁלַם: הַבָּנִים מְלַקְטִים עֵצִים וְהָאֲבוֹת
מִבְּעָרִים אֶת-הָאֵשׁ וְהַנְּשִׂים לְשׁוֹת בַּצֶּק לְעֵשׂוֹת
כּוֹנֵנִים לְמַלְכַת הַשָּׁמַיִם וְהַסֶּדֶק גֹּסְכִים לֹא-לֵהִים
אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְּעִסְנִי: הֲאֵתִי הֵם מִכְּעִסִּים גַּם-
יְהוָה הִלּוֹא אַתֶּם לְמַעַן בְּשֵׁת פְּנִיָהֶם: לָכֵן כֹּה-
אָמַר אֱ-דְגִי יְ-הוָה הִנֵּה אֲפִי וְחַמְתִּי נִתְכַּת אֵל-
הַמְּקוֹם הַזֶּה עַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה וְעַל-עֵץ
הַשִּׁדְדָה וְעַל-פְּרִי הָאֲדָמָה וּבְעֵרָה וְלֹא תִכְבֶּה: כֹּה
אָמַר יְ-הוָה צְ-בָאוֹת אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ
עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָשָׂר: כֹּכִי לֹא-דִבַּרְתִּי אֶת-
אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּנוֹם הוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל-דִּבְרֵי עוֹלָה וְזִבְחָה: כֹּכִי אִם-אֶת-הַדְּבָר
הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם לֹאמַר שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהִיִּיתִי לָכֶם
לֹא-לֵהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל-הַדְּרָף
אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם לְמַעַן יֵיטֵב לָכֶם: וְלֹא שָׁמְעוּ
וְלֹא-הָטוּ אֶת-אָזְנָם וַיִּלְכוּ בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָוֹת לָבָם
הֲרַע וַיִּהְיוּ לֹא-חֹר וְלֹא לִפְנֵים: לְמַן-הַיּוֹם אֲשֶׁר
יֵצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה
וְאֲשַׁלַּח אֵלֵיכֶם אֶת-כָּל-עַבְדֵי הַגְּבִיאִים יוֹם הַשִּׁפְסָם
וְשָׁלַח: וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הָטוּ אֶת-אָזְנָם
וַיִּקְשׁוּ אֶת-עַרְפֹּם הֲרַעוּ מֵאֲבוֹתָם: וְדִבַּרְתָּ אֵלֵיהֶם
אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַי וְקִרְאתָ
אֵלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה: וְאֶמְרָתָּ אֵלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי
אֲשֶׁר לֹא-שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיו וְלֹא לָקְחוּ
מוֹסֵר אֲבָדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרַתְתָּ מִפִּיָהֶם: כֹּכִי נִזְרָף

וְהַשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל-שִׁפְסָם קִינָה כִּי מָאֵס יְ-הוָה
וַיִּטֵּשׁ אֶת-דָּוָר עֲבָרְתוֹ: כִּי-עָשׂוּ בְּגִי-יְהוּדָה הֲרַע
בְּעֵינֵי גַם-יְהוָה שָׁמוּ שְׁקוּצִיהֶם בְּבַיִת אֲשֶׁר-
נִקְרָא-שָׁמַי עָלָיו לְטִמְאוֹ: וּבָנֵו בְּמֹוֹת הַתְּפַת אֲשֶׁר
בְּגִיא בְּ-הַנֶּם לְשָׂרָף אֶת-בְּנֵיהֶם וְאֶת-בְּנֹתֵיהֶם
כַּאֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל-לִבִּי: לָכֵן
הִנֵּה-נִמִּים בָּאִים גַּם-יְהוָה וְלֹא-יִנְאָמַר עוֹד
הַתְּפַת וְגִיא בְּ-הַנֶּם כִּי אִם-גִּיא הַהֲרָגָה וְקִבְרוּ
בְּתַפַּת מֵאֵין מְקוֹם: וְהִיִּתָּה גְבֻלַת הָעָם הַזֶּה
לְמֵאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבַהֲמַת הָאָרֶץ וְאֵין
מִחְרִיד: וְהַשְׁבַּתִּי מִעַרְי יְהוּדָה וּמִחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם
קוֹל שֹׁשׁוֹר וְקוֹל שְׂמִתָּה קוֹל תְּתוֹ וְקוֹל פְּלָה כִּי
לְחַרְבָּה תִּהְיֶה הָאָרֶץ:

ח בְּעַת הַהִיא גַּם-יְהוָה יוֹצִיא אוֹת-עַצְמוֹת
מִלְּכִי-יְהוּדָה וְאֶת-עַצְמוֹת-שָׂרָיו וְאֶת-עַצְמוֹת
הַכֹּהֲנִים וְאֶת עַצְמוֹת הַגְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת
יוֹשְׁבֵי-יְרוּשָׁלַם מִקְבְּרֵיהֶם: וּשְׁטָחוּם לְשִׁמְשׁ
וְלִירֵחַ וְלִכָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֶהְבּוּם וְאֲשֶׁר
עֲבָדוּם וְאֲשֶׁר הִלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וְאֲשֶׁר
הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יִאֲסְפוּ וְלֹא יִקְבְּרוּ לְזִמְן עַל-פְּנֵי
הָאֲדָמָה יְהִיוּ: וְנִבְתַּר מֹוֹת מִתִּילִים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנְּשָׂאָרִים מִן-הַמִּשְׁפָּחָה הֲרַעָה הַזֹּאת בְּכָל-
הַמְּקוֹמוֹת הַנְּשָׂאָרִים אֲשֶׁר הִדְחַתִּים שָׁם גַּם יְ-הוָה
צְ-בָאוֹת: וְאֶמְרָתָּ אֵלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְ-הוָה הִיפְלוּ
וְלֹא יָקוּמוּ אִם-יָשׁוּב וְלֹא יִשׁוּב: מִדּוּעַ שׁוֹבְבָה
הָעָם הַזֶּה יְרוּשָׁלַם מִשְׁבָּה נִצַּחַת הַחֲזִיקוּ בַתְּרַמַּת
מֵאֲנֵו לְשׁוּב: הַקְּשַׁבְתִּי וְאֲשַׁמְעַ לֹו-כֵן יִדְבְּרוּ אֵין
אִישׁ נַחֵם עַל-רַעְתּוֹ לֹאמַר מָה עָשִׂיתִי כִּלְהָ שָׁב
בְּמִרוּצָתָם כָּסוּס שׁוֹטָף בְּמִלְחָמָה: גַּם-חֲסִידָה
בְּשָׁמַיִם יִדְעָה מוֹעֲדֶיהָ וְתֵר וְסִיס וְעָגוֹר שָׁמְרוּ אֶת-
עַת בְּאֵנָה וְעַמִּי לֹא יִדְעוּ אֶת מִשְׁפָּט יְ-הוָה: אֵיכָה
תֹאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וְתוֹרַת יְ-הוָה אֲתָנוּ אֲכָל הַנֵּה
לְשִׁקָר עֲשֵׂה עַט שִׁקָר סְפָרִים: הַבְּשׁוּ חֲכָמִים חֲתוּ
וַיִּלְכְּדוּ הֵנָּה בְּדַבְרֵי-יְהוָה מֵאֲסוּ וְחֲכַמַת מָה לָהֶם:
לָכֵן אֲתָנוּ אֶת-נִשְׁיָהֶם לְאַחֲרִים שְׂדוֹתֵיהֶם לְיוֹרְשִׁים
כִּי מִקְטָן וְעַד-גְּדוֹל כִּלְהָ בַצַּע בַּצַּע מִגְּבִיא וְעַד-
כִּלְהָ כִּלְהָ עֲשֵׂה שִׁקָר: וַיִּרְפוּ אֶת-שִׁבְרָ בַת-עַמִּל

על-נקלה לאמר שלום שלום ואין שלום: ה'בשו
כי תועבה עשו גם-בוש לא-יבשו והכלם לא ידעו
לכן יפלו בנפלים בעת פקדתם יפשו אמר י-הוה:
"אסף אסיפם נאם-י-הוה אין ענבים באפו ואין
תאנים בתאנה והעלה נבל ואתו להם יעברום:
"על-מה אנתנו ישיבים האספו ונבוא אל-ערי
המבצר ונדמה-שם פי י-הוה א-להינו הדמנו
וישקנו מי-ראש פי חטאנו לי-הוה: "הנה לשלום
ואין טוב לעת מרפה והנה בעתה: "מדן נשמע
נתרת סוסיו מקול מצהלות אביריו רעשה כל-
הארץ ויבואו ויאכלו ארץ ומלואה עיר וישבי
בה: "פי הנגי משלח בכם נחשים צפענים אשר
אין-להם לחש ונשכו אתכם נאם-י-הוה:
"מבליגיתי עלי יגון עלי לפי דוי: "הנה-קול
שועת בת-עמי מארץ מרחקים הי-הוה אין בציון
אם-מלכה אין בה מדוע הכעסוני בפסליהם
בהבלי נכר: "עבר קציר פלה קיץ ואנתנו לוא
נושענו: "על-שבר בת-עמי השברתי קדדתי
שמה החזקתני: "הצרי אין בגלעד אם-רפא אין
שם פי מדוע לא עלתה ארכת בת-עמי: "מי-יתן
ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה
את חללי בת-עמי:

ט "מי-יתגני במדבר מלון ארתי ואעזבה את-
עמי ואלכה מאתם פי כלם מנאפים עצרת בגדים:
"ויזרכו את-לשונם קשתם שקר ולא לאמונה
גברו בארץ פי מרעה אל-רעה יצאו ואתי לא-
ידעו נאם-י-הוה: איש מרעהו השמרו ועל-כל-
אח אל-תבטחו פי כל-אח עקוב יעלב וכל-רע
רכיל יהלך: "ואיש ברעהו יתלו ואמת לא ידברו
למדו לשונם דבר-שקר הענה גלואו: "שבתך בתוך
מרמה במרמה מאנו דעת-אותי נאם-י-הוה: לכן
פה אמר י-הוה צ-באות הנגי צורפם ובתנתיים פי-
איד אעשה מפני בת-עמי: תץ שחוט לשונם
מרמה דבר בפיו שלום את-רעהו ידבר ובקרבו
ישים ארבו: "העל-אלה לא-אפקד-בם נאם-י-הוה
אם בגוי אשר-פזה לא תתנקם נפשי: "על-ההרים
אשא בכי ונהי ועל-נאות מדבר קינה פי נצתו

מבלי-איש עבר ולא שמעו קול מקנה מעוף
השמים ועד-בהמה נדדו הלכו: ונתתי את-
ירושלם לגלים מעון תגים ואת-ערי יהודה אתן
שממה מבלי יושב: "מי-האיש החכם ויבן את-
זאת ואשר דבר פי-י-הוה אליו ונגדה על-מה
אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי עבר: "ויאמר
י-הוה על-עזבם את-תורתתי אשר נתתי לפניכם
ולא-שמעו בקולי ולא-הלכו בה: "ויילכו אחרי
שררות לבם ואחרי הבעלים אשר למזדים אבותם:
"לכן פה-אמר י-הוה צ-באות א-להי ישראל הנגי
מאכלם את-העם הזה לענה והשקיתים מי-
ראש: "והפצותים בגולם אשר לא ידעו המה
ואבותם ושלחתי את-ריתם את-התרב עד פלותי
אותם: "פה אמר י-הוה צ-באות התבוננו וקראו
למקוננות ותבואינה ואל-החכמות שלחו
ותבואנה: "ותמהרנה ותשנה עלינו גהי ותרדנה
עינינו דמעה ועפעפינו יזלו-מים: "פי קול גהי
נשמע מציון איד שדדנו בשנו מאד פי-עזבנו
ארץ פי השליכו משפנותינו: "פי-שמענה נשים
דבר-י-הוה ותקח אזנכם דבר-פיו ולמדנה
בנותיכם נהי ואשה רעותה קינה: "פי-עלה מות
בחלונינו בא בארמנותינו להכרית עולל מחוץ
בחורים מרחבות: "דבר פה נאם-י-הוה ונפלה
נבלת האדם פדמן על-פני השדה וכעמיר מאתרי
הקצר ואין מאסף: "פה אמר י-הוה אל-יתהלל
חכם בחכמתו ואל-יתהלל הגבור בגבורתו אל-
יתהלל עשיר בעשרו: "פי אם-בזאת יתהלל
המתהלל השפל וידע אותי פי אגיי י-הוה עשה
חסד משפט וצדקה בארץ פי-באלה חפצתי נאם-
י-הוה: "הנה ימים באים נאם-י-הוה ופקדתי על-
כל-מול בערלה: "על-מצרים ועל-יהודה ועל-
אדום ועל-בני עמון ועל-מואב ועל-כל-קצוצי
פאה הישבים במדבר פי כל-הגוים ערלים וכל-
בית ישראל ערלי-לב:

הלכות נזקי ממון פרק יב

יבא החופר בור ברשות הרבים, ונפל לתוכו שור או חמור ומת, ואכלו היה הבור מלא גזוזת שלצמר וכיוצא בהן חרי בעל הבור חייב לשלם נזק שלם, שנאמר "בעל הבור ישלם". ואחד שור וחמור או שאר מיני בהמה וחייה ועוף, לא נאמר "שור, או חמור" אלא בהזוה.

יבב אחד החופר בור ברשות הרבים, או החופר ברשותו ופתח לרשות הרבים, או פתח לרשות חברו, או שחפר ופתח ברשותו והפקיר רשותו ולא הפקיר בורו חרי זה חייב בנזקיו. אבל אם הפקיר רשותו ובורו, או שהפקיר בורו שברשותו, או הקדישו חרי זה פטור: שנאמר "בעל הבור ישלם", מי שיש לו בעלים וזה הפקר; ובתחלה ברשות חפר, מפני שחפר ברשותו.

יבג אחד החופר, או שנחפר הבור מאליו, או שחפרתו בהמה או חיה הזאיל והוא חייב למלאותו או לכפותו, ולא עשה חרי זה חייב בנזקיו. ואחד החופר, או חלוקתו, או שנתן לו במתנה שנאמר "בעל הבור ישלם", מי שיש לו בעלים מפל מקום.

יבד אחד החופר, או המגלה מקום שהיה מכסה שנאמר "וכי-יפתח איש בור, או פי-יכרה איש בר ולא יכסנו". ואם פסחו פראוי אף על פי שהתליע מתוכו, ונפל לתוכו שור ומת פטור: שנאמר "ולא יכסנו" הא אם פסחו פטור.

יבה פסחו בדבר שיכול לעמוד בפני שורים, ואינו יכול לעמוד בפני גמלים, וחלכו עליו גמלים ונתרועע, וחלכו עליו שורים ונפלו בו אם אין הגמלים מצויין באותו מקום חרי זה פטור, מפני שזה אנפס; ואם יבואו שם גמלים, אכלו לפרקים חרי זה חייב.

יבו התליע מתוכו, ונפלו בו שורים אף על פי

שהגמלים מצויין שם תמיד, וחרי הוא פושע לגמלים הזאיל ומחמת שהתליע נפלו בו השורים, חרי זה פטור. וכן כל כיוצא בזה.

יבז המוציא בור וכסהו, וחזר וגלהו בעל הבור חייב, וזה האחרון פטור. סתמו בעפר, וחזר והוציא את כל העפר זה האחרון חייב: שפיון שטממו בעפר, נסתלקו מעשי הראשון.

יבח בור שלשני שתפיו, ועבר עליו הראשון ולא פסחו, והשני ולא פסחו הראשון חייב, עד שימסר דליו לשני; ומשמסר דליו לשני לדלות ממנו נפטר הראשון, ונתחייב השני לכפותו.

יבט פסחו הראשון, ובא השני ומצאו מגלה, ולא פסחו השני חייב. ועד אימתי יהיה השני לבדו חייב עד שידע הראשון שהבור מגלה, וכדי שישכר פועלים, ויכרת ארזים ויכסנו. וכל שימות בו בתוך זמן זה, השני לבדו חייב בו; וכל שימות בו אחר זמן זה שניהן חייבין לשלם, שהרי שניהן פשעו בו.

יבי המוסר בורו לשומר, השומר חייב בנזקיו. ואם מסרו לחרש שוטף וקטן אף על פי שהיה מכסה, חרי הבעלים חייבין: שהבור עשוי להתגלות, ואלו אין בהן דעת. המכסה בורו בדליו שלחברו, ובא בעל הדלי ונטל דליו בעל הבור חייב.

יביא אחד החופר בור, או שיח או מערה או חריץ. ולמה נאמר "בור", עד שיהיה בו כדי להמית. וכמה כדי להמית, עמק עשרה טפחים. אבל אם היה פחות מעשרה, ונפל לתוכו שור או שאר בהמה חיה ועוף, ומת פטור; ואם הזקו, חייב בעל התקלה נזק שלם.

יביב היה עמק הבור תשעה, ומחן טפח אחד מים חייב, שהטפח שלמים חשוב בעמק שני טפחים ביבשה. היה עמקו שמונה, ומחן שני טפחים מים, או שהיה עמקו שבועה, ומחן שלושה טפחים מים, ונפל לתוכו שור וכיוצא

בו, ומת אין מחיבין אותו לשלם; ואם תפס הנזק, אין מוציאין מידו שהדברים האלו, ספק יש בהן.

וב, יג החופר בור עמק עשרה טפחים, ובא אחר והשלימו לעשרים, ובא שלישי והשלימו לשלושים פלן חיבין. חפר הראשון פחות מעשרה, אפלו טפה, ובא האחרון והשלימו לעשרה בין שחפר בו טפה, או שהגביה בנזק על שפתו טפה זה האחרון חיב. סתם טפה שהוסיף, או שפטר טפה שבנה חרי זה ספק אם כבר נסתלקו מעשי הראשון, או עדין לא נסתלקו.

וב, יד חפר הראשון בור עמק, ובא האחרון והרחיבו, ונפל לתוכו שור, ומת אם מחמת הבלו מת האחרון פטור, שהרי מעט הבלו; ואם מחמת חבטו מת האחרון חיב, שהרי הוא הקריב הזק בור זה.

וב, טו וכן אם נפל השור מאותו הצד שהרחיב האחרון האחרון חיב, שהרי הקריב הזק בור זה: אף על פי שמת מן ההבל. ואם מן הצד שחפר הראשון נפל הראשון חיב, שזה האחרון מעט הבלו.

וב, טז בור שהיבה עליו התורה אפלו לא מתה הבהמה אלא מהבלו, ואין צריך לומר אם מתה מחבטו. לפיכך אם היה עמק הבור פרחבו, אין לו הבל; ואם לא נחפטה בו הבהמה, ומתה פטור. היה עמקו יתר על רחבו, יש לו הבל; ואם מתה בו הבהמה, חיב אף על פי שלא נחפטה בקרקעו.

וב, יז עשה תל גבוה ברשות הרבים, ונחפטה בו הבהמה, ומתה אם היה גבוה עשרה טפחים, חיב לשלם. ואם היה פחות מעשרה, פטור על מיתת הבהמה; אבל אם חזקה בלבד, חיב לשלם נזק שלם, ואפלו בתל גבוה פל שהוא, או בחפירה פל שהוא: שהנזק בכל שהוא, דבר

מצוי וידוע; ואין המיתה בכל שהוא מצויה, וחרו הוא כמו אגס.

וב, יח וכן אינו חיב על מיתת הבהמה בבור, או על הביטתה פתל אלא אם היתה הבהמה קטנה, או חרשת, או שומה, או סומה, או שנפלה בלילה. אבל אם היתה פקחת, ונפלה ביזם, ומתה פטור: שזה כמו אגס, מפני שדרך הבהמה לראות ולסור מן המכשולות.

וב, יט וכן אם נפל לתוכו אדם ומת אפלו היה סומה, או שנפל בלילה בין שהיה עבד בין שהיה בן חורין, חרי זה פטור. ואם הזק בו האדם, או הבהמה הפקחת חיב נזק שלם כמו שבארנו.

וב, כ נפל לתוכו שור פסולי המקדשין, ומת חרי זה פטור: שנאמר "והמת, יהיה-לו", מי שהמת שלו; יצא זה שהוא אסור בהננה, ודינו שיקבר. היה חופר בבור, ונפלה הבהמה מקול החפירה בתוך הבור, ומתה אם נפלה מלפניה, חיב. נפלה מאחוריה, פגזן שנבעתה וחזרה על עקבה לאחור, ונפלה ומתה פטור: שנאמר "ונפל", עד שיפל דרך נפילה.

וב, כא נפל לפניו מקול החפירה חוץ לבור, ומת או נזק אין בית דין מחיבין אותו; ואם תפס הנזק, אין מוציאין מידו. ואם נפל לאחוריו חוץ לבור, ומת או הזק בעל הבור פטור.

וב, כב שור שדחף בהמה לתוך הבור, ומתה אם מועד הוא בעל הבור משלם מחצה, ובעל השור מחצה. ואם תם הוא בעל השור משלם רביע מגופו, ובעל הבור משלם שלושה חלקים מן היפה שבנכסיו. שבעל הנבלה אומר לבעל הבור, פחת נבלה זו יש לי אצלך; אף על פי שהיא גדולה ופקחת פיזן שנדחפה, חרי זו פמי שנפלה בלילה: פל שאני יכול להוציא מבעל השור, אני מוציא; והשאר, אתה חיב לשלמו.

וב, כג וכן המניח אבן על פי הבור, ובא השור

ונתקל בה, ונפל לפור, ומת המניח את האבן משלם מחצתה, ובעל הכור מחצתה.

יב, כד וכן שור שלהדיוט ושור פסולי המקדשין שנגחו באחד אם תם הוא זה שלהדיוט, משלם חצי נזק; ואם מועד, נזק שלם: שהנזק אומר לו, כל שאני יכול להוציא מזה אני מוציא, והשאר במדה; וזה הואיל והקדש הוא, ופטור אתה תשלם לי הכל.

יב, כה מי שהיה חופר בור ברשות הרבים, ונפל עליו שור והרגו בעל השור פטור; ואם מת השור, נוטל בעל השור דמי שורו מיורשי בעל הכור.

הלכות נזקי ממון פרק יג

יג, א פלים שנפלו לבור ונשתברו בעל הכור פטור, שנאמר "ונפל-שמה שור, או חמור": מפני השמועה למדו "שור", לא אדם; "חמור", לא פלים. אפלו נפל שור בכליו, ומת השור ונשתברו פליו חיב על הבהמה, ופטור על הפלים.

יג, ב הכור מאבות נזקים הוא, ותולדותיו פמוהו מועדין מתחלתו. וכל המניח תקלה, הרי זה תולדת הכור. ואם חזק בה אדם או בהמה, משלם זה שהניח התקלה נזק שלם, בין שהפקיר התקלה, בין שלא הפקירה; ואם חזקו בה פלים, פטור.

יג, ג ביצר: המניח אבנו או סבינו או משאו או תבנו וקשו וכיוצא בהן ברשות הרבים, וחזק בהן בין אדם בין בהמה חיב נזק שלם. וכן אם הניחן ברשותו, והפקיר רשותו ולא הפקירן. נתקל במקרקע, ונחפט בתקלה זו וחזק בה חיב בעל התקלה. ואם חזקו פלים בכל אלו, או נטפפו פטור.

יג, ד הבנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, והרביץ גללים, ונטפפו בהן פליו שלבעל הבית פטור: שהגלל הזה תולדת בור

הוא, ולא מצינו בור שחיב בו על הפלים.

יג, ה המניח את הכד ברשות הרבים, והלך המהלך ונתקל בה, ושברה פטור, לפי שאין דרך בני אדם להתבונן בדרך פשהן מהלכין. ואם חזק בה הרי בעל הכד חיב בנזקו, ואפלו הפקיר הכד: שכל המפקיר נזקו שאין לו רשות לעשותו מתחלה, חיב כאלו לא הפקירו.

יג, ו הניח את הכד במקום שיש לו רשות להניחה שם, כגון מקום הקרנות שלגתות וכיוצא בהן, ונתקל בה, ושברה חיב; ואם חזק בה המהלך בעל הכד פטור, מפני שהיה לו להסתכל. ואם היתה אפלה, או שמלא כל הדרך בדים פטור על שבירתה; ואם נתקל בה, הרי בעל הכד חיב. וכן כל כיוצא בזה.

יג, ז נשברה כדו ברשות הרבים, והחלק אחד בפנים או שלקה בתרסיה פטור מדיני אדם, לפי שהוא אנוס; וחיב בדיני שמים, מפני שלא סלק התרסים. והרי התרסים והמים בהפקר; ולא הפקיר אלא אחר שנאנס, ולפיכך פטור. ואם נתבונן לזכות בתרסיה, וחזק בהן אחר חיב. והוא הדין לנפלה גמלו ולא העמידה, וכל כיוצא בה. ואם חזקו פלים בכל אלו פטור, בין הפקיר בין לא הפקיר, כמו שבארנו.

יג, ח שני קדרין שהיו מהלכין בדרך זה אחר זה, ונתקל הראשון ונפל, ונתקל השני בראשון אם היה לראשון לעמוד, ולא עמד חיב בנזקו שלשני: שאף על פי שהוא אנוס בשעת נפילה, אינו אנוס בהיותו מוטל בדרך, והרי הוא יכול לעמוד. ואם לא היה לו לעמוד פטור, ואף על פי שלא הזחיר לזה שנתקל בו: מפני שהוא טרוד בנפשו.

יג, ט במה דברים אמורים שהוא חיב בנזקו שלשני, בשחזק גופו שלשני; אבל אם חזקו פליו, פטור, שאינו חיב על הפלים בבור, וכל תקלה תולדת בור היא כמו שבארנו.

יג, תקדרין ותזגגין וכיוצא בהן שהיו מהלכין
בדרך זה אחר זה, ונתקל הראשון ונפל, ונתקל
השני בראשון, והשלישי בשני, וכל אחד מהן
יש לו לעמד, ולא עמד הראשון חייב בנזקי גופו
שלשני, בין שהזק בגופו שלראשון המטל בין
שהזק במשאאו. והשני חייב בנזקי גופו
שלשלישי, אם הזק בגופו שלשני; אבל אם הזק
במשאאו שלשני שנפל, פטור, שחרי אומר לו
השני בור זה שהוא משאאי אין אני הכורה
אותו, שחרי הראשון הפיל השני עם משאאו.
ואם הזהירו זה את זה, פלן פטורין.

יג, יא נפל הראשון, והיה מטל לרחב הדרך,
ונתקל אחד בראשו ואחד ברגליו ואחד בבטנו
חרי הוא חייב בנזקי פלן: הואיל והיה לו לעמד,
ולא עמד.

יג, יב השופך את המים ברשות הרבים, והזק
בהן אחר חייב בנזקיו; ואם נטנפו פליו, פטור
במו שבארנו. נבלעו המים בארץ, ונשארה
הארץ חלקה, והחלק ונפל, והזק בקרקע חרי זה
חייב בנזקיו.

יג, יג כל אלו שפותקין ביבותיהן, וגורפין
מערותיהן אין להן רשות לשפך המים ברשות
הרבים, בימות החמה. אבל בימות הגשמים,
יש להן רשות לשפך; ואף על פי כן אם הזק
אדם או בהמה במים, חייבין נזק שלם.

יג, יד לא יוציא אדם תבנו וקשו לרשות הרבים,
כדי שידושו ויעשו לו זבל. ואם הוציא, קנסו
אותו חכמים שיהיו בהפקר, וכל הקודם בהן
זכה, מעת שנהדשו והשביחו; ואם קדם אדם,
וזכה בהן משעת הוצאה לרשות הרבים אין
מוציאין מידו. ואף על פי שהן בהפקר, אם הזק
בהן אדם או בהמה, חרי זה המוציא חייב לשלם.

יג, טו יש לכל אדם להוציא את הזבל והגללים
לרשות הרבים, בשעת הוצאת זבלים, ולצפר
אותן שם שלושים יום, כדי שיהיה נשוח פרגלי

אדם. ואף על פי כן אם הזיק, חייב לשלם. וחייבין
על זה הגלל משום גזל: פיון שאין בו שבה אם
נדוש, לא קנסו בו.

יג, טז אין שורין טיט ברשות הרבים, ואין
לובנים לבנים. אבל גובלין טיט ברשות
הרבים, אבל לא ללבנים. הבונה ברשות הרבים
המביא אבנים מביא, והבונה בונה; וכלן
שהזיקו, חייבין לשלם נזק שלם.

יג, יז החצב שהצב אבן ומסרה לסתת, והזק בה
אדם או בהמה הסתת חייב. וסתת שפוסר לחמור,
החמור חייב. מסר חמור לכתף, הכתף חייב. מסר
כתף לבונה, הבונה חייב. מסרה הבונה לזה
שמתקן ישיבתה בפניו, המתקן חייב. ואם אחר
שהעלוה על גבי דימום, נפלה והזיקה, והיו
עושיין בקבלנות פלן חייבין; ובשכורות האחרון
חייב, וכלן פטורין.

יג, יח הפותל והאילן שנפלו לרשות הרבים,
והזיקו פטור מלשלם, ואף על פי שהפקירן: לפי
שאינן דומים לבור, שחרי אין תחלתן להזיק.
ואם היו רעועין, בית דין קובעין לו זמן לקץ
את האילן ולסתר את הפותל; וכמה הזמן,
שלושים יום. נפלו בתוך הזמן, והזיקו פטור;
לאחר הזמן חייב, מפני ששהה אותן.

יג, יט המצניע את הקיץ ואת הזכוכית, והגודר
גדרו בקוצים, והפריח לרשות הרבים, והזק
אחר בהן חייב נזק שלם. ואם גדר גדרו בקוצים
בצמצום בתוך רשותו פטור, לפי שאין דרך
בני אדם להתחבר בפותלים.

יג, כ המצניע קוציו וזכוכיותיו בתוך פותלו
שלחברו, ובא בעל הפותל וסתר את פותלו,
ונפלו לרשות הרבים, והזיקו אם פותל רעוע
היה, המצניע חייב; ואם פותל פריא הוא, בעל
הפותל חייב.

יג, כא הסידים הראשונים היו מצניעין את
הקוצים ואת הזכוכית בתוך שדותיהן בעמק

שְׁלוּשָׁה טַפְחִים בְּאָרְזֵי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַעֲלֶם
הַמַּחְרָשָׁה. וְאַחֲרֵי שֶׁזָּרְפִּין אוֹתָן בְּאֵשׁ. וְאַחֲרֵי
מִשְׁלִיכִין אוֹתָן לַיָּם אוֹ לַנְּהַר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזְק בַּחַן
אָדָם.

יג, כב לא יִסְקַל אָדָם מִרְשׁוֹתָו לְרִשׁוֹת הַרְבִּיבִים.
וְאִין עוֹשִׂין חֲלָל תַּחַת רִשׁוֹת הַרְבִּיבִים, וְלֹא בּוֹרוֹת
וְלֹא שִׁיחִין וְלֹא מְעָרוֹת, וְאִם עַל פִּי שְׁהַעֲנֵלָה
יִכּוּלָה לְחַלְּףֵהּ עַל גְּבִיחָן וְחִיא טְעוּנָה אֲבָנִים,
שְׁמָא תַפְחַת מִלְמַטָּה שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. וְהַחֹפֵר בּוֹר
לְצַרְפֵי רַבִּים, מִתֵּר.

יג, כג אִין מוֹצִיאִין זִיזִין וּבְצוּצְטְרִיזוֹת לְרִשׁוֹת
הַרְבִּיבִים, אִלָּא אִם כֵּן הָיוּ לְמַעַלָּה מִגִּמְלָה וְרוֹכְבוֹ:
וְחֹא, שֶׁלֹּא יֵאָפִיל הַדֶּרֶךְ עַל בְּנֵי רִשׁוֹת הַרְבִּיבִים.
וְאִם רָצָה, כּוֹנֵם לְתוֹךְ שְׁלוֹ וּמוֹצִיא. כִּנְסָ, וְלֹא
הוֹצִיא חֲרִי זֶה מוֹצִיא כָּל זְמַן שְׁיִרְצָה; אֲבָל אִינוּ
יִכּוּל לְהַחֲזִיר כּוֹתְלִים לְמִקְוֵמָן לְעוֹלָם שְׁכַל מְצַר
שְׁהַחֲזִיקוּ בּוֹ רַבִּים, אֲסוּר לְקַלְקְלוֹ.

יג, כד לָקַח חֲצֵר, וְכֵה זִיזִין וּבְצוּצְטְרִיזוֹת יוֹצְאוֹת
לְרִשׁוֹת הַרְבִּיבִים חֲרִי זֶה בְּחֻזְקָתָהּ; וְאִם נִפְלָה, חוֹזֵר
וּבוֹנֵה אוֹתָהּ כְּשֶׁחִיתָהּ.

יג, כה אִילָן שֶׁחֹא נֹטָה לְרִשׁוֹת הַרְבִּיבִים קוֹצֵץ,
כְּדֵי שֶׁיִּחְיֶה הַגִּמְלָה עוֹבֵר בְּרוֹכְבוֹ. וּמִנִּיחִין מְקוֹם
כְּנִיז מִשְׁתֵּי שְׁפִתוֹת הַנְּהַר, כְּרַחֵב כְּתַפֵּי הַמְּלָחִים
שְׁיִזְרְדִין שָׁם וּמוֹשְׁכִין הַסְּפִינָה. וְכָל אִילָן
הַנִּמְצָא בְּרַחֵב זֶה, קוֹצֵצִין אוֹתוֹ מִיָּד; וְאִין
מִתְרִין בְּכַעֲלִיו, שְׁחָרִי מְעַבֵּב מוֹשְׁכֵי הַסְּפִינָה.

יג, כו מִי שֶׁחִיתָה דֶּרֶךְ הַרְבִּיבִים עוֹבְרַת בְּתוֹךְ
שְׂדֵהוּ נִטְלָה, וְנָתַן לָהֶן מִן הַצֵּד מַה שֶּׁנָּתַן נָתַן,
וְזָכוּ בּוֹ; וְזֶה שֶׁנִּטְלָה, לֹא זָכָה בּוֹ. וְכַמֵּה רַחֵב דֶּרֶךְ
הַרְבִּיבִים, אִין פְּחוֹת מִשֵּׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה.

הַלְכוֹת נִזְקֵי מִמּוֹן פֶּרֶק יד

יד, א הַמְדֹלִיק בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֵבְרוֹ, וְעָבְרָה הַדִּלְקָה
חֵיב לְשַׁלֵּם נִזְק שְׁלֹם, שְׁנַאמַר "כִּי-תֵצֵא אִישׁ...
שְׁלֹם יִשְׁלֹם, הַמְבַעֵר אֶת-הַבְּעֵרָה". וְהַבְּעֵרָה
מֵאֲבוֹת נִזְקִים הִיא.

יד, ב הַדֹּלִיק בְּתוֹךְ רִשׁוֹתָו צָרִיף לְהַרְחִיק מִסּוֹף
הַמְצַר, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַעֲבֹר הַדִּלְקָה לְשְׂדֵה חֵבְרוֹ.
וְכַמֵּה שְׁעוֹר הַהַרְחָקָה, חֵבֵל לְפִי גְבַחָה שְׁלִדְלָקָה.
וְאִם לֹא הַרְחִיק כְּרֹאוֹי, וְעָבְרָה הָאֵשׁ וְהַזִּיקָה חֵיב
לְשַׁלֵּם נִזְק שְׁלֹם; הַרְחִיק כְּרֹאוֹי, וְעָבְרָה וְהַזִּיקָה
כְּטוּר, שְׂוֹף מִכָּה בִּיְדֵי שָׁמַיִם הִיא.

יד, ג וְכֵן אִם עָבְרָה נֶהַר אוֹ שְׁלוּלִית שֵׁישׁ בַּחַן
מִיָּם, וְרַחֲפָן שְׁמוּנָה אֲמוֹת כְּטוּר. עָבְרָה גֵּדֵר
אוֹמְדִין גְּבַהַּ הַגֵּדֵר, וְגִבָּה הַדִּלְקָה, וְהַעֲצִים אוֹ
הַקּוֹצִים הַמְצוּיִין שָׁם: אִם אִינָה רְאוּיָה לְעֵבֵר,
כְּטוּר; וְאִם רְאוּיָה לְעֵבֵר, חֵיב.

יד, ד בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים, כְּאִשׁ הַקּוֹדֶחַת. אֲבָל
אִם הָיָה לָהּ לַחֵב גְּדוֹל, הָעוֹלָה וְנִכְפַּף מִגְּבַהַּ עֲלִית
חֲלָחֵב, וְחָיו הַעֲצִים מְצוּיִין שָׁם אִין לָהּ אֲמוּד;
אִלָּא אֲפִלּוֹ עָבְרָה אֶלֶף אַמָּה, חֵיב.

יד, ה נִפְלָה דִּלְקָה בְּחֲצֵרוֹ, וְנִפְלָה גֵּדֵר שֶׁלֹּא מִחֲמַת
הַדִּלְקָה, וְעָבְרָה וְהַדִּלְקָה בְּחֲצֵר אַחֶרֶת אִם הָיָה
יִכּוּל לְגֵדֵר הַגֵּדֵר שֶׁנִּפְלָה, וְלֹא גֵּדְרוֹ חֵיב. לְמַה
הַדְּבָר דּוּמָה: לְשׁוֹרוֹ שְׁיִצָּא וְהַזִּיק שְׁחִיחָ לּוֹ
לְשִׁמּוֹרוֹ, וְלֹא שְׁמָרוֹ.

יד, ו הַשּׁוֹלַח אֶת הַבְּעֵרָה בְּיַד חֵרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן
כְּטוּר מְדִינַי אָדָם, וְחֵיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם. בְּמַה
דְּבָרִים אֲמוּרִים, שְׁמִסֵּר לָהֶן גְּחֻלַּת וְלַבּוּיָה, שְׁדַרְךָ
הַגְּחֻלַּת לְהַכְּבוֹת מֵאֵלֶיהָ, כְּדָם שֶׁתַּעֲבֹר וְתִדְלִיק.
אֲבָל אִם מָסַר לָהֶן שְׁלֵחֶבֶת חֵיב, שְׁחָרִי מְעַשְׂיוֹ
גְּרָמוֹ.

יד, ז שֶׁלַּח אֶת הַבְּעֵרָה בְּיַד פְּקֻחַ זֶה הַפְּקֻחַ
שֶׁהַבְּעִיר חֵיב לְשַׁלֵּם, וְהַשּׁוֹלַח כְּטוּר. וְכֵן אִם
הִנִּיחַ שׁוֹמֵר לְשׁוֹמֵר הַבְּעֵרָה, הַשּׁוֹמֵר חֵיב.

יד, ח אֶחָד הִבִּיא אֶת הָאוּר, וְאֶחָד הִבִּיא אֶת
הַעֲצִים הַמְּבִיא אֶת הַעֲצִים חֵיב. אֶחָד הִבִּיא אֶת
הַעֲצִים, וְאֶחָד הִבִּיא אֶת הָאוּר הַמְּבִיא אֶת הָאוּר
חֵיב. כִּי אַחֵר וְלַבּוּיָה, הַמְּלַפֵּה חֵיב. לְפָתוֹ רוּחַ
שְׁאִינָה מְצוּיָה תְּכוּיָה, חֲרִי כִּלְוֵן כְּטוּרִין; לְבַת,
וְלְפָתוֹ חֲרוּחַ חֵיב: שְׁחָרִי הוּא גְּרָם; וְכָל חֲגוּרָם

להזיק, משלם נזק שלם מן היפה שבנכסיו
בשאר כל המזיקין.

יד, ט אש שיצאה ואכלה עצים או אבנים או
עפר חיב לשלם, שנאמר "ומצאה קצים... או
השדה". אכלה גדיש וכיוצא בו, והיו פלים
טמונים בתוך הגדיש אם היו בגוף מורגנים וכלי
בקר וכיוצא בהן מדברים שדרך אנשי השדה
לטמן אותן בגדיש, חיב לשלם; היו בגדים וכלי
זוכית וכיוצא בהן, פטור על הפלים.

יד, בפוח דברים אמורים, במדליק בתוך שדה
חברו. אבל במדליק בתוך שלו, ועברה לשדה
חברו פטור על הפלים הטמונים בגדיש; אבל
משלם הוא שעור מקום הפלים, ורואין אותו
באלו הוא מלא גדיש שלחטים או שלשעורים.

יד, יא המדליק בתוך שדה חברו, ויצאת האש
ונאכל הגדיש, והיה גדי כפות לו ועבר סמוך
לו, ונשרף עמו חיב, שכן דרך בני אדם לעשות
בגדיש. היה עבר כפות לו וגדי סמוך לו, ונשרף
עמו פטור.

יד, יב המשאיל מקום לחברו, והגדיש בו,
והטמין פלים, והדליק המשאיל ושרף הגדיש
אינו משלם אלא דמי גדיש בלבד. השאילו
מקום להגדיש חטים, והגדיש שעורים, או
להגדיש שעורים, והגדיש חטים, או שהגדיש
חטים, וחפן בשעורים, או שהגדיש שעורים,
וחפן בחטים אינו משלם אלא דמי שעורים
בלבד.

יד, יג המדליק את הפירה שלחברו משלם כל
מה שבתוכה, שכן דרך בני אדם להניח כל
פליהם וכל הפציהם בפתים. וכל שיטען בעל
הבית חרי זה נשבע בנקיטת חפין, ונוטל;

ושבועה זו, מדברי סופרים כמו שיתבאר:
ובלבד שיטען דברים שהוא אמור בהן, או
שהוא אמור להיות אותן הדברים שטען פקדון
אצלו.

יד, יד גמל שהוא טעון פשתן, ועובר ברשות
חברים, ונכנס פשתנו לתוך החנות, ודלקה
בנרו שלחנוני, והדליק את כל הפירה בעל
הגמל חיב, מפני שהרבה במשאוי: בין שעמדה
הבהמה, בין שלא עמדה. הניח החנוני נרו
מבחוץ החנוני חיב אף בדמי פשתן, מפני
שהניח נרו מבחוץ: ואפלו נר חנפה, היה לו
לישב ולשמר.

יד, טו הכופת קמתו שלחברו לפני האש, עד
שתדלק אם אין האש מוגעת לה, אלא ברוח
שאינה מצויה פטור מדיני אדם, וחיב בדיני
שמים. והטומן קמתו שלחברו בעפר או בתבן,
ועברה האש ואכלה אותה חרי זה הטומן פטור
מדיני אדם, וחיב בדיני שמים: מפני שהמדליק
את האש פטור על הטמון.

יד, טז אש שעברה והזיקה את האדם, וחבלה בו
חרי המבעיר חיב בנזקיו ובשבתו וברפוי
ובצערו ובבשתו, באלו הזיקו בידו: שאם על
פי שאש ממונו הוא, חרי הוא פמי שהזיק
בהציו. אבל אם הזיקה בהמתו או בורו את
האדם, אינו חיב אלא בנזק בלבד כמו
שבארנו.

יד, יז כל תולדות האש, חרי הן פאש. פיחד:
הניח אבן או ספין או משא פראש גנו, ונפלו
ברוח מצויה והזיקו חיב לשלם נזק שלם: שכל
אלו וכיוצא בהן, תולדות הפערה הן. ואם נפלו
ברוח שאינה מצויה והזיקו, פטור.

הלכות גנבה

יש בכללן שבע מצוות שתי מצוות עשה, וחמש מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטין: שלא לגנב ממונו; דין הגנב; לצדק
המאוננים עם המשקלות; שלא יעשה עול במדות ובמשקלות; שלא יהיה לאדם אבן ואבן איפה ואיפה, אף על פי
שאינו לוחק ונותן בהן; שלא יסוג גבול; שלא לגנב נפשות. ובאר מצוות אלו בפרקים אלו.

הַלְפוֹת גְּנוּבָה פָּרָק א

א,א כַּל הַגְּנוּב מִמּוֹן מִשׁוּדָה פְּרוּטָה וּמַעֲלָה עֹזֵבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא, תִגְנְבוּ". וְאִין לִזְקִין עַל לֹא זֶה, שְׁחֵרֵי נִתָּן לְתַשְׁלוּמִין, שְׁחַגְנוּב, חֵיבָה אֹתוֹ תּוֹרָה לְשָׁלֵם. וְאַחַד הַגְּנוּב מִמּוֹן יִשְׂרָאֵל, אִזְּ הַגְּנוּב מִמּוֹן גּוֹי עֹזֵבֵר עֲבוּדָה זָרָה; וְאַחַד הַגְּנוּב אֶת הַגְּדוּל, אִזְּ אֶת הַקְּטָן.

א,ב אָסוּר לְגַנֵּב כָּל שֶׁהוּא, דִּין תּוֹרָה. וְאָסוּר לְגַנֵּב דְּרָף שְׁחֹק, אִזְּ לְגַנֵּב עַל מְנַת לְחַזְזוֹר, אִזְּ לְגַנֵּב עַל מְנַת לְשָׁלֵם: הַכֹּל אָסוּר, שְׁלֹא יִרְגִיל עֲצָמוֹ בְּכַף.

א,ג אִיזָה הוּא גְּנוּב זֶה הַלּוֹקָח מִמּוֹן אָדָם בִּפְתָר וְאִין הַפְּעֵלִים יוֹדְעִין, כְּגוֹן הַפּוֹשֵׁט יָדוֹ לְתוֹף כִּים חִבְרוּ וְלָקַח מַעוֹתָיו וְאִין הַפְּעֵלִים רוֹאִין; וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזָה. אֲבָל אִם לָקַח בְּגִלּוֹי וּבְפִרְהָסָהּ וּבְחֹק יָד, אִין זֶה גְּנוּב אֵלָּא גְּזֻלָּה; לְפִיכָּךְ לְסֻטִים מִזִּין שְׁגָנוּב אִינוּ גְּזֻלָּן אֵלָּא גְּנוּב, אִף עַל כִּי שְׁחַפְּעִלִים יוֹדְעִין בְּשַׁעַת שְׁגָנוּב.

א,ד גְּנוּב שֶׁהֵעִידוּ עָלָיו עֵדִים כְּשָׂרִים שְׁגָנוּב, חֵיב לְשָׁלֵם שְׁנַיִם לְבַעַל הַגְּנוּבָה: אִם גְּנוּב דִּינָר, מְשָׁלֵם שְׁנַיִם; גְּנוּב חֲמוֹר אִזְּ כֶּסֶת אוֹ גְּמַל, מְשָׁלֵם שְׁנַיִם בְּדָמָיָה. נִמְצָא מִכְּסִיד כְּשֶׁעוֹר שֶׁכָּפֵשׁ לְחַסֵּר אֶת חִבְרוּ.

א,ה הַגְּנוּב שֶׁחֹדָה מִעֲצָמוֹ שְׁגָנוּב מְשָׁלֵם אֶת הַקְּרָן, וּפְטוּר מִן הַכֶּפֶל: שֶׁנֶּאֱמַר "אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹהִים, יִשְׁלַם שְׁנַיִם לְרַעְהוּ", לֹא הַמְרָשִׁיעַ אֶת עֲצָמוֹ מְשָׁלֵם שְׁנַיִם. וְהוּא תְּדִין לְכָל הַקְּנֻסוֹת, שֶׁחֲמוּדָה בְּהֵן פְּטוּר.

א,ו תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל נֹחֲגִין כֶּפֶל, חוּץ מִשָּׁה וְשׂוֹר: שֶׁחַגְנוּב אֶת הַשָּׂה אוֹ אֶת הַשׂוֹר, וְטָבַח אוֹ מָכַר מְשָׁלֵם עַל הַשָּׂה תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה, וְעַל הַשׂוֹר תַּשְׁלוּמֵי חֲמִשָּׁה.

א,ז אַחַר הָאִישׁ וְאַחַר הָאִשָּׁה שְׁגָנוּבוּ, חֵיבִין לְשָׁלֵם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. הִיתָה אִשָּׁת אִישׁ שְׂאִין לָהּ לְשָׁלֵם חֲרֵי הַכֶּפֶל

עָלֶיהָ חוּב עַד שֶׁתִּתְגַּרֵּשׁ אוֹ יָמוּת בְּעֵלָהּ, וּבֵית דִּין נִפְרָעִין מִמֶּנָּה. וְקָטָן שְׁגָנוּב פְּטוּר מִן הַכֶּפֶל, וּמַחְזִירִין דְּבַר הַגְּנוּב מִמֶּנּוּ; וְאִם אֶבְדּוּ אִינוּ חֵיב לְשָׁלֵם אִף הַקְּרָן, וְאַפְלוּ לְאַחַר שֶׁהִגְדִּיל.

א,ח הָעֶבֶד שְׁגָנוּב, פְּטוּר מִן הַכֶּפֶל. וּבְעָלָיו פְּטוּרִין שְׂאִין אָדָם חֵיב עַל נִזְקוֹ עֲבָדָיו, אִף עַל כִּי שָׁחַן מִמּוֹנוֹ, מִפְּנֵי שִׂישׁ בְּהֵן דַּעַת, וְאִינוּ יְכוּל לְשַׁמְרָן: שְׂאִם יִכְעִיסֵנוּ רַבּוֹ, יִלָּךְ וְיִדְלִיק גְּדִישׁ בְּאַלְפֵי דִינָר וּכְיוֹצֵא בָּזָה מִשְׁאֵר נִזְקִין. נִשְׁתַּחֲרַר הָעֶבֶד, חֵיב לְשָׁלֵם אֶת הַכֶּפֶל.

א,ט רֹאֵי לְבֵית דִּין לְהַפּוֹת אֶת הַקְּטָנִים עַל הַגְּנוּבָה כִּפִּי כּוֹחַ הַקְּטָן, כִּדִּי שְׁלֹא יִהְיוּ רְגִילִין בְּהֵן; וְכֵן אִם הִזְקוּ שְׂאֵר נִזְקִין. וְכֵן מִכִּין אֶת הָעֲבָדִים שְׁגָנוּבוּ אוֹ שֶׁהִזְקוּ מִכָּה רַבָּה, כִּדִּי שְׁלֹא יִהְיוּ מְשַׁלְּחֵת לְהִזְקֵן.

א,י הִיתָה הַגְּנוּבָה בֵּית הַגְּנוּב וְהַשְּׂפִיחָה מֵאֵלֶיהָ, כְּגוֹן כִּבְשָׁה שִׁילָדָה, וּגְזֻזָּה מְשָׁלֵם אוֹתָהּ, וְאֶת גְּזוּתֶיהָ וְאֶת וְלִדוֹתֶיהָ; וְאִם אַחַר יֵאוּשׁ יִלָּדָה וּגְזֻזָּה, מְשָׁלֵם כְּשַׁעַת הַגְּנוּבָה.

א,יא הוֹצִיא עָלֶיהָ הוֹצֵאוֹת וְהַשְּׂפִיחָה, כְּגוֹן שְׂפִטָּם אוֹתָהּ חֲרֵי הַשְּׂבָח שֶׁלְגָנוּב, אֶפְלוּ לְפָנָי יֵאוּשׁ; וּכְשֶׁמַּחְזִיר הַגְּנוּבָה עִם הַכֶּפֶל, נוֹטֵל הַשְּׂבָח מִן הַפְּעֵלִים אוֹ מִחֲשָׁבִין לוֹ מִן הַכֶּפֶל.

א,יב הַגְּנוּבָה עֲצָמָה שֶׁהוּא בֵּית הַגְּנוּב, וְלֹא נִשְׁתַּנֵּת חוּזְרָת לְבַעֲלֶיהָ, כִּין לְפָנָי יֵאוּשׁ כִּין לְאַחַר יֵאוּשׁ, אֵלָּא שְׂאֵחַר יֵאוּשׁ, הַשְּׂבָח לְגָנוּב כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. נִשְׁתַּנֵּת הַגְּנוּבָה בֵּית הַגְּנוּב קִנְיָה וְקָנָה שְׂבָחָהּ, וְאַפְלוּ לְפָנָי יֵאוּשׁ; וְאִינוּ מְשָׁלֵם אֵלָּא דָּמַיִם.

א,יג גְּנוּב כְּחוּשָׁה וְהַשְּׂמִינָה, אוֹ שְׂמִנָּה וְהַכְּחִישָׁה מְשָׁלֵם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל אוֹ תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה, כְּשַׁעַת הַגְּנוּבָה. גְּנוּב טָלָה וְנִעְשָׂה אֵיל, עֲגָל וְנִעְשָׂה שׂוֹר מְשָׁלֵם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, כְּשַׁעַת הַגְּנוּבָה; טָבַחוּ אוֹ מָכְרוּ אַחַר שֶׁהִגְדִּיל נִעְשָׂה שְׁנַיִם כִּדָּר, וְקָנְחוּ, וְשָׁלוּ הוּא טוֹבַח וְשָׁלוּ הוּא

מוכר, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה. איר גנב בהמה או פלי וכיוצא בהן, ובשעת הגנבה היה שווה ארבעה, ועכשו בשעת עמידה בדין שווה שנים משלם קרן בשעת הגנבה, ותשלומי כפל או ארבעה וחמשה בשעת עמידה בדין. היה שווה בשעת הגנבה שנים, ובשעת עמידה בדין ארבעה אם שחט או מכר או שבר הפלי או אבדו, משלם תשלומי כפל או ארבעה וחמשה בשעת עמידה בדין. ואם מתה הבהמה או אבד הפלי מאליו, משלם תשלומי כפל בשעת הגנבה.

א,טו מי שגנב פלי ושברו או פחתו, או נשבר או נפחת מאליו אין שמוין לו הפחת: אלא רואין במה היה שווה הפלי, ומשלם לבעלים שנים בדמיו, והפלי השבור יהיה לגנב. וכן כל כיוצא בזה. ואם רצו הבעלים לטל הפלי השבור, וישלם להם הפחת והכפל שומעין להן.

א,טז הגנב וטבח או מכר לפני יאוש בעלים אף על פי שלא קנה לזקת, וחרו הגנבה חוזרת בעצמה מיד הלזקת חרי זה משלם תשלומי ארבעה וחמשה; ואין צריך לומר אם טבח או מכר לאחר יאוש שהוא משלם תשלומי ארבעה וחמשה, שחרי הועיל במעשיו וקנה הלזקת.

א,יז הגנב מאחר הגנב אף על פי שנתיאשו הבעלים, אינו משלם תשלומי כפל; ואם טבח ומכר, אינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה: לגנב הראשון אינו משלם, שחרי דין הבהמה הזאת לחזר בעיניה לבעלים ולא קניה הגנב; ולא לבעלים אינו חייב לשלם הכפל או ארבעה וחמשה, מפני שלא גנב מרשותו.

א,יח גנב וטבח, ובא גנב אחר וגנב הטבח משלם תשלומי כפל לגנב הראשון, שחרי קנה בשנוי מעשה; וגנב הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

א,יט גנב ומכר, ובא אחר וגנב מן הלזקת אם

נתיאשו הבעלים חרי הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה, והגנב השני משלם תשלומי כפל; ואם לא נתיאשו הבעלים, אין האחרון משלם אלא קרן בלבד.

הלכות גנבה פרק ב

ב,א הגנב את הגוי, או שגנב נכסי הקדוש אינו משלם אלא הקרן בלבד: שנאמר "ישלם שנים לרעהו" "לרעהו" ולא להקדוש, "לרעהו" ולא לגוי. וכן הגנב קדשים מבית בעליהן בין קדשי קדשים בין קדשים קלים, בין קדשים שאין הבעלים חייבין באחריותן בין קדשים שהבעלים חייבין באחריותן חרי זה פטור מן הכפל ומתשלומי ארבעה וחמשה: שנאמר "וגנב מבית האיש", ולא מבית הקדוש.

ב,ב וכן הגנב עבדים ושטרות וקרקעות, אינו משלם תשלומי כפל: שלא חיבה תורה הכפל אלא במטלטלין שגופן ממוזן, שנאמר "על-שור על-חמור על-שה על-שלמה"; אבל העבדים הקשו לקרקעות, שנאמר "והתנחלתם אתם", והשטרות, אין גופן ממוזן.

ב,ג הגנב פטר חמור של חברו קדם שיפדה, משלם תשלומי כפל לבעלים, שאף על פי שאינו עכשו שלו, ראוי הוא להיותו לו לאחר שיפדה. ב,ד הגנב טבלו של חברו ואכלו, משלם לו דמי טבלו. וכן אם גנב חלבו ואכלו, משלם לו דמי חלבו. גנב תרומה מבעליה הישראליים שחפרישוה, אינו משלם תשלומי כפל, שאין להן בה אלא טובת הנאה, וטובת הנאה אינה ממוזן.

ב,ה הגנב משל אביו, וטבח או מכר, ואחר כך מת אביו משלם לו תשלומי ארבעה וחמשה. ואם מת אביו, ואחר כך טבח או מכר משלם תשלומי כפל, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

ב,ו גנב וטבח או מכר, ואחר כך הקדיש משלם

תִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה; וְאִם הִקְדִּישׁ, וְאַחַר כֵּן
טָבַח אִו מָכַר אֹתָּהּ עַל פִּי שְׁחֵקְדִישׁוֹ קְדוּשִׁים קָדְשִׁים
מִשְׁלָם תִּשְׁלֹמִי כִּפְלַי, וְאִינוּ מִשְׁלָם תִּשְׁלֹמִי
אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה.

בְּזוֹ בַּמָּוָה דְּבָרִים אָמַרְתִּים, בְּשֵׁחֵקְדִישׁ אַחַר
יְאֹשֵׁ. אָבֵל אִם הִקְדִּישׁ לִפְנֵי יְאֹשֵׁ, אִינוּ קְדוּשָׁה;
וְאִם טָבַח אִו מָכַר, מִשְׁלָם תִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה
וַחֲמִשָּׁה.

בַּיּוֹם הַקְּדִישׁוֹהוּ הַבְּעָלִים, וְהוּא בְּבֵית הַגִּזְבִּי אִינוּ
קְדוּשָׁה לְפִי שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתָּךְ, וְאִם עַל פִּי שְׁלֹא
נִתְיָאֲשׁוּ; וְאִם טָבַח אִו מָכַר, אֲפִלּוּ אַחַר הִקְדִּישׁוֹ
מִשְׁלָם תִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה.

בְּטוֹ הַשְּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ, וְהַגִּזְזִי, וְהַמְּעַקֵּר
מִשְׁלָם תִּשְׁלֹמִי כִּפְלַי בְּלִבָּר. אָבֵל אִם שָׁחַט
לְרַפּוּאָה, אִו לְכִלְבִּים, אִו שְׁנַמְצָאת טְרֵפָה, אִו
שִׁשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה מִשְׁלָם תִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה
וַחֲמִשָּׁה, אִם עַל פִּי שִׁחֲלוּן שֶׁנִּשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה
אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה: הוֹאִיל וְאֲסוּרִין מִדְּבָרֵיהֶם, הֲרִי
זֶה חַיִּב לְשָׁלֵם תִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה.

בִּי וְכֵן הַגִּזְבִּי כִּלְאִים הֵבֵא מִן הַשָּׂה וּמִמִּין אַחַר,
אִו שְׁגָב טְרֵפָה, אִו קַטְעָה, אִו חֲגֻרָה, אִו סוּמָה,
אִו בְּחֵמַת הַשְּׂתֵפִין, וְטָבַח אִו מָכַר מִשְׁלָם
תִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה.

בִּי אִם גִּזְבִּי וְנִתְן לְאַחַר בְּמִתְנָה, אִו שְׁנִתְן לְאַחַר
לְטָבַח וְטָבַח, אִו שְׁנִתְן לְאַחַר לְמָכַר לִו וּמָכַר
הָאֲחֵר, גִּזְבִּי וְחֲקִיף, גִּזְבִּי וְחֲחִלִּיף, גִּזְבִּי וּפְרַע
בְּחֻקָּפוֹ, אִו שִׁשְׁלַחוּ סְבִלּוֹנוֹת לְבֵית חָמוֹי מִשְׁלָם
תִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה.

בִּיב גִּזְבִּי וּמָכַר, וְהִקְנָה לְלוֹקַח לְאַחַר שְׁלוֹשִׁים
יוֹם, וּבִתְלוֹף שְׁלוֹשִׁים יוֹם הִכָּר הַגִּזְבִּי אִינוּ מִשְׁלָם
אֲלֵא כִּפְלַי. מָכַרוּ חוּיִן מֵאַחַד מִמֵּנֵהּ בּוֹ, אִו חוּיִן
מִיָּדוֹ אִו רִגְלוֹ, כָּלְלוּ שְׁלֵדְבָר שֶׁשִּׁיר בּוֹ דְּבָר
הַנִּתָּר עִמּוֹ בְּשִׁחִיטָה פְּטוּר מִתִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה
וַחֲמִשָּׁה. וְאִם מָכַרוּ חוּיִן מִגִּזְזֵיהֶם, אִו חוּיִן מִקְרָנֵיהֶם
חַיִּב בְּתִשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה, שְׁאִין אֲלוֹ

נִתְרִין עִמּוֹ בְּשִׁחִיטָה.

בִּיב גִּזְבִּי וּקְטַע מִמֵּנֵה אַבְרָ, וְאַחַר כֵּן מָכַרְהָ,
אִו שְׁמִכְרָה חוּיִן מִמֵּלֵאכֶתֶתָהּ, אִו שְׁמִכְרָה חוּיִן
מִשְׁלוֹשִׁים יוֹם אִין מוֹצִיאִין מִמֵּנֵהּ תִּשְׁלֹמִי
אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה; וְאִם תָּפַס הַגִּזְזִי, אִין מוֹצִיאִין
מִיָּדוֹ. מָכַרוּ, וְהִתְתָּה לוֹ בּוֹ שְׂתֵפּוֹת פְּטוּר
מִתִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה.

בִּיב שְׂתֵפִין שְׁגָבֵהוּ וְטָבַח אַחַד מֵהֶם, אִו מָכַר
מִדַּעַת הַכֹּרֵן מִשְׁלָמִין תִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה;
וְאִם עָשָׂה שְׁלֹא מִדַּעַת הַכֹּרֵן פְּטוּרִין מִתִּשְׁלֹמִי
אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה, וְחַיִּבִין כִּפְלַי.

בְּטוֹ גִּזְבִּי וְעָמַד בְּדִין, וְאָמְרוּ לוֹ הַדִּינִין צֵא תֵּן
לוֹ מָה שְׁגָבֵתָּ, וַיֵּצֵא וְאַחַר כֵּן טָבַח אִו מָכַר
פְּטוּר מִתִּשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה. אָמְרוּ לוֹ חַיִּב
אֶתָּה לְתֵן לוֹ, וְטָבַח אִו מָכַר אַחַר כֵּן הֲרִי זֶה
חַיִּב בְּתִשְׁלֹמִי אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה: הוֹאִיל וְלֹא
חָתְבוּ הַדִּין עָלָיו, עֲדִין עוֹמֵד הוּא בְּגִזְבֵּתוֹ.

בְּטוֹ הַגִּזְבִּי בְּרִשׁוֹת הַבְּעָלִים הוֹאִיל וְהַגִּזְבִּי
עֲדִין הִיא בְּרִשׁוֹתָּךְ, פְּטוּר מִן הַכִּפְלַי; וְכֵן אִם
טָבַח וּמָכַר שֵׁם בְּרִשׁוֹתָּךְ, פְּטוּר. וְאִם הִגְבִּיָּה
הַגִּזְבִּי נִתְחַיֵּב מִשׁוּם גִּזְבִּי, אִם עַל פִּי שְׁעֲדִין לֹא
הוֹצִיאָה מִרִשׁוֹת הַבְּעָלִים.

בִּיב פִּיעַד: גִּזְבִּי טָלַח מִן הַדִּיר, וְהִיָּה מוֹשְׁכוֹ
וַיֵּצֵא, וּמִת בְּרִשׁוֹת הַבְּעָלִים פְּטוּר; הַגְּבִיָּהוּ אִו
הוֹצִיאָה מִרִשׁוֹת הַבְּעָלִים, וּמִת חַיִּב. נִתְנָה שֵׁם
בְּבֵית הַבְּעָלִים לְכַוֵּרֵת בְּנֵהוּ, וְלִבְעַל חוֹבּוֹ, אִו
לְשׁוֹמֵר חֲנֹם, וְלְשׁוֹאֵל, לְנֹשֵׂא שְׂכָר, וְלְשׁוֹכֵר,
וְהִיָּה מוֹשְׁכוֹ זֶה שְׁנִתְן לוֹ וּמִת פְּטוּר הַשׁוֹמֵר.
הַגְּבִיָּהוּ אִו שְׁהוֹצִיאָה מִרִשׁוֹת הַבְּעָלִים, וּמִת חַיִּב
הַשׁוֹמֵר אִו בְּעַל חֲחוּב שְׁנִתְן לוֹ, מִפְּנֵי שְׁעֲדִין
לֹא הוֹצִיאָה הַגִּזְבִּי מִרִשׁוֹת הַבְּעָלִים.

בִּיב הִיָּה הָעֵדֵר בִּיעַר בִּיּוֹן שֶׁהִפִּישׁ אֶת הַבְּחֵמָה
וְטָמְנָהּ בְּתוֹךְ הָאֵילָנוֹת וְהַעֲצִים, חַיִּב בְּתִשְׁלֹמִי
כִּפְלַי; וְאִם טָבַחָהּ אִו מָכַרְהָ שֵׁם, מִשְׁלָם תִּשְׁלֹמִי
אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה.

ב,יט גַּנֵּב בְּרִשּׁוֹת הַבְּעָלִים, וְאַחַר שִׁידְעוּ
שֶׁגִּנְבָה הוֹצִיָאָה וּטְבַחָהּ אוֹ מִכְרָהּ חוּץ
מִרְשׁוֹתָי, אוֹ שֶׁגִּנְבָה וְהוֹצִיָא חוּץ מִרְשׁוֹתָי, וּטְבַח
אוֹ מָכַר בְּרִשׁוֹתַי מִשְׁלָם תְּשַׁלְּמוּ אֶרְבָּעָה
וְחֻמְשָׁה.

הַלְבוֹת גִּנְבָה פֶּרֶק ג

ג,א כָּבֹד בְּאֲרָנוֹ בַּהֲלָבוֹת נִעְרָה, שְׁכַל הָעוֹשֶׂה
עֲבָרָה שֵׁישׁ בָּהּ עוֹזֵן מִיתַת בֵּית דִּין וְתִשְׁלֹמִין
אֵינּוּ מִשְׁלָם, אִם עַל פִּי שְׁחִיָה שׁוֹגֵג. וְהָעוֹשֶׂה
עֲבָרָה שֶׁנִּתְחַיֵּב בָּהּ מִלְּקוֹת וְתִשְׁלֹמִין לֹקָה
וְאֵינּוּ מִשְׁלָם, לְפִי שְׂאִין אָדָם לֹקָה וּמִשְׁלָם;
לְפִיכֵן אִם הָיָה שׁוֹגֵג, אוֹ לֹא הִתְרוּ בּוֹ מִשְׁלָם
וְאֵינּוּ לֹקָה.

ג,ב בַּמָּוֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁנְת־חַיִּב בֵּית־שְׁלֹמִין
עִם עוֹזֵן מִיתַת בֵּית דִּין כְּאַחַת, אוֹ שִׁנְת־חַיִּב
תְּשַׁלְּמוּ וּמִלְּקוֹת כְּבֵית אַחַת. אֲבָל אִם נִתְחַיֵּב
בֵּית־שְׁלֹמִין, וְאַחַר כֵּן נִתְחַיֵּב בְּמִיתַת בֵּית דִּין
אוֹ בְּמִלְּקוֹת, אוֹ שִׁנְת־חַיִּב מִלְּקוֹת אוֹ מִיתַת בֵּית
דִּין, וְאַחַר כֵּן נִתְחַיֵּב בֵּית־שְׁלֹמִין חָרִי זֶה לֹקָה
וּמִשְׁלָם וּמֵת.

ג,ג כִּיצַד: זֶרֶק חֵץ בַּשַּׁבָּת מִתְחַלֵּת אֶרְבַּע לְסוּף
אֶרְבַּע וְקָרַע בְּגָד חֶבְרוֹ בַּהֲלִיכָתוֹ, אוֹ שֶׁחֲדָלִיק
גְּדִישׁ חֶבְרוֹ בַּשַּׁבָּת, אוֹ שֶׁגִּנְבָה פִּים בַּשַּׁבָּת וְהָיָה
מְגֻרָרוֹ עַד שֶׁהוֹצִיָאוּ מִרְשׁוֹת הַבְּעָלִים שֶׁהָיָה
רִשׁוֹת הַיְחִיד לְרִשׁוֹת הַרְבִּים וְאֶבְדוֹ שֵׁם חָרִי זֶה
פְּטוּר מִן הַתְּשַׁלְּמוּן: שְׂאֵסוּר שַׁבָּת וְאֵסוּר גִּנְבָה
וְחֹק בְּאִין כְּאַחַת.

ג,ד אֲבָל אִם גִּנְבָה פִּים בַּשַּׁבָּת, וְהוֹגִיחוֹ שֵׁם
בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד, וְאַחַר כֵּן הוֹצִיָאוּ לְרִשׁוֹת
הַרְבִּים, וְהַשְּׁלִיכוֹ לְנַחַר חַיִּב לְשַׁלֵּם תְּשַׁלְּמוּ
כַּפָּל: שְׁחִירֵי נִתְחַיֵּב בְּאֵסוּר גִּנְבָה, קָדָם שִׁנְת־חַיִּב
בְּאֵסוּר סְקָלָה. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזוּת.

ג,ה וְכֵן אִם קָצִין אֵילָן חֶבְרוֹ בְּיוֹם טוֹב, וְהִתְרוּ
בּוֹ, אוֹ שֶׁחֲדָלִיק אֶת הַגְּדִישׁ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים,
וְהִתְרוּ בּוֹ, אוֹ שֶׁטְבַח בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְהִתְרוּ בּוֹ

פְּטוּר מִן הַתְּשַׁלְּמוּן; אֲבָל אִם לֹא הִתְרוּ בּוֹ חַיִּב
בֵּית־שְׁלֹמִין, וּמִשְׁלָם תְּשַׁלְּמוּ אֶרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה.

ג,ו גִּנְבָה שֶׁטְבַח בַּשַּׁבָּת אוֹ לְעִבּוּדָה זָרָה, אֲכַלּוּ
בַּשַּׁבָּת פְּטוּר מִתְּשַׁלְּמוּ אֶרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה כְּמוֹ
שֶׁבְּאֲרָנוֹ. הֵיטָה פָּרָה שְׂאוּלָה אֲכָלוּ, וּטְבַחָהּ
בַּשַּׁבָּת דֶּרֶךְ גִּנְבָה פְּטוּר אִם מִן הַכַּפָּל: שְׁחִירֵי
אֵסוּר שַׁבָּת וְאֵסוּר גִּנְבָה בְּאִין כְּאַחַת; וְאִם אֵין
גִּנְבָה, אֵין טְבִיחָה וְאֵין מְכִירָה.

ג,ז גִּנְבָה שֶׁמָּכַר בַּשַּׁבָּת, אוֹ שֶׁמָּכַר לְעִבּוּדָה זָרָה
חַיִּב לְשַׁלֵּם תְּשַׁלְּמוּ אֶרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה, שְׂאִין
בְּמְכִירָה מִיתָה. וְאִם נִעֲשֶׂת מְלָאכָה בַּשַּׁבָּת
בְּעֵת הַמְכִירָה, פְּטוּר מִתְּשַׁלְּמוּ אֶרְבָּעָה
וְחֻמְשָׁה. כִּיצַד: בְּגוֹן שֶׁלֹא הִקְנָה לוֹ עַד שֶׁתְּנוּחַ
בַּחֲצֵר הַלּוֹקָה, שֶׁנִּמְצָא כְּשֶׁהוֹצִיָא מִרְשׁוֹת
לְרִשׁוֹת אֵסוּר שַׁבָּת וּמְכִירָה בְּאִין כְּאַחַת.

ג,ח עֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְשַׁחֵט לוֹ, וְשַׁחֵט לוֹ הַשְּׁלִיחַ
בַּשַּׁבָּת חָרִי הַגִּנְבָה חַיִּב בֵּית־שְׁלֹמִין אֶרְבָּעָה
וְחֻמְשָׁה, שְׁחִירֵי זֶה הַגִּנְבָה לֹא עֲשֶׂה עוֹזֵן מִיתַת
בֵּית דִּין, וְכָבֹד בְּאֲרָנוֹ שֶׁחֲשׂוּחַט עַל יְדֵי שְׁלִיחַ,
חַיִּב בֵּית־שְׁלֹמִין.

ג,ט הָיוּ שָׁנִים מְעִידִים שֶׁגִּנְבָה בֵּין שֶׁחֲעִידוּ הָן
עֲצָמוֹן שֶׁטְבַח אוֹ מָכַר, בֵּין שֶׁחֲעִידוּ אֲחֵרִים
שֶׁטְבַח אוֹ מָכַר מִשְׁלָם תְּשַׁלְּמוּ אֶרְבָּעָה
וְחֻמְשָׁה. הָיוּ שָׁנִים מְעִידִים שֶׁגִּנְבָה, וְעַד אַחַד
מְעִיד שֶׁטְבַח אוֹ מָכַר, אוֹ שֶׁהוֹדָה מְעַצְמוֹ
שֶׁטְבַח אוֹ מָכַר מִשְׁלָם תְּשַׁלְּמוּ כַּפָּל, וְאֵינּוּ
מִשְׁלָם תְּשַׁלְּמוּ אֶרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה: שֶׁהִמְוֹדָה
בְּקָנָם, פְּטוּר כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוֹ.

ג,י מִי שֶׁהוֹדָה בְּקָנָם, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ עֵדִים אִם
הוֹדָה בַּתְּחִלָּה בְּפָנָי בֵּית דִּין וּבְבֵית דִּין, פְּטוּר.
אֲבָל אִם הוֹדָה חוּץ לְבֵית דִּין, אוֹ שֶׁהוֹדָה בְּפָנָי
שָׁנִים בְּלִבָּד, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ עֵדִים חָרִי זֶה מִשְׁלָם
קָנָם עַל פִּיחָם.

ג,יא כִּיצַד: הוֹדָה בְּבֵית דִּין שֶׁגִּנְבָה, וְאַחַר כֵּן
בָּאוּ עֵדִים שֶׁגִּנְבָה פְּטוּר מִן הַכַּפָּל, שְׁחִירֵי חַיִּב

עצמו בקרן קדם שיבואו עדים. אבל אם אמר לא גנבתי, שפטר עצמו מן הכל, ובאו עדים שגנב, וחזר ואמר בבית דין טבחתי או מכרתי אם באו עדים אחר כך שטבח או מכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה, לפי שפטר עצמו תחלה מכלום, עד שבאו העדים.

ג, יב הגנב שור שלשני שתפין, וטבחו או מכרו, והודה בבית דין לאחד מהן וכפר באחר, ואחר כך באו עדים שגנב וטבח או מכר משלם לזה שכפר בו חמשה חציי בקר, וארבעה חציי שש.

ג, יג דין הגנב לשלם הקרן והכפל או תשלומי ארבעה וחמשה, מן המטלטלין שלו. אם לא נמצאו לו מטלטלין בית דין יורדין לנכסיו, וגובין הכל מן היפה שבנכסיו כשאר הנזקין: שנאמר בהן "מיטב שדהו ומיטב פרמו, ישלם". ואם אין לו קרקע ולא מטלטלין בית דין מזכרין אותו, ונותנין דמיו לנזק: שנאמר "אם-אין לו, ונמכר בגנבתו".

ג, יד האיש נמכר בגנבתו, אבל לא האשה; ודבר זה, מפני הקבלה. ואין הגנב נמכר אלא בקרן; אבל הכפל או תשלומי ארבעה וחמשה אינו נמכר בו, אלא חרי זה עליו חוב עד שיעשיר.

ג, טו גנב את הגוי, או את ההקדש אינו נמכר על הקרן, אלא חרי זה עליו חוב עד שיעשיר.

ג, טז היה קרן הגנבה מאה, ואין הגנב שווה אלא חמשים חרי זה נמכר, ושאר הקרן עם הכפל עליו חוב עד שיצא בשביעית ויעשיר וישלם. היה הגנב שווה מאה ואחד, אינו נמכר: שנאמר "ונמכר בגנבתו", עד שיהיו דמיו כלין מבלעין בגנבתו.

ג, יז גנב ונמכר, וחזר וגנב אם לשני גנב, חרי זה נמכר פעם שניה; ואפילו גנב מאה איש, נמכר מאה פעמים. ואם את הראשון גנב פעם

שניה אינו נמכר שניה, אלא ישאר עליו הכל חוב.

ג, יח גנב לזה, וחזר וגנב לזה, וחזר וגנב לזה כלין שתפין בו: אם היו דמיו כנגד הקרן שלשלתן, או פחות מן הקרן נמכר ומחלקין ביניהן, ושאר הכפלות חוב עליו; ואם היו דמיו יתר אינו נמכר, והכל חוב עליו עד שיעשיר.

ג, יט שתפין שגנבו כאחד משלשין ביניהן, וכל אחד מהן נמכר בחלקו מן הקרן; וכל מי שדמיו יתר על חלק הקרן שנתחייב בו, אינו נמכר בו.

הלכות גנבה פרק ד

ד, א הטוען שגנב הפקדון מפיתו אם נשבע ואחר כך באו עדים ששקר טען, ושהפקדון היה אצלו חרי זה משלם תשלומי כפל, שחרי הוא עצמו כגנב; ואם טבח ומכר אחר שנשבע, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. ואינו מביא אשם על פי עדים על שבועתו; ואינו מביא חמש, שאין החמש משתלם עם הכפל. ואם באו עדים קדם שישבע, אינו משלם אלא הקרן בלבד.

ד, ב פמה דברים אמורים, שנשבע קדם שישלח יד בפקדון. אבל אם שלח בו יד, וטען טענת גנב ונשבע, ובאו עדים פטור מן הכפל: שפיון ששלח יד, נתחייב בו וקנהו. וכן הטוען טענת אבדה בפקדון ונשבע, וחזר וטען טענת גנב ונשבע, ואחר כך באו עדים פטור מן הכפל, שפטר יצא הפקדון מידי הפעלים משבועה ראשונה.

ד, ג הטוען טענת גנב באבדה ונשבע, ואחר כך באו עדים שהאבדה ברשותו ושקר טען משלם תשלומי כפל, שנאמר "על-כל-אבדה"; והוא שישטען שגנבה בלסטים מזין, שהוא אנוס, ופטור; אבל אם טען שגנבה בלא אנוס, פטור מן הכפל, מפני שהוא חייב לשלם על פי טענתו, ששומר אבדה בשומר שבר הוא כמו

שְׁבִיטָא פֶּאָר.

ד, ט הַטּוֹעֵן טְעַנַּת גָּנֵב בְּפִקְדוֹן וְנִשְׁבַּע, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ עֵדִים שֶׁהוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְחֹזֵר וְטָעַן בּוֹ טְעַנַּת גָּנֵב וְנִשְׁבַּע, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ עֵדִים שֶׁעֲדִין הוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ אֲפִלּוּ מֵאַחַ פְּעֻמִּים חָיֵב בְּכָל עַל כָּל טְעָנָה וְטְעָנָה; וְאִם נִשְׁבַּע חֲמוּשָׁה פְּעֻמִּים, נִמְצָא מִשְׁלָם שֶׁשָּׂה הֶקְרָן שֶׁהֶקְדָּא אֲצִלּוֹ, וְחֲמוּשָׁה בְּקֶרֶן מִשּׁוּם חֲמוּשָׁה בְּפִילּוֹת שֶׁלְּחֻמַּשׁ שְׁבוּעוֹת.

ד, ה טָעַן טְעַנַּת גָּנֵב וְנִשְׁבַּע, וְחֹזֵר וְטָעַן טְעַנַּת אֲבֵדָה וְנִשְׁבַּע, וּבָאוּ עֵדִים שֶׁלֹּא נִגְנַב, וְהוֹדָה הוּא שֶׁלֹּא אֲבֵד הוּא אֵיל וּמִשְׁלָם תְּשַׁלּוּמֵי כֶּפֶל עַל פִּי עֵדִים, אֵינּוּ מִשְׁלָם חֲמוּשׁ עַל שְׁבוּעָה אֲחֵרוֹנָה אֵת עַל פִּי שְׁהוֹדָה, שֶׁחֲמֻמוֹן חֲמֵיבּוּ בְּכֶפֶל, פּוֹטְרוֹ מִן חֲמוּשׁ.

ד, ו מִסֵּר שׁוֹרֵף לְשָׁנִים, וְטָעַנּוּ טְעַנַּת גָּנֵב וְנִשְׁבַּעוּ, וְהוֹדָה אֶחָד מֵהֶן, וְהִשְׁבִּי בָּאוּ עֲלוּי עֵדִים שֶׁנִּיחַן מִשְׁלָמִין אֵת הֶקְרָן; וְאִם תִּפְסֵם בְּעַל הַפִּקְדוֹן אֵת הַכֶּפֶל, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. וְזֶה שְׁהוֹדָה מִשְׁלָם חֲמוּשׁ, כִּשְׁאֵר הַנִּשְׁבַּעִין שְׁבוּעַת הַפִּקְדוֹן שֶׁהוֹדּוּ מִעֲצָמוֹן.

ד, ז בְּעַל הַפִּקְדוֹן שֶׁתִּבַּע אֵת הַשּׁוֹמֵר, וְנִשְׁבַּע שְׁנִגְנַב, וְאַחַר כֵּן הִכָּר הַגָּנֵב, וְתִבַּע הַשּׁוֹמֵר אֵת הַגָּנֵב, וְהוֹדָה לוֹ הַגָּנֵב שְׁנִגְנַב, וְתִבַּע בְּעַל הַפִּקְדוֹן אֵת הַגָּנֵב וְכִפָּר, וּבָאוּ עֵדִים שְׁנִגְנַב אִם בְּאִמַּת נִשְׁבַּע הַשּׁוֹמֵר כִּשְׁטָעַן שְׁנִגְנַב, נִפְטָר הַגָּנֵב מִן הַכֶּפֶל בְּהוֹדָתוֹ לַשּׁוֹמֵר. וְאִם בְּשִׁקָּר נִשְׁבַּע, אֵין מוֹצִיאִין הַכֶּפֶל מִן הַגָּנֵב; וְאִם תִּפְסּוּ הַבְּעָלִים הַכֶּפֶל, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ.

ד, ח תִּבְּעוּ הַבְּעָלִים אֵת הַשּׁוֹמֵר וְשָׁלַם, וְאַחַר כֵּן הִכָּר הַגָּנֵב וְתִבְּעוּהוּ הַבְּעָלִים וְהוֹדָה לָהֶן שְׁנִגְנַב, וְאַחַר כֵּן תִּבְּעוּ הַשּׁוֹמֵר וְכִפָּר בּוֹ, וּבָאוּ עֵדִים שְׁנִגְנַב אֵין מוֹצִיאִין הַכֶּפֶל מִן הַגָּנֵב; וְאִם תִּפְסֵם הַשּׁוֹמֵר אֵת הַכֶּפֶל, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. וְכֵן חֲדִין בְּתִשְׁלוּמֵי אֲרִבְעָה וְחֲמוּשָׁה, אִם טָבַח הַגָּנֵב אוֹ מִכָּר.

ד, ט הַטּוֹעֵן טְעַנַּת גָּנֵב בְּפִקְדוֹן שֶׁלְּקָטָן אֵת עַל פִּי שְׁנִתָּן לוֹ כִּשְׁהוּא קָטָן, וְתִבְּעוּ כִּשְׁהוּא גְּדוֹל, וְנִשְׁבַּע, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ עֵדִים חֲרִי זֶה פְּטוּר מִן הַכֶּפֶל: שְׁנֵאמַר "כִּי-יִתֵּן אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ" וְאֵין נִתְּיַנַּת קָטָן כְּלוּם, וְצָרִיךְ שֶׁתְּהִיָּה נִתְּיַנָּה וְתִבְּעָה שׁוֹוִין בְּגְדוֹל.

ד, י שׁוֹמֵר שְׁנִגְנַב מִרִשּׁוֹתוֹ כְּגוֹן שְׁנִגְנַב טָלָה מִעֵדֶר שֶׁהֶקְדָּא אֲצִלּוֹ, וְסָלַע מִפִּים שֶׁהֶקְדָּא אֲצִלּוֹ אִם יֵשׁ עֲלוּי עֵדִים, חָיֵב בְּכֶפֶל. וְאֵת עַל פִּי שֶׁחֲחֹזֵר הַסָּלַע לְמִקְוָמוֹ, וְהִטְלָה לְעֵדֶרֶוֹ חֲרִי זֶה חָיֵב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ, עַד שִׁיּוֹדִיעַ הַבְּעָלִים: שֶׁחֲרִי כִּלְתָה שְׁמִירָתוֹ; וּכְאֵלּוֹ לֹא חֲחֹזֵר כְּלוּם, עַד שִׁיּוֹדִיעַ בְּעָלָיו.

ד, יא אֲבָל הַגָּנֵב סָלַע מִפִּים חִבְרוֹ אוֹ כְּלִי מִבֵּיתוֹ, וְחֲחֹזֵר דְּבַר הַגָּנֵב לְמִקְוָמוֹ אִם יָדְעוּ הַבְּעָלִים בְּגִנְבָתוֹ, וְלֹא יָדְעוּ בְּחִזְרָתוֹ עֲדִין הַגָּנֵב חָיֵב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ, עַד שִׁיִּמְנַח אֵת מַעוֹתָיו. מִנַּח אֵת פִּיסוֹ, וּמִצָּאוֹ שָׁלַם הַמִּנְיָן פְּטוּר. וְאִם לֹא יָדְעוּ הַבְּעָלִים, לֹא בְּגִנְבָתוֹ וְלֹא בְּחִזְרָתוֹ אֲפִלּוּ מִנְיָן אֵינּוּ צָרִיךְ; אֲלֹא פִיּוֹן שֶׁחֲחֹזֵרוֹ לְמִקְוָמוֹ, נִפְטָר מֵאַחֲרִיּוֹתוֹ.

ד, יב כִּמְחָ דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים. אֲבָל הַגָּנֵב טָלָה מִעֵדֶר חִבְרוֹ, וְיָדְעוּ בּוֹ הַבְּעָלִים, וְחֲחֹזֵרוֹ לְעֵדֶר שֶׁלֹּא מוֹדַעַת הַבְּעָלִים, וּמֵת אוֹ נִגְנַב חָיֵב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ; וְאִם מָנּוּ אֵת הַצָּאוֹ, וְהוּא שְׁלָמָה פְּטוּר. וְאִם לֹא יָדְעוּ הַבְּעָלִים, לֹא בְּגִנְבָתוֹ וְלֹא בְּחִזְרָתוֹ אֵת עַל פִּי שְׁמָנּוּ אֵת הַצָּאוֹ, וְהוּא שְׁלָמָה חָיֵב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד שִׁיּוֹדִיעַ אֵת הַבְּעָלִים, כִּדִּי שִׁישְׁמְרוּ אֵת הַטָּלָה הַגָּנֵב: שֶׁחֲרִי לְמָדוֹ דְּרָךְ אֲחֵרָת, חוּץ מִדְּרָךְ שֶׁאֵר הַצָּאוֹ שֶׁבְּעֵדֶר זֶה.

<p>27 Apr</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כט 29</p>	<p>בבלי: ממות יט ירושלמי: יבמות כה תוספתא: קדושין ב נ"ך: ישעיה סב-סג רמב"ם: נזקי ממון יג</p>	<p>יד לעומר, א"א יו"כ קטן</p> <p>עלות השחר 4:47 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:50 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:11 שקיעה 7:48</p> <p>נץ החמה 6:00 סו"ז קר"ש - גר"א 9:26 סו"ז תפלה - גר"א .. 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת 9:01</p>
<p>28 Apr</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ל 30</p>	<p>בבלי: ממות כ ירושלמי: יבמות כו תוספתא: קדושין ג נ"ך: ישעיה סד-סה רמב"ם: נזקי ממון יד</p>	<p>א' דראש חודש אייר, טו לעומר Rosh Chodesh Iyar</p> <p>עלות השחר 4:46 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:49 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:11 שקיעה 7:49</p> <p>נץ החמה 5:59 סו"ז קר"ש - גר"א 9:25 סו"ז תפלה - גר"א .. 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת 9:02</p>
<p>29 Apr</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>א 1</p>	<p>בבלי: ממות כא ירושלמי: קדושין ד תוספתא: קדושין ד נ"ך: ישעיה סו - ירמיה א רמב"ם: נזקי ממון יד</p>	<p>ב' דראש חודש אייר, טז לעומר Rosh Chodesh Iyar</p> <p>עלות השחר 4:44 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:49 סו"ז תפלה - מג"א . 10:10 שקיעה 7:50</p> <p>נץ החמה 5:57 סו"ז קר"ש - גר"א 9:25 סו"ז תפלה - גר"א .. 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת 9:03</p>
<p>30 Apr</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ב 2</p>	<p>בבלי: ממות כב ירושלמי: יבמות כח תוספתא: קדושין ה נ"ך: ירמיה ב-ג רמב"ם: גניבה א</p>	<p>יז לעומר</p> <p>עלות השחר 4:43 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:48 סו"ז תפלה - מג"א . 10:10 שקיעה 7:51</p> <p>נץ החמה 5:56 סו"ז קר"ש - גר"א 9:24 סו"ז תפלה - גר"א .. 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת 9:04</p>
<p>1 May</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>ג 3</p>	<p>בבלי: ממות כג ירושלמי: יבמות כט תוספתא: נדרים א נ"ך: ירמיה ד-ה רמב"ם: גניבה ב</p>	<p>יח לעומר</p> <p>עלות השחר 4:42 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:47 סו"ז תפלה - מג"א . 10:09 שקיעה 7:52</p> <p>נץ החמה 5:55 סו"ז קר"ש - גר"א 9:23 סו"ז תפלה - גר"א .. 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת 9:05</p>
<p>2 May</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ד 4</p>	<p>בבלי: ממות כד ירושלמי: יבמות ל תוספתא: נדרים ב נ"ך: ירמיה ו-ז רמב"ם: גניבה ג</p>	<p>יט לעומר</p> <p>עלות השחר 4:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:47 סו"ז תפלה - מג"א . 10:09 שקיעה 7:53</p> <p>נץ החמה 5:54 סו"ז קר"ש - גר"א 9:23 סו"ז תפלה - גר"א .. 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת 9:06</p>
<p>3 May</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ה 5</p>	<p>בבלי: שבועות ב ירושלמי: יבמות לא תוספתא: נדרים ג נ"ך: ירמיה ח-ט רמב"ם: גניבה ד</p>	<p>תזריע - מצורע, מברכין בה"ב, כ לעומר, פרק ב</p> <p>עלות השחר 4:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:46 סו"ז תפלה - מג"א . 10:08 שקיעה 7:54</p> <p>נץ החמה 5:52 סו"ז קר"ש - גר"א 9:22 סו"ז תפלה - גר"א .. 10:32 צה"כ לשיטת ר"ת 9:07</p>

גְּלִיךָ וְעוֹן אֶמְעַנְטֶשׁ טְרָאכְט נָאָר תְּשׁוּבָה צו טוֹן, אַפִּילוּ עַר הָאֵט נֶאֱכַנְיֶשׁט תְּשׁוּבָה גַעטוֹן, נְעַמְט דְּעַר אַיִבְעַרְשְׁטער אָן זַיַּנְע תְּפִלוֹת. (ספר המדות אות תְּשׁוּבָה סִימָן ס"ה)